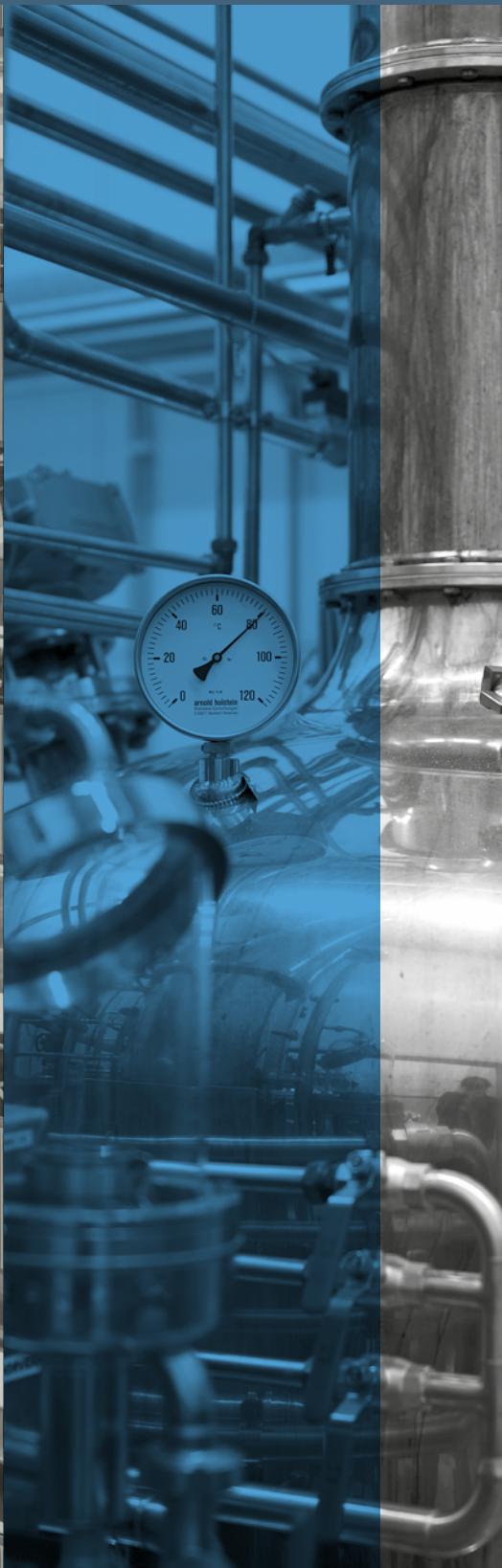

RATOS

ÅRSREDOVISNING 2016

VD-ORD 4

10 AKTIVT ÄGANDE
I PRAKTIKEN

15 HÅLLBAR
UTVECKLING

ORGANISATION 20

26 VÅRA
BOLAG

Innehåll

VERKSAMHETS- ÖVERSIKT

- 1 Året i korthet
- 2 Detta är Ratos
- 3 Ratos portfölj
- 4 Vd har ordet
- 6 2016 på 5 minuter
- 8 Vision, affärsidé, investeringsstrategi och mål
- 10 Ratos som ägare
- 15 Hållbar utveckling
- 20 Vi på Ratos
- 24 Ratos-aktien

BOLAG

- 26 Bolagsöversikt
- 28 Aibel
- 29 airteam
- 30 Bisnode
- 31 Diab
- 32 GS-Hydro
- 33 Gudrun Sjödén Group
- 34 HENT
- 35 HL Display
- 36 Jøtul
- 37 KVD
- 38 Ledil
- 39 Nebula
- 40 Oase Outdoors
- 41 Plantagen
- 42 Serena Properties
- 43 Speed Group
- 44 TFS

FÖRVALTNINGS- BERÄTTELSE

- 45 Finansiella rapporter – Innehåll
- 46 Förvaltningsberättelse
- 50 Ordföranden har ordet
- 51 Bolagsstyrningsrapport
- 60 Styrelse och vd
- 62 Koncernens resultaträkning
- 62 Koncernens rapport över totalresultat
- 63 Rapport över finansiell ställning för koncernen
- 64 Rapport över förändringar i koncernens eget kapital
- 65 Rapport över kassaflöden för koncernen
- 66 Moderbolagets resultaträkning
- 66 Moderbolagets rapport över totalresultat
- 67 Moderbolagets balansräkning
- 68 Förändringar i moderbolagets eget kapital
- 69 Moderbolagets kassaflödesanalys
- 70 Notförteckning
- 71 Noter till de finansiella rapporterna
- 116 Revisionsberättelse

YTTERLIGARE INFORMATION

- 119 Ytterligare information – Innehåll
- 120 Femårsöversikt, koncernen
- 121 Definitioner
- 122 GRI-Index
- 124 Aktieägarinformation

Året i korthet

2016 var ett intensivt år för Ratos som totalt genomförde fem bolagsförvärv, tecknade avtal om avyttring av fyra bolag, helt eller delvis, samt börsnoterade ett bolag. Utöver detta har flera värdeskapande initiativ bedrivits i våra portföljbolag, och Bisnode, airteam och TFS har genomfört viktiga tilläggsförvärv. Vissa av våra bolag verkar i utmanande marknadsförhållanden och därför genomfördes nedskrivningar av bokförda värden i sex bolag för att bättre återspegla bolagens marknadsförutsättningar. Sammantaget uppgick nedskrivningen av andelar i intresseföretag och goodwill hänförligt till moderbolagets ägare till cirka 1,9 miljarder kronor.

2016 markerade Ratos 150 års-jubileum, ett bevis på en lång historia av företagsutveckling och samhällsengagemang.

I april tillträdde Jonas Wiström som ny styrelseordförande och i november tillträdde Magnus Agervald som ny vd för Ratos.

Läs mer om det händelserika året på ► sid 4-5 samt om utvecklingen av vår bolagsportfölj på ► sid 6-7.

18 bolag med totalt
38 miljarder kr i omsättning,
2,3 miljarder kr i operativ EBITA,
14 500 anställda,
5¹ nya förvärv och
5² bolagsförsäljningar

¹ Inkluderar förvärv av Serena Properties (slutfördes 2016), airteam, Oase Outdoors, Gudrun Sjödén och Plantagen.

² Inkluderar försäljning av Euromaint, Mobile Climate Control samt större del av Biolin Scientific, och börsnotering av Arcus (Ratos kvarstår med en ägarandel om cirka 24%). Under 2016 tecknades även avtal om försäljning av AH Industries.

Utdelning*

2,00

kr/A- och B-aktie

* föreslagen utdelning för 2016

Avkastning (IRR)

15%

genomsnitt per senaste 5 år

Exitresultat från bolag

1 672

Mkr

Resultatutveckling	2016	2015	2014	2013	2012
Resultat före skatt	-890	892	1 367	1 083	767
varav Resultat/resultatandelar från bolag	295	664	392	602	-29
varav Exitresultat portföljbolag	1 672	1 101	1 390	895	978
varav Nedskrivningar portföljbolag *	-1 895	-565	-250	-308	-375
Resultat per aktie efter utspädning	-1,79	1,29	3,22	2,13	1,90
Eget kapital (hänförligt till moderbolagets ägare)	11 283	12 882	14 027	13 778	12 353

* Hänförligt till moderbolagets ägare.

150 år av företagsutveckling och samhällsengagemang

Detta är Ratos

Ratos är ett investeringsbolag som förvärvar, utvecklar och säljer företrädesvis onoterade nordiska företag. Den gemensamma nämnaren för de företag Ratos förvärvar är en tydlig utvecklingspotential med fokus på tillväxt- och lönsamhetsutveckling.

VISION

Ratos ska vara bäst i Norden på att utveckla företag

INVESTERINGSSTRATEGI

Ratos investerar i onoterade medelstora nordiska företag som har en tydlig utvecklingspotential. Företagen ska ha en bevisad affärsmodell där Ratos tillsammans med

bolagen kan identifiera och sedan realisera en potential. Investeringsintervallet är från 250 Mkr och upp till 5 miljarder kr i eget kapital.

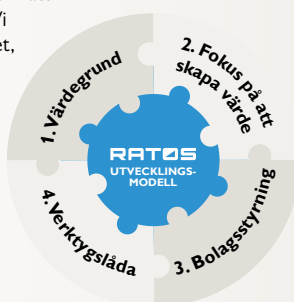
RATOS AFFÄRSMODELL

FÖRVÄRV

Medelstora företag med en tydlig utvecklingspotential, beprövade affärsmodeller och människor med starkt driv är intressanta investeringsmöjligheter för Ratos. Ratos investerar framförallt i onoterade företag i Norden och gärna i partnerskap med entreprenörer och andra ägare som ser fördelen med vår flexibla ägarhorisont och aktiva ägarmodell.

UTVECKLING

Ratos mål är att skapa värde genom att utveckla framgångsrika företag. Vi tillför innovationskraft, erfarenhet, kompetens, kontakter och kapital som krävs för att förverkliga potentialen i de företag vi investerar i. Vårt främsta fokus är att tillsammans med bolagens ledningar öka tillväxten och förbättra lönsamheten. Att bolagen utvecklas med miljö- och klimatmässig samt social hållbarhet är en förutsättning för långsiktigt ekonomiskt värdeskapande.

FÖRSÄLJNING

Ratos har en flexibel ägarhorisont och kvarstår som ägare så länge vi bidrar till bolagens utveckling och uppfyller vårt avkastningsmål. Vi strävar efter att kombinera långsiktigt hållbar utveckling med högsta möjliga avkastning.

FINANSIELLT MÅL

Bolagsspecifikt avkastningsmål (IRR) om lägst 15%

RATOS VÄRDERINGAR

Entreprenöriella är vi för att stimulera nyskapande, nyfikenhet och för att ta vara på möjligheter, göra affärer och bygga bolag.

Engagerade och hängivna är vi i våra affärer, bolag och de människor som leder och arbetar på Ratos och i bolagen.

Ansvarsfulla är vi genom att ha höga krav på affärsetik och väga in konsekvenserna för människa och miljö i de beslut vi tar.

Ratos portfölj

Ratos portfölj består av 18 nordiska medelstora bolag där de största branscherna sett till omsättning är Konsumentvaror/Handel, Bygg och Energi. En utförlig beskrivning av respektive bolag finns på ► sid 26-44.

OMSÄTTINGSFÖRDELNING PER BRANSCH

34%		– KONSUMENTVAROR / HANDEL –	
		Plantagen	Nordens ledande kedja för försäljning av växter och växttillbehör med drygt 120 butiker i Norge, Sverige och Finland främst inriktade mot konsumenter.
		Arcus	En ledande leverantör av vin och sprit i Norden, genom både egna varumärken och välkända agenturvarumärken.
		Gudrun Sjödén Group	Internationellt designföretag med unik färgstark design och tydlig hållbarhetsprofil.
		Jøtul	En av Europas största tillverkare av braskaminer med global distribution genom egna säljbolag och via distributörer.
		HL Display	En global leverantör av produkter och lösningar för butikskommunikation och varuexponering.
		Oase Outdoors	Utvecklar, designar och säljer högkvalitativ utrustning för camping och friluftsliv.
25%		– BYGG –	
		HENT	Byggentreprenör som är inriktad på nybyggnation av offentliga och kommersiella fastigheter i Norden.
14%		– ENERGI –	
		Aibel	Norsk leverantör av underhålls- och ombyggnadstjänster samt nybyggnationsprojekt inom olja, gas och förnyelsebar energi.
12%		– TECHNOLOGY, MEDIA, TELECOM –	
		Bisnode	Ett ledande europeiskt data- och analysföretag. Genom att omvandla data till insikter hjälper Bisnode beslutsfattare att fatta smarta beslut.
		KVD	Sveriges största oberoende nätbaserade marknadsplats för förmedling av begagnade bilar och relaterade tjänster.
		Nebula	Ledande leverantör av molntjänster, IT-drifttjänster och nätverkstjänster till små och medelstora företag i Finland.
10%		– INDUSTRI –	
		Diab	Globalt företag inom tillverkning och utveckling av kärnmaterial till kompositkonstruktioner för bland annat vingar till vindkraftverk.
		Ledil	En ledande global leverantör av högkvalitativ sekundäroptik för LED-belysning.
		GS-Hydro	Global leverantör av icke-svetsade rörsystem. Produkterna används inom bland annat marin- och offshoreindustrin.
2%		– FÖRETAGSTJÄNSTER –	
		Speed Group	Leverantör av logistik-, bemannings- och produktionstjänster, med komplement inom rekrytering och utbildning.
2%		– HEALTH CARE –	
		TFS	Globalt tjänsteföretag som genomför kliniska studier på uppdrag av läkemedels-, bioteknik- och medicinteknikindustrin.
1%		– FASTIGHETER –	
		Serena Properties	Kommersiella handelsfastigheter i Finland med hyresgäster inom dagligvaruhandel och lågprishandel.

Justerat för Ratos ägarandelar.

Ett transaktionsintensivt och händelserikt jubileumsår

2016 var ett ovanligt händelserikt år för Ratos. Året markerade firandet av Ratos 150-årsjubileum med en lång och betydelsefull historia av företagsutveckling och samhällsengagemang. Ratos fick även ny ordförande och ny vd. På bolagsstämman valdes Jonas Wiström till styrelsens ordförande och i november tillträdde jag, Magnus Agervald, tjänsten som vd för Ratos.

Året var också ett av de mest transaktionsintensiva någonsin i bolagets historia. Totalt slutförde Ratos fem nya förvärv, tecknade avtal om avyttring av fyra bolag, helt eller delvis, samt börsnoterade ett bolag. Till våra nyförvärvade bolag hör spännande tillväxtbolag med stor utvecklingspotential som vi med glädje välkomnar in i Ratosfamiljen. Utöver de nya förvärven har vi under året fortsatt utvecklingsarbetet i bolagsportföljen samt i den centrala organisationen på Ratos.

En historia om utveckling

Ratos 150-åriga historia är beviset på generationer av familjen Söderbergs förmåga, vilja och kompetens att hela tiden skapa nytt och att utvecklas i takt med en allmer föränderlig omvärld. För mig är det viktigt att lära av historien för att även skapa de bästa förutsättningarna för framtiden. Ratos vilar på en stark grund och framöver ska vi på bästa sätt skapa långsiktigt aktieägarvärde. En viktig del i värdeskapandet är att säkerställa att våra bolag hela tiden utvecklas och rör sig framåt. Personligen drivs jag av att bygga bolag; att utveckla verksamheter och människor. Jag ser fram emot att tillsammans med företagsledningarna och styrelserna stötta våra bolag i deras långsiktiga och hållbara företagsutveckling.

Under året fortsatte Ratos organisation sitt arbete och jag är imponerad över det jobb som alla har gjort. Det fortsatta utvecklingsarbetet av bolagsportföljen och Ratos som helhet har skapat en stark grund och plattform inför framtiden. Jag är övertygad om att förändring är bra, nödvändigt och kommer kunna bidra till ökat värde. Under året har även effektiviseringar inom den centrala organisationen genomförts vilket lett till en minskad personalstyrka och kontorsyta samt sänkta operativa förvaltningskostnader framöver.

Värdeskapande transaktioner

Transaktionsmarknaden var fortsatt stark under året. Ratos förvärvade ett antal entreprenörsledda tillväxtbolag: airteam, Oase Outdoors och Gudrun Sjödén Group. I airteam genomfördes under året ett viktigt tilläggsförvärv. I Oase Outdoors driver vi utvecklingen vidare med fokus på tillväxtsatsningar och produktutveckling. I Gudrun Sjödén Group fokuserar vi framförallt på global expansion och utveckling av e-handel. I början av året slutförde vi även förvärvet av Serena Properties och i

november av Plantagen, i det senare har arbetet tillsammans med företagsledning och styrelse precis börjat.

Vi realiserade under året betydande värden i enlighet med vår strategi att investera i intressanta bolag, verksamhetsutveckla och sedan sälja bolag i rätt läge. Lysande exempel på detta är Arcus som vi börsnoterade i december efter att ha ägt det sedan 2005 och utvecklat det från en i huvudsak norsk spritproducent till en av Nordens ledande vin- och spritleverantörer. Även Mobile Climate Control är ett utmärkt exempel på hur Ratos arbetar med företagsutveckling, där bolaget under vår tid som ägare har fördubblat sin omsättning, expanderat internationellt, gjort betydande tilläggsförvärv och nyinvesteringar. Tillsammans genererade bolagen en exitvinst om cirka 1,7 miljarder kronor och en kassaeffekt på 2,5 miljarder kronor vilket ger utrymme för nya spännande förvärv.

Vi sålde även Euromaint samt tecknade avtal om försäljning av AH Industries och större delen av Biolin Scientific, bolag som inte utvecklats enligt plan men som genom de åtgärder vi vidtagit står på en stabil grund.

Långsiktig och hållbar företagsutveckling

Bisnode, airteam och TFS har under året genomfört tilläggsförvärv som en viktig del av värdeskapandet i bolagen. Flera av våra bolag gör framsteg både operativt och strategiskt. För GS-Hydro och Aibel har fokus varit på omstruktureringar och nedbemanningar för att öka konkurrenskraften i ett tufft klimat på den norska offshoremarknaden. Bisnode genomför ett omfattande förändringsprogram för att ta tillvara på den ökade efterfrågan inom data och analys. HENT har etablerat sig på den svenska marknaden och fortsätter visa stark omsättningsstillväxt. KVD investerar betydande belopp för att uppgradera sin tekniska plattform och därmed bygga ut sitt kunderbjudande.

Ratos vill som ägare även hjälpa bolagen att utveckla sina hållbarhetsagendor. Vi är övertygade om att det bidrar till ett långsiktigt värdeskapande. Genom att integrera ansvarsfullt företagande i varje bolags strategi skapar vi trovärdighet och möjligheter till nya, hållbara affärer.

Under 2016 genomförde vi bland annat refinansieringar av två av våra största bolag, Aibel och Bisnode. Vi har även stöttat GS-Hydro och KVD med kapital. Under året har vi skjutit till totalt cirka 700 Mkr motsvarande våra ägarandelar. Refinansieringarna har stärkt bolagens kapitalstruktur och bidragit till en långsiktigt stabil plattform för fortsatt utveckling.

Många bolag utvecklas väl men för portföljen som helhet var utvecklingen inte tillfredsställande. Vi arbetar intensivt med detta tillsammans med bolagen, deras företagsledning och styrelser. För året visar portföljen en positiv omsättningstillväxt om +13% men en svag operativ EBITA-utveckling om -2% och en redovisad EBITA-utveckling om -19%, justerat för Ratos ägarandel. Det lägre resultatet jämfört med föregående år är framförallt beroende på den svaga marknadsutvecklingen inom offshore som påverkar både Aibel och GS-Hydro.

För att återspegla bolagens marknadsförutsättningar justerade vi våra bokförda värden under året. Vi har

genomfört betydande nedskrivningar av bokförda värden hänförliga till portföljbolagen Aibel, AH Industries, Biolin Scientific, Euromaint, Jøtul och GS-Hydro. Sammantaget uppgick nedskrivningen av andelar i intresseföretag och goodwill hänförligt till moderbolagets ägare till 1,9 miljarder kronor.

Fokus på fortsatt utveckling

Vad gäller utvecklingen av bolagsportföljen kommer vi att fortsätta det intensiva arbetet som vi bedriver med att skapa ännu bättre företag och på så sätt öka värdet för de anställda, samhället och alla våra aktieägare. I tillägg gör vi även en översyn av Ratos strategi.

Jag ser fram emot att tillsammans med alla fantastiska medarbetare bygga vidare på Ratos styrkor samtidigt som vi tar oss an nya utmaningar, allt med fokus på att lägga den bästa grunden för de kommande 150 åren.

Magnus Agervald
Verkställande direktör

2016 på 5 minuter

Ett aktivt transaktionsår

2016 präglades av ett högt tempo och ett stort antal värdeskapande aktiviteter. Vi genomförde totalt fem förvärv och ett antal tilläggsförvärv samt har arbetat vidare med tillväxt- och förbättringsinitiativ i bolagen. Samtidigt har vi under året sålt två bolag, Euromaint och Mobile Climate Control, och tecknat avtal om försäljning av AH Industries samt avyttrat större delen av verksamheten i Biolin Scientific. I december genomfördes även en lyckad börsnotering av Arcus.

FÖRVÄRV AV AIRTEAM

I februari förvärvades airteam, en ledande leverantör av ventilationslösningar i Danmark. Bolaget fokuserar på projektutveckling, projektledning och upphandling där projekten i stor utsträckning utförs av ett brett nätverk av kvalitetssäkrade underleverantörer. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 575 MDKK. Ratos har erlagt 272 MDKK och äger 70%.

HENT TECKNADE TVÅ GENOMBROTTSKONTRAKT I SVERIGE

I juli tecknade HENT två genombrottskontrakt på den svenska marknaden till ett värde om totalt cirka 1,6 miljarder kr, en viktig etablering inom både privat och offentlig sektor i Sverige. Kontrakten avser uppdrag att bygga Axis Communications nya huvudkontor i Lund samt att bygga ut Danderyds Sjukhus akutsjukvårdsbyggnad.

FÖRVÄRV AV GUDRUN SJÖDÉN GROUP

I september slutfördes förvärvet av Gudrun Sjödén Group, ett internationellt designföretag med unik färgstark design och tydlig hållbarhetsprofil. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 725 Mkr. Ratos har erlagt 152 Mkr och äger 30%. Ratos har tecknat avtal om en option att öka ägarandelen med ytterligare 40% 2018.

FÖRVÄRV AV OASE OUTDOORS

I september slutfördes förvärvet av Oase Outdoors, ett danskt familjeägt bolag som levererar högkvalitativ och innovativ utrustning för camping och friluftsliv under tre starka varumärken, Outwell®, Easy Camp® och Robens®. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 380 MDKK. Ratos har erlagt 126 MDKK och äger 79%.

BISNODE STÄRKER ERBJUDANDET I DANMARK GENOM FÖRVÄRV

Bisnode stärkte under året sin marknadsposition i Danmark genom förvärv av NN Markedsdata, leverantör av kredit- och marknadsdata samt datadrivna konsulttjänster vilket stärker Bisnodes ledande position inom data & analys. Köpeskillingen uppgick till cirka 80 MDKK (enterprise value), och Ratos tillförde 56 MDKK för sin ägarandel.

AIRTEAM VÄXER GENOM FÖRVÄRV

airteam förvärvade under året Ventek Ventilation A/S och stärker därmed sin marknadsposition i Danmark. Venteks erbjudande innefattar hela ventilationslösningar från design till installation och driftsättning av ventilationssystem. Dessutom erbjuds underhåll och service av installerade lösningar, vilket kompletterar airteams kärnverksamhet väl.

FÖRVÄRV AV PLANTAGEN

I november slutfördes förvärvet av Plantagen, Nordens ledande butikskedja inom växter och växttillbehör. Köpeskillingen (equity value) för 100% av bolaget uppgår till 1,2 miljarder NOK motsvarande ett enterprise value om 2,8 miljarder NOK. Ratos äger 99% i bolaget. Plantagen har 124 butiker i Norge, Sverige och Finland främst inriktade mot konsumenter. Marknaden för växter och växttillbehör har en stabil tillväxt och underliggande positiva trender i form av ökat intresse för odling, växter och heminredning.

TFS GÖR STRATEGISKT TILLÄGGSFÖRVÄRV

TFS har genom sitt förvärv av den tyska dermatologispecialisten SCIderm GmbH, ett branschledande bolag inom vetenskaplig och medicinsk rådgivning samt utförande av dermatologistudier, stärkt sin marknadsposition i Tyskland. Genom förvärvet får TFS, som har haft ett strategiskt partnerskap med SCIderm sedan 2014, ökade möjligheter att växa inom dermatologiforskningen.

FÖRSÄLJNING AV EUROMAINT

I oktober ingick Ratos avtal om försäljning av 100% av aktierna i dotterbolaget Euromaint, Sveriges ledande underhållsföretag för spårtrafikbranschen. Försäljningspriset uppgick till cirka 650 Mkr (enterprise value) och bidrog inte till någon resultateffekt för Ratos. Investeringen har gett en negativ årlig genomsnittlig avkastning (IRR).

FÖRSÄLJNING AV MOBILE CLIMATE CONTROL

I november tecknades avtal om försäljning av Mobile Climate Control, vilket gav en exitvinst om 268 Mkr och en årlig genomsnittlig avkastning (IRR) om cirka 10% samt en money multiple om 2,2x. Under Ratos tid som ägare har flera värdeskapande strategiska initiativ genomförts, bland annat två betydande tilläggsförvärv i Nordamerika, investeringar i nya produktionsanläggningar i Polen och Kanada samt internationell expansion till Kina, Sydafrika och Brasilien.

BÖRSNOTERING AV ARCUS

Den 1 december bör noterades Arcus på Oslo Børs. När Ratos förvärvade Arcus 2005 var det i huvudsak en norsk spritproducent som under Ratos tid som majoritetsägare utvecklats till en av Nordens ledande vin- och spritleverantörer. Ratos exitvinst uppgår till 1,4 miljarder kronor motsvarande en årlig genomsnittlig avkastning (IRR) om 29% och en money multiple om 5,6x i SEK (6,1x i NOK). Ratos ägarandel uppgår efter noteringen till cirka 24 procent.

FÖRSÄLJNING AV STÖRRE DEL AV VERKSAMHET I BIOLIN SCIENTIFIC

Ratos dotterbolag Biolin Scientific Holding AB avyttrade i december Analytical Instruments, ett dotterbolag i Biolinkoncernen, till bör noterade AddLife. Försäljningen gav en mindre exitresultateffekt för Ratos. I samband med att Analytical Instruments avyttrades övergick Drug Discovery till att istället drivas som ett självständigt bolag i Ratos-koncernen under namnet Sophion som övrig nettotillgång.

FÖRSÄLJNING AV AH INDUSTRIES

I december tecknades avtal om försäljning av Ratos dotterbolag AH Industries. Försäljningspriset (enterprise value) uppgår till cirka 240 MDKK för 100% av bolaget. Försäljningen föranledde en nedskrivning av bolagets totala bokförda värde under fjärde kvartalet och ger därför ingen betydande exitresultateffekt för Ratos. Investeringen har gett en negativ årlig genomsnittlig avkastning (IRR).

Vision, affärsidé, investeringsstrategi och mål

En nordisk företagsutvecklare

Ratos är ett investeringsbolag som förvärvar, utvecklar och säljer medelstora onoterade företag i Norden. Detta som stöd för att förverkliga Ratos vision, att vara bäst i Norden på att utveckla företag.

Ratos affärsmodell

FÖRVÄRV

Medelstora företag med en tydlig utvecklingspotential, beprövade affärsmodeller och människor med starkt driv är intressanta investeringsmöjligheter för Ratos. Ratos investerar framförallt i onoterade företag i Norden och gärna i partnerskap med entreprenörer och andra ägare som ser fördelen med vår flexibla ägarhorisont och aktiva ägarmodell. Varje år analyseras ett stort antal intressanta investeringsmöjligheter, där några leder till förvärv som förväntas kunna uppnå Ratos avkastningskrav. De flesta idéerna genereras inom Ratos investeringsorganisation, andra kommer via vårt nordiska nätverk eller genom processer som drivs av investmentbanker och andra rådgivare.

UTVECKLING

Ratos mål är att skapa värde genom att utveckla framgångsrika företag. Vi tillför den innovationskraft, erfarenhet och kompetens, kontakter och kapital som krävs för att förverkliga potentialen i de företag vi investerar i.

Tillsammans med bolagens ledningar skapar vi förutsättningar för ökad tillväxt och förbättrad lönsamhet. Många bolag genomgår en total transformering under vårt ägande. Att bolagen utvecklas med miljö- och klimatmässig samt social hållbarhet är en förutsättning för långsiktigt ekonomiskt värdeskapande.

FÖRSÄLJNING

Vi arbetar tillsammans med bolagen mot gemensamma mål, vanligtvis med ett tidsperspektiv på omkring fem till tio år. Ratos har dock en flexibel ägarhorisont och kvarstår som ägare så länge vi bidrar till bolagets utveckling och uppfyller vårt avkastningsmål.

Vi strävar efter att kombinera långsiktigt hållbar utveckling med högsta möjliga avkastning.

Vision

Ratos ska vara bäst i Norden på att utveckla företag.

Affärsidé

Ratos är ett investeringsbolag vars verksamhet består av förvärv, utveckling och försäljning av företrädesvis onoterade nordiska företag. Ratos ska över tid skapa högsta möjliga avkastning genom att som aktiv ägare förverkliga potentialen i ett antal utvalda bolag och investeringsituationer. Ratos erbjuder därmed en unik investeringsmöjlighet för aktiemarknadens aktörer.

Investeringsstrategi

Ratos investerar framförallt i onoterade medelstora nordiska företag som har en tydlig utvecklingspotential. Företagen ska ha en bevisad affärsmodell där Ratos tillsammans med bolagen kan identifiera och sedan realisera en potential.

Ägarandel och investeringsintervall

I normalfallet är Ratos största ägare i bolagen, men kan även äga en minoritet. Vår strävan är dock att alltid vara en engagerad ägare som deltar i och kan påverka bolagens utveckling. Vi saminvestirar gärna med entreprenörer och andra ägare, och har som lägst en ägarandel om 20%. Vi investerar i normalfallet som lägst 250 Mkr och upp till 5 miljarder kr i eget kapital. Ratos investerar inte i tidiga skeden i bolagens livscyklar.

Geografiskt fokus

Ratos investerar i företag med huvudkontor i Norden. För tilläggsförvärv till våra bolag finns inga geografiska begränsningar.

Branschoberoende

Ratos utvecklar bolag genom aktivt ägande. Oberoende av bransch tillför vi den innovationskraft, erfarenhet och kompetens, kontakter och kapital som krävs för att förverkliga potentialen i våra bolag.

Urvalsprocess

Ratos har fokus på egengenererat affärsflöde. Vår investeringsorganisation identifierar och analyserar företag med utvecklingspotential som passar i Ratos bolagsportfölj. Ratos deltar också i processer som drivs av investmentbanker och andra rådgivare.

Ägarhorisont

Ratos har en flexibel ägarhorisont utan begränsningar i innehavstid. Bolagens avkastningspotential och Ratos möjlighet att bidra till deras utveckling bedöms kontinuerligt. Ratos kan vara kvar så länge värden skapas i bolagen som överträffar avkastningsmålet, vilket oftast är fem till tio år.

Finansiellt mål

Ratos har ett bolagsspecifikt avkastningsmål (årlig genomsnittlig avkastning på investerat kapital, IRR) som uppgår till lägst 15%.

Under de senaste fem åren har Ratos sålt 11 bolag, med en genomsnittlig IRR på 15% per år.

Engagerad och aktiv ägare

Ratos mål är att utveckla framgångsrika företag. Vi investerar i nordiska, framförallt onoterade bolag och är en engagerad och aktiv ägare. Varje investeringssituation är unik och även om bolagen agerar strategiskt, operativt och finansiellt oberoende av varandra finns det gemensamma nämnare för vårt agerande. Ratos fokus är att bidra till långsiktig och hållbar företagsutveckling baserad på en gemensam värdegrund. Vår utvecklingsmodell bygger på fyra grundstenar.

1. Värdegrund

Ratos agerande är baserat på grundvärderingarna entreprenöriell, engagerad och ansvarsfull.

Entreprenöriell eftersom vi i våra bolag vill stimulera nyfikenhet, nyskapande och förändring samt förstärka viljan att tillvarata möjligheter.

Engagerad eftersom vi vill arbeta nära nyckelpersonerna i bolagen och utveckla idéer och agera tillsammans.

Ansvarsfull eftersom vi har högt ställda krav på affäretik och alltid väger in konsekvenserna för människa och miljö i beslut vi medverkar till. De vi gör affärer med ska kunna lita på oss, vilja välja oss och återkomma.

2. Fokus på att skapa värde

I samband med att vi investerar i ett nytt företag tas det fram en väl genomarbetad och ambitiös strategi och affärsplan med tydliga verksamhetsmål för utveckling och finansiella effekter. Tillsammans med bolagens ledningar skapar vi förutsättningar för ökad tillväxt och förbättrad lönsamhet.

Ratos har en flexibel ägarhorisont, vilket oftast är fem till tio år. Vi strävar efter långsiktiga och bestående effekter i vårt arbete med bolagen och är med och driver hållbarhetsutvecklingen i de företag som vi verkar i.

4. Verktyslåda

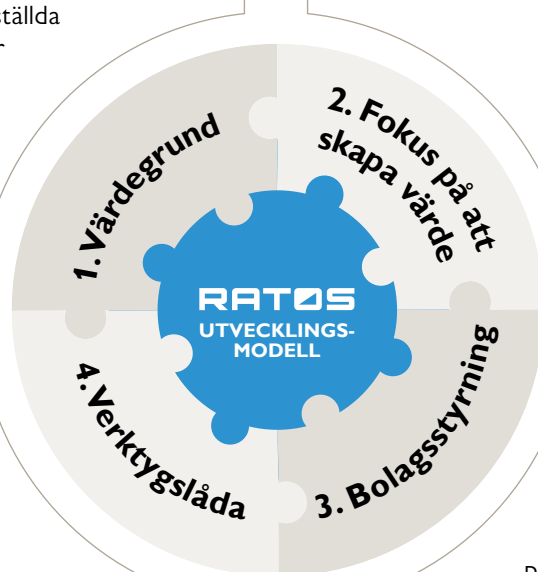
Ratos tillför kompetens, erfarenhet, kontaktnät och kapital till våra bolag.

Det sker dels via styrelsearbete, dels via dagliga kontakter mellan nyckelpersoner i bolagen och Ratos medarbetare samt i forum som Ratos ordnar, där medarbetare i olika bolag träffas och utbyter erfarenheter. I Ratos organisation finns erfarenhet samlad inom bland annat strategiprocesser, affärsanalys, transaktioner, finansiering, redovisning, hållbarhet och varumärkesfrågor, som bidrar till bolagens utveckling.

3. Bolagsstyrning

I de företag vi investerar i, införs alltid en tydlig och transparent struktur för bolagsstyrning. En styrelse tillsätts med personer som tillför strategisk kompetens och branschfarenhet, med en externt rekryterad styrelseordförande.

Företagsledningen har ett tydligt och fullständigt operationellt mandat och ansvar. Parallellt med den formella bolagsstyrningen vill vi skapa ett nära samarbete och en gemensam agenda för bolagets utveckling. Det gör vi genom våra så kallade trojkor (vd, styrelseordförande och bolagsansvarig från Ratos) som på ett effektivt sätt bereder centrala frågor och löpande kan agera bollplank till vd.

Förvärvsmöjligheter

Ratos är ständigt på jakt efter intressanta företag att investera i. Uppslag till potentiella förvärv får vi från många olika håll. Ibland kommer idéer direkt från andra ägare och entreprenörer som söker en partner för att förverkliga sina visioner. Vi får även förslag från banker och vårt industriella nätverk, men en stor del av idéerna är egengenererade. Dessa har sitt ursprung i vår nyfikenhet och ett genuint intresse för företagsutveckling och nordiskt affärsliv. Under ett år analyserar Ratos cirka 200 investeringsmöjligheter, och gör också systematiska kartläggningar av branscher och regioner. Vi har alltid ett stort antal företag under bevakning, ibland under lång tid.

Ett förvärv är sällan ett annat likt och några få leder till en investering. Det är viktigt att företaget uppfyller Ratos investeringskriterier, avkastningsmål och att det finns en tydlig potential att realisera. Andra viktiga förutsättningar är gemensamma prispåväntningar, tidpunkt och gemensam syn på värdegrund. Att redan tidigt i processen ha en tydlig plan för hur avkastningsmålet ska kunna förverkligas och värdeskapande ska ske är avgörande. En annan viktig del är en kartläggning av risker och möjligheter kopplad till hållbarhet, inklusive

verksamheten och branschens långsiktiga hållbarhet. Analysen ger en grund för den handlingsplan som etableras för att utveckla hållbarhetsarbetet i bolagen under Ratos ägande. Ratos har även exkluderingskriterier och investerar bland annat inte i företag verksamma inom områdena vapen eller pornografi.

Konkurrensen på förvärvsmarknaden är hög. Tillgången på kapital, från såväl kreditgivare som investerare, gör att priserna stiger på bra företag att investera i. Det är viktigt att hitta en optimal kapitalstruktur och en bolagsanpassad belåningsgrad som tillåter lönsam tillväxt. Ratos har agerat långsiktigt och ansvarsfullt på den nordiska marknaden under lång tid och har ett gott anseende. Vi har god tillgång till bankfinansiering till gynnsamma villkor.

Under 2016 har Ratos förvärvat finska fastighetsbolaget Serena Properties, danska ventilationsföretaget airteam, danska Oase Outdoors, en leverantör av utrustning för camping och friluftsliv och Gudrun Sjödén Group, ett globalt designföretag. Under fjärde kvartalet förvärvades också Plantagen, nordens ledande butikskedja inom växter och växttillbehör, ett av Ratos största förvärv senaste åren.

Plantagen

– ny tillväxtstrategi med växter i fokus

PLANTAGEN.

I november slutfördes Ratos förvärv av 99% av aktierna i Plantagen, Nordens ledande butikskedja inom växter och växttillbehör. Plantagen grundades 1986 i Norge och har sedan dess utvecklat sin verksamhet, stärkt sitt varumärke och genomfört en bred etablering i Norden och innehar nu en marknadsledande position med totalt 124 butiker i Norge, Sverige och Finland, främst inriktade mot konsumenter.

– Vi ser Plantagen som ett mycket spännande bolag med ett starkt varumärke och ett brett produktutbud i en marknad som växer. Det finns en stor potential för fortsatt tillväxt genom ett utökat fokus på produktsortimentet inom växter, som möter det ökande intresset för trädgård och odling. Vår erfarenhet av att driva tillväxt i konsumentbolag, tillsammans med bolagets starka ledning och ambitiösa affärsplan gör att vi ser en spännande resa framåt, säger Magnus Agervald, vd på Ratos och bolagsansvarig för Plantagen.

Marknaden för växter och växttillbehör har en stabil tillväxt och underliggande positiva trender i form av ökat intresse för odling, växter och heminredning. Plantagen har en ledande marknadsposition idag men också en tydlig utvecklingsplan hur denna ska förstärkas och hur ytterligare expansion ska ske bland annat genom mindre, mer centralt belägna butiker.

– Vi har en tydlig tillväxtstrategi med en vision att Plantagen ska bli ett ledande varumärke för växter i alla kanaler.

Tillsammans med Ratos erfarenhet, kompetens och kapital finns det stor potential att realisera denna strategi, säger Jon Abrahamsson Ring, vd och koncernchef Plantagen.

Ratos högsta prioritet nu är att stötta Plantagen i sin fortsatta tillväxtresa både genom att identifiera nya spännande tilläggsförvärv och genom att växa organiskt genom expansion i befintliga och nya marknader.

Värdeskapande företagsutveckling

I partnerskap med bolagen skapas långsiktiga värden framförallt genom omsättningstillväxt och lönsamhetsförbättringar. Hur detta i praktiken går till skiljer sig från företag till företag. Som aktiv ägare kan vi bidra med att rekrytera nyckelpersoner, tillföra kapital som ger företagen möjlighet att satsa på exempelvis produktutveckling, förbättrade kunderbudanden och att göra insteg på nya marknader. Vi erbjuder ett brett kontaktnät som kan bidra med kunskap och nya idéer för en långsiktig företagsutveckling. Det kan även innebära att göra tilläggsförvärv som ger intäcks- och kostnadssynergier eller investeringar i ny produktionsteknologi för att höja effektivitet och produktivitet.

Vi strävar alltid efter att ge ledning och styrelse nya perspektiv för tillväxt men även till exempel relaterat till hållbar utveckling, för att säkra att bolagen har långsiktigt hållbara strategier.

Ibland tas initiativ till förändringar som stöper om hela branscher. Ett bra exempel är Arcus som under Ratos ägo utvecklats från en i huvudsak norsk spritproducent till Nordens ledande leverantör av vin och sprit, en resa som innehållit alla typer av värdeskapande aktiviteter. Under 2016 genomfördes en framgångsrik börsnotering av Arcus.

Vårt enskilt viktigaste bidrag till värdeskapande är att tillsammans med ledning och styrelse lägga fast bolagens strategier och vara tydliga kravställare för att säkra och följa upp att de genomförs och ger önskat resultat. Det är på så sätt investersidén bakom förvärvet förverkligas och bolagets utvecklingspotential realiserar. Bisnode är ett bra exempel på hur ett bolag förändrats och utvecklats i en mycket spännande bransch (läs mer nedan).

Värdeutveckling mäts i avkastning

Vårt avkastningsmål är bolagsspecifikt och lägst 15% (IRR*), beroende på bolags- och marknadsspecifika faktorer. För att bedöma hur vi lyckas krävs en analys av de bolag vi hittills avyttrat. Under de senaste fem åren har vi sålt 11 bolag (exits) och tillsammans har dessa genererat ett kassaflöde till Ratos på omkring cirka 16 miljarder kronor. Den genomsnittliga årliga avkastningen (IRR) uppgår till 15%.

* IRR: Årlig genomsnittlig avkastning (Internal Rate of Return) – den årliga avkastningen på investerat belopp beräknat utifrån ursprunglig investering, slutligt försäljningsbelopp och övriga kassaflöden, med hänsyn tagen till när i tiden samtliga dessa betalningar skett till eller från Ratos.

Bisnode – driver en digital transformation

Bisnode är idag ett marknadsledande europeiskt data- och analysföretag som hjälper företag att hitta, hantera och utveckla sina kunder genom hela kundlivscykeln. Detta görs genom att erbjuda tjänster och analyser baserade på data för att möjliggöra företag att fatta smartare beslut.

Resan för att bilda dagens Bisnode startade redan 2005 då Ratos fusionerade Infodata med dåvarande Bonnier Affärsinformation och bildade Bisnode. Affärsmodellen under uppbyggnadsfasen av Bisnode möjliggjorde en snabb förvärvsdriven tillväxt. En hög tillväxttakt och en decentraliserad struktur innebar också att det var svårt att få full utväxling på de investeringar som gjordes inom produktutveckling och IT-plattformar samt delvis överlappande säljresurser. 2012 implementerades projektet "One Bisnode" ett omfattande struktur- och integrationsarbete med syfte att skapa ett mer samordnat och fokuserat Bisnode. Ett stort arbete har genomförts och Bisnode är på rätt väg att bli ett mer integrerat bolag där den fulla potentialen kan realiseras genom att utvinna skalfördelar och synergier.

Den stora ökningen av datamängder samt trender inom digitalisering, globalisering och nya tekniker möjliggör snabbare och mer kostnadseffektiv bearbetning av data vilket skapar nya affärsmöjligheter.

– Vi har ägt Bisnode i drygt tio år och har under denna tid tillsammans med ledningen genomfört stora strukturella förändringar. Bland annat har vi haft en intensiv förvärvsagenda och på senare år arbetat med att integrera förvärven och skapa en gemensam struktur som möjliggör gemensamma plattformar. Ratos har under resan stöttat Bisnode med kapital för att möjliggöra den höga förvärvsbaserade tillväxten. Under vd Magnus Silverbergs ledning ser vi stora möjligheter till att kunna realisera den underliggande potentialen i bolaget. Det finns en strategiplan med tydliga initiativ och aktiviteter med en balans mellan tillväxt- och kostnadsinitiativ samt ett lösningsorienterat fokus för att komma till rätta med den historiskt fragmenterade strukturen. Detta gör att det finns goda förutsättningar för Bisnode att bli en ny ledande aktör med en grund för fortsatt organisk tillväxt, i en omvärld som fokuserar på en mer digital process, säger Mikael Norlander, Investment Director på Ratos och bolagsansvarig för Bisnode.

Bisnode har en stor potential att fortsätta utveckla sin affärsmodell utifrån bolagets lokala expertis och globala resurser inom ett växande marknadssegment. Prioritet framöver är att fortsätta den digitala transformationen och realisera de synergier förändringen möjliggör, samt genom ytterligare strategiska initiativ såsom att stärka organisationen och utveckla erbjudandet fortsätta ta marknadsandelar.

Försäljning av bolag

Ratos avyttrar ett bolag när vi genomfört de planer som lagts för att realisera bolagets utvecklingspotential eller när en annan ägare kan vara mer lämplig för bolagets framtida utveckling. Vi har ingen begränsning vad gäller innehavstid och kan vara kvar som ägare så länge vi kan skapa värde, vilket innebär att vi oftast är ägare mellan 5-10 år, ibland längre.

Ratos strävar efter att genomföra ansvarsfulla försäljningar där vi ska kombinera långsiktigt god fortlevnad med högsta möjliga avkastning. Under 2016 genomfördes både framgångsrika försäljningar samt strategiskt viktiga försäljningar där investeringarna inte gått enligt plan.

Försäljningen av tågunderhållsföretaget Euromaint, delar av analysinstrumentsföretaget Biolin Scientific samt AH Industries, underleverantör av metallkomponenter, såldes utan att ge någon betydande exitresultateffekt. Försäljningen av Mobile Climate Control, en global leverantör av kompletta klimatsystem till den kommersiella fordonsindustrin, samt den framgångsrika börsnoteringen av Nordens ledande vin- och spritföretag Arcus, är två exempel på exits som genererat god avkastning och där flertalet värdeskapande aktiviteter utvecklat två framgångsrika ledande aktörer inom sina marknadssegment. Sammantaget har årets försäljningar genererat en exitvinst om 1,7 miljarder kronor.

Arcus – en ny nordisk ledare

ARCUSGRUPPEN

Arcus har utvecklats från en i huvudsak norsk spritproducent till en ledande leverantör av vin och sprit i Norden, genom både egna varumärken och ledande agenturer. Under 2016 börsnoterades Arcus på Oslo Børs med en stor ägarspridning och ett högt intresse för aktien.

Sedan Ratos förvärvade bolaget 2005 har betydande strategiska initiativ genomförts så som försäljning av icke-kärnverksamhet samt fokus på tillväxt genom nordisk expansion och ökad produktionseffektivitet. En stor investering i en ny produktionsanläggning på norska Gjelleråsen har gjorts, en mindre produktionsanläggning har avvecklats och flera nya varumärken har förvärvats.

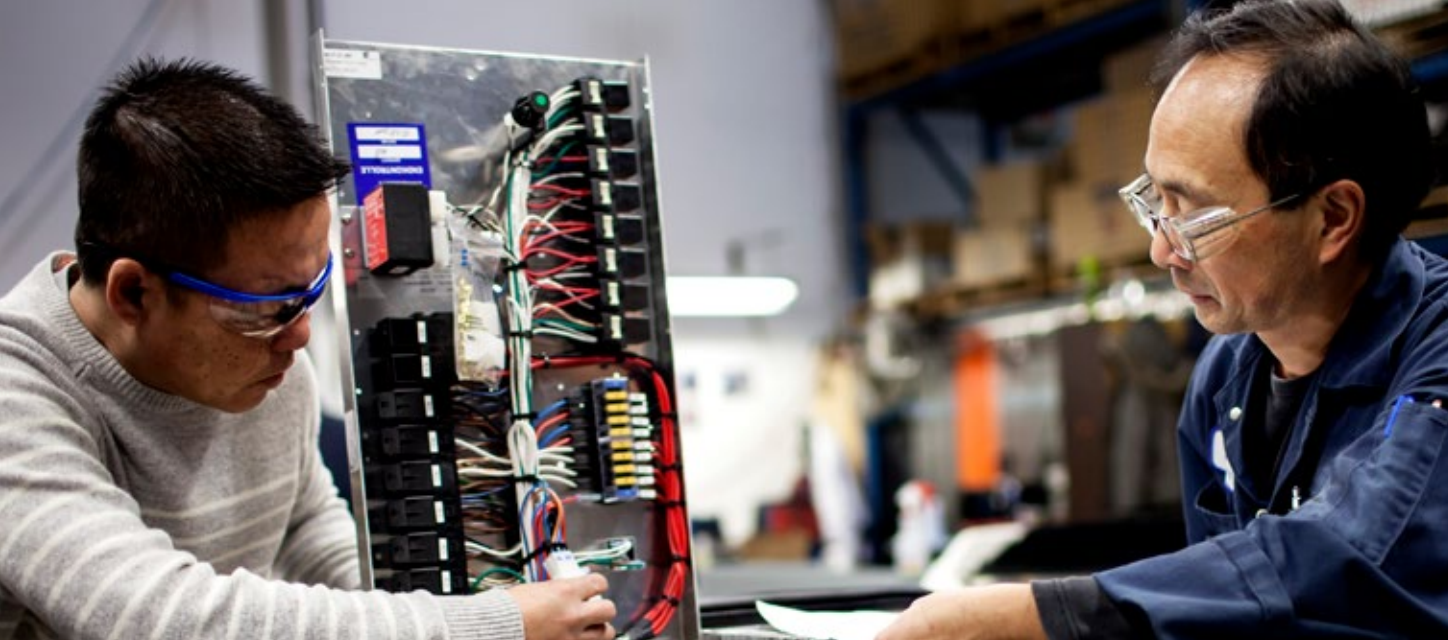
– Under våra elva år som ägare har många värdeskapande strategiska initiativ genomförts med fokus på att öka tillväxten, bredda kunderbjudandet, öka antalet varumärken och att höja produktionseffektiviteten. Arcus står nu på en stabil plattform med fortsatt utvecklingspotential. Genom sina starka och välkända varumärken, såsom Aalborg Akvavit, Linie Aquavit, Gammel Dansk och flera egna viner samt många kända vinagenturer som Masi och Francois Lurton, anser vi att Arcus som nordiskt konsumentbolag passar bra på börsen, säger Mikael Norlander, Investment Director på Ratos och bolagsansvarig för Arcus.

Omsättningen, som 2005 var omkring 860 MNOK, har nu stigit till cirka 2,6 miljarder NOK och operativ EBITDA har ökat från cirka 30 MNOK 2005 till cirka 340 MNOK

för rullande 12 månader per 30 september 2016. Totalt har bolaget haft en årlig genomsnittlig tillväxt på cirka 11%. Ratos exitvinst uppgår till 1,4 miljarder kronor motsvarande en årlig genomsnittlig avkastning (IRR) om 29 procent och en money multiple om 5,6x i SEK (6,1x i NOK).

– Hela Arcus organisation är inställd på lönsam tillväxt. I några marknader och produktkategorier är vi redan störst. Där använder vi vår erfarenhet för att behålla vårt försprång och öka försäljningen. Inom andra kategorier och marknader har vi en betydande utvecklingspotential. Vi har tagit oss an uppgiften att bli bäst inom vin och sprit i Norden och som börsnoterade har vi ytterligare möjligheter till större exponering mot våra nordiska konsumenter, säger Kenneth Hamnes, vd i Arcus.

Mobile Climate Control – en ny global nischaktör

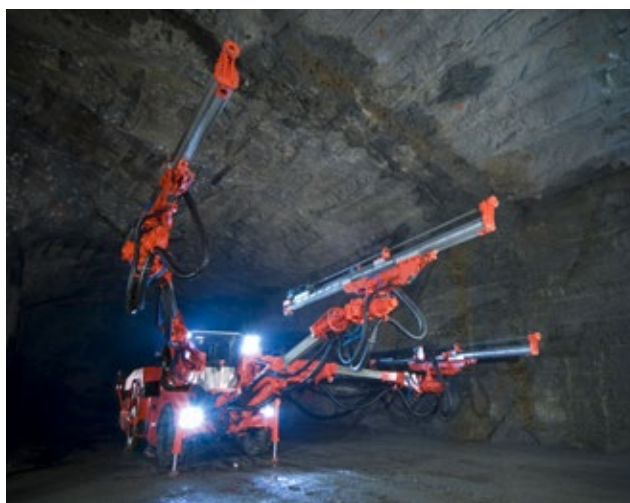
I november sålde Ratos bolaget Mobile Climate Control (MCC) som under Ratos tid som ägare utvecklats från ett ägarlett bolag med nischposition till en global leverantör av kompletta klimatsystem till fordonsindustrin.

Sedan förvärvet 2007 har flera värdeskapande strategiska initiativ genomförts, bland annat två betydande tilläggsförvärv i Nordamerika, investeringar i nya produktionsanläggningar i Polen och Kanada samt internationell expansion till Kina, Sydafrika och Brasilien. MCC har visat en årlig omsättningstillväxt om cirka 8% sedan förvärvet 2007 och 2015 uppgick omsättningen till 1 264 Mkr med en EBITA om 152 Mkr.

– *Tillsammans med ledningen har vi stärkt MCC:s marknadsposition genom tilläggsförvärv, investeringar i produktutveckling och ökad produktivitet. Ett starkt fokus på värdeskapande genom hela innehavsperioden, trots periodvis utmanande marknadsförutsättningar, gör att vi nu med god avkastning avyttrat ett nära nog dubbelt så stort bolag mätt i omsättning, säger Daniel Repfennig, Senior Investment Manager på Ratos.*

MCC såldes till börsnoterade svenska industrikoncernen VBG Group AB (publ). Enterprise value uppgick

till cirka 1,8 miljarder och Ratos erhöll cirka 1,4 miljarder (equity value) för 100% av aktierna. Försäljningen gav en exitvinst om 268 Mkr och en årlig genomsnittlig avkastning (IRR) om cirka 10%, samt en Money Multiple om 2,2x.

Aktivt ägande bidrar till hållbar bolagsutveckling

Som ansvarsfull ägare skapar Ratos värde genom att bygga bolag med en strukturerad hållbarhetsagenda. Ratos ser att ett strategiskt förankrat arbete med väsentliga hållbarhetsfrågor är värdeskapande. Vidare är hållbar utveckling en förutsättning för en bättre värld, i linje med FN:s 17 globala hållbarhetsmål som antogs 2016 (Agenda 2030). Som ansvarsfull investerare och ägare bedriver Ratos ett strukturerat hållbarhetsarbete med kravställande och stöd anpassat till varje bolag.

Ratos skrev 2013 under FN Global Compacts tio principer för hållbart företagande samt PRI, FN:s principer för ansvarsfulla investeringar. Dessa principer utgör basen för vårt hållbarhetsarbete. Årets rapport följer GRI Standards (se ► sid 122-123 för referensindex).

Väsentliga hållbarhetsfrågor och våra intressenter

Ratos mest väsentliga hållbarhetsfrågor identifieras genom omvärldsbevakning, branschanalys och en process där olika intressenters prioriteringar och frågor med hög relevans för verksamheten och värdeskapandet vägs in. Under 2016 har strukturerade intervjuer med intressenter genomförts, för att säkra rätt fokus. Diskussioner har även förts i Ratos ledningsgrupp. Utifrån denna kartläggning av relevanta frågeställningar har en prioritering gjorts.

Ratos viktigaste intressentgrupper är prioriterade efter deras påverkan på Ratos ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekter och beskrivs i tabellen nedan.

Intressentgrupp	Metod för interaktion
Medarbetare på Ratos	<ul style="list-style-type: none"> Intervjuer med representanter i samband med intressentdialog Personalmöten, medarbetarsamtal Strukturerade diskussionsgrupper med fokus på Ratos värderingar, företagskultur, arbetsmetoder och framtida utveckling
Medarbetare i Ratos bolag	<ul style="list-style-type: none"> Intervjuer med representanter i samband med intressentdialog Mötesforum på Ratos (vd, CFO, HR, Hållbarhet, etc)
Bolagens ledningsgrupper och styrelseledamöter	<ul style="list-style-type: none"> Intervjuer med representanter i samband med intressentdialog Tydlig och strukturerad bolagsstyrning och dialog Koncerngemensam utvärdering av styrelsearbetet
Ägare och investerare (se sid 25 för Ratos största ägare)	<ul style="list-style-type: none"> Intervjuer med representanter i samband med intressentdialog Deltagande i enkäter från/eller dialog med organisationer som Hållbart Värdeskapande, RobecoSAM, Vigeo, Sustanalytix, CDP och Regi IR Nordic Bolagsstämma Dialog och enskilda möten
Övriga	<ul style="list-style-type: none"> Ingen proaktiv dialog, tillgängliga för samtal vid behov

Notera: Med bolag syftas dotterbolag. I våra intressebolag har Ratos en annan möjlighet att påverka, varför kravställande och processer kan se annorlunda ut.

Baserat på intressentdialoger och väsentlighetsanalys har en prioritering av Ratos hållbarhetsfrågor gjorts (se Ratos hemsida för presentation av väsentlighetsanalysen). Hållbarhet för Ratos innebär *hållbar utveckling genom aktivt ansvarsfullt ägande*, där följande frågor har högsta prioritet:

- Göra affärer med god affäretik, inkl. anti-korruption
- Säkra god bolagsstyrning och transparens
- Utveckla och engagera våra medarbetare
- Driva ansvarsfullt företagande i bolagen, inkl. hantering av ESG-risker och möjligheter

Ratos direkta påverkan är liten i förhållande till portföljbolagens påverkan, varför Ratos arbete som ansvarsfull investerare och ägare har högsta prioritet. Ägarbolagets (moderbolagets) egna hållbarhetsarbete är en förutsättning för att kunna agera som ansvarsfull ägare och driva hållbarhetsagendan i Ratos bolag, där finansiell styrka och resiliens är viktiga grundstenar för att Ratos ska kunna bedriva verksamhet och utveckla bolag. För information om detta hänvisas till den ekonomiska rapporteringen.

Ratos som ansvarsfull ägare

Ratos ambition som ägare är att våra bolag ska etablera en god standard för hållbarhet, kontinuerligt förbättra sitt hållbarhetsarbete och säkra en hållbar strategi. Hållbarhet är en integrerad del av ägarutövandet under hela vår ägandetid – från beslutsprocessen inför ett förvärv till en ansvarsfull försäljning. För styrning av detta arbete har vi etablerat ett antal relevanta policyer och riktlinjer (se uppförandekod, policy för hållbarhet och ansvarsfulla investeringar samt miljöpolicy på Ratos hemsida).

Förvärv

I bedömningen av ett möjligt förvärv utvärderas alltid bolaget och branschen i relation till Ratos exkluderingskriterier. I nästa steg ingår en utvärdering av position, dvs. bolagets exponering mot långsiktiga trender som omställning till förnyelsebar energi, återvunna material, delningsökonomi, etc. Samtidigt kartläggs risknivå, dvs. risker i bolagets verksamhet eller värdekedja kopplade till hållbarhet (i relation till mänskliga rättigheter, arbetsvillkor,

andra sociala frågor, miljöfrågor, samt affärsetik inklusive korruptionsrisker) och praxis, dvs. hur bolagets policyer, processer, aktiviteter och uppföljning i relation till dessa risker ser ut. Även en bedömning av bolagets värderingar och kultur görs. En sammanfattad bedömning ingår i Ratos slutliga beslutsmaterial inför investeringsbeslutet samt utgör en rekommendation till det vidare ägararbetet.

Ratos exkluderingskriterier:

Ratos investerar inte i bolag som

- är verksamma inom vapenindustri
- bidrar till allvarlig miljöskada
- producerar eller aktivt tillhandahåller pornografi
- tillverkar tobaksprodukter

Ratos ställningstaganden:

Som vägledning vid bedömning av nya investeringar samt i arbetet med befintliga innehav har Ratos ställningstaganden gällande

- brott mot internationella konventioner
- Ratos utövande av klimathänsyn

Ratos har under året applicerat negativ screening, dvs. utvärderat investeringsmöjligheter i förhållande till Ratos exkluderingskriterier. Under 2016 slutfördes fem förvärv, och i samtliga förvärv (100%) gjordes en bedömning av risker kopplad till hållbarhet som en del av bedömningen (due diligence). Riskbedömningen utmynnade i rekommendationen att gå vidare med respektive förvärv samt rekommendationer för Ratos ägaragenda.

Utveckling

Ratos investerar tvärs flera industrier, därmed berörs våra bolag av en mängd olika frågeställningar. Vi arbetar därför med både gemensamma krav för hela portföljen och med en bolagsanpassad ansats, för att säkra att fokus är på varje bolags mest väsentliga hållbarhetsfrågor. Kravställandet utgår från relevant lagstiftning och Global Compacts principer. Sedan 2011 tydliggörs Ratos krav och förväntningar på bolagen i Ratos CR-ramverk. Ramverket har en grundnivå som gäller alla bolag och ett antal tilläggsmoduler med krav för vissa bolag baserat på verksamhet och marknadsnärvaro. Utöver det uppmuntras egna initiativ som stärker hållbarhetsarbetet och hållbar utveckling. Basen för bolagens hållbarhetsarbete ska utgöras av en

identifiering av väsentliga hållbarhetsfrågor, en strategi och process för arbetet samt fastställda mål, förankrade i bolagets styrelse, inklusive en plan för hur CR-ramverket ska implementeras och efterföljas i verksamheten.

Många av Ratos bolag har vid förvärvstidpunkten ingen etablerad infrastruktur för ett strukturerat hållbarhetsarbete, varför fokus den första tiden blir att sätta detta på plats och definiera ansvarsområden, mandat, resurser, verktyg och processer. För att stärka varje bolags hållbarhetsarbete under vårt ägande för vi en kontinuerlig dialog och ger konkret stöd till ledningen och hållbarhetsansvariga i bolagen. Ratos årliga Hållbarhetsforum skapar nätverk och möjlighet att dela erfarenheter. Praktiska verktyg erbjuds för att underlätta arbetet, till exempel Ratos CR-handbok, ramavtal avseende whistleblowing-system och klimatredovisningssystem. Av de 18 bolag som ingick i Ratos portfölj vid ingången av 2016 har Ratos under året interagerat med samtliga bolag (100%) gällande hållbarhet.

Försäljning

Ratos är inte en evig ägare. Vid försäljning av ett bolag vill vi säkra god fortlevnad för bolaget i fråga.

Ansvar, styrning och uppföljning

Tydlig ansvarsfördelning och uppföljning är en förutsättning för Ratos aktiva ägande. Ratos vd har det övergripande ansvaret för Ratos strategi och arbete gällande hållbarhet. Ratos operativa arbete med hållbarhet definieras och samordnas av Hållbarhetskommittén, med representation från både investeringsorganisationen och affärsstöd. Hållbarhetskommittén definierar och samordnar kravställande, riktlinjer och uppföljning av Ratos och bolagens hållbarhetsarbete. En av Ratos Industriella Rådgivare bistår Hållbarhetskommittén, Ratos bolagsteam och på förfrågan bolagen avseende strategiska hållbarhetsfrågor. I respektive bolag är vd och företagsledning operativt ansvariga för det egna hållbarhetsarbetet och respektive styrelse har det yttersta ansvaret för att bolaget följer gällande krav, policyer och riktlinjer gällande hållbarhet. Varje bolag har en etablerad process som möjliggör för styrelsen att löpande följa upp hållbarhetsarbetet och alla bolag som Ratos ägt mer än ett år avger från och med 2014 en årlig hållbarhetsrapport.

Viktiga aktiviteter under 2016

- Strukturerade intressentdialoger genomförda för att verifiera fokus på materiella hållbarhetsfrågor för Ratos AB
- Ratos Hållbarhetsdag för hållbarhetsansvariga i bolagen
- Lansering av instruktion för Ratos bolag avseende arbete med hållbarhet, compliance och risk
- Lansering av Ratos ställningstagande avseende skatt
- Planering för implementering av GRI-rapportering bland Ratos bolag, för att möta upp nya lagen om hållbarhetsrapportering.

Moderbolagets hållbarhetsarbete

Ansvarsfullt ägarutövande kräver att Ratos gör affärer med god affärsetik, säkrar god bolagsstyrning samt utvecklar och engagerar medarbetarna. Vidare vill Ratos verka som en god förebild för bolagen, t.ex. inom miljö- och klimatarbetet.

Göra affärer med god affärsetik och affärskultur

God affärsetik är en förutsättning för Ratos anseende och möjlighet att göra bra affärer. Ratos arbetar aktivt för att säkra att bolagets värderingar och etiska regler genom-syrar all verksamhet och att alla medarbetare förstår och följer uppförandekoden som är antagen av Ratos styrelse. Ratos interna policyer och processer för etik och regellevnad säkrar hög kvalitet och långsiktigt förtroende på marknaden. Ratos medarbetare får utbildning i affärsetik, uppförandekoden och andra relaterade policyer. Ratos hade noll incidenter av överträdelser av uppförandekoden och noll whistleblowing-rapporter under året. Ratos mot-tog inga böter eller andra sanktioner på grund av överträdelser av lag eller regler.

Säkra god bolagsstyrning och transparens

God bolagsstyrning är värdeskapande och en förutsätt-ning för Ratos ägararbete. Ratos verkar för en hög trans-parens gällande vår verksamhet. Vi utvecklar kontinuerligt vår bolagsstyrning och kommunikation för att säkra hög kvalitet och långsiktigt förtroende på marknaden. Se ► sid 51-59 för mer information om Ratos bolagsstyrning.

Utveckla och engagera våra medarbetare

Ratos lägger stor vikt vid strategisk kompetensutveck-ling och kompetensförsörjning, ökad jämställdhet och mångfald samt god arbetsmiljö och hälsa, inklusive balans i yrkes- och privatliv. Se ► sid 20-23 för mer information om Ratos medarbetare och hur Ratos arbetar med dessa frågor.

Klimatpåverkan

För att kunna ställa krav och påverka bolagen strävar Ratos efter att föregå med gott exempel. Klimatfrågan angår alla och Ratos vill bidra till en bättre miljö och minskad klimatpåverkan. Detta görs genom att mäta och minska/begränsa användning av energi, förbruknings-varor samt optimera affärsresandet.

Ratos har en miljöpolicy och miljöplan för det interna miljöarbetet, med målsättning att kontinuerligt minska Ratos miljömässiga påverkan. Ansvarig för uppföljning är Ratos vd. Ratos moderbolag faller inte under någon specifik miljölagstiftning.

Ratos gjorde 2016 sin tredje klimatredovisning (scope 1, scope 2 samt delar av scope 3 enligt GHG, Greenhouse Gas protocol). Ratos största klimatpå-verkan kommer genom affärsflyg. Personliga möten och nätverkande är grunden för våra möjligheter att göra affärer, och Ratos kommer att fortsätta prioritera kritiska affärsresor, varför alla flygresor från och med 2014 klimatkompenseras. Från 2016 använder Ratos enbart el märkt bra miljöval. Ratos totala utsläpp från moderbolaget uppgår till 46 ton CO₂e för 2016 efter klimatkompensation.

Totala utsläpp, ton CO ₂ e/år	2016	2015	2014
Tjänsteresor	254	248	294
varav flyg	230	207	274
Huvudkontoret (fastigheten)	20	27	210
varav elförbrukning	3	3	187
Övrigt	2	4	2
Totalt före klimatkompensation	276	279	506
Totalt efter klimatkompensation	46	72	232

ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR RATOS ARBETE SOM ANSVARSFULL ÄGARE

Övergripande målsättningar

Ratos och bolagen anses vara attraktiva arbetsgivare i respektive målgrupper

- Engagerade, motiverade medarbetare
- Säker arbetsplats

Alla nya investeringar genomgår före förvärv en hållbarhets- eller ESG-screening.

Alla bolag vi säljer har ett etablerat hållbarhetsarbete (avser bolag Ratos ägt minst antal år)

- Hållbarhetsagenda med prioriterade frågor och aktiviteter (bolag > 1 år)
- Hållbarhetsmål på kort och lång sikt etablerade och följs upp (bolag > 2 år)
- Årlig hållbarhetsrapport (bolag > 1 år)

Styrelsen ytterst ansvarig och involverad: alla bolags styrelser har fastställt målsättningar för och följer upp arbetet med hållbarhet minst en gång per år.

Minska klimatpåverkan och energianvändning per omsättningskrona under inne-havsperioden för varje bolag. Delmål: alla bolag (> 2 år) ska implementera system eller metod för mätning och rapportering av CO₂ (scope 1, 2, ev. delar av 3).

Status Kommentarer/fokus 2016-2017

● Arbetet med att etablera konkreta mål och metod för mätning fortsätter 2017.

● För alla fem förvärv genomförda 2016 gjordes denna screening.

● Alla bolag (> 1 år) avlämnade en statusrapport för hållbarhet 2016. Arbetet med att stärka rapporteringen pågår, med ökat fokus 2017 givet den nya lagen om hållbarhetsredovisning. Under 2016 inleddes ett arbete med att förtydliga bolagens hållbarhetsmål. Detta arbete har tagit längre tid än förväntat och fortsätter 2017.

● I 100% av bolagen vi ägt > 1 år har styrelsen fått framlagt och disku-terat bolagets hållbarhetsarbete under året.

● Implementering av system för klimatredovisning klar eller pågår i 7 av 14 berörda bolag (> 2 år). Arbetet har inte kunnat prioriteras i vissa bolag p.g.a. andra större projekt. Implementering fortsätter 2017.

Medarbetare, mänskliga rättigheter och arbetsvillkor

En förutsättning för genomförandet av Ratos utvecklingsplaner i varje bolag är kompetenta och engagerade medarbetare med god hälsa. Huvuddelen (89%) av Ratos-koncernens 14 500 anställda arbetar i Norden och övriga Europa, 8% är anställda i Asien, primärt Kina. Flera av bolagen har verksamheter som innebär förhöjd risk för personskada för medarbetare.

Koncernens medarbetare per geografiskt område 2016

God och säker arbetsmiljö, medarbetarengagemang och kompetensutveckling är därmed prioriterade frågor. Respekt för mänskliga rättigheter, rimliga arbetsvillkor och möjlighet till kollektivanslutning är andra viktiga aspekter. Flertalet av bolagen har leverantörer och samarbetspartners i länder med förhöjd risk avseende brott mot mänskliga rättigheter eller arbetstagares rättigheter, varmed dessa frågor är en prioriterad fråga även i bolagens värdekedjor.

Som ägare är Ratos tydliga med att internationella konventioner, mänskliga rättigheter och arbetstagares rättigheter och villkor ska respekteras, vilket beskrivs i Ratos uppförandekod. Bolagen ska implementera en uppförandekod i linje med Ratos kod. Baserat på en riskanalys ska också motsvarande implementeras i värdekedjan på lämpligt sätt.

I de hållbarhetsrapporter bolagen ombeds sammanställa årligen, rapporteras som en gemensam standard bland annat sjukfrånvaro och andel kvinnor i ledande befattning.

Ansvar gällande miljö- och klimatpåverkan

Ratos största påverkan på miljö och klimat sker genom våra bolag. Alla bolag ska implementera en miljöpolicy eller en miljöplan, med utgångspunkt i en analys där drivare av bolagets största miljöpåverkan identifieras. Respektive bolag har ett delegerat ansvar för att följa relevant miljölagstiftning/standarder, säkerställa att miljötillstånd finns, etc.

För Ratos som för andra investerare är klimatpåverkan och en omställning till en klimatneutral värld en viktig fråga. Som ägare kan vi stödja våra bolag i utvecklingen av hållbara och "klimatsmarta" produkter och tjänster, samt verka för ökat fokus på energieffektivisering och minskning av växthusgasutsläpp, med en sektor- och bolagsanpassad ansats. Vi har också ett ansvar att säkra att bolagen utvecklar hållbara strategier som omfattar och stödjer den omställning näringslivet kommer att gå igenom, t.ex. genom att bolag med exponering mot olja och gas växer verksamheten riktad mot förnyelsebar energi, samtidigt som den traditionella verksamheten utförs på ett så ansvarsfullt och miljöanpassat sätt som möjligt.

I bolagens hållbarhetsrapporter sammanställs bland annat energiförbrukning (kWh) och relativ energiförbrukning. För bolag med egen produktion finns högre förväntningar som bland annat innebär uppföljning av avfallshantering och vattenförbrukning. Under 2016 införde Ratos krav på rapportering av CO₂-fotavtryck enligt GHG-protokollet för alla Ratos bolag. 54% av bolagen som Ratos ägt > 2 år hade per 31 december implementerat eller var i process att implementera ett system.

Andel bolag (>2 år) med CO₂-redovisning:

54%

Andel bolag (<1 år) med miljöcertifiering (ISO14001):

54%

Affärsetik, antikorrupktion och förluster

För ett investeringsbolag som Ratos är trovärdighet, goda etiska värderingar och regelefterlevnad förutsättningar för att få göra affärer. Korrupktion är ett utbrett problem i världen, som leder till ineffektiva marknader och stora kostnader för företag, samt betydande förluster för många länder i form av begränsad utveckling.

Kartläggning av risker gällande korrupktion är en viktig aspekt i Ratos aktiva ägande. En djupare analys avseende korrupktion gjordes 2014 för alla bolag och ses över regelbundet. 10 av Ratos bolag anses ha en förhöjd risk för korrupktion. Riskbedömningen har gjorts med bas i ett verktyg framtaget för Ratos investeringsorganisation och bolagen. Den uppförandekod Ratos bolag implementerar innefattar skrivningar gällande affärsetik och antikorrupktion. Alla bolag ska göra riskanalyser avseende korrupktion som en del av den övergripande riskkartläggningen och riskhanteringen och ha förebyggande rutiner och processer för detta, anpassade till riskbilden, bland annat riktlinjer för anställda och utbildningsprogram för personer i riskställning.

I Ratos CR-handbok, med riktlinjer, stöd och goda exempel tillgängliga för alla bolag, finns principer för bolagens arbete med antikorrupktion och utveckling av antikorrupktionsprogram. För bolag med förhöjd risk för korrupktion eller oegentligheter tillkommer ytterligare krav gällande det förebyggande arbetet i den egna verksamheten och med affärspartners. Som ett led i Ratos förebyggande arbete lanserades 2016 Ratos instruktion avseende arbete med hållbarhet, compliance och risk i Ratos dotterbolag, med syfte att ge riktlinjer och stöd till styrelserna i Ratos dotterbolag för bolagens arbete med hållbarhet, där antikorrupktion är ett fokusområde. Ratos har också stärkt sina processer för uppföljning av bolagens arbete med lagefterlevnad, inklusive antikorrupktionsarbetet.

Från och med 2016 är Ratos huvudregel att alla bolag ska ha ett externt opererat whistleblowing-system implementerat, för att säkra möjlighet till anonymitet och full integritet. 38% av bolagen som Ratos ägt > 1 år hade per 31 december implementerat eller var i process att implementera ett sådant system.

Aibel – konsistent säkerhetsarbete i hela koncernen

Aibel, en ledande norsk leverantör av underhålls- och ombyggnadstjänster till produktionsplattformar för olja och gas samt nybyggnadsprojekt inom olja, gas och förnyelsebar energi, har verksamhet längs hela den norska kusten samt i Asien. Aibel har en stark säkerhetskultur och fokus på goda arbetsvillkor.

Aibel har sedan lång tid ett stort fokus på hälsa och säkerhet, drivet av lagkrav och riktlinjer i branschen samt en stark säkerhetskultur där alla medarbetare värnas om. Samma fokus och rutiner är etablerade i hela Aibels verksamhet, inklusive Aibels varv i Laem Chabang, Thailand. Vid detta varv har ytterligare satsningar inom området gjorts under 2016, då ett nytt toppmodernt säkerhetscenter har byggts för att stärka utbildningen inom området, ett viktigt steg i arbetet för att nå Aibels långsiktiga mål om noll skador och incidenter. Säkerhetscentret, en cirka 600 m² stor lokal med en undervisningssal och sju disciplinspecifika utbildningsrum, är tillrättalagt för praktiska

demonstrationer och erbjuder således en mindre teoretisk och mer intressant utbildning än tidigare. Alla medarbetare på varvet genomgår löpande utbildning på centret, som kan träna upp till 300 personer per vecka.

Diab – lägre klimatutsläpp genom lägre vikt hos kund

Diab är en global leverantör av strukturella kompositmaterial som bidrar positivt i omställningen till en klimatneutral värld genom att möjliggöra tillväxt inom förnyelsebar energi, sänka vikt och därmed bränsleförbrukning och klimatavtryck hos användarna.

Diabs material understödjer utvecklingen inom förnyelsebar energi där till exempel den låga vikten möjliggör större vingar i vindkraftsverken och därmed högre effektivitet.

Inom transportsektorn används bolagets material i traditionella fordon, dvs. drivna med fossilbaserade drivmedel, vilket bidrar till sänkt vikt och minskat bränslebehov. Lätta konstruktioner är en förutsättning för omställningen till elektriska fordon. Tester visar att en färja av kompositmaterial sänker bränsleförbrukningen med cirka 40% jämfört med en färja av aluminium. Diabs material möjliggör därmed en omställning till eldrivna fordon.

Stockholms stad använder en pendelfärja i Stockholms skärgård som kombinerar bland annat ett skrov producerat i lättviktsmaterial från Diab, hypermoderna batterier och

luftkuddeteknik. Båten har en hastighet som är cirka tre gånger så hög som tidigare elfärjor. Genom att färjan kan ersätta båtar med traditionella drivmedel sänks CO₂-utsläppen till en bråkdel, samtidigt som den höga hastigheten gör att fler personer kan välja att pendla på sjön istället för på vägen.

TFS – säkra och etiska kliniska studier

TFS genomför kliniska studier på uppdrag av läkemedels- och medicinteknikindustrin. Branschen och bolaget har ett stort fokus på affärs-etik, manifesterat i högkvalitativa, säkra och etiskt utförda studier.

På TFS prioriteras ett etiskt förhållningssätt till klinisk forskning vilket återspeglas i företagets värdegrund. TFS verksamhet är hårt reglerad av såväl nationell lagstiftning som internationella förordningar och direktiv med ICH E6 "Good Clinical Practice" och Helsingforsdeklarationen (World Medical Association, WMA) som grundpelare. Den senare understryker att den medicinska forskningens syfte och mål alltid är underordnad patientens rättigheter och intressen. Kliniska studier måste alltid genomföras på ett etiskt sätt med metoder och processer som garanterar hög patientsäkerhet, hög kvalitet och korrekt hantering av data och resultat. Allt deltagande i en forskningsstudie måste vara frivilligt och kräver patientens samtycke. Innan en studie kan starta krävs ett godkännande av en forskningsetisk kommitté.

Alla interna processer som utgör riktlinjer för hur kliniska prövningar skall genomföras av TFS baseras på aktuell internationell lagstiftning. All personal, inklusive ledningen, får regelbunden utbildning i dessa processer, riktlinjer och standards. TFS kvalitetsavdelning följer upp och kontrollerar efterlevnad. Extern granskning görs av etiska kommittéer och läkemedelskommittéer i respektive land, som granskar och godkänner alla studier.

Människor gör skillnaden

Inom allt företagande är det människor som skapar värde. Att attrahera, utveckla och behålla duktiga medarbetare och talanger är en förutsättning för Ratos och för våra bolags förmåga att leverera och nå långsiktig framgång. Därför är vi angelägna om att vi och våra bolag är attraktiva arbetsgivare. Under 2016 har vi förstärkt organisationen med en Strategisk HR-chef för att rikta ett än större fokus på dessa viktiga frågor.

Ratos-koncernen har cirka 14 500 medarbetare världen över som arbetar i något av de 18 bolag som ingår i Ratos bolagsportfölj eller i Ratos egen organisation. I moderbolaget arbetar 34 medarbetare vid ingången av 2017, varav 19 personer i investeringsorganisationen med ansvar för utvecklingen av bolagen och för att hitta nya investeringsmöjligheter. Utöver detta finns 16 Industrial Advisors som är knutna till verksamheten. Ratos vd och ledningsgrupp är ansvariga för Ratos medarbetares arbetssituation, kompetensutveckling och arbetet med jämställdhet och mångfald.

I takt med att Ratos förutsättningar och behov som bolag ändras inleddes under året ett förändringsarbete vilket lett till organisatoriska förändringar och effektiviseringar av verksamheten och därmed färre antal medarbetare på Ratos.

Rätt kompetens i fokus

I investeringsorganisationen arbetar personer med lång erfarenhet av företagsutveckling och strategisk analys, personer som ofta har en bakgrund som managementkonsulter eller från operativa roller. De arbetar löpande med investeringsprocesser och driver arbetet i bolagen tillsammans med respektive ledning och styrelse. I Ratos organisation finns också personer med specialistkompetens inom kommunikation, strategisk HR, hållbarhetsarbete, finansiering och redovisning.

Under året fortsatte investeringsorganisationen det arbete som påbörjats för att jobba i en mer sektorfokuserad organisation. Sektoruppdelningen ska bland annat leda till ett mer strukturerat angreppssätt vid förvärsarbetet och består av åtta olika sektorer, konsumentvaror/handel, bygg, industri, energi, technology/telecom/media, företagstjänster, healthcare och fastigheter.

Styrka i teamarbete

Varje bolag har ett dedikerat team som oftast består av två Ratos-medarbetare, varav en är bolagsansvarig, och där en eller flera tar plats i bolagets styrelse. Teamets sammansättning och laganda utgör en viktig del i arbetet. Tillsammans med bolagens ledningar och styrelser utvecklar vi ambitiösa affärsplaner för att skapa tillväxt och lönsamhet och för att uppnå våra avkastningsmål.

Nätverk med nordisk näringslivserfarenhet

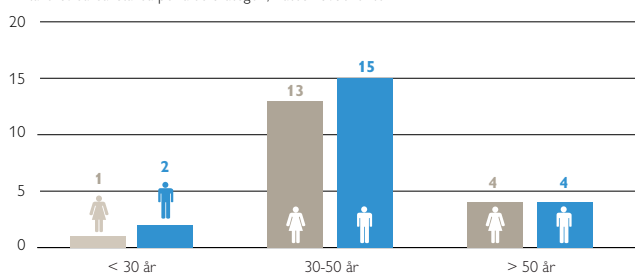
Våra Industrial Advisors agerar rådgivare i investeringsprocesser och under utvecklingsfasen av bolagen samt är ofta styrelseledamöter i bolagen och medlemmar av våra Advisory Boards. Utöver det arbetar vi med ett utvidgat nätverk av kvalificerade rådgivare med lång näringslivserfarenhet i hela Norden. För att ytterligare bredda och stärka våra kontaktytor i Norden har vi Advisory Boards i Danmark, Finland och Norge som består av personer med lång näringslivserfarenhet. De verkar som Ratos representanter och bidrar med kunskap om lokalt affärs- och liv och med kontakter genom sina respektive nätverk då de nordiska länderna skiljer sig åt i flera avseenden, både vad gäller företagsstruktur, branschfördelning och affärskultur.

Strategisk HR med värdeskapande aktiviteter

Vi på Ratos är övertygade om att affärsframgång sker genom de individer som arbetar på Ratos, i våra portföljbolag och med hjälp av vårt starka nätverk av Industrial Advisors. Vårt mål är att arbeta strategiskt för att säkerställa att vi har rätt person med rätt kompetens på rätt plats vid rätt tillfälle. Arbetet har fått ett ökat fokus sedan vi inrättade en ny roll på Ratos med strategiskt HR i fokus.

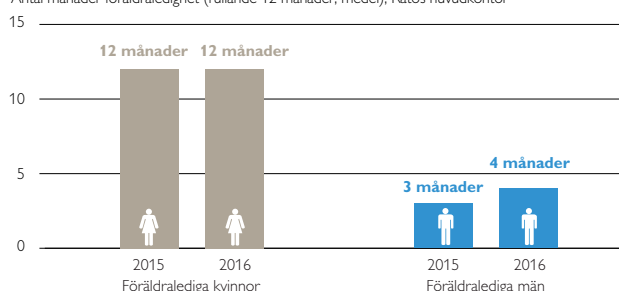
Åldersfördelning 2016

Antal tillsvidareanställda per ålderskategori, Ratos huvudkontor

Genomsnittlig föräldraledighet 2016

Antal månader föräldraledighet (rullande 12 månader, medel), Ratos huvudkontor

Ratos värderingar

Entreprenöriella är vi för att stimulera nyskapande, nyfikenhet och för att ta vara på möjligheter, göra affärer och bygga bolag.

Engagerade och hängivna är vi i våra affärer, bolag och de människor som leder och arbetar på Ratos och i bolagen.

Ansvarsfulla är vi genom att ha höga krav på affärsetik och väga in konsekvenserna för människa och miljö i de beslut vi tar.

Anställda, form och funktion på Ratos huvudkontor

Antal och andel baserat på typ av anställning i relation till kön

	Kvinnor	%	Män	%	<30 år	30-50 år	>50 år
Tillsvidareanställda	18	46	21	54	3	28	8
Visstidsanställda	1	50	1	50	2	0	0
Ledningsgrupp	1	20	4	80	0	3	2
Investeringsorganisation	7	35	13	65	2	17	1
Affärsstöd	10	71	4	29	1	8	5
Totalt*	19		22		5	28	8
Ratos styrelse	3	43	4	57	0	0	7
Styrelser i bolagen, exklusive Ratos investeringsorganisation	23	30	53	70			
Anställda som slutat	10		3		0	8	5
Nyanställda	4		2		2	4	0

* Vid början av 2017 har ytterligare 6 personer avslutat sin anställning.

Min roll som Investment Director är mycket mångfacetterad och varierad. Vi jobbar teambaserat, och jag har därmed förmånen att, tillsammans med mycket kunniga kollegor, arbeta både med att utveckla våra befintliga bolag där jag ansvarar för Arcus, Bisnode och TFS, och med att hitta nya förvärvsmöjligheter. Till stor del handlar det om samspelet människor emellan då vi i bolagen jobbar aktivt genom styrelser och ledningar. Att bli en bra aktiv ägare tar tid och kräver att man samlar erfarenheter. Analys, styrning och ledarskap är en helhet som hänger samman. Under mina år som managementkonsult innan jag började på Ratos mötte jag olika private equity-aktörer och deras portföljbolag och upplevde stora skillnader. Inte minst i framtöning, värderingar och arbetssätt, vilket är faktorer som är viktiga för mig för att trivas på jobbet. Jag träffade även på Ratos i dessa sammanhang och gillade både människorna jag träffade och den syn på ägande som Ratos står för.

Mikael Norlander
Investment Director

Ratos präglas av människor med ett genuint driv att åstadkomma bra saker tillsammans. I mitt arbete med koncernredovisning och finansiell rapportering får jag aktivt bidra till att utveckla processer för redovisning och rapportering. Jag är även involverad i många intressanta frågeställningar på koncernnivå. Jag trivs att arbeta i en nyfiken miljö där nya spännande idéer kombineras med långsiktig hållbarhet – det tror jag är de bästa förutsättningarna för framtiden.

Nina Grönberg
Koncernredovisning

Som Industrial Advisor till Ratos arbetar jag utifrån min erfarenhet till stor del relationsbyggande för att hitta lämpliga förvärvsobjekt och bistår Ratos investeringsorganisation i arbetet med att sortera ut potentiella förvärvsmöjligheter. En viktig del av min roll är även att hitta personer som under själva förvärvsprocessen och innehavstiden kan hjälpa Ratos med sitt värdeskapande arbete. För mig är Ratos ett bolag som står och verkar utifrån starka värderingar med ett mänskligt ansikte. Det är en förmån för mig att få arbeta med så många begåvade kollegor, där jag hoppas kunna dela med mig av min erfarenhet.

Peter Carrick
Industrial Advisor

Ratos-andan

Ratos arbete är baserat på våra grundvärderingar – att vara entreprenöriella, engagerade och ansvarsfulla. Genom god affärsetik säkerställer vi att de vi gör affärer med kan lita på oss, vill välja oss och återkomma. Dessa värderingar utgör grunden för hur vi arbetar och interagerar med varandra och med våra intressenter.

Attraktiv arbetsgivare

Inom allt företagande är det människor som skapar värde, därför är vi angelägna om att vi och våra bolag är attraktiva arbetsgivare. Vi arbetar aktivt med att bygga nätverk av individer med kompletterande och spännande kompetenser och ser till att hitta rätt person för rätt jobb.

Ratos arbetar strukturerat för att attrahera, utveckla och behålla duktiga medarbetare och talanger då det är en förutsättning för Ratos och för våra bolags förmåga att leverera och nå långsiktig framgång. Vi erbjuder spännande möjligheter till personlig utveckling genom intressanta och omväxlande arbetsuppgifter samt möjlighet att skapa värde och göra affärer.

Program för utveckling av kompetens och ledarskap erbjuds löpande baserat på identifierade behov. 2016 inkluderade detta bland annat utbildning i styrelsearbete, compliance-frågor, mångfald, ledarskap, lean-processer och personlig utveckling. All personal (100%) har årliga formaliserade utvecklingssamtal.

Sjukfrånvaron är generellt låg och var 2016:

1,5%

Ratos strävar efter att erbjuda bra balans mellan arbetsliv och privatliv. Majoriteten av Ratos medarbetare arbetar heltid, men andra alternativ erbjuds och egna önskemål styr. För att karriär och familjeliv ska kunna gå ihop, finns möjlighet till individuellt anpassad arbetstid och ökade möjligheter att arbeta hemifrån. Ratos uppmuntrar till föräldraledighet för både män och kvinnor och arbetar aktivt för att ge en smidig och bra återgång till arbetet efter föräldraledighet. Från och med 2015 sammanställs och följs

statistik över i vilken omfattning föräldraledighet utnyttjas. Under 2016 var, av de som var föräldralediga, kvinnor lediga i genomsnitt 12 månader och män 4 månader.

För att få tillgång till och ta till vara kompetens från en bred talangpool verkar Ratos för jämställdhet och mångfald. Ratos är relativt jämställt när det gäller det totala antalet medarbetare och för investeringsorganisationen, som i branschen traditionellt domineras av män, var 35% kvinnor.

På Ratos kontor finns normalt inga risker för allvarliga fysiska skador, men däremot för stressrelaterade sjukdomar. Ratos arbetar förebyggande genom att uppmuntra hälsofrämjande aktiviteter, till exempel genom friskvårdsbidrag, sjuk- och sjukvårdsförsäkring och förebyggande hälsoundersökningar.

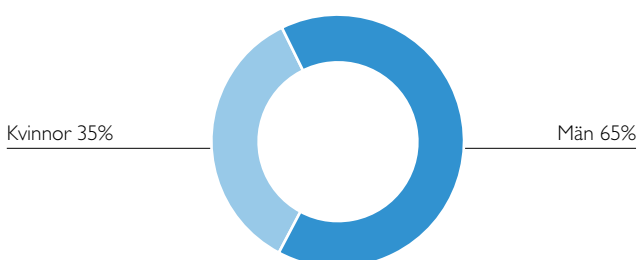
Erfarenhetsutbyten

Ratos genomför årligen ett antal initiativ för att stimulera till kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte mellan olika företag, branscher och medarbetare, som exempelvis Nätverksdagar, Ordförandeforum, CEO Summit, CFO Summit, CR Forum och HR Forum och Ratos Talent Award.

Engagerade i samhällsutveckling

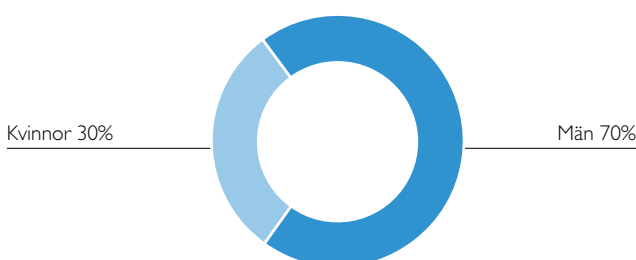
Ratos samhällsengagemang grundar sig i vår 150-åriga historia där långsiktigt ansvarstagande är en naturlig del av verksamheten. Ratos strävar efter att bidra till en värld där människor erbjuds möjlighet att göra skillnad genom att förändra och utveckla företag, branscher och samhälle. Genom att kombinera hjärta och hjärna i det dagliga arbetet bidrar våra medarbetare, med sin tid och kompetenser inom verksamhetsutveckling och entreprenörskap, till olika samhällsnyttiga verksamheter och projekt som Ratos har etablerade samarbeten med. Två av dessa samarbetsorganisationer Ratos samarbetat med under 2016 är Inkludera Invest, som genom att stärka sociala entreprenörer tar sociala innovationer till marknaden, och Mentor Sverige, som genom olika mentorprogram verkar för att ge ungdomar en stärkt självbild och ljusare framtidstro.

Fördelning investeringsorganisation 2016

Fördelning bolagens styrelser 2016

(exklusive Ratos anställda och arbetstagarrepresentanter)

Ratos Talent Award

Ratos instiftade för fem år sedan Ratos Talent Award för att sätta fokus på de många talanger som finns i våra bolag. För att lyckas genomdriva ambitiösa planer i våra bolag krävs det både erfarenhet, kompetens och engagemang. Därför är HR och talangutveckling prioriterade frågor för oss som ägare.

Entreprenöriell, Engagerad och Ansvarsfull är Ratos värderingar och som vi anser viktiga i vårt arbete att bli bäst i Norden på att utveckla bolag. Vi är också övertygade om att det finns massor av medarbetare i Ratos bolag som är goda förebilder för dessa egenskaper varför de blev urvalskriterierna för årets Ratos Talent Award.

Årets pristagare är:

Lise Gustavsen i kategorin Entreprenöriell

Projektsjef, HENT

Based on her creativity and innovative thinking, Lise has been instrumental in leading and managing large complex construction projects. She delivers repeatedly the best financial results and completed buildings that impress the customers. Lise is a true entrepreneur who takes greater responsibility than expected. Her courage in combination with her curiosity make Lise always looking for continuous improvements that create strong results for both the customers and HENT.

Tania Nadal i kategorin Engagerad

Executive Director Clinical Monitoring, TFS

With a combination of great customer focus, hard work and employee dedication, Tania continues after 15 years at TFS to amaze with her strong commitment. Her tireless work to shape the future of the function and the company, does not only improve the quality and deliverables but creates a high engagement among her team which positively affect the business outcome for her business function and TFS as a whole.

Laura Lajmanovich &

Jörgen Dahlström i kategorin Ansvarsfull

VP China & Project Manager/Group Process Engineer, Diab

With great integrity and dedication to follow Diab's Code of Conduct and UN's programs Global Compact, Laura and Jörgen have been a driving force to implement a new plant in China in a very impressive and resolute way. With the entire team, Laura and Jörgen have been pushing for improved safety and better environment. Without their big hearts and determination to stand up for our Nordic values in a location where authorities are fighting corruption, the project had not been implemented as successfully.

HENT – ett företag med medarbetaren i fokus

HENT

HENT, norsk byggentreprenör, har som strategi att uppmuntra så många medarbetare som möjligt att hitta nya möjligheter för att växa inom organisationen. Detta kan innebära att utvecklas inom sin nuvarande roll, bredda sin kompetens genom att byta avdelning eller fortsätta karriärvägen inom befintligt område.

– Att lyckas med detta är avgörande för att nå våra affärs- mål. Vi arbetar genom HENT:s utbildningssatsning med ledarskapsutveckling. Där erbjuder vi olika ämneskurser och "on the job-training" i byggprojekt med stöd från en erfaren medarbetare. En annan viktig satsning för bolaget är att säkerställa att det utöver en traditionell karriär genom en ledarroll, också finns möjligheter för en specialistkarriär med jämförbar lön och goda framtida möjligheter i företaget, säger HENT:s HR-Direktör Terje Hugubakken.

Strategin är att genom företagets filosofi och kultur utveckla så många ledare och talanger som möjligt och med en strävan att lediga positioner inom HENT alltid ska tillsättas internt. Genom utvecklingssamtal samlas och identifieras karriärsplaner och säkerställs att individens karriärmål identifieras.

– Vi upplever att vårt systematiska arbete inom detta område är en av de viktigaste insatserna som vi gör för att utveckla och behålla motiverade medarbetare inom HENT.

Att vi som arbetsgivare ser till att synliggöra och uppmärksamma individen är en tydlig huvuduppgift för oss som ledare, fortsätter Terje.

Talent Management är ett kontinuerligt arbete och har fast förankring på ledningsgruppsnivå. Vd Jan Jahren är själv involverad i arbetet genom ledningsmöten samt veckovisa avstämningar med HR-avdelningen där ledarförsörjning och kompetensutveckling alltid finns på agendan. Under 2017 kommer Jan samla alla yngre och blivande projektledare till ett gemensamt möte där temat kommer att vara kultur, innovation och karriär.

En medarbetarundersökning genomförs årligen och resultatet redogörs per avdelning och region inom organisationen. Målet med undersökningen är att få anonym och konkret feedback från alla anställda gällande bland annat ledning, organisation, utbildning, kultur och trivsel i syfte att skapa en grund för att kunna driva förbättringar. HENT vill med undersökningen också erbjuda en extra kanal för individen för att själv komma med konkreta förbättringsåtgärder.

– Medarbetarundersökningen är en temperaturmätare på hela organisationen som ger oss värdefull information och feedback som vi kan omvandla till konkreta åtgärdsplaner för varje avdelning och företaget som helhet, avslutar Terje.

Ratos-aktien

Ratos-aktien utvecklades -12% med en totalavkastning (kursutvecklingen inklusive återinvesterad utdelning) om -6% att jämföra med utvecklingen för SIX Return Index som var +10%.

KORTA FAKTA 2016

Aktienotering	Nasdaq Stockholm
Totalt antal aktier	324 970 896
Antal utestående aktier	319 722 042
Sista betalkurs, 2016-12-30	43,14 kr (Ratos B)
Högsta/lägsta notering	52,6/35,9 kr (Ratos B)
Börsvärde, 2016-12-30	16 miljarder kr

Aktiens utveckling

Kursutvecklingen för Ratos B-aktie var -12% att jämföra med OMXSPI som under samma period var +6%. Årets högsta kurs (52,6 kr) noterades i mars månad och den lägsta (35,9 kr) i november månad. Sista betalkurs den 30 december var 43,14 kr. Under 2016 uppgick totalavkastningen (kursutvecklingen inklusive återinvesterad utdelning) för Ratos B-aktie till -6% att jämföra med SIX Return Index som under samma period var +10%.

Högsta kurs för Ratos preferensaktie var 1 950 kr och lägsta 1 836 kr, dessa noterades i maj månad respektive december månad. Sista betalkurs den 30 december var 1 850 kr. Direktavkastningen på preferensaktien uppgick vid årets sista handelsdag till 5,4%.

Aktiens volatilitet

Under året omsattes cirka 200 miljoner Ratos-aktier (varav knappt 199 miljoner B-aktier) på Nasdaq Stockholm till ett värde av cirka 11 miljarder kr. I genomsnitt handlades cirka 790 000 aktier, varav cirka 785 000 B-aktier, per dag. Omsättningshastigheten var 93% för Ratos B-aktie (81% 2015). Cirka 1 000 preferensaktier handlades per dag.

Utdelning

Utdelningen på stamaktier ska över tid spegla den faktiska resultatutvecklingen i Ratos och en jämn utveckling av utdelningen eftersträvas. Historiskt har drygt 50% av resultatet efter skatt delats ut.

Utdelning på preferensaktier regleras i bolagsordningen och uppgår för närvarande till 25 kronor per kvartal och aktie. Maximal utdelning per aktie är 100 kronor per år. Från och med det första utbetalningstillfället efter årsstämman 2017 och för tiden därefter ökar utdelningen till 30 kronor per kvartal och aktie. Utbetalning sker kvartalsvis i februari, maj, augusti och november. För mer information se www.ratos.se.

Styrelsen föreslår en ordinarie utdelning om 2,00 kr per A- och B-aktie för räkenskapsåret 2016 och en total utbetalning om 638 Mkr. Baserat på sista betalkurs vid årets slut uppgår direktavkastningen till 4,6%.

Ägarstruktur

De tio största ägarna svarade för 78% av rösterna och 44% av kapitalet. Andelen aktier som ägdes av fysiska eller juridiska personer utanför Sverige uppgick till 14%. Aktieägare i USA, Storbritannien och Luxemburg representerar den största andelen av det utländska ägandet.

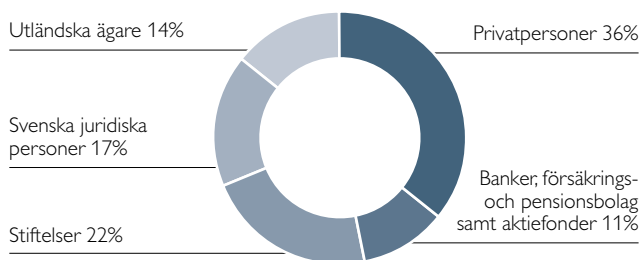
Aktieägarstatistik Storleksklasser	Antal aktieägare	Andel av kapital, %
1-500	38 939	2,06
501-1 000	10 005	2,52
1 001-5 000	13 075	9,48
5 001-10 000	2 100	4,78
10 001-15 000	658	2,53
15 001-20 000	359	1,99
20 001	921	76,64
Totalt	66 057	100

Uppdelning av aktieslag

Aktieslag	Antal aktier	% av röster	% av kapital
Serie A	84 637 060	77,9	26,0
Serie B	239 503 836	22,0	73,7
Serie C (preferensaktie)	830 000	0,1	0,3
Totalt	324 970 896	100	100

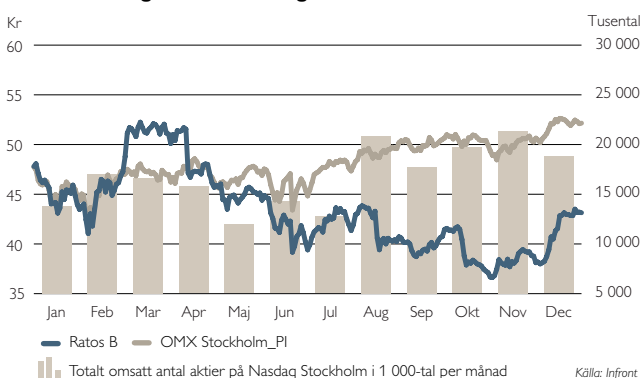
Källa: Euroclear Sweden

Ägarfördelning, % av kapital

Källa: Euroclear Sweden

Kursutveckling och omsättning 2016

Källa: Infront

Anställdas ägande i Ratos

Ratos nyckelpersoner uppmanas till en samsyn med bolagets aktieägare genom väl avvägda optionsprogram. Läs mer i förvaltningsberättelsen på ► sid 46-49 och på Ratos hemsida.

Återköp av egna aktier

Årsstämman 2016 gav styrelsen förnyat mandat att förvärva egna aktier. Innehavet av egna aktier får inte överstiga 7% av det totala antalet aktier i bolaget. Under 2016 har 32 738 preferensaktier av serie C återtagits till en genomsnittlig kurs om 1 886 kronor per aktie. Inga återköp av B-aktier har skett. 1 344 B-aktier överläts under året till administrativ personal. Ratos ägde vid årets slut 5 126 262 B-aktier (mot-svarande 1,6% av totalt antal aktier) med ett genomsnittligt anskaffningsvärde om 68 kronor, och 122 592 C-aktier.

Emission av B-aktier och preferensaktier

Sedan årsstämman 2009 finns ett beslut om att Ratos i samband med förvärv kan emittera B-aktier i Ratos – genom kvittning, apport eller mot kontant betalning. Detta mandat förnyades vid årsstämman 2016 och avser högst 35 miljoner B-aktier. Därutöver finns ett bemyndigande från styrelsen att emittera sammanlagt högst 1 250 000 preferensaktier av serie C och/eller serie D i samband med avtal om förvärv.

Analytiker som följer Ratos

En aktuell förteckning över de analytiker som följer Ratos finns på vår hemsida under Investor Relations/Aktien/Analytiker.

Data per aktie*

	2016	2015	2014	2013	2012
Resultat per aktie före utspädning, kr	-1,79	1,29	3,22	2,13	1,90
Utdelning per A- och B-aktie, kr	2,00 ¹⁾	3,25	3,25	3,00	3,00
Utdelning per C-aktie (preferensaktie), kr	100 ¹⁾	100	100	100	75
Utdelning per A- och B-aktie i % av resultat	neg. ¹⁾	252	101	141	158
Utdelning per A- och B-aktie i % av eget kapital	6 ¹⁾	9	8	8	8
Eget kapital, kr ²⁾	31	36	39	38	39
Börskurs vid årets slut, B-aktie, kr	43,14	48,83	47,07	58,15	62,50
Börskurs/eget kapital, %	139	135	121	153	160
Direktavkastning, B-aktie, %	4,6 ¹⁾	6,7	6,9	5,2	4,8
Totalavkastning, B-aktie, %	-6	+9	-15	-2	-17
P/E-tal	neg.	37,9	14,6	27,3	32,9
Högsta/lägsta betalkurs, B-aktie, kr	52,6/35,9	65/44,40	67,45/43,21	70/50,75	93/53,75

Nyckeltal*

	2016	2015	2014	2013	2012
Börsvärde, Mkr ³⁾	16 252	17 563	17 103	20 508	19 938
Antal aktieägare	66 057	61 740	58 554	57 052	54 911
Antal utestående A- och B-aktier i genomsnitt före utspädning	319 014 428	319 012 617	319 009 126	319 005 200	319 000 693
Utestående antal A- och B-aktier vid årets slut	319 014 634	319 013 290	319 009 789	319 006 019	319 001 359
Genomsnittligt antal handlade Ratos-aktier/dag, (Nasdaq Stockholm)	790 000	774 000	768 000	690 000	625 000
Utdelning, Mkr ⁴⁾	638 ¹⁾	1 111	1 120	1 040	1 019

* Tillämpliga historiska tal är omräknade med hänsyn till aktiesplit genomförd 2011. Om inget annat anges avses B-aktien.

¹⁾ Föreslagen utdelning.

²⁾ Definieras från och med 2013 som eget kapital hänförligt till moderbolagets ägare med avdrag för utestående preferensaktier dividerat med antal utestående stamaktier vid periodens slut. Preferensaktier per preferensaktie uppgår till 1 837,50 kr, vilket motsvarar inlösenbeloppet efter årsstämman 2017.

³⁾ Avser utestående aktier (inklusive preferensaktier från 2013).

⁴⁾ Utdelning avser stamaktier och preferensaktier 2012, 2013, 2014, 2015 och 2016.

Ratos aktieägare*

2016-12-30	A-aktier	Antal B-aktier	Antal Preferensaktier	Andel av kapital, %	Andel av röster, %
Familjen Söderberg med bolag	46 069 140	12 935 226	4 251	18,2	43,6
Ragnar Söderbergs stiftelse	17 235 241	13 706 552	0	9,5	17,1
Torsten Söderbergs stiftelse	12 056 186	16 063 900	0	8,7	12,6
Avanza Pension	58 218	7 008 482	15 497	2,2	0,7
Spiltan fonder	0	3 648 180	0	1,1	0,3
Nordnet Pensionsförsäkring	15 123	3 213 491	15 866	1,0	0,3
Uppsala Universitets Stift. Förv	0	3 154 000	0	1,0	0,3
CBNY-Norges bank	0	2 838 082	28 004	0,9	0,3
Håkansson, Björn	2 660 000	0	715	0,8	2,5
Stenhammar m bolag	71 956	2 555 404	0	0,8	0,3
Ratos innehav av egna aktier	0	5 126 262	122 592	1,6	0,5
Övriga	6 471 196	169 254 257	643 075	54,3	21,6
Totalt	84 637 060	239 503 836	830 000	100	100

* Avser aktier registrerade hos Euroclear Sweden per 2016-12-30. Utlånade aktier syns ej i ägarstatistiken.

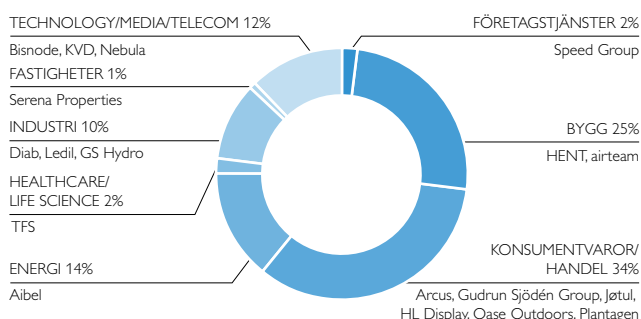
Källa: Euroclear Sweden

Bolagsöversikt

Ratos bolagsportfölj består av 18 bolag som tillsammans sysselsätter cirka 14 500 medarbetare och omsätter cirka 38 miljarder kronor med en operativ EBITA om cirka 2,3 miljarder kronor på årsbasis. Bolagen verkar i olika branscher och agerar strategiskt, operativt och finansiellt oberoende av varandra. Den gemensamma nämnaren är att det finns en tydlig bolagsspecifik utvecklingspotential som realiseras med fokus på långsiktigt värdeskapande. Information om bolagens verksamhet, marknadsposition, finansiella nyckeltal samt utvecklingspotential finns att läsa på ► sid 28-44.

För 2016 var Ratos-koncernens nettoomsättning enligt IFRS 25 228 Mkr (24 480), en ökning om +3%, och rörelseresultatet -235 Mkr (1 411). För att underlätta jämförelse mellan perioder och uppföljning av utvecklingen i Ratos bolagsportfölj finns i Bolagsöversikten viss finansiell information, vilken inte finns definierad i IFRS. En avstämning/brygga mellan alternativa nyckeltal som används i denna rapport och närmast liggande IFRS-mått återfinns på www.ratos.se.

Omsättningsfördelning per bransch

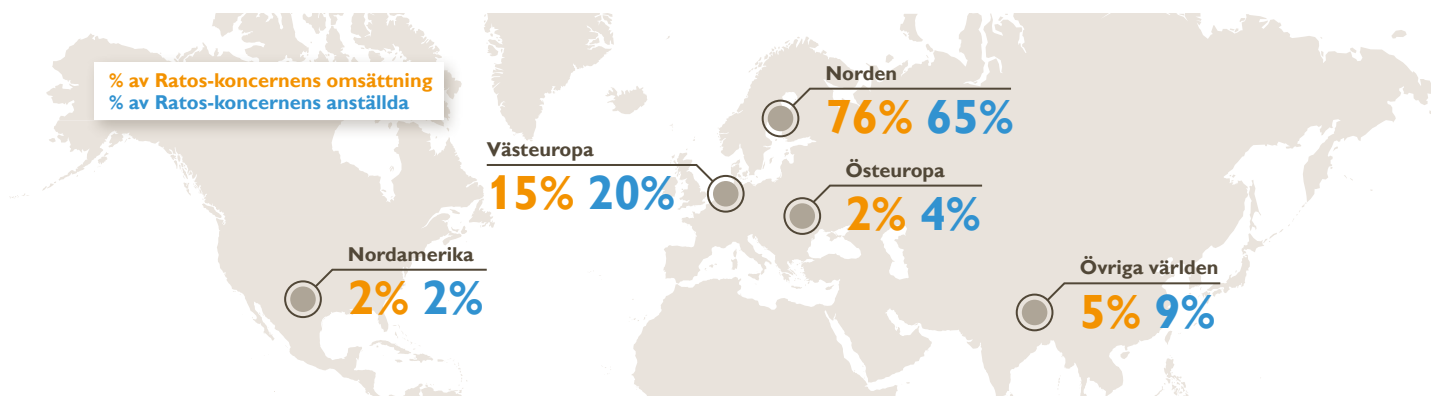

Ratos bolag i sammandrag

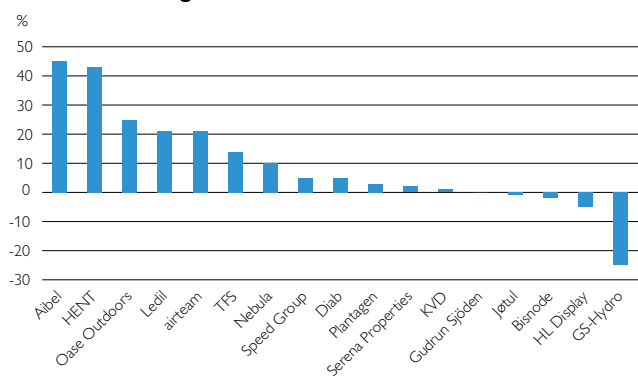
Mkr	Portföljens nettoomsättning		Portföljens EBITA		Portföljens operativa EBITA ⁹⁾		Portföljens räntebärande nettoskulder	Koncernmässigt värde	Ratos ägarandelar
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016-12-31	2016-12-31	2016-12-31
Aibel	10 892	7 728	46	279	314	480	2 585	587	32
airteam ¹⁾	768	629	47	94	74	94	197	356	70
Bisnode	3 458	3 535	228	275	358	328	1 745	1 606	70
Diab	1 516	1 450	109	154	114	146	890	770	96
GS-Hydro	887	1 175	-149	12	-102	26	368	0	100
Gudrun Sjödén Group ²⁾	712	711	70	74	70	74	-6	166	30
HENT	7 991	5 716	239	189	239	190	-733	298	73
HL Display	1 417	1 488	67	8	85	66	569	840	99
Jøtul	898	930	0	0	7	6	534	4	93
KVD	321	317	37	29	48	38	143	356	100
Ledil	365	297	105	95	105	95	123	530	66
Nebula	332	299	101	87	107	90	440	283	73
Oase Outdoors ³⁾	422	333	46	37	72	40	284	137	79
Plantagen ⁴⁾	3 696	3 681	233	258	299	242	2 384	1 303	99
Serena Properties ⁵⁾	171	167	129	133	129	133	1 094	398	56
Speed Group	562	536	34	25	41	42	-50	296	70
TFS	793	689	63	45	66	45	4	168	60
Summa bolagen i sin helhet	35 200	29 679	1 406	1 795	2 027	2 136	10 571		
Förändring	19%		-22%		-5%				
Summa justerad för Ratos ägarandel	22 794	20 164	1 005	1 233	1 384	1 414			
Förändring	13%		-19%		-2%				

Samtliga siffror i tabellen ovan avser 100% av respektive bolag, förutom koncernmässiga värden, vilka utgår från Ratos ägda andelar. För att underlätta jämförelser mellan åren och ge jämförbar struktur proformeras i tillämpliga fall vissa bolag. Proformeringar som skett under 2016 framgår i not till höger. Som börsnoterat bolag ingår inte längre Arcus i tabellen ovan.

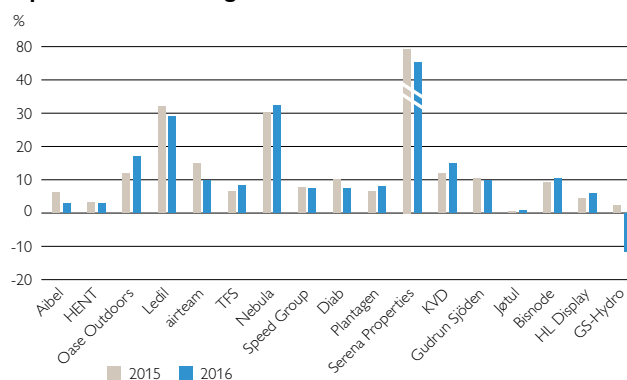
Omsättningsfördelning samt anställda per geografisk marknad

Nettoomsättningstillväxt

Operativ EBITA-marginal

Hållbarhetsindikatorer⁹⁾

	Medelantal anställda	Andel kvinnor i styrelse ⁷⁾	Andel produktionsenheter med ISO 14001	CO ₂ -rapportering	Uppförandekod i linje med Ratos	Externt whistleblowing-system
	4 073	0%	100%	nej	ja	ja
	186	25%	n/a	n/a	n/a	n/a
	2 209	33%	0%	ja	ja	ja
	1 242	20%	57%	ja	ja	ja
	596	25%	36%	ja	ja	ja
	328	60%	n/a	n/a	n/a	n/a
	773	33%	100%	ja ⁸⁾	ja	nej
	982	33%	75%	ja ⁸⁾	ja	ja
	580	25%	0%	nej	ja	nej
	162	25%	0%	ja	ja	nej
	95	20%	100%	nej	ja	nej
	137	25%	0%	ja ⁸⁾	ja	nej
	78	0%	n/a	n/a	n/a	n/a
	1 168	33%	n/a	n/a	n/a	n/a
	0	67%	0%	nej	ja	nej
	752	20%	50%	nej	ja ⁸⁾	nej
	729	33%	0%	nej	ja	nej

¹⁾ airteams resultat för 2016 och 2015 är proformerat avseende Ratos förvärv samt för ny finansiering och koncernstruktur.

²⁾ Guðrun Sjóðén Group's resultat 2016 och 2015 är proformerat avseende Ratos förvärv. Den tyska verksamheten har inkluderats i sin helhet under perioden 2015.

³⁾ Oase Outdoors resultat för 2016 och 2015 är proformerat avseende Ratos förvärv samt för ny finansiering och koncernstruktur.

⁴⁾ Plantagens resultat för 2016 och 2015 är proformerat avseende Ratos förvärv samt för ny finansiering och koncernstruktur.

⁵⁾ Serena Properties resultat för 2016 och 2015 är proformerat avseende Ratos förvärv samt för ny finansiering och koncernstruktur.

⁶⁾ EBITA, justerat för jämförelsestörande poster.

⁷⁾ Av externa ledamöter

⁸⁾ Under implementering

⁹⁾ Bolag förvärvade under 2016 inkluderas från och med 2017.

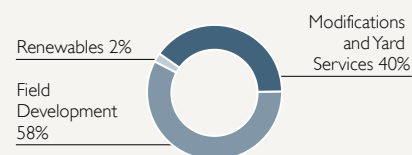
**Försäljningstillväxt
driven av hög aktivitet i
Johan Sverdrup-projekt**

**Fortsatt svag marknads-
utveckling och fokus på
effektiviseringsåtgärder**

**Nedskrivning om
-1,1 miljarder SEK* av
Ratos bokförda värde**

* Hänförligt till moderbolagets ägare.

OMSÄTTNING PER OMRÅDE

OMSÄTTNING PER MARKNAD

Aibel är en ledande norsk leverantör av underhålls- och ombyggnadstjänster (Modifications and Yard Services) till produktionsplattformar och landanläggningar för olja- och gasutvinning samt nybyggnadsprojekt inom olja, gas (Field Development) och förnyelsebar energi (Renewables).

Aibel har en stark marknadsposition baserat på sin integrerade affärsmodell som täcker hela värdekedjan, en kombination av norska och asiatiska resurser samt starka kundrelationer. Kunderna är främst de stora oljebolagen verksamma på den norska kontinentalsockeln.

Marknad

Marknaden för underhålls- och ombyggnadstjänster för olja- och gasutvinning har de senaste åren haft en kraftig nedgång, vilket lett till låga aktivitetsnivåer och behov av omstrukturering i branschen. Mot bakgrund av den svaga marknadsutvecklingen har Aibel de senaste åren arbetat med att stärka sin konkurrenskraft.

Konkurrenter till Aibel inkluderar Aker Solutions, för affärsområdet Field Development, Kvaerner, samt andra multinationella bolag och asiatiska varv.

Hållbarhet

Aibels prioriterade hållbarhetsfrågor är hälsa, arbetsmiljö och säkerhet (HMS) samt antikorruption. Bolaget har under 2016 fortsatt arbeta med att tydliggöra bolagets position, strategi och arbete med miljö- och klimatfrågor.

Ökad effektivitet och konkurrenskraft

Fokus framöver är att fortsätta utveckla Aibels leveransmodell för ökad effektivitet och konkurrenskraft, säkerställa hög kvalitet i leveranser av befintlig projektportfölj, samt att vinna nya kontrakt, inom och utom olje- och gassektorn. Aibel har en marknadsledande position, långsiktiga kundrelationer och kärnkompetenser, liksom en stark affärsmodell på en marknad med framtida tillväxtpotentialer.

FINANSIELLA FAKTA, MNOK	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	10 679	7 385	8 554	12 645	10 918
EBITA	46	267	20	619	767
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	608	359	-828	-	-
Räntebärande nettoskuld	2 453	4 060	4 553	3 589	-

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016	2015
Sjukfrånvaro	3,6%	3,4%
Antal allvarliga incidenter (per miljoner arbetstimmar)	0,5	0,7
Antal IDD (Integrity due diligence) genomförda hos leverantörer	341	259

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	32%
Meddelägare: Ferd 49%, Sjätte AP-fonden (repr. av Ratos) 17%, Företagsledning och styrelse 2%	68%
Nettoinvesterat belopp	2 040
Medelantal anställda	4 073
Förvärvstillfälle	2013

OMSÄTTNING OCH RESULTAT	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoomsättning (MNOK)	10 918	12 645	8 554	7 385	10 679
EBITA-marginal (%)	7%	5%	0%	4%	0%
Operativ EBITA-marginal (%)	7%	5%	0%	4%	0%

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för Aibel.

Bolagsansvarig: Henrik Lundh

www.aibel.com

**Förvärvet av Airteam
slutfördes i april 2016**

**Stark försäljningstillväxt
och fortsatt god operativ
lönsamhet**

**Tilläggsförvärv av danska
Ventek A/S, leverantör av
ventilationslösningar**

airteam erbjuder högkvalitativa och effektiva ventilationslösningar i Danmark. Bolaget fokuserar på projektutveckling, projektledning och upphandling där projekten i stor utsträckning utförs av ett brett nätverk av kvalitetssäkrade underleverantörer. Dessutom erbjuder airteam underhåll och service av installerade lösningar. Kunderna är oftast stora byggtreprenörer inom både renovering och nybyggnation.

Marknad

Den danska byggmarknaden har strukturella tillväxtmöjligheter baserat på en ökad efterfrågan av effektiva och högkvalitativa ventilationslösningar. Det finns ett underliggande behov av omfattande renoveringsprojekt och nybyggnation där ventilation blir en allt viktigare del. Ökad reglering och specifika krav på energieffektivitet samt förbättrat inomhusklimat förväntas också driva nya affärsmöjligheter.

Den danska ventilationsmarknaden är fragmenterad där airteam hör till de ledande aktörerna inom sin nisch

och konkurrerar bland annat med Bravida, Caverion och Kemp & Lauritzen. Marknaden är cyklisk men har historiskt visat god strukturell tillväxt och förväntas växa med cirka 5-7% årligen de närmaste åren.

Hållbarhet

airteam kommer under Ratos ägande att fortsätta utveckla sitt arbete med relevanta hållbarhetsfrågor, där områden som energieffektivisering, arbetsmiljö och säkerhet är viktiga områden.

Organisk tillväxt och internationell expansion

airteam är ett snabbväxande bolag med en stark och kundfokuserad företagskultur med engagerade medarbetare, en ledande marknadsposition och en attraktiv affärsmodell. Ratos ser airteams kompetens inom energieffektiva ventilationslösningar som en konkurrensfördel. Det finns en stor potential att utveckla verksamheten vidare genom att växa organiskt på befintlig marknad samt genom att se över förvärvsmöjligheter och internationell expansion.

FINANSIELLA FAKTA, MDKK

	2016	2015	2014
Nettoomsättning	604	501	322
EBITA	37	75	42
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	-	-	-
Räntebärande nettoskuld	153	-	-52,6

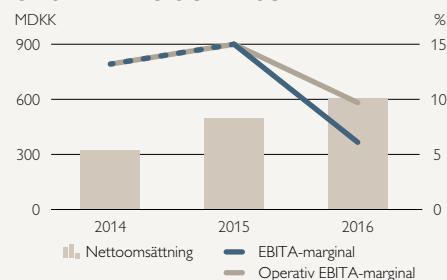
HÅLLBARHETSINDIKATORER

Etableras under 2017

ÖVRIGA NYCKELTAL

	2016
Ratos ägarandel	70%
Meddelägare: Företagsledning och styrelse	30%
Nettoinvesterat belopp	308
Medelantal anställda	186
Förvärvstillfälle	2016

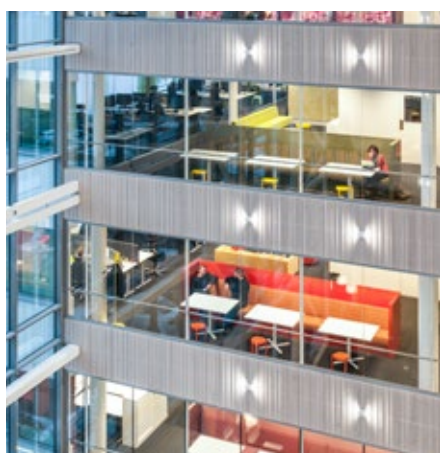
OMSÄTTNING OCH RESULTAT

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för airteam.

Bolagsansvarig: Robin Molvin

www.airteam.dk

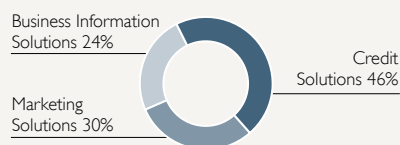

**Omfattande förändrings-
arbete för att stärka
kärnverksamheten**

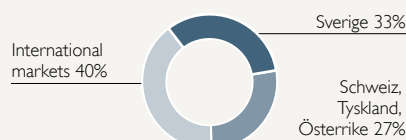
**Förbättrad operativ
EBITA trots svagt negativ
tillväxt**

**Tilläggsförvärv som
förstärker bolagets
tjänsteerbjudande inom
dataanalys**

OMSÄTTNING PER OMRÅDE

OMSÄTTNING PER MARKNAD

Bisnode är ett marknadsledande europeiskt data- och analysföretag med verksamhet i 18 länder. Bisnode erbjuder tjänster och analyser baserad på data, som hjälper företag att hitta samt hantera sina kunder genom hela kundlivscykeln. Genom sin starka lokala närvaro och genom samarbetet med Dun&Bradstreet, världens största leverantör av global affärsinformation, har Bisnode unik tillgång till stora mängder lokal och global data om företag, fastigheter, fordon och konsumenter.

Marknad

Den europeiska marknaden för data och analys växer både inom B2B och B2C. Den totala marknaden i Europa uppskattas till cirka 7 miljarder USD. Den förväntas fortsätta växa i takt med att digitalisering, globalisering och nya tekniker möjliggör snabbare och mer kostnads-effektiv bearbetning av stora datamängder.

Hållbarhet

Bisnodes viktigaste hållbarhetsfrågor rör affärsetik och integritetsskydd. Kunderna har successivt ökat sitt fokus på miljö- och klimatfrågor, varför Bisnode arbetar för att begränsa sin miljöpåverkan. Bolagets tjänster produceras och distribueras främst digitalt, vilket bidrar till reducerad pappers- och elförbrukning.

Digital transformation och tillväxtmöjligheter

Bisnode har en stor potential att fortsätta utveckla sin affärsmodell utifrån bolagets lokala expertis och globala resurser inom ett växande marknadssegment. Prioritet framöver är att fortsätta den omfattande digitala transformationen och det förändringsarbete som inlett för att realisera de synergier förändringen möjliggör. Vidare arbetar bolaget med strategiska initiativ som stärker organisationen, utvecklar erbjudandet och expanderar verksamheten för att öka konkurrenskraft och ta marknadsandelar.

FINANSIELLA FAKTA, MKR	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	3 458	3 535	3 502	3 540	3 869
EBITA	228	275	298	344	339
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	32	110	83	276	-
Räntebärande nettoskuld	1 745	1 896	1 983	1 862	-

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016	2015
Andel kvinnor bland medarbetare	47%	45%
Koldioxidutsläpp, CO ₂ e 000 ton (GHG scope 1, 2, 3) (2015 enbart Sverige, scope 1, 2, tjänsteresor)	6,2	1,4

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	70%
Meddelägare: Bonnier	30%
Nettoinvesterat belopp	590
Medelantal anställda	2 209
Förvärvstillfälle	2004

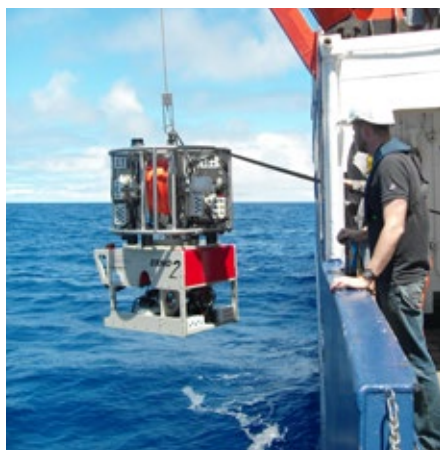
OMSÄTTNING OCH RESULTAT	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoomsättning (MKR)	3 869	3 540	3 502	3 535	3 458
EBITA-marginal (%)	8,8	7,8	8,5	7,8	6,6
Operativ EBITA-marginal (%)	8,8	7,8	8,5	7,8	6,6

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för Bisnode.

Bolagsansvarig: Mikael Norlander

www.bisnode.com

Tillväxt främst drivet av ökad efterfrågan inom vind och TIA-segmentet

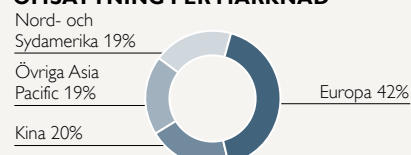
Tillväxtsatsningar för att möta ökade volymer har medfört ökade omkostnader

Ny anläggning för IPN-skumproduktion etablerad i Kina

OMSÄTTNING PER OMRÅDE

OMSÄTTNING PER MARKNAD

Diab är ett globalt företag som utvecklar, tillverkar och säljer kärnmaterial till kompositkonstruktioner för bland annat fritidsbåtar, vingar till vindkraftverk och detaljer till flygplan, tåg, industriella applikationer och byggnader. Kärnmaterialen har en unik kombination av egenskaper såsom låg vikt, hög hållfasthet, isolationsförmåga och kemisk resistens.

Bolaget har produktionsenheter för material i Sverige, Italien, USA, Kina och Ecuador. Materialbearbetning sker i produktionsenheterna samt i Kina och Litauen.

Marknad

Marknaden för kärnmaterial växer med den underliggande produktionsvolymen för kunderna, till exempel antalet vindkraftverk och båtar, och genom en ökad användning av sandwichkonstruktioner i befintliga och nya applikationer. Ökningen drivs av en strävan att uppnå konstruktioner med högre hållfasthet och lägre vikt. Till Diabs konkurrenter hör bland annat 3A Composites och Gurit.

Hållbarhet

Diabs viktigaste hållbarhetsfråga är att genom sina produkter bidra positivt till en klimatneutral värld genom att möjliggöra tillväxt inom förnyelsebar energi (vind), reducera bränsleförbrukning och klimatavtryck till följd av lägre vikt (marin och transport) och att reducera det egna miljöavtrycket i produktionen. Givet att bolaget är verksamt på marknader med förhöjd risk är även förebyggande antikorrupsionsarbete samt exportkontroll viktiga frågor för bolaget.

Tillväxtpotential och lönsamhetsförbättringar

Diab har en attraktiv långsiktig tillväxtprofil driven av behovet att bygga starkt och lätt, fokus på hållbarhet och av positiva utsikter för applikationernas tillväxt. Det finns därmed långsiktigt goda förutsättningar för tillväxt och lönsamhetsförbättringar. Etableringen av den nya anläggningen för kärnmaterialproduktion i Kina bidrar till en lägre omkostnadsnivå och möter behovet av ökade volymer.

FINANSIELLA FAKTA, MKR	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	1 516	1 450	1 157	864	1 003
EBITA	109	154	-4	-50	-217
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	-45	-22	-55	-55	-36
Räntebärande nettoskuld	890	796	800	731	771

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016	2015
Energiförbrukning per produkt (KWh/m ³)	719	713
Total avfallskostnad per produkt (SEK/m ³)	77	74

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	96%
Meddelägare: Företagsledning och styrelse	4%
Nettoinvesterat belopp	884
Medelantal anställda	1 242
Förvärvstillfälle	2001/2009

OMSÄTTNING OCH RESULTAT	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoomsättning (MKR)	1 003	1 450	1 157	1 516	1 516
EBITA-marginal (%)	-21.7%	10.3%	-0.4%	-3.3%	7.2%
Operativ EBITA-marginal (%)	-15.0%	-1.0%	-0.4%	0.0%	0.0%

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för Diab.

Bolagsansvarig: Lene Sandvoll Stern

www.diabgroup.com

Mycket svag efterfrågan inom både offshore- och landbaserade segmentet

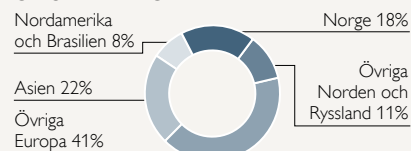
Resultatet påverkat väsentligt av låg volym, prispress och överkapacitet

Kraftiga omstruktureringsåtgärder genomförda på global basis

OMSÄTTNING PER OMRÅDE

OMSÄTTNING PER MARKNAD

GS-Hydro är en global leverantör av icke-svetsade rörsystem. Rörsystemen används främst till hydrauliska applikationer med höga krav på snabb installation, hög renlighet och minimala driftstopp.

GS-Hydros produkter och tjänster används inom marin- och offshoreindustrin och inom landbaserade segment som pappers- och metallindustri, samt i testutrustning för fordonsindustrin. GS-Hydro bedriver verksamhet över hela världen med egna anställda i 15 länder och med huvudkontor i Esbo i Finland.

Marknad

GS-Hydro verkar på cykliska marknader. Ett pressat oljepris och en mycket svag marknadsutveckling inom offshoreindustrin, har lett till omstruktureringar i branschen. Efterfrågan inom det landbaserade segmentet har också minskat medan marinsegmentet haft en stabil utveckling under året.

Hållbarhet

GS-Hydros viktigaste hållbarhetsfrågor är förebyggande antikorrupsionsarbete, givet att bolaget är verksamt på ett antal marknader med förhöjd risk, och minskad miljöpåverkan. Bolaget har implementerat en tydlig uppförandekod, whistleblowing-system, utbildningar för anställda och processer för uppföljning.

Omstrukturering och effektivisering

Den kraftigt vikande efterfrågan som bolaget mött under året har lett till genomförande av ett omfattande globalt omstrukturingsprogram med fokus på effektivitet och kostnadsbesparingar. Detta innebär bland annat kraftigt nedbemanning på de flesta marknader och effektivisering av logistik genom centralisering av lager. GS-Hydro har dock långsiktig potential att växa genom att icke-svetsad teknologi ersätter den traditionella och genom att utveckla bolagets eftermarknadserbjudande.

FINANSIELLA FAKTA, MEUR	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	93,7	125,6	144,6	143,0	155,3
EBITA	-15,8	1,3	11,0	9,6	14,1
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	-11,6	4,9	5,2	4,5	7,2
Räntebärande nettoskuld	38,5	38,4	42,5	48,4	52,3

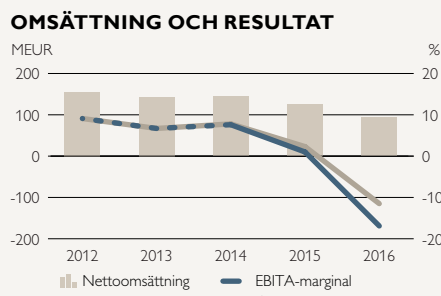
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016	2015
Andel kvinnor bland lokala ledningsgrupper	18%	25%
Olycksfrekvens (antal arbetsskador med sjukfrånvaro per en miljon arbetstimmar)	21	
Koldioxidutsläpp, CO ₂ e 000 ton (scope 1+2 samt tjänsteresor)	25 880	

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	100%
Nettoinvesterat belopp	-166
Medelantal anställda	596
Förvärvstillfälle	2001

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

År	Nettoomsättning (MEUR)	EBITA (MEUR)	Operativ EBITA-marginal (%)
2012	155,3	14,1	~9%
2013	143,0	9,6	~7%
2014	144,6	11,0	~8%
2015	125,6	1,3	~1%
2016	93,7	-15,8	~-17%

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för GS-Hydro.

Bolagsansvarig: Märten Bernow

www.gshydro.com

Gudrun Sjödén Group

Förvärvet av Gudrun Sjödén Group slutfördes i september 2016

Stabil försäljnings-utveckling och fortsatt god lönsamhet

Fokus på global expansion och utveckling av e-handel

OMSÄTTNING PER OMRÅDE

OMSÄTTNING PER REGION

Gudrun Sjödén Group är ett internationellt designföretag med unik färgstark design och tydlig hållbarhetsprofil. Varumärket Gudrun Sjödén säljs och marknadsförs globalt genom egna butiker, en egen global webbshop och post-order. Onlineförsäljning är bolagets största distributionskanal och står för cirka 55% av omsättningen. Kunderna nås genom den internationella onlineförsäljningen i över 50 länder, och genom egna butiker med Tyskland, Norden och USA som största marknader.

Marknad

Marknaden för Gudrun Sjödéns designade kläder och hemtextil växer i takt med en ökad efterfrågan på tidlösa modeller, hög kvalitet och hållbara material. Bolagets kund är värderingsstyrd och ålderslös, en välutbildad akademiker inom sociala och konstnärliga yrken. Kläderna har en unik egen stil, med få egentliga konkurrenter, som gillas av kvinnor runt hela världen.

Hållbarhet

Hållbarhet är en integrerad del av företagskulturen för Gudrun Sjödén Group, vilket även är tydligt i bolagets slogan "Swedish design with a green soul". Uppföljning av leverantörer är en av de viktigaste hållbarhetsfrågorna. Bolaget etablerade även en uppförandekod 2001, och sedan 2007 anlitas branschorganisationen BSCI för att genomföra löpande kontroller av underleverantörerna.

Fokus på global expansion och tillväxt

Gudrun Sjödén Group har ett starkt varumärke som baseras på en unik tidlös design. Bolaget har en imponerande historik med mycket god tillväxt och lönsamhet, baserad på en internationell expansion i Europa och USA främst drivet av e-handel. Bolaget har dock fortfarande en relativt låg marknadsandel utanför Sverige, varför tillväxtpotentialen är stor. I partnerskap med bolaget finns en tydlig affärsplan att växa globalt och utveckla verksamheten.

FINANSIELLA FAKTA, MKR

	2016	2015*	2014	2013	2012
Nettoomsättning	712	711	391	324	286
EBITA	70	74	58	43	12
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	-	-	34	55	7
Räntebärande nettoskuld	-6	-	-108	-105	-70

HÅLLBARHETSINDIKATORER

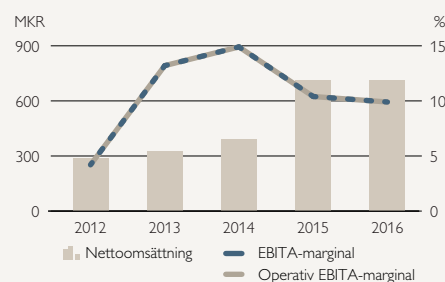
Etableras under 2017

ÖVRIGA NYCKELTAL

	2016
Ratos ägarandel	30%
Meddelägare: Bolagets grundare Gudrun Sjödén (vd)	70%
Nettoinvesterat belopp	160
Medelantal anställda	328
Förvärvstillfälle	2016

* Den tyska verksamheten har inkluderats i sin helhet under perioden 2015.

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för Gudrun Sjödén.

Bolagsansvarig: Lene Sandvoll Stern

www.gudrunsjoden.com

Mycket god försäljnings-tillväxt drivet av stark orderbok

Stabil lönsamhet driven av effektivt projekt-genomförande

Etablering i Sverige samt nystartad verksamhet inom fastighetsutveckling

OMSÄTTNING PER REGION

HENT är en ledande byggentreprenör som främst fokuserar på nybyggnation av offentliga och kommersiella fastigheter. HENT fokuserar på projektutveckling, projektledning och inköp. Projekten genomförs i stor utsträckning av ett brett nätverk av kvalitetssäkrade underentreprenörer. HENT är verksam med projekt över hela Norge och har nyligen expanderat till Sverige. Under 2016 har HENT även etablerat en verksamhet fokuserad på fastighetsutveckling med fokus på bostadsprojekt i Norge.

Marknad

Den totala byggmarknaden i Norge uppgår till cirka 300 miljarder NOK, varav offentlig och kommersiell nybyggnation står för cirka 50-60 miljarder NOK. Marknaden för nybyggnation är cyklisk men har historiskt visat god strukturell tillväxt. Sedan millennieskiftet har den norska marknaden i genomsnitt vuxit med cirka 5% per år. Den norska byggmarknaden är mycket fragmenterad, HENT hör till de ledande aktörerna och konkurrerar bland annat med Veidekke, Skanska, AF-Gruppen, NCC och Peab.

Hållbarhet

HENTs viktigaste hållbarhetsfrågor inkluderar arbetsrätt (med fokus på villkor för underleverantörer), hälsa, arbetsmiljö och säkerhet samt affärsetik. Samtliga dessa frågor är kopplade till HENTs strategi och hanteringen av dem är central för bolagets kommersiella framgång.

Långsiktiga tillväxtinitiativ

HENT har god kvalitet i projektgenomförande och en flexibel kostnadsstruktur som ger möjlighet att anpassa kostnaderna till efterfrågan och hantera fluktuationerna på den cykliska byggmarknaden. HENT har de senaste åren vuxit snabbt med stabil lönsamhet och har kontinuerligt stärkt sin marknadsposition. Under 2016 har bolaget expanderat till Sverige samt startat upp en verksamhet inom fastighetsutveckling. Målet är att dessa initiativ ska stärka HENT långsiktigt. Tillsammans med företagsledningen vill vi utveckla bolaget vidare och skapa förutsättningar för fortsatt organisk tillväxt.

FINANSIELLA FAKTA, MNOK	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	7 834	5 462	4 466	3 797	2 886
EBITA	234	180	146	108	97
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	165	461	87	-	-
Räntebärande nettoskuld	-695	-504	-464	-397	-

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016	2015
Olycksfrekvens (H-tal; arbetsplatsolyckor med sjukfrånvaro per en miljon arbetstimmar, inklusive underentreprenörer)	3,8	5,1
Frånvarofrekvens (F-tal; frånvarodagar p.g.a. skador per en miljon arbetstimmar, inklusive underentreprenörer)	58	203
Sjukfrånvaro egna anställda	3,4%	3,3%
Avfall, sorteringsgrad	79%	70%

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	73%
Meddelägare: Företagsledningen	27%
Nettoinvesterat belopp	50
Medelantal anställda	773
Förvärvstillfälle	2013

OMSÄTTNING OCH RESULTAT	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoomsättning (MNOK)	2 886	3 797	4 466	5 462	7 834
EBITA-marginal (%)	3,3%	4,8%	3,3%	3,3%	3,0%
Operativ EBITA-marginal (%)	3,3%	4,8%	3,3%	3,3%	3,0%

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för HENT.

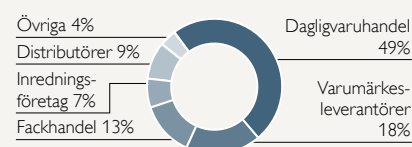

Stabil efterfrågan på samtliga marknader

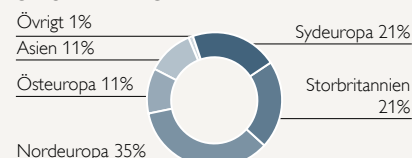
Positiv lönsamhetsutveckling främst driven av genomförda omstruktureringar

Fokus på försäljningsinitiativ, produktinnovation och produktionseffektivisering

OMSÄTTNING PER OMRÅDE

OMSÄTTNING PER MARKNAD

HL Display är en internationell leverantör av produkter och lösningar för butikskommunikation och varuexponeering. De tre viktigaste kundsegmenten är dagligvaruhandel, varumärkesleverantörer och fackhandel.

HL Display hjälper sina kunder att skapa en attraktiv butiksmiljö, som ökar försäljningen och hjälper kunderna att reducera lönekostnader genom att höja effektiviteten i butik. Bolagets produktutbud omfattar bland annat hyllkantlister, hyllsystem, tryckt butikskommunikation, varuexponeringsställ, affischramar, lösviktsbehållare, besyningsystem och digitala skyltar.

Marknad

Den globala och regionala utvecklingen i detaljhandeln är central för efterfrågan på HL Displays produkter. Nyetablering och omprofilering av butiker, lansering av nya butikskoncept samt förbättrad effektivitet och produktivitet i butik är viktiga tillväxtdrivare, liksom kampanjer och profileringsambitioner hos varumärkesleverantörer. Bolaget verkar i en mycket fragmenterad bransch med många lokala konkurrenter. HL Display är den enda globala aktören i sin nisch.

Hållbarhet

Prioriterade hållbarhetsområden innefattar affärsetik och antikorrupktion, givet verksamhet på ett antal marknader med förhöjd riskbild, samt miljöfrågor, bland annat med fokus på resurseffektivitet, återvinning, och val av råvara. Alla produktionsanläggningar är certifierade enligt ISO 14001.

Vidareutveckling av säljarbetet

Sedan Ratos förvärv har HL Display sett över produktstrukturen, flyttat produktion till lågkostnadsländer samt genomfört kostnadsbesparingsprogram, vilket sammantaget ökat konkurrenskraften för HL Displays produktsortiment. Bolaget har under de senaste två åren även jobbat aktivt med att skapa sin egen marknad genom konceptförsäljning, mer strukturerad bearbetning av globala kunder och fortsatt produktinnovation, något som resulterat i tillväxt av konceptförsäljningen. Fokus framåt är en fortsatt vidareutveckling av säljarbetet.

FINANSIELLA FAKTA, MKR	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	1 417	1 488	1 509	1 596	1 657
EBITA	67	8	60	128	104
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	33	15	50	91	70
Räntebärande nettoskuld	569	627	635	296	396

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016	2015
Antal arbetsplatsolyckor med frånvaro	26	20
Avfall, återvinningsgrad	100%	94%
Energiförbrukning, MWh	25 558	25 476
Andel el märkt bra miljöval	57%	58%
Vattenförbrukning, m ³	367 653	347 120

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	99%
Meddelägare: Företagsledning och styrelse	1%
Nettoinvesterat belopp	417
Medelantal anställda	982
Förvärvstillfälle	2001/2010

OMSÄTTNING OCH RESULTAT				
MKR	%			
3 000	9			
2 000	6			
1 000	3			
0	0			
2012	2013	2014	2015	2016
■ Nettoomsättning	■ EBITA-marginal	■ Operativ EBITA-marginal		

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för HL Display.

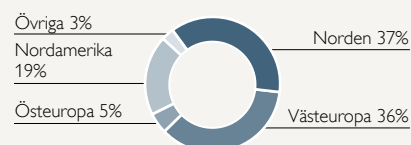

Svag försäljningsutveckling, fortsatt låg efterfrågan på flera marknader

Förbättrad lönsamhet. Fortsatt högt fokus på ökad kostnadseffektivitet

Ny tillförordnad vd utsedd i januari 2017

OMSÄTTNING PER REGION

Jøtul tillverkar braskaminer, kassetter, omramningar och tillbehör till braskaminer. Koncernens viktigaste varumärken är Jøtul och Scan. Tillverkningen sker huvudsakligen i egen regi i Norge och Danmark, med mindre enheter i Frankrike och USA och till viss del via partners. Produkterna säljs globalt, dels via egna säljbolag, och dels via distributörer.

Marknad

Marknadsandelen i Norden är cirka 20%. Konkurrensen består i huvudsak av lokala aktörer på Jøtuls olika marknader, men huvudkonkurrenten i Norden, NIBE, har liksom Jøtul en internationell närvaro. Marknadstillväxten drivs i varierande grad av ett ökat intresse för renovering, den allmänna konjunkturutvecklingen och av kostnadsutvecklingen för alternativa uppvärmningskällor – el, olja och naturgas.

Hållbarhet

Miljöfrågor är ett prioriterat område för Jøtul. Allt gjutjärn som används i produktionen är tillverkat av återvunnet järnskrot och nästan enbart vattenkraft används i tillverkningsprocessen. Jøtuls produkter hör till de mest energieffektiva på marknaden och har en mycket ren förbränningsteknologi. Produkterna är miljöklassade enligt lokala miljöcertifieringsnormer.

Effektivisering av verksamheten

Jøtul har en stark global marknadsposition. Marknadsefterfrågan är volatil och har utvecklats negativt sedan Ratos förvärvade bolaget. Jøtul har ökat sina marknadsandelar men resultatutvecklingen har varit otillfredsställande. Fokus de senaste åren och kommande år är därför att ytterligare effektivisera verksamheten för att förbättra lönsamheten.

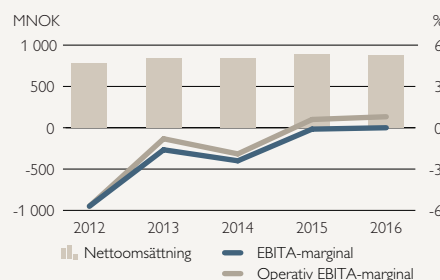
Förutom fortsatt optimering av inköp, produktion, logistik och distribution satsar Jøtul på produktutveckling för att ytterligare stärka sin globala marknadsposition.

FINANSIELLA FAKTA, MNOK	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	880	888	845	838	784
EBITA	0	0	-20	-13	-44
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	-8	-19	-48	-21	-70
Räntebärande nettoskuld	507	498	537	527	499

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016	2015
Olycksfrekvens (H-tal; arbetsplatsolyckor med sjukfrånvaro per en miljon arbetstimmar)	5	8
Sjukfrånvaro (Norge)	7,9%	7,9%
Avfall, återvinningsgrad	4,4%	2,7%
Avfall, andel farligt avfall	0,0%	0,9%

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	93%
Meddelägare: Företagsledning och styrelse	7%
Nettoinvesterat belopp	648
Medelantal anställda	580
Förvärvstillfälle	2006

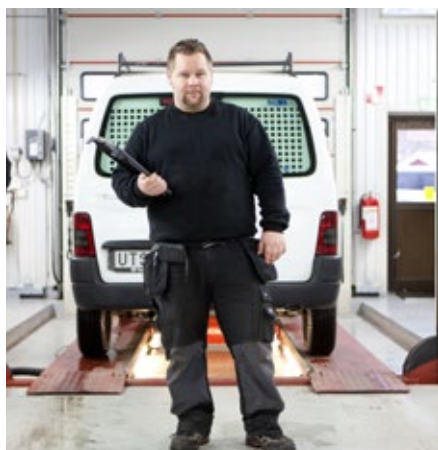
OMSÄTTNING OCH RESULTAT

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för Jøtul.

Bolagsansvarig: Johan Rydmark

www.jotulgroup.com

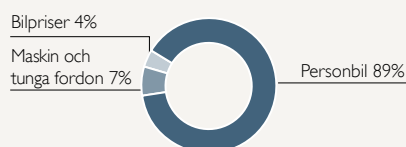

Försäljningstillväxt främst drivet av Privatbil

Stärkt operativ EBITA

Satsningar inom IT och tjänsteutveckling

OMSÄTTNING PER SEGMENT

KVD är Sveriges största oberoende nätbaserade marknadsplats för värdering och förmedling av begagnade bilar samt försäljning av relaterade produkter och tjänster. Bolaget har två affärsområden, Personbil och Maskin & Tunga Fordon, och driver auktionssajter där förmedling av personbilar, maskiner och tunga fordon sker vid veckovisa nätauktioner. KVD hanterar hela transaktionen från uppdragsgivare till slutkund och garanterar kvaliteten på de objekt som förmedlas samt är oberoende. I KVD-koncernen ingår även Sveriges ledande bilvärderingsbolag, bilpriser.se.

Marknad

Marknaden för företagsbilar är stabil där största konkurrerande kanal för försäljning till slutkund är bilhandlare. KVD har en marknadsandel på cirka 10% inom segmentet försäljning av begagnade företagsbilar i Sverige och är marknadsledande. KVD förmedlar även privatägda bilar och har därmed mer än fördubblat den adresserbara marknaden i Sverige. Konkurrenter på förmedling av privatägda bilar är framförallt de traditionella bilhandlarna och privat försäljning till annan privatperson via digital

annonsering. Inom tunga fordon är KVDs marknadsandel i dag cirka 7%.

Hållbarhet

KVDs roll är att sammanföra seriösa säljare och köpare på ett transparent sätt. KVDs tjänst bygger värde i form av test, säkra transaktioner, tidsbesparing och inte minst hjälper vi båda parter att göra en bra affär där begagnade fordon säljs och köps till aktuellt marknadsvärde. KVD äger inga fordon, utan förmedlar andras, och detta ställer krav på att hantera andras egendom på respektfullt och korrekt vis. Affäretik är därför naturligt en prioriterad hållbarhetsfråga för KVD.

Digitala tillväxtsatsningar

KVD har en mycket konkurrenskraftig affärsmodell där vi framförallt ser en stor potential att fortsätta växa inom privatägda bilar, då marknadsandelen är liten och tjänsten är efterfrågad av konsumenterna. Fokus kommer också att vara på att utveckla strategiska partnerskap, automatisera processer, utveckla en bättre IT-plattform och kunna addera nya tilläggstjänster.

FINANSIELLA FAKTA, MKR	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	321	317	315	297	287
EBITA	37	29	44	44	41
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	17	18	32	18	49
Räntebärande nettoskuld	143	159	176	203	220

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016	2015
Sjukfrånvaro egna anställda	3,9%	3,4%
Rekommendationsvilja köpande kunder (skala -100 till +100)	35	
Rekommendationsvilja säljande kunder (skala -100 till +100)	13	
Koldioxidutsläpp, CO ₂ e ton (scope 1+2 samt tjänsteresor)	180	315
Koldioxidutsläpp, CO ₂ e ton/anställd (scope 1+2 samt tjänsteresor)	1,2	2,0

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	100%
Nettoinvesterat belopp	225
Medelantal anställda	162
Förvärvstillfälle	2010

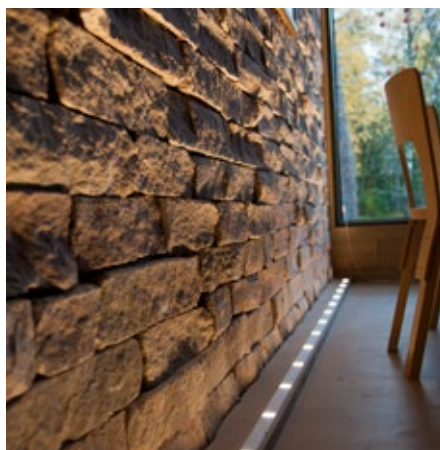

OMSÄTTNING OCH RESULTAT	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoomsättning (MKR)	287	297	315	317	321
EBITA-marginal (%)	14,3%	15,1%	14,0%	9,1%	11,5%
Operativ EBITA-marginal (%)	14,3%	15,1%	14,0%	9,1%	11,5%

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för KVD.

Bolagsansvarig: Lars Johansson

www.kvd.se

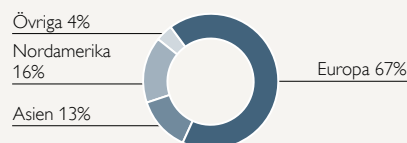

Stark försäljningstillväxt driven av ökad efterfrågan på samtliga större marknader

God lönsamhet till följd av ökade volymer

Fokus på produktutveckling och etablering på nya marknader

OMSÄTTNING PER MARKNAD

Ledil utvecklar och säljer sekundäroptik, linser i plast som genom form och materialegenskaper bryter ljus från ljuskällan, till LED-belysning. Bolaget har egenutvecklade produkter som säljs av egna säljare och via agenter och distributörer globalt, med tyngdpunkt på Europa, Nordamerika och Asien. Tillverkningen sker hos underleverantörer i Finland och Kina. Produkterna återfinns uteslutande i kommersiella applikationer, bland annat i butiker, kontor och gatubelysning.

Marknad

Den globala belysningsmarknaden omsätter årligen cirka 850 miljarder kr där LED-penetrationen uppgår till cirka 20-25%. Den underliggande tillväxten drivs av ökande befolkning, urbanisering och ökat intresse för belysning. LED-teknologin har revolutionerat belysningsmarknaden genom ljuskvalitet, designflexibilitet, lägre energiförbrukning, miljövänlighet och överlägsen livslängd.

Största konkurrent är Taiwanesiska LedLink.

Hållbarhet

Ledils produkter bidrar i omställningen till mer miljöanpassad belysning, och därmed till minskad klimatpåverkan. Prioriterade hållbarhetsfrågor är bolagets miljöpåverkan i värdekedjan och mänskliga rättigheter samt arbetsvillkor hos underleverantörer.

Global expansion och organisk tillväxt

Ledil är ett snabbväxande, lönsamt och innovationsfokuserat bolag som har skapat en stark marknadsposition inom sin nisch. Bolagets möjligheter till fortsatt organisk tillväxt inom flera produktområden och marknader tillsammans med den underliggande ökande efterfrågan på energieffektiv, miljövänlig och högkvalitativ LED-belysning, kommer att driva tillväxten de kommande åren. Satsningar genomförs genom etablering på nya marknader, förstärkningar av organisationen, bland annat inom produktutveckling och försäljning.

FINANSIELLA FAKTA, MEUR	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	38,6	31,7	26,8	19,7	18,2
EBITA	11,1	10,2	6,8	5,2	4,7
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	7,6	4,9	-	-	2,9
Räntebärande nettoskuld	12,8	19,9	19,9	-	-2,7

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016
Andel medarbetare som deltagit i antikorrupsionsutbildning	77%
Andel medarbetare som deltagit i hållbarhetsutbildning	93%
Andel av underleverantörer som skrivit under uppförandekod	50%

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	66%
Meddelägare: Bolagets grundare, företagsledning och styrelse	34%
Nettoinvesterat belopp	462
Medelantal anställda	95
Förvärvstillfälle	2014

OMSÄTTNING OCH RESULTAT	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoomsättning (MEUR)	18,2	19,7	26,8	31,7	38,6
EBITA-marginal (%)	26%	26%	25%	32%	29%
Operativ EBITA-marginal (%)	26%	26%	25%	32%	29%

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för Ledil.

Bolagsansvarig: Daniel Repfennig

www.ledil.com

Positiv försäljningstillväxt driven av ökad efterfrågan och tilläggsförvärv

Positiv lönsamhetsutveckling som effekt av genomförda förbättringsinitiativ

Fortsatta satsningar inom försäljning, kundlojalitet och kundservice

OMSÄTTNING PER SEGMENT

Nätverks-tjänster 28%

Moln- och IT-drifttjänster 72%

Nebula är marknadsledande inom molnbaserade IT-kapacitetstjänster, drifttjänster och nätverkstjänster till små och medelstora företag på den finska marknaden. Bolaget har egna datacenter samt en egen leasad fiberstruktur mellan de största städerna i Finland.

Marknad

Den totala marknaden för IT-tjänster i Finland växer med cirka 2% i genomsnitt per år. Inom Nebulas marknadsnisch är den underliggande tillväxten starkare. Efterfrågan drivs av ett ökat behov av att lagra, hantera och överföra data flexibelt och säkert, kundernas behov att outsourca IT-driften samt av att molntjänster genom standardisering och skalbarhet är billigare än traditionella lösningar.

Konkurrenter är främst lokala leverantörer men också internationella aktörer som Google och Amazon.

Hållbarhet

De mest väsentliga hållbarhetsfrågorna för Nebula är informationssäkerhet, affärsetik, energieffektivitet samt

engagerade och friska medarbetare. Nebula har sedan 2013 ett grundläggande ramverk för hållbarhetsarbetet i enlighet med Ratos riktlinjer och principerna i FN:s Global Compact.

Fokus på tillväxt och lönsamhet

Nebula har en stark lokal förankring och erkänd teknisk kompetens, vilket är av stor vikt vid kundernas val av tjänsteleverantör.

Ratos ser stor potential att utveckla Nebula mot fortsatt tillväxt och god lönsamhet då bolaget, utöver dess starka marknadsposition, har en attraktiv och skalbar affärsmodell med små marginalkostnader för nya kunder, hög kundnöjdhet, starka kassaflöden och ett relativt konkurrenskänsligt tjänsteutbud.

Den pågående digitaliseringen och trenden att små och medelstora företag outsourcar sina IT-miljöer väntas fortgå och bidra till fortsatt tillväxt för branschen.

FINANSIELLA FAKTA, MEUR	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	35,1	31,9	28,6	26,4	24,2
EBITA	10,7	9,3	9,4	10,0	8,0
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	7,8	7,2	5,0	-	-
Räntebärande nettoskuld	46,0	53,6	30,8	35,7	-

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016	2015
PUE, Power Usage Effectiveness (Total facility energy / IT equipment energy)	1,17	1,16

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	73%
Meddelägare: Rite Ventures 15%, företagsledning och nyckelpersoner 12%	27%
Nettoinvesterat belopp	99
Medelantal anställda	137
Förvärvstillfälle	2013

OMSÄTTNING OCH RESULTAT	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoomsättning (MEUR)	24,2	26,4	28,6	31,9	35,1
EBITA-marginal (%)	33%	35%	33%	30%	30%
Operativ EBITA-marginal (%)	33%	35%	33%	30%	30%

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för Nebula.

Bolagsansvarig: Johan Rydmark

www.nebula.fi

Förvärvet av Oase Outdoors slutfördes i september 2016

Stark försäljningstillväxt driven av högre volymer och prisökningar

Positiv lönsamhetsutveckling drivet av försäljning- och produktutveckling

OMSÄTTNING PER MARKNAD

Oase Outdoors utvecklar, designar och säljer innovativ utrustning för camping och friluftsliv under tre starka varumärken Outwell®, Easy Camp® och Robens®. Oase Outdoors erbjuder ett brett produktsortiment som består främst av tält, campingmöbler, sovsäckar och annan friluftsutrustning. För de tre olika varumärkena finns en tydlig differentiering mot olika konsumentgrupper, så som familjer, nybörjare, festivalbesökare och äventyrare som med olika krav på kvalitet och pris vill njuta av friluftsliv med bra utrustning.

Marknad

Marknaden för campingutrustning och friluftslivsprodukter är attraktiv och stabilt växande med flera underliggande tillväxttrender. Trender som produktinnovation och nya materialteknologier samt konsumenters ökade intresse av naturnära upplevelser och rekreation utomhus ökar efterfrågan på högkvalitativ och användarvänlig utrustning. Andra stora aktörer är Kampa, Vango och North Face.

Hållbarhet

Affärsetik och arbetsrätt med fokus på underleverantörer samt miljöanpassning av produkterna är bolagets viktigaste hållbarhetsfrågor. Bolaget har genom sitt eget kontor i Shanghai och inköpsavdelningen i Danmark en nära dialog med sina underleverantörer kring dessa frågor.

Geografisk expansion och fortsatt produktutveckling

Oase Outdoors har en stark konsumentdriven företagskultur med fokus på innovation och kvalitet vilket lett till en positiv försäljningsutveckling under senare år och en stark marknadsposition i Europa. Ratos ser stora möjligheter till att fortsätta utveckla verksamheten både genom geografisk expansion, tilläggsförvärv och fortsatt produktutveckling.

FINANSIELLA FAKTA, MDKK	2016	2015	2014
Nettoomsättning	332	265	255
EBITA	37	29	29
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	-	-	-
Räntebärande nettoskuld	220	-	44,5

HÅLLBARHETSINDIKATORER
Etableras under 2017

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	79%
Meddelägare: Bolagets vd Henrik Arens och ett antal nyckelpersoner	21%
Nettoinvesterat belopp	162
Medelantal anställda	78
Förvärvstillfälle	2016

OMSÄTTNING OCH RESULTAT	
MDKK	%
450	21
300	14
150	7
0	0

År	Nettoomsättning (MDKK)	EBITA-marginal (%)	Operativ EBITA-marginal (%)
2014	255	11.4	11.4
2015	265	10.9	10.9
2016	332	11.2	11.2

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för Oase Outdoors.

Bolagsansvarig: Robin Molvin www.oase-outdoors.dk

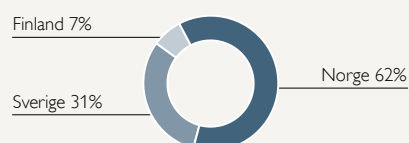

**Förvärvet av Plantagen
slutfördes i november
2016**

**Positiv försäljningstillväxt
drivet av god utveckling
inom växter och tillbehör**

**Förbättrad operativ
lönsamhet driven av
produktmix**

OMSÄTTNING PER MARKNAD

Plantagen är Nordens ledande kedja för försäljning av växter och växttillbehör med cirka 120 butiker i Norge, Sverige och Finland främst inriktade mot konsumenter.

Marknad

Marknaden för växter och växttillbehör har en stabil tillväxt och underliggande positiva trender i form av ökat intresse för odling, växter och heminredning. Den nordiska marknaden för växter och tillbehör uppskattas till cirka 3,3 miljarder EUR med en fortsatt tillväxt om cirka 2-3% per år. Andra stora aktörer är Blomsterlandet, Mester Grön samt dagligvaruhandeln.

Hållbarhet

Plantagens verksamhet med växter och odling har en nära koppling till miljö och hållbarhet. Bolagets mål är att kontinuerligt minska miljöpåverkan i alla delar av verksamheten samt utveckla ett socialt ansvarstagande som förbättrar levnads- och arbetsvillkor för människor. Plantagen har

undertecknat BSCI (Business Social Compliance Initiative) uppförandekod. Bolaget kommer under Ratos ägande utveckla och systematisera hållbarhetsarbetet ytterligare.

Potential för ökad försäljning

Plantagens ledande marknadsposition, starka varumärke och industriledande supply chain på en icke-cyklisk marknad med stabil tillväxt är attraktivt. Ratos ser en fortsatt stor potential för ökad försäljning inom både nuvarande garden centers och den nya satsningen på nya kanaler till exempel mindre, mer centralt belägna butiker. Bolaget arbetar idag med ett utökat fokus på produktsortimentet inom växter och tillbehör för att möta det ökande intresset för trädgård, odling och inredning med växter vilket vi ser som en framgångsrik strategi för fortsatt värdetillväxt.

FINANSIELLA FAKTA, MNOK

	2016	2015	2014	2013
Nettoomsättning	3 624	3 517	3 503	3 740
EBITA	228	247	275	124
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	-	-	375	246
Räntebärande nettoskuld	2 262	-	2 560	5 724

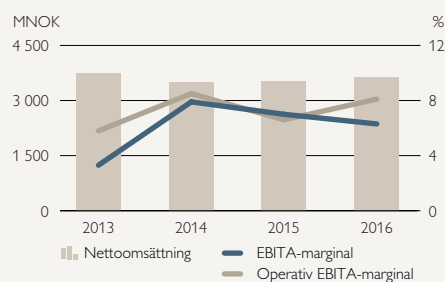
HÅLLBARHETSINDIKATORER

Etableras under 2017

ÖVRIGA NYCKELTAL

	2016
Ratos ägarandel	99%
Meddelägare: Företagsledning	1%
Nettoinvesterat belopp	1 386
Medelantal anställda	1 168
Förvärvstillfälle	2016

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för Plantagen.

Bolagsansvarig: Magnus Agervald

www.plantagen.se

Förvärvet av Serena Properties slutfördes i januari 2016

God utveckling av hyresintäkter och lönsamhet med flera förlängda hyresavtal

Utveckling och aktiv förvaltning av fastighetsportföljen

Serena Properties (Serena) är ett nybildat fastighetsbolag med ett bestånd av 21 kommersiella volymhandelsfastigheter i 14 medelstora städer i Finland. Bolaget äger och förvaltar fastigheterna som är belägna på etablerade handelsplatser med attraktiva hyresgäster som till största delen består av dagligvaruhandel och lågprishandel. De största hyresgästerna är Kesko och S-gruppen. Total uthyrningsyta är cirka 149 000 kvadratmeter.

Marknad

Den finska detaljhandeln har haft ett antal tuffa år men förväntas åter visa tillväxt under 2017. Investerarintresset är för närvarande stort för den typ av fastigheter som ingår i Serena. Fortfarande är avkastningsnivåerna högre än i många andra geografier och segment. Majoriteten av hyresgästerna till Serena är butikskedjor inom dagligvaruhandel och lågprishandel som har presterat relativt väl även i en svag inhemsk finsk konjunktur.

Det finns ett antal aktörer som investerar i handelsfastigheter i Norden, till exempel Svenska Handelsfastigheter, Sveafastigheter Riks, Nordika fonder och Vencom.

Hållbarhet

Serena Properties hållbarhetsarbete har fokus på bolagets miljöpåverkan genom fastigheters energianvändning och uppvärmning.

Värdeskapande genom utveckling av handelsplatserna

Med bildandet av Serena Properties ser Ratos en möjlighet att genom en proaktiv förvaltning effektivisera den löpande driften och skapa värde genom utveckling av handelsplatserna. Tillväxtpotentialer finns genom att utveckla beståndet med värdeskapande investeringar, förlängning av hyresavtal och optimering av hyresgästmixen på handelsplatserna. Serena har en väldiversifierad portfölj av volymhandelsfastigheter i Finland, med långa kontrakt med högpresterande handelskedjor.

FINANSIELLA FAKTA, MKR	2016	2015
Nettoomsättning	171	167
EBITA	129	133
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	-1 700	-
Räntebärande nettoskuld	1 094	-

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016	2015
El (MWh/m ²)	0,14	0,14
Värme (MWh/m ²)	0,08	0,08
Vatten (m ³ /m ²)	0,17	0,18

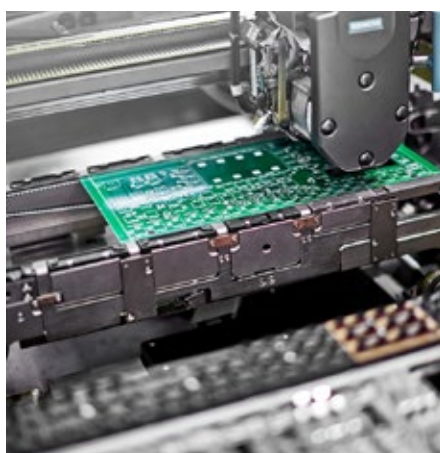
ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	56%
Meddelägare: Varma 43%, Redito 1%	44%
Nettoinvesterat belopp	348
Förvärvstillfälle	2016

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

År	Nettoomsättning (MKR)	Operativ EBITA-marginal (%)
2015	167	~78
2016	171	~75

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för Serena Properties.

Ökad efterfrågan inom logistikaffären, dock avmattning mot slutet av året

Investeringar i interna processer för att stötta framtida tillväxt

Peter Nilsson utsedd till ny vd under 2016

OMSÄTTNING PER SEGMENT

Bemannings-
tjänster 35%

Logistik och
produktions-
tjänster 65%

Speed Group är en svensk leverantör av logistik-, bemannings- och produktionstjänster, med komplement inom rekrytering och utbildning.

Koncernen har två huvudsakliga affärsområden; bemanning samt logistik- och produktionstjänster. Inom bemanning erbjuds uthyrning av både tjänstemän och lager- och produktionspersonal samt extern rekrytering av dessa personalgrupper. Logistik- och produktionstjänsterna innefattar fullskaligt övertagande av lagerhantering.

Marknad

Efterfrågan på effektiva logistik- och produktionstjänster ökar kontinuerligt i takt med den växande e-handeln, ökad outsourcing, centralisering av lager på strategiska platser samt ökad komplexitet i logistiksystemen. Kunderna har också ett ökat behov av flexibla lösningar med specialiserad och kompetent personal. Till Speed Groups konkurrenter hör till exempel Logent och Aditro Logistics. Marknaden för outsourcing av logistik har vuxit de senaste åren och förväntas fortsätta visa en årlig tillväxt om cirka 5-7%.

Hållbarhet

Speed Group arbetar aktivt med att minska bolagets miljöpåverkan och risker kopplat till arbetsmiljö vid lagerhållning och produktion. Bolaget bidrar i närsamhället genom sitt löpande engagemang kring teknik och skola, bland annat genom Navet Science Center.

Organisk tillväxt och effektiv produktion

Speed Groups kundfokuserade företagskultur och starka marknadsposition i Göteborgsregionen innebär en fortsatt utvecklingspotential att växa organiskt med befintliga kunder samt att öka marknadsandelen i sydvästra Sverige. Marknaden för effektiva logistiklösningar och behovet för flexibla lösningar är i fortsatt stark expansion. Fokus är också på att stärka och investera i interna processer och ökad effektivisering.

FINANSIELLA FAKTA, MKR	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	562	536	413	337	251
EBITA	34	25	57	42	31
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	90	-	-	21	6
Räntebärande nettoskuld	-50	41	-	8	-11

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016
Allvarliga arbetsrelaterade olyckor	2
Andel chefer som är kvinnor	28%
Avfall, andel brännbart av totalt avfall (Speed Logistics)	6%

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	70%
Meddelägare: Bolagets grundare Jarl Ternander, Daniel Johansson och Jesper Andersson	30%
Nettoinvesterat belopp	286
Medelantal anställda	752
Förvärvstillfälle	2015

OMSÄTTNING OCH RESULTAT	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoomsättning (MKR)	251	337	413	536	562
EBITA-marginal (%)	12.4%	12.2%	13.8%	4.7%	6.1%
Operativ EBITA-marginal (%)	12.4%	12.2%	13.8%	4.7%	6.1%

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för Speed Group.

Bolagsansvarig: Daniel Repfennig

www.speedgroup.se

Stark försäljningstillväxt drivet av en god orderbok och positiv ordringång

Strategiskt viktigt tilläggförvärv av tyska SCIderm

Satsningar inom tjänsteutbud, organisation och operationell effektivitet

OMSÄTTNING PER SEGMENT

OMSÄTTNING PER REGION

TFS genomför på uppdrag av läkemedels-, bioteknik- och medicinteknikindustrin, samt närliggande branscher, kliniska studier i human fas. TFS erbjuder bred medicinsk kompetens och nischad expertis som på global basis hjälper kunder att på ett reglerat och säkert sätt testa läkemedel kliniskt, en så kallad CRO (Contract Research Organisation). TFS har kontor i Europa och Nordamerika och bedriver studier i totalt 40 länder.

Marknad

Marknaden för CRO:s är global med ett uppskattat värde om cirka 35 miljarder dollar. Marknaden växer i takt med att läkemedelsbolagen i allt större omfattning väljer att fokusera på sin kärnverksamhet (FoU), och genom att kraven och komplexiteten i de regulatoriska ramverken ökar. TFS har sin kärnkompetens i att betjäna små och medelstora läkemedels-, bioteknik- och medicinteknikbolag där man ser en växande outsourcingtrend av kliniska studier. Marknaden för CRO:s förväntas växa med cirka 6-8% per år.

Hållbarhet

TFS viktigaste hållbarhetsfrågor innefattar uppföljning av respekt för mänskliga rättigheter och rimliga arbetsvillkor i värdekedjan, primärt avseende kontrakterade underleverantörer, samt säkerställande av god etik, kvalitet och patientsäkerhet i tester och förebyggande antikorrupsionsarbete.

Tillväxtsatsningar och geografisk expansion

TFS har väletablerade och starka kundrelationer och har utvecklat en stabil internationell plattform i ett marknadssegment som växer i takt med att efterfrågan på dessa tjänsteerbjudanden ökar. Fokus ligger därför på att fortsätta växa organiskt, samtidigt som vi ser en tydlig konsolideringstrend i branschen som öppnar för intressanta tilläggförvärv.

FINANSIELLA FAKTA, MEUR	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsättning	83,7	73,7	58,8	56,2	43,4
- Tjänster	60,2	52,9	45,1	41,0	32,6
- Ersättningsbara utlägg	23,5	20,7	13,7	15,2	10,8
EBITA	6,7	4,8	1,3	2,2	2,1
Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag	-1,2	2,6	1,7	-1,5	0,4
Räntebärande nettoskuld	0,4	-	0,2	2,3	-0,2

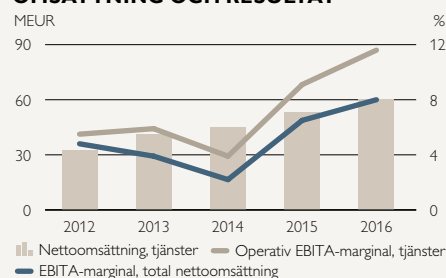

HÅLLBARHETSINDIKATORER	2016
Medarbetarnöjdhet, Index (1-100)	63
Personalomsättning	20%
Andel kvinnor bland seniora chefer	65%

ÖVRIGA NYCKELTAL	2016
Ratos ägarandel	60%
Meddelägare: Bolagets vd Daniel Spasic	40%
Nettoinvesterat belopp	180
Medelantal anställda	729
Förvärvstillfälle	2015

OMSÄTTNING OCH RESULTAT

På www.ratos.se finns utförlig beskrivning av historiska proformaeffekter, resultaträkning, rapport över finansiell ställning samt rapport över kassaflöden för TFS.

Bolagsansvarig: Mikael Norlander

www.tfscro.com

Finansiella rapporter

RATOS

Förvaltningsberättelse	46
Ordföranden har ordet	50
Bolagsstyrningsrapport	51
Styrelse och vd	60
Koncernens resultaträkning	62
Koncernens rapport över totalresultat	62
Rapport över finansiell ställning för koncernen	63
Rapport över förändringar i koncernens eget kapital	64
Rapport över kassaflöden för koncernen	65
Moderbolagets resultaträkning	66
Moderbolagets rapport över totalresultat	66
Moderbolagets balansräkning	67
Förändringar i moderbolagets eget kapital	68
Moderbolagets kassaflödesanalys	69
Notförteckning	70
Noter till de finansiella rapporterna	71
Revisionsberättelse	116

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Ratos AB (publ) 556008-3585 får härmed avge årsredovisning för 2016 för moderbolaget och koncernen. Styrelsens säte är i Stockholm, Sverige.

Bolagets verksamhet

Ratos är ett investeringsbolag vars verksamhet består av förvärv, utveckling och försäljning av företrädesvis onoterade nordiska företag. Ratos ska över tid skapa högsta möjliga avkastning genom att som aktiv ägare förverkliga potentialen i ett antal utvalda bolag och investerings-situationer. Ratos erbjuder därmed en unik investeringsmöjlighet för aktiemarknadens aktörer.

Ratos har sitt ursprung i stålgrossisten Söderberg & Haak, Sveriges första grossist för järn och järnmanufaktur som bildades den 5 maj 1866. 1934 samlades tillgångarna i ett investmentbolag under namnet Ratos, som i Ragnar och Torsten Söderberg. Ratos børsintroducerades år 1954. Under årens lopp har affärsinriktningen förändrats, men som en röd tråd genom Ratos historia finns entreprenörskap, företagsutveckling och samhällsengagemang.

Vid ingången av 2017 arbetar 34 personer på Ratos.

Ratos äger per 2016-12-31 18 portföljbolag i Norden.

Portföljbolag ¹⁾	Ratos ägarandel 2016-12-31
Aibel	32%
airteam	70%
Arcus	24%
Bisnode	70%
Diab	96%
GS-Hydro	100%
Gudrun Sjödén Group	30%
HENT	73%
HL Display	99%
Jøtul	93%
KVD	100%
Ledil	66%
Nebula	73%
Oase Outdoors	79%
Plantagen	99%
Serena Properties	56%
Speed Group	70%
TFS	60%

¹⁾ AH Industries och Biolin Scientific ingår inte som portföljbolag. Ratos har under december 2016 tecknat avtal om försäljning av samtliga aktier i AH Industries. Försäljningen är villkorad av berörda myndigheters godkännande och beräknas slutföras under första kvartalet 2017. I december avyttrade Biolin Scientific affärsområdet Analytical Instruments. Biolins kvarvarande affärsområde drivs under namnet Sophion och kommer redovisas som övrig nettotillgång.

Investeringsstrategi

Ratos investerar framförallt i onoterade medelstora nordiska företag som har en tydlig utvecklingspotential. Företaget ska ha en bevisad affärsmodell där Ratos tillsammans med bolaget kan identifiera och realisera en potential.

Ägarandel och investeringsintervall

I normalfallet är Ratos största ägare i bolagen, men kan även äga en minoritet, vår strävan är dock att alltid vara en engagerad ägare som deltar i och kan påverka bolagens utveckling. Vi saminvesterar gärna med entreprenörer och andra ägare, men har som lägst en ägarandel om 20%. Vi investerar i normalfallet som lägst 250 Mkr och upp till 5 miljarder kr i eget kapital. Ratos investerar inte i tidiga skeden i bolagens livscyklar.

Geografiskt fokus

Ratos investerar i företag med huvudkontor i Norden. För tilläggsförvärv till våra bolag finns inga geografiska begränsningar.

Branschberoende

Ratos utvecklar företag genom aktivt ägande. Oberoende av bransch tillför vi innovationskraft, erfarenhet, kompetens, kontakter och kapital som krävs för att förverkliga potentialen i våra bolag.

Urvalsprocess

Ratos har fokus på egengenererat affärsflöde. Vår investeringsorganisation identifierar och analyserar företag med utvecklingspotential som passar i Ratos bolagsportfölj. Ratos deltar också i processer som drivs av investmentbanker och andra rådgivare.

Ägarhorisont

Ratos har ingen begränsning vad gäller innehavstid. Bolagens avkastningspotential och Ratos möjlighet att bidra till deras utveckling bedöms kontinuerligt. Ratos kan vara kvar så länge värden skapas i bolagen som överträffar avkastningsmålet, vilket oftast är fem till tio år.

Finansiella mål

Ratos har ett bolagsspecifikt avkastningsmål (årlig genomsnittlig avkastning på investerat kapital, IRR) som uppgår till lägst 15%. Under de senaste fem åren har Ratos sålt 11 bolag, med en genomsnittlig IRR på 15% per år.

Utdelningspolicy A- och B-aktier

- Utdelningen ska över tid spegla den faktiska resultatutvecklingen i Ratos.
- Historiskt har drygt 50% av resultatet efter skatt delats ut.
- En jämn utveckling av utdelningen eftersträvas.

Utdelningspolicy preferensaktier

- Utdelning på preferensaktier regleras i bolagsordningen och uppgår för närvarande till 25 kr per kvartal och aktie. Maximal utdelning per aktie är 100 kr per år och aktie.
- Från och med det första utbetalningstillfället efter årsstämman 2017 och för tiden därefter ökar utdelningen till 30 kr per kvartal och aktie.
- Utbetalning sker i februari, maj, augusti och november.

Händelser under året

Förvärv

I november slutfördes förvärvet av 99% av aktierna i Plantagen, Nordens ledande butikskedja inom växter och växttillbehör. Köpeskillingen (equity value) för 100% av bolaget uppgår till cirka 1,2 miljarder NOK motsvarande ett enterprise value om cirka 2,8 miljarder NOK. Ratos har erlagt 1,4 miljarder SEK.

I september slutfördes förvärvet av 30% av Gudrun Sjödén Group, ett internationellt designföretag med unik färgstark design och tydlig hållbarhetsprofil. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 725 Mkr. Ratos har erlagt 152 Mkr. Ratos har också tecknat avtal om en option att öka ägarandelen med ytterligare 40% år 2018.

I september slutfördes förvärvet av 79% av Oase Outdoors, ett danskt familjeägt bolag som levererar högkvalitativ utrustning för camping och friluftsliv. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 380 MDKK. Ratos har erlagt 126 MDKK.

I april slutfördes förvärvet av 70% av airteam, en ledande leverantör av ventilationslösningar i Danmark. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 575 MDKK, varav Ratos tillfört 272 MDKK.

I januari slutfördes förvärvet av Serena Properties, ett nybildat fastighetsbolag med handelsfastigheter i Finland. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 191,5 MEUR, varav Ratos erlagt 39 MEUR och äger 56%.

Avyttringar

I december tecknade Ratos avtal om försäljning av samtliga aktier i AH Industries till ett enterprise value om 240 MDKK för 100% av bolaget. Ratos ägarandel uppgår till 70%. Försäljningen har föranlett en nedskrivning om 43 Mkr under det fjärde kvartalet, motsvarande bolagets totala bokförda värde. Därmed förväntas ingen betydande exitresultateffekt vid affärens slutförande. Investeringen har gett en negativ årlig genomsnittlig avkastning (IRR).

I december avyttrade Biolin Scientific affärsområdet Analytical Instruments. Försäljningen gav en mindre exitresultateffekt för Ratos. Biolins kvarvarande affärsområde drivs under namnet Sophion och redovisas som övrig nettotillgång.

Den 1 december börsnoterades Arcus på Oslo Børs till 43 NOK per aktie. Ratos avyttrade i samband med notering aktier till ett sammanlagt värde om 1 194 Mkr. Ratos exitvinst, vilken baseras på både realiserade aktier och värdestegring från omvärdering av aktier som behålls, uppgick till 1 403 Mkr. Sedan förvärvet 2005 uppgår den genomsnittliga årliga avkastning (IRR) hittills till 29 %, vilket innebär att Ratos erhållit 5,5 gånger investeringen. Ratos ägarandel uppgår efter noteringen till 23,6%.

I november avyttrade Ratos samtliga aktier i Mobile Climate Control. Försäljningspriset uppgick till 1 373 Mkr och gav en exitvinst om 268 Mkr, en årlig genomsnittlig avkastning om cirka 10%, och en Money Multiple om 2,2x.

I november avyttrade Ratos 100% av aktierna i Euromaint. Försäljningspriset uppgick till cirka 650 Mkr (enterprise value). Avyttringen gav inte någon exitresultateffekt då innehavet skrevs ned till nettoförsäljningsvärde under kvartal tre. Investeringen har gett en negativ årlig avkastning (IRR).

Kapitaltillskott/tilläggsköpeskillning

Ratos har tillfört 113 Mkr (12 MEUR) till GS-Hydro, 319 Mkr (316 MNOK) till Aibel i samband med nytt finansieringsavtal, 246 Mkr till Bisnode (varav 71 Mkr i samband med tilläggsförvärv av NN Markedsdata), 15 Mkr till KVD, samt 120 Mkr till Euromaint.

Tilläggsköpeskillning om 4 MEUR har erlagts avseende TFS.

Miljöpåverkan

Inom vissa dotterföretag bedrivs tillståndspliktig verksamhet enligt miljöskyddslagen. Tillstånden avser miljöpåverkan i form av utsläpp av lösningsmedel till luft samt stoft, avloppsvatten och buller. Ratos direkta miljö- och klimatpåverkan är begränsad. I investeringsverksamheten utövar Ratos miljö- och klimathänsyn genom att väga in långsiktig hållbarhet i investeringsbeslut samt att driva utvecklingen av "klimatsmarta" varor och tjänster och verka för att bolagen fokuserar på energieffektivisering.

Hållbarhet

Hållbarhet, dvs att ta ansvar för företagets påverkan på omgivning och intressenter, är en viktig del i arbetet att förvalta och utveckla det förtroendekapital som Ratos etablerat i nordiskt näringsliv och samhälle under snart 150 år. Som ansvarsfull ägare skapar Ratos värde genom att driva hållbarhetsagendan i våra bolag. Hållbarhet är en integrerad del av ägarutövandet under hela vår ägandetid – från beslutsprocessen inför ett förvärv till en ansvarsfull försäljning. Långsiktig hållbarhet, inklusive klimatpåverkan, är en integrerad del av bedömningen av

nya investeringar, och investeringsorganisationen arbetar aktivt med hållbarhetsfrågor i varje bolag, baserat både på gemensamma krav för alla bolag och med en bolagsanpassad ansats, för att säkra att fokus är på varje bolags mest väsentliga hållbarhetsfrågor. Ratos CR-ramverk förtydligar förväntningar och krav på bolagen gällande styrning och framdrift av hållbarhetsarbetet samt bolagens agerande gällande mänskliga rättigheter, arbetsrätt, affärsetik och antikorrupcion samt miljö. Det innehåller samma huvudområden som FN:s Global Compacts tio principer samt aspekter gällande strategi och styrning av hållbarhetsarbetet. Vd och företagsledning för respektive bolag är operativt ansvariga för bolagets hållbarhetsarbete. Respektive styrelse har det yttersta ansvaret för att bolaget följer Ratos och bolagets policyer och riktlinjer. Respektive bolags styrelse säkerställer vidare att bolagen uppfyller Ratos krav gällande hållbarhet och genomför en årlig översyn av arbetet. I de bolag som är intresseföretag har Ratos en annan påverkansmöjlighet, varför kravställande och processer kan se annorlunda ut. Ratos hållbarhetsarbete har avhandlats i Ratos styrelse under 2016.

Koncernens resultat

Ratos-koncernens resultat före skatt (se not 2) uppgick till -890 Mkr (892).

Resultat/resultatandelar från bolag exklusive exitresultat och nedskrivningar uppgår till 295 Mkr (664). Det lägre resultatet jämfört med föregående år är främst hänförligt till den svaga marknadsutvecklingen inom off-shore som påverkar Aibel och GS-Hydro samt negativa valutaeffekter i Bisnodes finansnetto.

Det negativa redovisade resultatet påverkas av nedskrivningar om sammantaget 2 504 Mkr, varav 1 895 Mkr är hänförligt till moderbolagets ägare. Nedskrivningarna är hänförliga till portföljbolagen Aibel, AH Industries, Biolin Scientific, Euromaint, GS Hydro samt Jøtul. Dessa bolag verkar under tuffa marknadsförhållanden och visar en svag resultatutveckling. De bokförda värdena har justerats för att återspegla bolagens marknadsförutsättningar.

Nedskrivning avseende Aibel om 1 692 Mkr, varav 1 083 Mkr är hänförligt till moderbolagets ägare, föranleddes av en minskad aktivitetsnivå i kombination med överkapacitet i branschen och pressade marginaler. Ratos antar inte en återgång till den marknadssituation som rådde före oljeprisfallet.

Nedskrivningen avseende Biolin Scientific om 314 Mkr föranleddes av förändrat köpbeteende hos kunderna inom affärsområdet Drug Discovery, vilket påverkat instrumentförsäljningen negativt och inneburit att tidigare prognoser inte infriats.

Euromaint skrevs ned till nettoförsäljningsvärde, vilket gav en nedskrivning om 122 Mkr. Avyttringen medförde därmed inget exitresultat.

GS-Hydro har skrivits ned med 160 Mkr. Ett snabbare och kraftigare fall på offshoremarknaden än förväntat har medfört att utfallet 2016 avvikit från tidigare prognos. De försämrade marknadsutsikterna inom offshoreindustrin samt en minskad efterfrågan inom det landbaserade segmentet är faktorer som påverkar Ratos prognos.

Nedskrivningen avseende Jøtul om 81 Mkr är främst hänförlig till en fortsatt svag efterfrågan av braskaminer och låga försäljningsvolym, vilket inneburit att tidigare prognoser inte infriats.

Redovisat värde på AH Industries har skrivits ned med 135 Mkr och motsvarar förväntat exitvärde vid avyttringen av bolaget under första kvartalet 2017. Därmed förväntas försäljningen inte ge någon betydande exitresultateffekt för Ratos vid affärens slutförande.

Finansiell ställning

Likvida medel i koncernen uppgick vid årets slut till 4 389 Mkr (6 455). Koncernens räntebärande nettoskuld uppgick vid årets slut till 3 939 Mkr (2 177). Koncernens räntebärande skulder till kreditinstitut uppgick till 7 371 Mkr (7 889). Räntebärande nettoskuld för intresseföretag är inte inkluderad. Koncernens soliditet uppgick till 45% (47).

Likvida medel i moderbolaget uppgick vid årets slut till 2 677 Mkr (4 677). Moderbolagets skulder avser främst interna skulder till centralt administrerade dotterföretag. Moderbolaget har en treårig rullande lånefacilitet på 2,2 miljarder kr inklusive checkräkningskredit. Syftet med faciliteten är att dels kunna använda den vid behov av överbrygnadsfinansiering vid förvärv, dels kunna finansiera utdelning och löpande driftskostnader under en period med få eller inga exits.

Moderbolaget ska i normalfallet vara obelånat. Vid periodens slut var kreditfaciliteten outnyttjad. Därutöver finns bemyndiganden för styrelsen från årsstämman 2016 att i samband med avtal om förvärv fatta beslut om nyemission av högst 35 miljoner Ratos B-aktier samt ett bemyndigande att emittera sammanlagt högst 1 250 000 preferensaktier av serie C och/eller serie D i samband med avtal om förvärv. Mandaten är outnyttjade och gäller fram till årsstämman 2017.

Moderbolagets resultat

Moderbolagets resultat före och efter skatt uppgick till -312 Mkr (587).

Operativa förvaltningskostnader uppgick till -261 Mkr (-208).

De operativa förvaltningskostnaderna består bland annat av löpande kostnader som personalkostnader, noterings- och revisionskostnader, styrelsearvoden samt kostnader relaterade till Ratos nordiska verksamhet. Den ökade kostnaden är hänförligt till organisatoriska förändringar genomförda under 2016 för att effektivisera verksamheten på Ratos.

Operativa förvaltningskostnader motsvarar cirka 1,6% (1,3) av börsvärdet per 2016-12-31. De senaste fem åren har operativa förvaltningskostnader uppgått till i genomsnitt 210 Mkr per år.

Händelser efter balansdagen

I februari omfinansierades Ratos dotterbolag Ledil. Ratos erhåller en utdelning om cirka 18 MEUR för sin ägarandel om 66%. Omfinansieringen har möjliggjorts av en stark lönsam tillväxt och god utveckling i verksamheten. Ratos koncernmässigt bokförda värde på Ledil justeras ned med motsvarande belopp.

Framtida utveckling

Ratos har under 2016 genomfört fem förvärv och tecknat avtal om avyttring av fyra bolag, helt eller delvis, samt börsnoterat ett bolag. Den portfölj av bolag som vi äger vid 2016 års utgång anser vi vara väl diversifierad. Under året har även effektiviseringar inom den centrala organisationen på Ratos genomförts vilket lett till minskad personalstyrka och kontorsyta samt sänkta operativa förvaltningskostnader framöver. Ratos har också fortsatt arbetet med att utveckla bolagen i portföljen. Sammantaget ger nuvarande portfölj, organisationsförändringar och det utvecklingsarbete vi bedrivit i portföljen en stabil grund och plattform inför fortsatt arbete kommande år.

Ratos har en kassa om 2,7 miljarder kr vid utgången av år 2016 vilket ger möjligheter till framtida förvärv.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Ratos värde och avkastning på investerat kapital är beroende av utvecklingen i de bolag som Ratos förvärvat och förmågan att realisera värdet av dessa bolag. Bolagens framgång och värdeutveckling är beroende av hur skickliga investeringsansvariga och respektive bolags ledningsgrupper och styrelser är på att genomföra förbättringar. Värdet är också beroende av externa faktorer såsom allmänt makroekonomiskt klimat samt hur de marknader som bolagen är verksamma på utvecklas. Om utveckling inte motsvarar förväntan riskerar värdet på enskilda investeringar att sjunka, vilket kan få till konsekvens att avkastningen blir sämre än förväntat. Ratos genomför årligen en kartläggning och bedömning av risker och riskhantering för bolagen och Ratos moderbolag som aggregeras, sammanställs och diskuteras av Ratos ledning och styrelse. Riskarbetet har ett brett perspektiv och inkluderar externa, strategiska, finansiella, operationella risker samt risker relaterat till compliance och hållbarhet. Se vidare Ratos Bolagsstyrningsrapport.

Det är även väsentligt att Ratos har förmåga att attrahera och behålla medarbetare med rätt kompetens, erfarenhet och värderingar. Hög kompetens kring verksamhetsutveckling, transaktioner och finansiering är nödvändig i Ratos verksamhet.

Ratos och portföljbolagen är från tid till annan part i juridiska processer, vars utfall inrymmer osäkerhet. Aktuella tvister, och därtill hänförliga avsättningar, bevakas och följs upp löpande av Ratos revisionsutskott.

Koncernen är genom sin verksamhet exponerad för olika slag av finansiella risker relaterade till kundfordringar, leverantörsskulder, lån och derivatinstrument. De finansiella riskerna består av finansieringsrisk, ränterisk, kreditrisk och valutarisk. Ratos styrelse fastställer den finansiella strategin för moderbolaget medan dotterföretagens styrelse fastställer respektive företags finansiella strategier. Moderbolagets finanspolicy, som anger riktlinjer för hantering av finansiella risker, fastställs årligen av Ratos styrelse. Styrelsen utvärderar och föreslår vid behov förändringar av finanspolicy. I koncernen finns inte någon central finansavdelning, däremot bistår koncernens Debt Manager dotterföretagen i övergripande finansiella frågor. Dotterföretagens finanspolicy fastställs av respektive företags styrelse. För ytterligare information hänvisas till not 30 Finansiella risker och riskpolicy.

Redogörelse för styrelsearbetet

I bolagsstyrningsrapporten finns en redogörelse för styrelsearbetet, se ► sid 54 och framåt.

Styrelsens förslag till beslut om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare till årsstämma 2017

Styrelsen föreslår att årsstämman fattar beslut om att, för tiden fram till årsstämman 2018, anta följande riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare. De föreslagna riktlinjerna är i huvudsak överensstämmande med de riktlinjer som beslutades på årsstämman 2016.

Incitamentssystem för bolagets affärsorganisation är av stor strategisk betydelse för Ratos. Mot denna bakgrund har ett ersättnings- och incitamentssystem tagits fram som ska erbjuda konkurrenskraftiga villkor samtidigt som bolagets medarbetare motiveras att verka i aktieägarnas intresse.

Incitamentssystemet består av ett antal komponenter – fast lön, rörlig kontant lön, pensionsavsättningar, köpoptioner samt syntetiska optioner – och vilar på fem grundläggande principer.

- Ratos medarbetare ska erbjudas konkurrenskraftiga villkor i en bransch där konkurrensen kring kvalificerade medarbetare är hård och samtidigt uppmuntras att stanna kvar inom Ratos.
- Såväl individuella insatser som gruppens prestationer ska gå att koppla till av styrelsen tydligt uppsatta mål.
- Rörlig kontant lön som utbetalas till ledande befattningshavare ska kopplas till gemensamma och individuella årligen fastställda mål. Målen är både kvantitativa och kvalitativa och syftar till att uppfylla Ratos långsiktiga strategi och den resultatutveckling som kommer aktieägarna till godo. Styrelsen fastställer årligen ett tak för den sammantagna rörliga lönen, vilken maximalt ska uppgå till cirka 0,6 procent av bolagets eget kapital vid ingången av verksamhetsåret.
- Ratos nyckelpersoner ska uppmuntras till en samsyn med bolagets aktieägare vilken åstadkoms genom rimligt avvägda optionsprogram där medarbetarna dels tar del av kursstegringar alternativt realiserade värdeökningar, men även tar en personlig risk genom att betala en marknadsmässig premie för optionerna.

Såvitt avser kostnaderna för föreslagna optionsprogram hänvisas till styrelsens förslag avseende köpoptioner och syntetiska optioner.

Pensionsförmåner ska så långt möjligt vara avgiftsbestämda pensionslösningar, men vissa pensionsförmåner som följer ITP-planen är förmånsbestämda.

Vid uppsägning av vd från bolagets sida är uppsägningstiden 12 månader och vid uppsägning från vds sida är uppsägningstiden 6 månader.

Samtliga tidigare beslutade ersättningar som ännu inte utbetalats håller sig inom de riktlinjer som tidigare beslutats.

Styrelsen ska ha rätt att frånga dessa riktlinjer om särskilda skäl föreligger i ett enskilt fall.

Ratos-aktien

Totalt antal A-aktier vid årets slut	84 637 060
Totalt antal B-aktier vid årets slut	239 503 836
Totalt antal C-aktier (preferensaktier) vid årets slut	830 000
Totalt antal aktier	324 970 896

Aktier av serie A berättigar till en röst per aktie och aktier av serie B och C (preferensaktier) till en tiondels röst per aktie. A-aktier kan högst utges till ett antal som motsvarar 27% av aktiekapitalet, B-aktier till ett antal som motsvarar 100%, C-aktier till ett antal som motsvarar 10% och D-aktier till ett antal som motsvarar 10%. Familjen Söderberg med bolag ägde vid årsskiftet aktier motsvarande 18,2% av kapitalet och 43,6% av rösterna. Ragnar Söderbergs stiftelse ägde 9,5% av kapitalet och 17,1% av rösterna. Torsten Söderbergs Stiftelse hade 8,6% av kapitalet och 12,6% av rösterna.

Det finns inga för bolaget kända avtal mellan aktieägare som kan medföra begränsningar i rätten att överföra aktierna.

Innehav av egna aktier

Årsstämman 2016 förnyade styrelsens mandat att genomföra återköp av aktier av serie A, aktier av serie B, preferensaktier av serie C och preferensaktier av serie D som kan komma att utges under tiden fram till nästa årsstämma. Förvärv får ske vid ett eller flera tillfällen före nästa årsstämma. Förvärv ska ske på Nasdaq Stockholm till ett pris inom det vid var tid gällande kursintervallet. Högst så många aktier får förvärvas att bolagets innehav vid var tid inte överstiger 7% av totalt antal utgivna aktier i bolaget.

Återköp av egna aktier genomförs i syfte att ge styrelsen ökat handlingsutrymme i dess arbete att skapa värde för bolagets aktieägare. Häri ingår bland annat säkring av köpoptioner utställda inom ramen för Ratos incitamentsprogram.

Under 2016 har inga A- eller B-aktier återköpts. 1 344 återköpta aktier överläts under året i enlighet med beslut på årsstämman 2015 till administrativ personal. Vid årets utgång innehar företaget 5 126 262 egna aktier, motsvarande 1,6% av totalt antal aktier, med ett kvotvärde om 3,15 per aktie. Totalt har 355 Mkr erlagts i köpeskilling för dessa.

Ratos återköpte 32 738 stycken C-aktier (preferensaktier) under 2016. Totalt har 62 Mkr erlagts i köpeskilling för dessa.

Förslag till vinstdisposition

	Kr
Överkursfond	1 556 784 356
Fond för verkligt värde	6 648 659
Balanserat resultat	6 670 927 673
Årets resultat	-312 224 172
Totalt	7 922 136 516

Styrelsen föreslår följande vinstdisposition:

Utdelning till innehavare av aktier av serie A och B 2,00 kr/aktie ¹⁾	638 029 268
Utdelning till innehavare av preferensaktier av serie C utgivna 19 juni 2013 ²⁾	84 888 960
Utdelning till innehavare av preferensaktier av serie C om 30 kr per kvartal, dock högst 120 kr/aktie, och med 25 kr per kvartal per preferensaktie av serie D, dock högst 100 kr/aktie, vid maximalt utnyttjande av bemyndigandet ³⁾	150 000 000
Balanseras i ny räkning	7 049 218 288

¹⁾ Baserat på antalet utestående aktier den 16 februari 2017. Antalet återköpta aktier per detta datum är 5 126 262 st och kan förändras fram till avstämningsdagen för utdelning.

²⁾ Baserat på antalet utestående aktier den 16 februari 2017. Utdelning på preferensaktier regleras i bolagsordningen efter stämmobeslut. Utdelningen uppgår från och med årsstämman 2017 till 30 kr per kvartal, dock högst 120 kr per preferensaktie och år. Utbetalning sker kvartalsvis i februari, maj, augusti och november.

³⁾ I enlighet med styrelsens förslag till bolagsstämman 2017 avseende eventuell nyemission av preferensaktie.

Ordföranden har ordet

Kära aktieägare,

På årsstämman den 14 april 2016 valdes jag till ny styrelseordförande för Ratos. Mitt mandat var att så snabbt som möjligt åstadkomma en positiv värdeutveckling för Ratos. Under en period hade Ratos inte levererat det värde till aktieägarna som de har haft anledning att förvänta sig.

Styrelsens uppgift är att genom god bolagsstyrning skapa förutsättningar för god tillväxt och lönsamhet för bolaget och därmed skapa värde för aktieägarna som är våra uppdragsgivare. En bra värdeutveckling beror på många faktorer där styrelsen har en viktig roll att spela.

Den till delar nya styrelsen började sitt arbete med att utifrån Ratos styrkor och position på marknaden göra en nulägesanalys som skulle ligga till grund för det strategiska arbetet framåt. Resultatet av denna studie utmynnade i att Ratos stod inför så betydande förändringar att det bland annat skulle kräva en ny kraft på vd-stolen. Tidigare vd hade i många avseenden gjort ett bra arbete men för de nya utmaningarna gjorde styrelsen bedömningen att det skulle krävas en vd med en annan profil.

Året har varit intensivt med ett antal förvärv av nya bolag och investeringar i befintliga portföljbolag som tillsammans skall bidra till en stabil grund för framtiden.

Styrelsen har vidtagit en översyn av bokförda värden, förberett förändringar av incitamentprogrammen samt beslutat om försäljningar av portföljbolag där Ratos gör bedömningen att en annan ägare har större förutsättningar att utveckla bolagen. Styrelsen har initierat en översyn av kostnader på central nivå.

Mycket av det som beskrivs ovan har genomförts under ledning av Lars Johansson som på ett mycket förtjänstfullt sätt agerade tf vd under perioden 1 juli till den 14 november.

Nu har Magnus Agervald tillträtt som vd och kommer under våren för styrelsen att presentera en översyn av Ratos strategi.

Det är min fasta övertygelse att det är Ratos förmåga att, tillsammans med medarbetare, ledning och styrelse i portföljbolagen, skapa tillväxt och lönsamhet under själva innehavstiden som är helt avgörande för vår framgång. Vårt övergripande mål skall vara att våra portföljbolag har en bättre utveckling än jämförbara bolag som verkar i samma bransch.

Ratos starka varumärke, skickliga medarbetare, värdegrund, och starka ägare som tillsammans med vår flexibla investeringshorisont gör mig övertygad om att Ratos har unika förutsättningar att göra just detta.

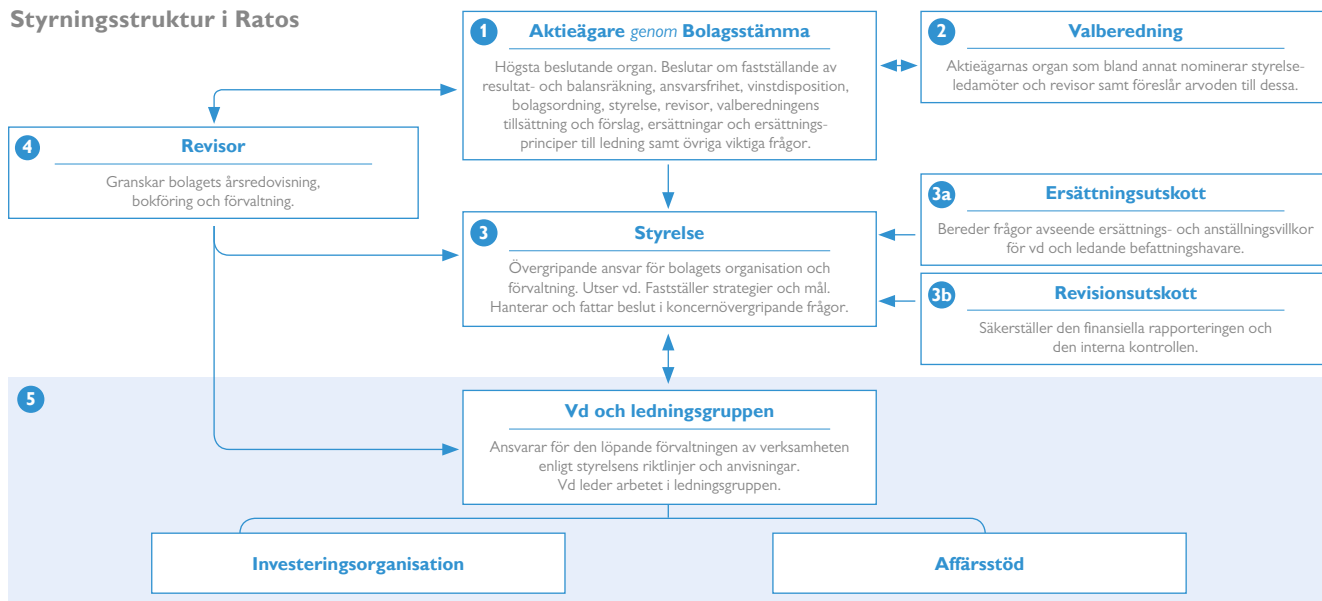
Vi har således alla förutsättningar på plats för att skapa aktieägarvärde framåt.

Det långsiktiga perspektivet är styrelsens utgångspunkt för vårt gemensamma arbete och jag är övertygad om att 2017 blir ett intressant och viktigt år på denna resa.

Jonas Wiström
Styrelseordförande

Bolagsstyrningsrapport

Styrningsstruktur i Ratos

Bolagsstyrning inom Ratos

Ratos AB är ett publikt aktiebolag och till grund för styrningen av Ratos ligger både externa och interna regelverk. I syfte att fastställa riktlinjer för bolagets drift har styrelsen utarbetat och fastslagit policydokument. I dessa lämnas en vägledning för organisationen och medarbetarna baserad på de grundläggande värderingar och principer som ska präglade verksamhet och uppförande.

Ratos tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning ("koden") och redovisar inte några avvikelser från koden för räkenskapsåret 2016, förutom vad avser valberedningens sammansättning (se Valberedning på ► sid 53).

Denna bolagsstyrningsrapport strävar efter att undvika upprepningar av information som följer av tillämpliga regelverk och att i första hand beskriva bolagsstyrning för Ratos AB.

Bolagets revisorer har utfört en lagstadgad genomgång av bolagsstyrningsrapporten.

Viktiga externa regelverk

- Svensk aktiebolagslag
- Redovisningslagstiftning och rekommendationer
- Nasdaq Stockholms Regelverk för emittenter
- Svensk kod för bolagsstyrning

Viktiga interna regelverk och dokument

- Bolagsordning
- Styrelsens- och styrelseutskottens arbetsordningar
- Beslutsordningar/attestinstruktioner
- Vd- och rapporteringsinstruktion
- Vägledning för Ratos bolag vid rapportering
- Interna riktlinjer, policyer och manualer som ger vägledning för koncernens verksamhet och medarbetare, till exempel Ratos kommunikationspolicy, ägarpolicy, uppförandekod och policy för corporate responsibility och ansvarsfulla investeringar

Läs mer om Ratos bolagsstyrning

Läs mer om Ratos bolagsstyrning på vår hemsida under Om Ratos/ Koncernens styrning:

- Bolagsordning
- Information från tidigare års bolagsstämmor
- Valberedning
- Styrelsen och dess utskott
- Tidigare års bolagsstyrningsrapporter

1 Aktieägare och bolagsstämmor

Aktiekapital och aktieägare

Ratos är sedan 1954 noterat på Nasdaq Stockholm. Aktiekapitalet uppgick vid årsskiftet till 1 024 Mkr fördelat på totalt 324 970 896 aktier, varav 84 637 060 A-aktier, 239 503 836 B-aktier och 830 000 C-aktier (preferensaktier). Bolagets A-aktier ger rätt till en röst per aktie medan B- och preferensaktier ger rätt till en tiondels röst per aktie. A- och B-aktier medför samma rätt till andel av bolagets tillgångar samt berättigar till lika stor utdelning. Utdelningen på preferensaktier regleras i bolagsordningen och medför företrädesrätt framför A- och B-aktier till bolagets tillgångar. Bolagsstämman beslutar om utdelning.

Vid årsskiftet hade Ratos totalt 66 057 aktieägare enligt statistik från Euroclear Sweden. De tio största ägarna svarade för 78,1% av rösterna och 44,2% av kapitalet. Mer information om Ratos-aktien och aktieägare finns på ► sid 24-25.

Bolagsstämmor

Bolagsstämman är det högsta beslutande organet i Ratos och det är genom deltagande på den som Ratos aktieägare utövar sitt inflytande i företaget. Normalt hålls bolagsstämma en gång per år, årsstämman, som sammankallas i Stockholm före juni månads utgång. Kallelse sker genom publicering i Post- och Inrikes Tidningar och på Ratos hemsida. Att kallelse skett annonseras i Svenska Dagbladet. Samtliga stämmodokument publiceras på Ratos hemsida på svenska och engelska.

Aktieägare med minst en tiondel av rösterna i Ratos har rätt att begära en extra bolagsstämma. Även styrelsen och Ratos revisor kan kalla till extra bolagsstämma.

Aktieägare som vill få ett ärende behandlat vid en årsstämma ska skicka en skriftlig begäran till styrelsen i så god tid att ärendet kan tas upp i kallelsen till årsstämman, normalt cirka sju veckor före årsstämman. Uppgift om senaste tidpunkt för en sådan begäran finns på Ratos hemsida.

66 057

aktieägare i Ratos

Aktieägare som är registrerad i Euroclear Swedens aktieägarregister och som i tid har anmält sitt deltagande har rätt att delta i bolagsstämman, personligen eller genom ombud, och rösta för sitt innehav. Biträde till aktieägare får närvara om aktieägaren anmäler detta.

Årsstämmans uppgift är bland annat att fatta beslut om:

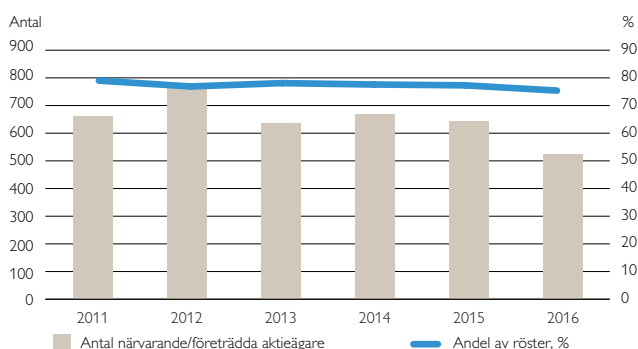
- fastställande av resultat- och balansräkning
- ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören
- disposition av företagets vinst eller förlust
- fastställande av arvode till styrelse och revisor
- val av styrelse och revisor
- riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare
- ändringar av bolagsordningen.

Årsstämma 2016

Årsstämman 2016 avhölls den 14 april på Stockholm Waterfront Congress Centre. Vid årsstämman var 523 aktieägare, ombud och biträden närvarande vilka sammantaget representerade 75,4% av rösterna och 46,9% av kapitalet.

Samtliga styrelseledamöter, förutom Annette Sadolin, som valdes på årsstämman var närvarande, liksom Ratos vd och revisor. Protokoll och information om årsstämman 2016, både på svenska och engelska, samt vd's anförande, finns publicerade på www.ratos.se

Närvaro vid årsstämman

Årsstämma 2017

Ratos årsstämma 2017 kommer att avhållas den 6 april kl 14.00 på Skandiascenen, Cirkus, Stockholm.

För ärenden till valberedningen och årsstämman hänvisas till Ratos hemsida. För ytterligare information om årsstämman se ► sid 125.

Årsstämman 2016 fattade bland annat beslut om följande:

- utdelning med 3,25 kr/aktie av serie A och B, totalt 1 037 Mkr. Utdelning på preferensaktier av serie C utgivna 19 juni 2013 om 25 kr/aktie per kvartal, dock högst 100 kr/år, totalt 74 Mkr
- arvode om 1 450 000 kr till styrelsens ordförande och 485 000 kr till varje styrelseledamot samt ersättning till revisor
- omval av styrelseledamöterna Annette Sadolin, Charlotte Strömberg, Jan Söderberg, Karsten Slotte och Per-Olof Söderberg samt nyval av Ulla Litzén och Jonas Wiström. Nyval av Jonas Wiström som styrelsens ordförande
- omval av revisionsfirma PricewaterhouseCoopers AB (PwC)
- principer för hur valberedning ska utses, att gälla tills vidare tills annat beslut fattas av bolagsstämma
- fastställande av riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare
- erbjudande till nyckelpersoner i Ratos om förvärv av köpoptioner i Ratos och av syntetiska optioner avseende investeringar i bolagen
- ändring av bolagsordningen för att möjliggöra nyemission av preferensaktier av serie C och/eller D
- bemyndigande för styrelsen att förvärva Ratos-aktier upp till 7% av samtliga aktier
- bemyndigande för styrelsen att besluta om nyemission av högst 35 miljoner aktier av serie B i samband med företagsförvärv
- bemyndigande för styrelsen att besluta om nyemission av sammanlagt högst 1 250 000 preferensaktier av serie C och/eller serie D i samband med företagsförvärv.

Årsstämman avtackade avgående ledamöterna Arne Karlsson, efter fyra år som styrelsens ordförande, och Staffan Bohman, som inte stod till förfogande för omval.

2 Valberedningen

Årsstämman 2016 beslutade om principerna för hur valberedningen ska utses, vilka principer ska gälla tills vidare tills annat beslutas av bolagsstämma. Valberedningen ska bestå av minst fem ledamöter, jämte styrelseordföranden. Valberedningens ledamöter ska utses av de till röstetalet största aktieägarna, eller grupp av aktieägare som ägargrupperats i Euroclear Sweden systemet (sådan grupp anses som en aktieägare), baserat på aktieägarstatistik hos Euroclear Sweden AB per den 31 augusti året före årsstämman. Om någon aktieägare avstår från sin rätt att utse ledamot, ska den aktieägare som därefter är den till röstetalet största ägaren erbjudas utse en ledamot. Majoriteten av valberedningens ledamöter ska vara oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen. Valberedningens mandatperiod sträcker sig intill dess ny valberedning utsetts. Om en ledamot avgår ur valberedningen ska den ägare som utsett ledamoten ha rätt att utse ersättare. I de fall en ägare som utsett ledamot i valberedningen väsentligt reducerat sitt aktieinnehav i bolaget, kan valberedningen erbjuda annan aktieägare att utse ersättare.

Valberedningens nuvarande sammansättning meddelades på Ratos hemsida samt offentliggjordes genom pressmeddelande den 6 oktober 2016.

Valberedningens arbete

I valberedningens uppgifter ingår att:

- utvärdera styrelsens sammansättning och arbete
- framarbete förslag till årsstämman avseende val av styrelse och styrelseordförande
- i samarbete med bolagets revisionsutskott framarbete förslag till årsstämman avseende val av revisor
- framarbete förslag till årsstämman avseende arvode till styrelse, uppdelat mellan ordförande och övriga ledamöter samt eventuell ersättning för utskottsarbete, och revisor
- framarbete förslag till årsstämman avseende ordförande för årsstämman
- i förekommande fall framarbete förslag till ändring av principer för tillsättande av kommande valberedning.

Valberedningens arbete inför årsstämman 2017

Valberedningen har inför årsstämman 2017 hållit fyra protokollförda sammanträden och däremellan haft löpande kontakt. Valberedningen har för sitt arbete tagit del av den interna utvärdering av styrelsens arbete som utförts, tagit del av styrelseordförandens redogörelse för styrelsearbetet och bolagets strategi, samt intervjuat enskilda styrelseledamöter.

Ratos verksamhetsinriktning som investeringsbolag som investerar i större och medelstora bolag, främst i Norden innebär bland

annat att det ställs höga krav på styrelsens ledamöter att kunna värdera förvävs- och försäljningsmöjligheter av företag liksom erfarenhet av att driva och utveckla företag inom olika branscher och olika utvecklingsfaser. Valberedningen bedömer att de föreslagna ledamöterna har en bred och kompletterande erfarenhet av detta.

Kraven på oberoende bedöms också vara uppfyllt.

Valberedningen har fortsatt diskuterat kraven på mångfald, bl a utifrån bolagsstyrningskodens krav att ange hur mångfaldspolicyn tillämpats. I detta avseende har valberedningen valt att som mångfaldspolicy använda bolagsstyrningskodens avsnitt 4.1 som anger att styrelsen ska präglas av mångsidighet och bredd avseende kompetens, erfarenhet och bakgrund. Därutöver ska en jämn könsfördelning eftersträvas. Utöver vad som redan angetts om styrelseledamöternas bakgrund och erfarenhet, konstateras att den föreslagna styrelsen består av tre kvinnor och fyra män. Könsfördelningen är därmed 43%/57% vilket, enligt valberedningens uppfattning är förenligt med kravet på jämn könsfördelning.

Förslagen till arvoden för styrelsen, liksom ersättning för utskottsarbete, har beretts av de tre ledamöter i valberedningen som inte ingår i Ratos styrelse.

Aktieägarna har informerats om att förslag till årsstämman kan lämnas till valberedningen.

Valberedningens förslag, redogörelse för valberedningens arbete inför årsstämman 2017 samt kompletterande information om föreslagna styrelseledamöter offentliggörs i samband med kallelsen till årsstämman och redogörs även för på årsstämman 2017.

Avvikelser/överträdelser

Ratos följer koden förutom vad avser kodens regel 2.4, andra stycket, som anger att om mer än en styrelseledamot ingår i valberedningen, får högst en av dem vara beroende i förhållande till bolagets större aktieägare. Två av de aktieägare som har utsett ledamöter till valberedningen har utsett styrelseledamöterna Per-Olof Söderberg respektive Jan Söderberg, vilka är att betrakta som beroende i förhållande till bolagets större ägare. Mot bakgrund av dessa personers djupa kunskap om Ratos, deras förankring i ägarkretsen och nätverk i svenskt näringsliv har det bedömts vara gynnsamt för bolaget att på denna punkt avvika från koden. Inga överträdelser av Nasdaq Stockholms Regelverk för emittenter eller god sed på aktiemarknaden har förekommit.

VALBEREDNINGEN INFÖR ÅRSSTÄMMAN 2017

Namn	Utsedd av	Andel röster per 31 aug 2016	Andel röster per 30 dec 2016
Jan Andersson	Ratos huvudägare och ett antal svenska institutioner, ordförande i valberedningen	0,0%	0,0%
Ulf Fahlgren	Akademiinvest	0,3%	0,3%
Jan Söderberg	Ragnar Söderbergs stiftelse samt eget och närståendes innehav, styrelseledamot	30,5%	30,5%
Maria Söderberg	Torsten Söderbergs Stiftelse	12,6%	12,6%
Per-Olof Söderberg	Eget och närståendes innehav, styrelseledamot	15,3%	15,3%
Jonas Wiström	Ordförande i Ratos styrelse	0,0%	0,0%
Summa, avrundat		58,7%	58,7%

3 Styrelse

Styrelsens sammansättning

Ratos styrelse ska bestå av lägst fyra och högst nio ledamöter, med högst tre suppleanter. Styrelsen utses av aktieägarna vid varje årsstämma. Mandatperioden är därmed ett år.

Årsstämman 2016 beslutade att styrelsen ska bestå av sju ledamöter och ingen suppleant. Omval skedde av Annette Sadolin, Charlotte Strömberg, Karsten Slotte, Jan Söderberg och Per-Olof Söderberg. Till ny ordförande valdes Jonas Wiström och till ny ledamot valdes Ulla Litzén. Vd ingår inte i styrelsen men närvarar vid styrelsemöten. Styrelsens sammansättning och en bedömning av varje styrelseledamots oberoende presenteras närmare på ► sid 60-61.

Styrelsens ansvar och uppgifter

Styrelsen har det övergripande ansvaret för Ratos organisation och förvaltning, i så väl bolagets som aktieägarnas intresse. Styrelsen fastställer finansiella mål och beslutar om bolagets strategi, affärsplan, säkerställer god intern kontroll, riskhantering och ett adekvat hållbarhetsarbete. Styrelsens arbete regleras av bland annat aktiebolagslagen, bolagsordningen, koden och styrelsens arbetsordning. Styrelsens övergripande ansvar kan inte delegeras men styrelsen kan utse utskott med uppgift att bereda och utvärdera frågor inför beslut i styrelsen.

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för styrelsearbetet som ska tillse att bolagets operativa arbete och bolagets ekonomiska förhållanden kontrolleras på ett betryggande sätt. I arbetsordningen beskrivs styrelseordförandens särskilda roll och uppgifter, beslutsordningar, instruktioner för Ratos vd och rapportering, samt ansvarsområden för utskotten. Därutöver fastställer styrelsen också årligen ett antal policydokument för bolagets verksamhet och säkerställer att det finns en tillfredsställande kontroll av bolagets efterlevnad av lagar, regler och interna riktlinjer.

Styrelseordförandens främsta uppgift är att leda styrelsearbetet och se till att styrelseledamöterna fullgör sina respektive uppgifter. Övriga ansvarsområden är bland annat följande:

- ansvara för att styrelsens arbete utförs effektivt
- säkerställa att beslut fattas i erforderliga frågor samt att protokoll förs
- ansvara för att kalla till sammanträde och tillse att erforderligt beslutsmaterial tillsänds styrelsen
- vara kontaktperson och hålla löpande kontakt med vd och företagsledning

- vara kontaktperson med ägare i ägarfrågor
- hålla löpande kontakt med revisorn och tillse att revisorn kallas till sammanträde i samband med bokslut per september och årsskiftet
- tillse att styrelsen fortlöpande uppdaterar och fördjupar sina kunskaper om verksamheten
- tillse att styrelsens arbete årligen utvärderas styrelseledamöterna

Styrelsens arbete under 2016

Under 2016 har sammanlagt 22 protokollförda styrelsemöten hållits: 7 ordinarie och ett konstituerande, samt 14 extra styrelsemöten. Styrelsemötena har en återkommande struktur med bestämda huvudpunkter. Informationsmaterial och beslutsunderlag inför styrelsemötena utsänds i regel cirka en vecka före varje möte. Extern styrelsesekreterare har varit protokollförare i styrelsen.

Extra styrelsemöten behandlar vanligtvis förvärvs- och avyttringsfrågor samt finansiering och hålls när dessa beslutsärenden uppkommer. 2016 har varit ett år med stor aktivitet med förvärv av nya bolag, investeringar i befintliga portföljbolag och försäljningar av bolag, den till delar nya styrelsen har gjort en strategisk nulägesanalys att ligga till grund för det strategiska arbetet framåt, samt bland annat behandlat frågorna om vd-byte. Detta har medfört ett intensivt styrelsearbete med många styrelsemöten under året. Ledande befattningshavare i Ratos har deltagit i styrelsens möten såsom föredragande i särskilda frågor.

Utvärdering av styrelsen

Styrelsen utvärderar årligen styrelsens arbete i en strukturerad process där ledamöterna har möjlighet att ge sin syn på arbetsformer och effektivitet, styrelsematerial, ledamöternas insatser samt uppdragets omfattning för att utveckla styrelsens arbetsformer. För verksamhetsåret 2016, då delar av styrelsen var ny, ny ordförande och ny vd, gjordes utvärderingen internt genom att styrelseledamöterna besvarat ett anonymt frågeformulär och resultatet av utvärderingen har föredragits av styrelseordföranden med efterföljande diskussion i styrelsen. Resultatet av utvärderingen har redovisats för valberedningen. Av utvärderingen framgår att styrelsearbetet bedömdes fungera väl.

Utskott

Styrelsen har inrättat ett ersättningsutskott och ett revisionsutskott för att strukturera, effektivisera och kvalitetssäkra arbetet och bereda styrelsens beslut inom dessa områden. Utskottens ledamöter utses årligen vid det konstituerande styrelsemötet.

STYRELSENS SAMMANSÄTTNING

Namn	Invald år	Oberoende av bolaget	Oberoende av större aktieägare	Totalt arvode ¹⁾ , tkr	Mötesnärvaro under 2016		
					Ersättningsutskottsmöten	Revisionsutskottsmöten	Styrelsemöten
Jonas Wiström	2016	Ja	Ja	1 600	8/8	5/5	17/17 ²⁾
Ulla Litzén	2016	Ja	Ja	585	–	5/5	16/17 ²⁾
Annette Sadolin	2007	Ja	Ja	485	–	–	20/22
Karsten Slotte	2015	Ja	Ja	485	–	–	21/22
Charlotte Strömberg	2014	Ja	Ja	635	–	6/6	22/22
Jan Söderberg	2000	Ja	Nej	535	10/11	–	22/22
Per-Olof Söderberg	2000	Ja	Nej	535	10/11	–	22/22
Summa				4 860			

¹⁾ Avser arvoden för bolagsstämmoåret 2016/2017.

²⁾ Invald vid årsstämman 2016.

(Arne Karlsson samt Staffan Bohman avböjde omval vid årsstämman 2016)

3a

Ersättningsutskottets arbete

Inom Ratos har ett strukturerat arbete med ersättningsprinciper pågått under lång tid. Ersättningsutskottet har dels en rådgivande (uppföljning och utvärdering), dels en beredande funktion för beslutsärenden innan behandling och beslut sker i Ratos styrelse.

Följande frågor handläggs bland annat i ersättningsutskottet:

- Vd's anställningsvillkor och villkor för bolagsledningen och medarbetare som direktrapporterar till vd
- följa och utvärdera program för rörliga ersättningar för bolagsledningen
- ärenden av principiell karaktär rörande pensionsavtal, avgångsvederlag, uppsägningstid, bonus/tantiem, arvoden, förmåner med mera
- bereda frågor kring Ratos och bolagens incitamentssystem för styrelsens och/eller bolagsstämmas beslut
- styrelsens förslag till årsstämman avseende riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare.

Ersättningsutskottet arbetar enligt fastställt arbetsordning. Normalt görs under tidig höst en genomgång av om det finns några större principiella ersättningsrelaterade frågor att förbereda. Om sådana finns behandlas dessa inför ett slutligt förslag vid det ordinarie mötet i januari. Under 2016 har ersättningsutskottet gjort en grundlig utvärdering av Ratos ersättningsstrukturer och incitamentsprogram, vilken resulterat i förslag från utskottet att ändra beräkningar och kriterier för rörlig kontantlön för 2016 och 2017, samt att föreslå årsstämman förändringar i syntetoptionsprogrammet, men oförändrat köptionsprogram. Vissa justeringar i ersättningsriktlinjerna inför årsstämman 2017 beslutat föreslås. Ersättningsutskottet förbereder och behandlar även riktlinjer för hur den generella löneutvecklingen bör se ut under kommande år och gör en årlig utvärdering av Ratos långsiktiga incitamentssystem, som Ratos styrelse lämnar en redovisning av senast tre veckor före årsstämman på bolagets hemsida (www.ratos.se).

Under 2016 har Arne Karlsson (fram till och med årsstämman 2016), Jan Söderberg och Per-Olof Söderberg ingått i utskottet. Efter årsstämman 2016 har Jonas Wiström (styrelsens ordförande) övertagit ordföranderollen i utskottet.

Ersättningsutskottet har hållit elva protokollförda möten under 2016 och har däremellan haft löpande kontakt. I utskottet har styrelsens sekreterare, advokat Ingrid Westin Wallinder varit protokollförare från juni 2016 och dessförinnan förre vd Susanna Campbell. Ersättningsutskottet lämnar fortlöpande muntliga rapporter till styrelsen och lämnar förslag i frågor som kräver styrelsens beslut. Protokollen görs tillgängliga för samtliga styrelseledamöter. Vd deltar i utskottets sammanträden som föredragande i vissa frågor.

3b

Revisionsutskottets arbete

I revisionsutskottet har Arne Karlsson, Staffan Bohman (fram till årsstämman 2016) och Charlotte Strömberg ingått. Efter årsstämman 2016 ingår Charlotte Strömberg (ordförande), Jonas Wiström och Ulla Litzén i utskottet. Bolagets revisor har deltagit vid fyra revisionsutskottsmöten under 2016. Revisionsutskottet har hållit sex protokollförda möten. Styrelsens sekreterare, advokat Ingrid Westin Wallinder, har varit protokollförare i utskottet.

Revisionsutskottet har dels en rådgivande, dels en beredande funktion för beslutsärenden innan behandling och beslut sker i Ratos styrelse.

Revisionsutskottet fastställer årligen en årscykel över de arbetsuppgifter och områden som revisionsutskottet ansvarar för. Under 2016 har årscykeln tillsammans med revisionsutskottets arbetsordning reviderats med anledning av nya regelverk, såsom EU:s revisionspaket och ändringar

i aktiebolagslagen, som trätt i kraft under 2016. Utskottet ansvarar för och följer enligt ett fastställt schema upp bland annat redovisning och rapportering, revision, intern kontroll, bolagsstyrning, riskhantering, hållbarhet, finanspolicy, försäkring, tvister och strategiska redovisningsfrågor samt efterlevnad av lagar och regler. Under 2016 har revisionsutskottet också gjort en utvärdering och förändring av sitt arbete som närmare följer Ratos kvartalsrapportering och omstrukturerat arbetet med värderingsfrågor och nedskrivningsprövningar, vilket medfört en plan med fem ordinarie möten varje år och revisorn deltar fortsatt i samtliga utskottsmöten. Frågor som särskilt behandlats under 2016 var bland annat värderings- och nedskrivningsfrågor. Vd och ledande befattningshavare deltar vanligtvis i utskottets sammanträden som föredraganden.

Revisionsutskottets övergripande uppgifter innefattar bland annat att:

- övervaka bolagets finansiella rapportering samt lämna rekommendationer och förslag för att säkerställa rapporteringens tillförlitlighet
- med avseende på den finansiella rapporteringen övervaka effektiviteten i bolagets interna kontroll, internrevision och riskhantering
- överväga värderingsfrågor och andra bedömningar i boksluten
- hålla sig informerat om revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen och Revisorsnämndens kvalitetskontroll, samt granska revisionsprocessen
- granska och övervaka revisorns opartiskhet och självständighet och därvid särskilt uppmärksamma om revisorn tillhandahåller bolaget andra tjänster än revisionstjänster
- utfärda riktlinjer för tjänster förutom revision som tillhandahålls av revisorn och i tillämpliga fall godkänna sådana tjänster i enlighet med sådana riktlinjer
- biträda vid upprättandet av förslag till bolagsstämmas beslut om revisorsval liksom beslut rörande arvodering till revisorerna
- säkerställa att koncernens niomånadersrapport översiktligt granskas av koncernens revisor
- diskutera och bereda styrelsebeslut gällande risk och hållbarhet och intern kontroll.

Revisionsutskottet lämnar fortlöpande muntliga rapporter till styrelsen och lämnar förslag i frågor som kräver styrelsens beslut. Protokollen görs tillgängliga för samtliga styrelseledamöter. Utskottets ordförande har dessutom löpande kontakt med bolagets revisor.

Utvärdering av behovet av internrevision

Ratos är ett investeringsbolag som förvärvar, utvecklar och säljer nordiska bolag. Vid utgången av året hade Ratos 18 bolag vilka verkar inom olika branscher med olika risker. Ratos bolagsportfölj och dess sammansättning uppvisar betydande olikheter över tid.

För Ratos har behovet av internrevision därmed bedömts lämpligare att diskutera och besluta för varje enskilt bolag utifrån behov, storlek och komplexitet än från moderbolags- eller koncernnivå.

Ratos årliga riskgenomgång och den assurance mapping som är under implementering är verktyg som även inbegriper viss internrevisionsfunktion.

Ratos genomför årligen en riskgenomgång, där betydande risker i bolagen sammanfattas och diskuteras i Ratos ledning och styrelse. Processen syftar till att ge Ratos ledning, revisionsutskott och styrelse en förståelse för koncernens största risker. Respektive bolags vd och ledning är operationellt ansvariga för att en ändamålsenlig riskprocess finns och är godkänd av respektive bolags styrelse. Under 2016 har Ratos utökad riskhanteringsprocessen med en assurance mapping, dvs ett tydliggörande av ansvar och validering av interna processer och identifierade risker. Ratos ledning och revisionsutskott kan med denna som grund identifiera behov av fördjupning/utveckling av vissa områden, möjlighet att identifiera områden som behöver centraliseras/stärkas, samt ge vägledning för revisionsutskott vid revisionsprioriteringar.

Därutöver är de revisionsåtgärder som utförs av moderbolagets och koncernens revisorer, inklusive revision av intern kontroll, viktiga instrument för att identifiera brister och ge underlag för fördjupade insatser/uppföljning och underlag för beslut om kommande revisions-prioriteringar.

Moderbolaget Ratos AB med 34 anställda vid början av 2017 är ett relativt litet bolag och har inga komplexa funktioner som är svåra att genomlysas. Behovet av att införa en internrevisionsfunktion för moderbolaget Ratos AB måste därför betraktas som litet. Revisionsutskottet har därför, i likhet med föregående år, beslutat att inte införa en internrevisionsfunktion varken på koncernnivå eller för moderbolaget Ratos AB.

Ersättning till styrelsens ledamöter

Årsstämman 2016 beslutade att ersättning till styrelsens ordinarie ledamöter ska utgå med 485 000 kronor per ledamot och år. Ersättning till styrelsens ordförande ska utgå med 1 450 000 kronor per år. Till ordförande i revisionsutskottet beslutades att därutöver utbetalas 150 000 kronor per år och till övriga utskottsledamöter 100 000 kronor per år. Till ordförande i ersättningsutskottet beslutades utbetala 50 000 kronor per år och till övriga utskottsledamöter 50 000 kronor per år.

4 Revisor

Revisor i Ratos utses årligen av årsstämman. Nominering sker av valberedningen. Revisorn har till uppgift att på aktieägarnas vägnar granska bolagets årsredovisning och koncernredovisning, styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt bolagsstyrningsrapporten. Granskningsarbetet och revisionsberättelsen föredras på årsstämman.

Vid årsstämman 2016 valdes PricewaterhouseCoopers till revisionsbyrå intill nästa årsstämma. PwC har utsett Peter Clemedtson till huvudansvarig revisor. Utöver uppdraget i Ratos är Peter Clemedtson huvudansvarig revisor i bland annat Nordea, SKF och Volvo.

Ersättning till revisor

Arvode till bolagets revisor utgår enligt särskild därom träffad överenskommelse, i enlighet med beslut på årsstämman. För specifikation av revisionsarvode och kostnader för andra uppdrag, se not 10. Styrelsen har fastlagt riktlinjer för relationen mellan revisionsarvoden och konsultarvoden. Dessa riktlinjer följs kontinuerligt upp av revisionsutskottet som även utvärderar innehållet i såväl revisions- som konsulttjänster.

5 Styrning i Ratos Ratos principer för aktivt ägande och utövande av ägarrollen

Ratos är ett investeringsbolag vars verksamhet består av förvärv, utveckling och försäljning av företrädesvis onoterade nordiska företag. Ratos ska över tid skapa högsta möjliga avkastning genom att som aktiv ägare förverkliga potentialen i ett antal utvalda bolag och investerings-situationer. I Ratos ägarpolicy finns vissa strategiska fundament som ligger till grund för hur vi väljer att agera som ägare och hur vi ser på bolagsstyrning. Ett av dessa fundament är att Ratos bolag ska vara oberoende av varandra, både strategiskt, som operativt och finansiellt. Ratos som ägare ska addera värde men värdeskapande och styrning är därmed inte detsamma i alla situationer. Att ha en tydlig ansvarsfördelning mellan ägare, styrelse och vd är viktigt för styrningen av Ratos bolag såväl som för moderbolaget Ratos AB och är därför en viktig del av affärsmodellen och för Ratos framgång som ägare. Mer om Ratos utövande av ägarrollen går att läsa på ► sid 10-14.

Investeringsbeslut och utvärdering av befintliga bolag

I beslutsordningen för Ratos styrelse och vd rörande investeringsverksamheten fastställs att alla väsentliga förvärv av, och tilläggsinvesteringar i, bolag som ska ingå bland Ratos bolag ska beslutas av styrelsen. Detta gäller även försäljning, helt eller delvis, av ett bolag. Varje år genomförs en utvärdering av samtliga bolag där bland annat en analys av innehavsstrategi, resultat och prognoser inför kommande år presenteras. Utvärderingarna föredras styrelsen av bolagsansvarig i samband med styrelsemötet i januari.

REKOMMENDERAD RISKHANTERINGSPROCESS FÖR RATOS DOTTERBOLAG

1 IDENTIFIERING: Ratos rekommenderar en bred ansats, där samtliga relevanta operationella, strategiska, finansiella samt legala områden täcks, för att identifiera bolagets största risker. Respektive bolag bör fånga upp och diskutera risker på lämplig nivå i organisationen i en bolagsanpassad process.

2 KLASSIFICERING: Klassificering och rangordning av identifierade risker, baserat på sannolikhet, påverkansgrad, typ av risk och tidsaspekt.

3 HANTERING: En plan för hur identifierade risker ska hanteras tas fram med aktiviteter och medel för att eliminera/minska/bevaka risken, samt vem som är ansvarig för respektive aktivitet.

4 RAPPORTERING: Riskbedömningen och handlingsplaner presenteras och diskuteras i respektive bolags styrelse åtminstone en gång per år.

5 ÄGARRAPPORTERING: En rapport som summerar Ratos och bolagets största risker sammanställs och diskuteras i Ratos styrelse årligen.

Vd och ledningsgruppen

Vd utses av styrelsen och ansvarar tillsammans med ledningsgruppen för den dagliga verksamheten i Ratos i enlighet med styrelsens instruktioner. Vd ger styrelsen löpande uppdateringar om verksamheten och tillser att den får information för att fatta väl avvägda beslut.

Sedan den 14 november 2016 är Magnus Agervald nyttillträdd vd i Ratos.

Ledningsgruppen i Ratos bestod inledningsvis under 2016 av vd, två vice vd, Kommunikationschef samt två Investment Directors. I samband med organisationsförändringar består ledningsgruppen vid inledningen av 2017 av vd, två Investment Directors och Ekonomichef. Ledningsgruppens roll är att förbereda och implementera strategier, hantera bolagsstyrnings- och organisationsfrågor samt följa upp Ratos finansiella utveckling och Ratos hållbarhetsarbete.

Händelseutvecklingen i bolagen samt uppdatering av pågående investeringsprocesser avhandlas vid veckovisa möten i en bredare grupp bestående av i huvudsak vd och investeringsorganisationen.

Idéer till förvärv analyseras av investeringsorganisationen och diskuteras också i en intern nyinvesteringsgrupp, vars främsta roll är att ge inspel på bud Ratos lämnar i samband med investeringsprocesser. Under och efter genomförd due diligence skickas beslutsunderlag till Ratos styrelse, inför beslut om eventuell investering. (Mer att läsa om utvecklingsmodellen finns i avsnittet Ratos som ägare.)

Ersättning till ledande befattningshavare

Riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare godkändes på årsstämman 2016. Mer information om fast och rörlig ersättning finns i not 9 på ► sid 86-90.

Intern kontroll

Styrelsen har det övergripande ansvaret för att det internt på Ratos finns en effektiv och adekvat riskhantering och intern kontroll. Syftet är att ge en rimlig försäkran att verksamheten drivs ändamålsenligt och effektivt, att den externa rapporteringen är tillförlitlig och att lagar såväl som interna regler följs. Detta sker genom ett strukturerat styrelsearbete samt genom att uppgifter delegeras till ledningen, revisionsutskottet och andra

medarbetare. Därutöver sker en dialog och med koncernens revisorer avseende deras löpande observationer samt den årliga revisionen av intern kontroll. Ansvar och befogenheter definieras i instruktioner för attesträtt, policyer och manualer som anger riktlinjer och handledning för koncernens verksamhet och medarbetare.

Vidare har respektive dotterbolags styrelse ansvar för att bolaget i fråga följer lagar och regler samt för efterlevnad av interna policyer och riktlinjer. Under året implementerades successivt en rutin för att stärka uppföljningen av dessa.

Ratos riskhanteringsprocess

Ratos genomför årligen en riskgenomgång, där betydande risker i den egna verksamheten och bolagen sammanfattas och diskuteras i Ratos ledning och styrelse.

Som en del av god bolagsstyrning förväntas bolagen ha en kontinuerlig process för att identifiera, bedöma och hantera sina risker. Respektive bolags vd och ledning är operationellt ansvariga för att en ändamålsenlig riskhanteringsprocess finns, godkänd av bolagets styrelse. Alla dotterbolags styrelseordförande ombeds årligen bekräfta till Ratos vd att bolaget i fråga implementerat en ändamålsenlig process för hantering av bolagets risker.

Ratos arbetar löpande med att stärka den interna och dotterbolagens riskprocesser. Under 2015-16 har Ratos utökat riskhanteringsprocessen med en assurance mapping, dvs ett tydliggörande av ansvar och validering av interna processer och identifierade risker. Ratos största risker finns sammanfattade i förvaltningsberättelsen på ► sid 46-49.

Ratos stödjer dotterbolagen med upplägg, modeller, etc. för arbetet med riskhantering, se figur nedan.

Intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen

Den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen utgår från hur verksamheten bedrivs och hur Ratos-organisationen är uppbyggd. Varje bolag är oberoende av andra bolag ägda av Ratos och har ett dedikerat bolagsteam som vanligen består av två Ratos-medarbetare, där en är bolagsansvarig. Teamen arbetar aktivt i bolagens styrelser.

Den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen

RATOS INTERNA RISKPROCESS

I Ratos interna riskprocess beaktas ett brett spektrum av risker såsom externa händelser, strategiska, operationella, finansiella risker samt risker relaterade till brott mot lagar och regler, inklusive interna policyer (compliance och hållbarhetsfrågor).

Q1 JAN-MAR

- Insamling av riskrapporter från dotterbolag, förankrade och godkända av respektive dotterbolags styrelse, bekräftade av styrelseordföranden till Ratos vd
- Respektive bolagsteam analyserar och diskuterar dotterbolagens riskanalys

Q2 APR-JUN

- En övergripande koncernrapport över risker aggregeras och sammanställs
- Diskussion och fastställande av slutlig riskrapport i Ratos ledningsgrupp
- Riskrapporten föredras och diskuteras därefter i Ratos revisionsutskott

Q3 JUL-SEP

- Diskussion och fastställande av riskrapport av Ratos styrelse
- Uppföljning av punkter från styrelsediskussion
- Relevanta punkter förs vid behov in i Ratos så väl som dotterbolagens strategidiskussioner
- Översyn av riskprocessen baserat på inspel från styrelse och revisionsutskottet

Q4 OKT-DEC

- Kort uppdatering till revisionsutskottet gällande koncernens största risker
- Fokus på större förändringar och statusuppdatering av hanteringsplan för koncernrisker

utformas för att vara ändamålsenlig i Ratos AB, liksom i bolagen, och utvärderas och beslutas av respektive styrelse och ledning.

Befogenheter och ansvar inom Ratos kommuniceras och finns dokumenterade i bland annat interna riktlinjer, policyer och manualer. Det gäller till exempel arbetsfördelningen mellan styrelsen och vd och övriga organ som styrelsen inrättar, instruktioner för attesträtt samt redovisnings- och rapporteringsinstruktioner. Detta tjänar även till att minska risken för oegentligheter och otillbörligt gynnande av annan part på företagets bekostnad.

Ratos bolagsteam utvärderar inrapporteringen från bolagen ur analytisk synvinkel. Utvecklingen och risker som identifieras kommuniceras månadsvis av bolagsansvarig till vd, som i tillämpliga fall i sin tur rapporterar till styrelsen. Inför förvärv genomförs en så kallad due diligence (genomlysning) av bolaget, där även redovisningsmässiga effekter analyseras och en genomgång av kapitalstruktur och en finansiell riskanalys sker.

Bolagens IFRS-tillämpning i rapporteringen och hur den ansluter till de principval som Ratos har gjort följs upp löpande.

Redovisning av förvärv och avyttringar, liksom större transaktioner och redovisningsfrågor, diskuteras och stäms löpande av med Ratos revisor. Parallellt med den årliga utvärderingen, vilken redogörs för på sid ► 57, utförs en nedskrivningsprövning av varje bolag.

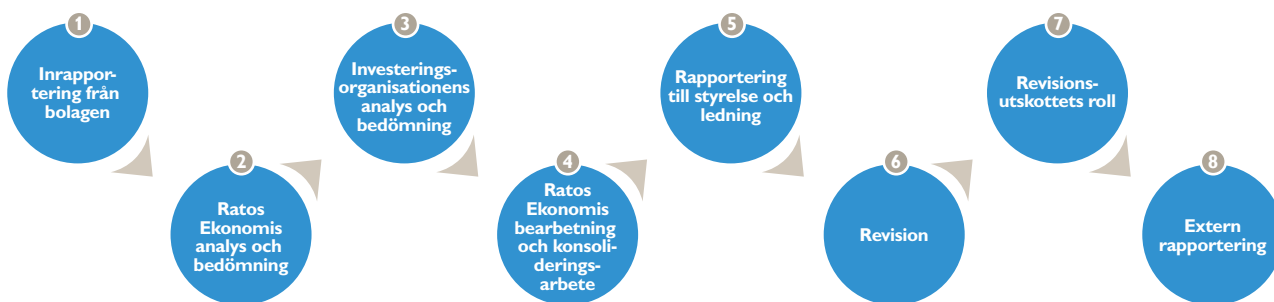
Säkerställandet av kvaliteten i den finansiella rapporteringen

Det är styrelsens uppfattning att kvaliteten i ett bolags finansiella rapportering i första hand styrs av organisationens kompetens i redovisningsfrågor samt hur ekonomi-, redovisnings- och finansfunktionerna är bemannade och organiserade. Inom Ratos är hela investeringsorganisationen djupt involverad i rapporteringen från bolagen. Detta innebär att kvaliteten i bolagens redovisning och rapportering kontinuerligt granskas och utvecklas. Styrelsen övervakar genom revisionsutskottet den finansiella rapporteringens tillförlitlighet och utvärderar rekommendationer till förbättringar. Revisionsutskottet lämnar fortlöpande muntliga rapporter till styrelsen samt lämnar förslag i frågor som kräver styrelsens beslut.

Ratos Ekonomi är organiserad och bemannad utifrån behovet av att säkerställa att koncernen upprätthåller en hög redovisningsstandard samt följer IFRS och övrig normgivning inom redovisningsområdet. I arbetsuppgifterna ingår att upprätta löpande redovisning i huvudsak för moderbolaget samt att upprätta bokslut för både moderbolag och koncern. Sammantaget består Ratos Ekonomi av sex personer under ledning av bolagets ekonomichef. Medarbetarna har lång yrkeserfarenhet från rapportering och redovisningsfrågor. Inom funktionen Debt Management arbetar en person med mångårig erfarenhet av bank- och finansfrågor.

I Ratos affärsidé ingår att investera i och utveckla hel- eller delägda bolag. Avsikten är inte att system- och rapporteringsmässigt integrera dessa bolag i Ratos-koncernen, utan resurser läggs på uppföljning och utveckling av dotter- och intresseföretagens rapportering. Ratos ambition är att, som en del i det värdeskapande arbetet med bolagen, skapa självständiga och högkvalitativa organisationer med en rapporteringskvalitet som motsvarar den för noterade bolag.

PROCESS FÖR FINANSIELL RAPPORTERING

1 INRAPPORTERING FRÅN BOLAGEN

Bolagen lämnar enligt fastslagen tidplan månadsvis en resultatrapport och kvartalsvis ett utökat rapportpaket. I samband med årsbokslutet lämnas kompletterande information inom ett flertal områden.

Inrapporteringen utgör underlag både till den legala koncernredovisningen och till Ratos analys av samtliga bolag. I normalfallet är det samma finansiella information, men i vissa fall rapporterar bolagen ett justerat resultat, så kallat proforma, för att uppnå jämförbara perioder och jämförbara resultat.

Den finansiella rapporteringen är utarbetad för att följa gällande lagar och regelverk såsom IFRS. Rapporteringen sker i ett gemensamt koncernredovisningssystem. Ratos har ett antal andra stödjande instruktioner och dokument avsedda som stöd för bolagen vid rapportering. Bolagens ekonomi- och finansfunktioner erbjuds en gång per år att delta i ett av Ratos anordnat seminarium som behandlar framförallt rapportering av bokslut, annan finansiell information och övrig rapportering till Ratos, men även kommande redovisningsförändringar och andra relevanta och aktuella ämnen.

2 RATOS EKONOMIS ANALYS OCH BEDÖMNING

Ratos Ekonomi agerar som financial controllers vid analys och bedömning av respektive bolags inrapportering. Det inrapporterade materialet från bolagen granskas analytiskt och utvärderas med avseende på fullständighet och rimlighet samt att Ratos redovisningsprinciper följs. Ratos Ekonomi har en aktiv dialog med respektive bolag. Eventuella avvikelser som uppmärksammas i den legala och operativa uppföljningen samt analys- och avstämningsarbetet korrigeras efter dialog med berört bolag både i den legala koncernredovisningen och i den information som presenteras på bolagsnivå.

3 INVESTERINGSORGANISATIONENS ANALYS OCH BEDÖMNING

Investeringsorganisationen agerar som business controllers vid analys och bedömning av respektive bolags inrapportering.

Parallellt med Ratos Ekonomis arbete analyseras inrapporterat material utifrån den kunskap som finns om respektive bolag, bland annat utifrån information som lämnas till bolagens styrelser, för att förstå respektive bolags finansiella utveckling. Investeringsorganisationen skriver månatligen en rapport per bolag där aktiviteter i bolagen och bolagens utveckling beskrivs och analyseras. Rapporten lämnas till Ratos ledning månatligen och till Ratos styrelse kvartalsvis.

4 RATOS EKONOMIS BEARBETNING OCH KONSOLIDERINGSARBETE

Ratos Ekonomi upprättar både en legal koncernredovisning enligt IFRS och olika analyser av Ratos bolag sammantaget, såsom till exempel bolagstabellen som återfinns på ► sid 26-27.

Konsolideringsprocessen innehåller ett antal avstämningskontroller, bland annat av bidrag till totalt eget kapital per bolag och att förändringarna i eget kapital är i enlighet med genomförda transaktioner.

5 RAPPORTERING TILL STYRELSE OCH LEDNING

Ratos Ekonomi utarbetar månatligen en rapport till ledningen avseende utvecklingen i Ratos bolag sammantaget, med fokus på utveckling av omsättning, EBITA, operativ EBITA och EBITA-marginaler.

Styrelsen och ledningen erhåller vid varje kvartalsbokslut ett omfattande fördjupningsmaterial kring såväl koncernen som bolagen sammantaget och enskilt. Ratos Ekonomi rapporterar månadsvis ett formellt resultat för Ratos-koncernen, i enlighet med IFRS, till Ratos ledning.

6 REVISION

Granskning sker av dotterföretagens bokslut per september (hard close) och per december. Granskning av septemberbokslutet görs i syfte att förbereda och underlätta revisionen av helårsbokslutet. Vid dessa revisionstillfällen är det inrapporterade materialet i punkt 1 reviderat av respektive bolags revisor. Revision av koncernredovisningen sker parallellt. En översiktlig granskning görs av intresseföretag. I det tredje kvartalet görs en översiktlig granskning. Från 2017 kommer delårsrapporten för det andra kvartalet översiktligt granskas.

7 REVISIONSUTSKOTTETS ROLL

Revisionsutskottet erhåller en revisionsrapport från Ratos revisor både i samband med tredje kvartalets bokslut och årsbokslutet. Ratos revisorer föredrar då även muntligen revisionsrapporten för revisionsutskottet och då finns möjlighet för Ratos revisionsutskott att ställa kompletterande frågor. Vid dessa möten deltar Ratos vd samt Ekonomichef. Från bolagsstämman 2016 deltar revisorerna vid samtliga revisionsutskottsmöten.

8 EXTERN RAPPORTERING

Ratos offentliggör delårs- och bokslutsrapporter samt årsredovisning genom pressmeddelande och publicering på hemsidan. Historiska rapporter kan laddas ner från hemsidan. Årsredovisningen trycks på svenska och engelska och skickas till dem som så önskar. Därutöver publiceras finansiell information avseende bolagen på Ratos hemsida.

Styrelse och vd

Styrelsens och vd's innehav per 31 december 2016

Jonas Wiström, ordförande

Oberoende styrelseordförande sedan 2016.
Civilingenjör. Född 1960, svensk.
Vd och koncernchef ÅF. Vice ordförande i Teknikföretagen och IVAs näringslivsråd.
Styrelseledamot i Business Sweden och ICC.
Aktier i Ratos (eget): 40 000 B-aktier
Optioner i Ratos utställda av Ratos huvudägare: 260 000

Ulla Litzén

Oberoende styrelseledamot sedan 2016.
Civilekonom och MBA. Född 1956, svensk.
Styrelseledamot i Alfa Laval, Boliden, Electrolux, Husqvarna, NCC och Ferd.
Tidigare vd för W Capital Management AB (helägt av Wallenbergstiftelserna).
Ledande befattningar och medlem av ledningsgruppen i Investor AB.
Aktier i Ratos (eget): 20 000 B-aktier
Optioner i Ratos utställda av Ratos huvudägare: 85 000

Annette Sadolin

Oberoende styrelseledamot sedan 2007.
Jur. kand. Född 1947, dansk.
Styrelseordförande i Østre Gasværk Teater. Styrelseledamot i Blue Square Re NL, DSB, DSV, Ny Carlsberg Glyptotek, Skodsborg Kurhotel och Topdanmark.
Tidigare vvd GE Frankona Ruck 1996-2004, vd GE Employers Re International 1993-96, vvd GE Employers Re International 1988-93.
Aktier i Ratos (eget): 8 264 B-aktier
Optioner i Ratos utställda av Ratos huvudägare: 42 500

Karsten Slotte

Oberoende styrelseledamot sedan 2015.
Civilekonom. Född 1953, finsk.
Styrelseledamot i bland annat Onvest, Royal Unibrew och Scandi Standard.
Tidigare vd och koncernchef Karl Fazer-gruppen 2007-2013.
Vd för Cloetta-Fazer 2002-2006.
Aktier i Ratos (eget): 8 600 B-aktier
Optioner i Ratos utställda av Ratos huvudägare: 42 500

STYRELSESEKRETERARE

Advokat Ingrid Westin Wallinder, Ramberg Advokater KB.

Charlotte Strömberg

Oberoende styrelseledamot sedan 2014.

Civilekonom. Född 1959, svensk.

Styrelseordförande i Castellum. Styrelseledamot i Bonnier Holding, Skanska och Rezidor Hotel Group. Ledamot i Aktiemarknadsnämnden.

Tidigare vd i Jones Lang LaSalle Norden. Ledande befattningar i Carnegie Investment Bank och Alfred Berg/ABN AMRO.

Aktier i Ratos (eget och närståendes): 11 500 B-aktier, 280 preferensaktier

Optioner i Ratos utställda av Ratos huvudägare: 85 000

Jan Söderberg

Beroende (av större aktieägare) styrelseledamot sedan 2000.

Civilekonom. Född 1956, svensk.

Styrelseordförande i Söderbergföretagen. Styrelseledamot i Blinkfyrar, Elisolation, Henjo Plåtteknik, NPG, ProVia, Smelink och Min stora Dag.

Medlem av rådgivande kommittén i Ekonomihögskolan vid Lunds universitet samt Ragnar Söderbergs stiftelse.

Aktier i Ratos (eget och närståendes): 14 975 580 A-aktier, 1 397 800 B-aktier, 6 600 preferensaktier

Per-Olof Söderberg

Beroende (av större aktieägare) styrelseledamot sedan 2000.

Civilekonom HHS. MBA Insead. Född 1955, svensk.

Styrelseordförande i Söderberg & Partners, Byggdialog, Stockholms Stadsmission och Inkludera Invest. Vice ordförande i Stockholms Handelskammare samt styrelsemedlem i Handelshögskolan i Stockholm med flera.

Aktier i Ratos (eget och närståendes): 16 705 964 A-aktier, 18 000 B-aktier, 90 preferensaktier

Magnus Agervald, vd

Ej ledamot av styrelsen.

Verkställande direktör i Ratos sedan november 2016.

Civilekonom och civilingenjör. Född 1975, svensk.

Inga väsentliga uppdrag utanför Ratos.

Byggmax 2006-2016.

Tidigare konsult på McKinsey & Company, investment manager på IDI AB samt grundare av Icomera.

Aktier i Ratos: 0

Optioner i Ratos: 100 000 köpoptioner/2016

REVISOR

Vid 2016 års ordinarie bolagsstämma valdes revisionsbyrån PricewaterhouseCoopers AB. Peter Clemetson, auktoriserad revisor, har utsetts till huvudansvarig revisor för tiden till och med ordinarie bolagsstämma 2017.

Finansiella rapporter

Koncernens resultaträkning

Mkr	Not 2, 3, 5	2016	2015
Nettoomsättning	4	25 228	24 480
Övriga rörelseintäkter	6	88	120
Förändring av lager av produkter i arbete, färdiga varor och pågående arbete för annans räkning		7	0
Aktiverat arbete för egen räkning		90	88
Råvaror och förnödenheter		-13 695	-12 395
Kostnader för ersättning till anställda	9, 26	-6 807	-6 824
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	13, 14	-1 441	-1 345
Övriga kostnader	10, 31	-3 539	-3 890
Realisationsresultat vid försäljning av koncernföretag	7	1 678	901
Nedskrivningar och realisationsresultat för investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden		-1 692	290
Andelar av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden ¹⁾	8, 15	-152	-14
Rörelseresultat		-235	1 411
Finansiella intäkter	11	96	88
Finansiella kostnader	11	-751	-606
Finansnetto		-655	-518
Resultat före skatt		-890	892
Skatt	12	-198	-252
Andel av skatt från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden ¹⁾	12	18	36
Årets resultat		-1 071	676
<i>Hänförligt till:</i>			
Moderbolagets ägare		-500	496
Innehav utan bestämmande inflytande		-570	180
Resultat per aktie, kr	25		
– före utspädning		-1,79	1,29
– efter utspädning		-1,79	1,29

¹⁾ Skatt hänförlig till andelar av resultat före skatt från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden presenteras på egen rad.

Koncernens rapport över totalresultat

Mkr	Not	2016	2015
Årets resultat		-1 071	676
Övrigt totalresultat			
Poster som inte ska återföras i resultaträkningen	26		
Omvärdering av förmånsbestämda pensioner, netto		-70	86
Skatt hänförlig till poster som inte ska återföras i resultaträkningen	12	18	-22
		-51	64
Poster som senare kan återföras i resultaträkningen	23		
Årets omräkningsdifferenser		312	-546
Årets förändring av säkringsreserv		-54	1
Skatt hänförlig till poster som senare kan återföras till resultaträkningen	12	9	0
		268	-545
Årets övrigt totalresultat		216	-482
Årets summa totalresultat		-854	194
<i>Årets summa totalresultat hänförligt till:</i>			
Moderbolagets ägare		-388	152
Innehav utan bestämmande inflytande		-466	41

Rapport över finansiell ställning för koncernen

Mkr	Not 5	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Goodwill	13	12 990	12 671
Övriga immateriella anläggningstillgångar	13	1 844	1 623
Materiella anläggningstillgångar	14	1 970	1 789
Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	15	1 964	2 357
Aktier och andelar	18	11	41
Finansiella fordringar	18	340	48
Övriga fordringar		57	76
Uppskjutna skattefordringar	12	594	490
Summa anläggningstillgångar		19 771	19 094
Omsättningstillgångar			
Varulager	20	1 389	1 890
Skattefordringar		70	97
Kundfordringar	18, 30	2 757	3 771
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		267	388
Finansiella fordringar	18	27	9
Övriga fordringar	38	650	611
Likvida medel	18, 35	4 389	6 455
Tillgångar som innehas för försäljning	36	485	308
Summa omsättningstillgångar		10 034	13 529
Summa tillgångar		29 805	32 623
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Aktiekapital	22,23	1 024	1 024
Övrigt tillskjutet kapital		1 842	1 842
Reserver		-364	-523
Balanserat resultat inklusive årets resultat		8 780	10 539
Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare		11 283	12 882
Innehav utan bestämmande inflytande	24	2 003	2 419
Summa eget kapital		13 286	15 302
Skulder			
Långfristiga räntebärande skulder	18, 30	6 953	5 886
Övriga långfristiga skulder		216	34
Finansiella skulder	18	366	417
Avsättningar för pensioner	26	487	454
Övriga avsättningar	27	99	112
Uppskjutna skatteskulder	12	501	392
Summa långfristiga skulder		8 623	7 294
Kortfristiga räntebärande skulder	18, 30	1 228	2 346
Finansiella skulder	18	189	153
Leverantörsskulder	18	2 300	2 631
Skatteskulder		201	160
Övriga skulder	28, 38	1 431	2 123
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 508	1 729
Avsättningar	27	553	595
Skulder hänförliga till tillgångar som innehas för försäljning	36	485	291
Summa kortfristiga skulder		7 896	10 028
Summa skulder		16 519	17 322
Summa eget kapital och skulder		29 805	32 623

Information om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 32.

förändringar i koncernens eget kapital

Mkr	Not 22, 23, 24	Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare					Innehav utan bestämmande inflytande	Totalt eget kapital
		Aktie- kapital	Övrigt tillskjutet kapital	Reserver	Balanserat resultat, inkl årets resultat	Summa		
Ingående eget kapital 2015-01-01		1 024	1 842	-137	11 298	14 027	2 982	17 009
Justering ¹⁾				4	-4			
Justerat eget kapital		1 024	1 842	-133	11 294	14 027	2 982	17 009
Årets resultat					496	496	180	676
Årets övrigt totalresultat				-390	46	-344	-139	-482
Årets totalresultat				-390	542	152	41	194
Utdelning					-1 120	-1 120	-210	-1 330
Innehav utan bestämmande inflytandes andel av kapitaltillskott							20	20
Återköp av egna aktier					-166	-166		-166
Optionspremier					3	3		3
Säljoption, framtida förvärv från innehav utan bestämmande inflytande							-139	-139
Förvärv av andel i dotterföretag från innehav utan bestämmande inflytande					-15	-15	-2	-18
Avyttring av andel i dotterföretag till innehav utan bestämmande inflytande					2	2	3	5
Innehav utan bestämmande inflytande vid förvärv							274	274
Innehav utan bestämmande inflytande i avyttrat företag							-551	-551
Utgående eget kapital 2015-12-31		1 024	1 842	-523	10 539	12 882	2 419	15 302
Ingående eget kapital 2016-01-01		1 024	1 842	-523	10 540	12 882	2 419	15 302
Justering ²⁾				9	-44	-35	-10	-46
Justerat eget kapital		1 024	1 842	-514	10 495	12 847	2 409	15 256
Årets resultat					-500	-500	-570	-1 071
Årets övrigt totalresultat				151	-38	113	104	216
Årets totalresultat				151	-538	-388	-466	-854
Utdelning					-1 108	-1 108	-22	-1 131
Innehav utan bestämmande inflytandes andel av kapitaltillskott och nyemission							494	494
Nettoeffekt, återköp av egna aktier					-61	-61		-61
Optionspremier					2	2		2
Säljoption, framtida förvärv från innehav utan bestämmande inflytande					-4	-4	-38	-42
Förvärv av andel i dotterföretag från innehav utan bestämmande inflytande					-6	-6	-55	-60
Avyttring av andel i dotterföretag till innehav utan bestämmande inflytande							0	0
Innehav utan bestämmande inflytande vid förvärv							8	8
Innehav utan bestämmande inflytande i avyttrat företag							-63	-63
Justering innehav utan bestämmande inflytande							-264	-264
Utgående eget kapital 2016-12-31		1 024	1 842	-364	8 780	11 283	2 003	13 286

¹⁾ Justering av ingående kapital avser HL Display.

²⁾ Avser justering av förvärvsanalys från 2013 i Arcus (31 Mkr) och justering av princip för periodiserade kostnader i Bisnode (13 Mkr).

kassaflöden för koncernen

Mkr	Not 35	2016	2015
Den löpande verksamheten			
Koncernens resultat före skatt		-890	892
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		2 168	203
		1 278	1 096
Betald inkomstskatt		-232	-288
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		1 046	807
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning (-)/Minskning (+) av varulager		-47	83
Ökning (-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		-118	-293
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		299	655
Kassaflöde från den löpande verksamheten		1 180	1 252
Investeringsverksamheten			
Förvärv, koncernföretag		-2 242	-587
Avyttring, koncernföretag		1 757	1 532
Förvärv, investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden		-585	
Avyttring, investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden			1 599
Utbetald utdelning från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden			12
Förvärv, övriga immateriella/materiella anläggningstillgångar		-548	-697
Avyttring, övriga immateriella/materiella anläggningstillgångar		19	44
Investeringar, finansiella tillgångar		-261	-1
Avyttringar, finansiella tillgångar		4	42
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-1 857	1 943
Finansieringsverksamheten			
Innehav utan bestämmande inflytandes andel i emission/kapitaltillskott		298	20
Återköp av egna aktier		-62	-168
Inlösen av optioner		-11	-41
Optionspremie		66	18
Förvärv av andel i dotterföretag från innehav utan bestämmande inflytande		-96	-77
Utbetald utdelning		-1 109	-1 120
Utbetald utdelning, innehav utan bestämmande inflytande		-28	-204
Upptagna lån		3 376	1 192
Amortering av lån		-3 944	-1 583
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-1 510	-1 961
Årets kassaflöde			
Likvida medel vid årets början		6 455	5 320
Kursdifferens i likvida medel		138	-100
Likvida medel klassade som tillgångar till försäljning		-17	2
Likvida medel vid årets slut		4 389	6 455

Moderbolagets resultaträkning

Mkr	Not	2016	2015
Övriga rörelseintäkter	6	2	3
Övriga externa kostnader	10	-81	-110
Personalkostnader	9, 26	-184	-141
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	14	-4	-3
Rörelseresultat		-266	-252
Resultat från andelar i koncernföretag	7	-8	-42
Resultat från andelar i intresseföretag	7		932
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	11	0	6
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	11	14	5
Räntekostnader och liknande resultatposter	11	-52	-61
Resultat efter finansiella poster		-312	587
Skatt	12		
Årets resultat		-312	587

Moderbolagets rapport över totalresultat

Mkr	Not 23	2016	2015
Årets resultat		-312	587
Årets totalresultat		-312	587

Moderbolagets balansräkning

Mkr	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar	14	64	67
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	34	9 068	8 897
Andelar i intresseföretag	16	3	
Fordringar på koncernföretag	17, 18		17
Andra långfristiga värdepappersinnehav	18, 19	0	27
Finansiella fordringar	18	4	20
Summa anläggningstillgångar		9 139	9 028
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Fordringar på koncernföretag	17,18	1	70
Övriga fordringar		47	9
Finansiella fordringar			5
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	21	3	3
Kassa och bank	18, 35	2 677	4 677
Summa omsättningstillgångar		2 728	4 764
Summa tillgångar		11 867	13 792
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
	22, 23		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (antal A-aktier 84 637 060, antal B-aktier 239 503 836, antal C-aktier 830 000)		1 024	1 024
Reservfond		286	286
Fritt eget kapital			
Överkursfond		1 556	1 556
Fond för verkligt värde		7	7
Balanserat resultat		6 671	7 251
Årets resultat		-312	587
Summa eget kapital		9 232	10 711
Långfristiga avsättningar			
Övriga avsättningar	27	11	23
Summa långfristiga avsättningar		11	23
Långfristiga skulder			
Räntebärande skulder			
Skulder till koncernföretag	18	2 254	879
Ej räntebärande skulder			
Finansiella skulder	18	39	16
Övriga skulder	28	34	34
Summa långfristiga skulder		2 327	929
Kortfristiga avsättningar			
Övriga avsättningar	27	117	309
Kortfristiga skulder			
Räntebärande skulder			
Skulder till koncernföretag	18	16	1 714
Ej räntebärande skulder			
Leverantörsskulder	18	11	10
Övriga skulder		42	23
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	112	73
Summa kortfristiga skulder		181	1 820
Summa eget kapital och skulder		11 867	13 792

Information om ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 32.

Förändringar i moderbolagets eget kapital

Mkr	Not 22, 23	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital				Totalt eget kapital
		Aktie-kapital	Reserv-fond	Överkurs-fond	Fond för verkligt värde	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2015-01-01		1 024	286	1 556	7	7 240	1 293	11 406
Övriga vinstdispositioner						1 293	-1 293	
Årets resultat							587	587
Årets övrigt totalresultat								
Årets totalresultat							587	587
Utdelning						-1 120		-1 120
Återköp av C-aktier (preferensaktier)						-166		-166
Optionspremier						3		3
Utgående eget kapital 2015-12-31		1 024	286	1 556	7	7 251	587	10 711
Ingående eget kapital 2016-01-01		1 024	286	1 556	7	7 251	587	10 711
Övriga vinstdispositioner						587	-587	
Årets resultat							-312	-312
Årets övrigt totalresultat								
Årets totalresultat							-312	-312
Utdelning						-1 108		-1 108
Återköp av C-aktier (preferensaktier)						-61		-61
Optionspremier						2		2
Utgående eget kapital 2016-12-31		1 024	286	1 556	7	6 671	-312	9 232

Moderbolagets kassaflödesanalys

Mkr	Not 35	2016	2015
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		-312	587
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		143	-354
		-169	233
Betald inkomstskatt		-	-
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital			
		-169	233
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning(-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		-4	-72
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		-28	-63
Kassaflöde från den löpande verksamheten			
		-201	98
Investeringsverksamheten			
Investering, aktier i dotterföretag		-3 198	-749
Avyttring, aktier i dotterföretag		1 196	107
Skuld till koncernföretag ¹⁾		1 364	1 668
Avyttring, aktier i intresseföretag			1 595
Förvärv, materiella anläggningstillgångar		-1	
Investeringar, finansiella tillgångar		-4	
Avyttringar, finansiella tillgångar			22
Kassaflöde från investeringsverksamheten			
		-643	2 643
Finansieringsverksamheten			
Återköp av egna aktier		-62	-168
Inbetald optionspremie		6	4
Inlösen optioner			-31
Utbetald utdelning		-1 109	-1 120
Kassaflöde från finansieringsverksamheten			
		-1 165	-1 314
Årets kassaflöde			
		-2 009	1 426
Likvida medel vid årets början		4 677	3 251
Kursdifferens i likvida medel		9	
Likvida medel vid årets slut		2 677	4 677

¹⁾ Skuld till centralt administrerat koncernföretag som uppkommit vid avyttring av koncernföretag.

Notförteckning

RATOS

Not 1	sid 71	Redovisningsprinciper
Not 2	sid 79	Koncernens resultaträkning
Not 3	sid 80	Rörelsesegment
Not 4	sid 81	Intäkternas fördelning
Not 5	sid 82	Förvärv och avyttring av rörelse
Not 6	sid 85	Övriga rörelseintäkter
Not 7	sid 86	Realisationsresultat vid försäljning av koncernföretag och investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden
Not 8	sid 86	Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden
Not 9	sid 86	Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares och styrelsens ersättningar
Not 10	sid 90	Arvode och kostnadsersättning till revisorer
Not 11	sid 91	Finansiella intäkter och kostnader
Not 12	sid 92	Skatter
Not 13	sid 93	Immateriella anläggningstillgångar
Not 14	sid 96	Materiella anläggningstillgångar
Not 15	sid 98	Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden
Not 16	sid 99	Specifikation av moderbolagets andelar i intresseföretag
Not 17	sid 99	Fordringar på koncernföretag
Not 18	sid 100	Finansiella instrument
Not 19	sid 102	Andra långfristiga värdepappersinnehav
Not 20	sid 102	Varulager
Not 21	sid 102	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter
Not 22	sid 102	Eget kapital
Not 23	sid 104	Redogörelse för övrigt totalresultat samt förändring av reserver och innehav utan bestämmande inflytande
Not 24	sid 105	Innehav utan bestämmande inflytande
Not 25	sid 106	Resultat per aktie
Not 26	sid 106	Pensioner
Not 27	sid 107	Avsättningar
Not 28	sid 108	Övriga skulder
Not 29	sid 108	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter
Not 30	sid 108	Finansiella risker och riskpolicy
Not 31	sid 111	Operationell leasing
Not 32	sid 111	Ställda säkerheter och eventalförpliktelser
Not 33	sid 111	Närståenderelationer
Not 34	sid 112	Andelar i koncernföretag
Not 35	sid 113	Kassaflödesanalys
Not 36	sid 114	Tillgångar som innehas för försäljning
Not 37	sid 114	Viktiga uppskattningar och bedömningar
Not 38	sid 114	Entreprenadavtal
Not 39	sid 114	Händelser efter balansdagen
Not 40	sid 115	Uppgifter om moderbolaget

Noter till de finansiella rapporterna

Not 1 Redovisningsprinciper

Överensstämmelse med normgivning och lag

Ratos koncernredovisning har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen (1995:1554), RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner, International Financial Reporting Standards (IFRS) och tolkningar till standarderna (IFRIC) så som de antagits av EU. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som anges i avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper" sid 78.

Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller förändrade IFRS

Det har inte tillkommit några nya standarder eller ändringar i standarder som har krävt förändring i redovisningsprinciper eller upplysningar.

Nya IFRS som ännu inte börjat tillämpas

Flera nya standarder, ändringar och förbättringar i befintliga standarder samt tolkningar har ännu inte trätt i kraft för räkenskapsåret 2016 och har därmed inte tillämpats vid upprättandet av denna finansiella rapport. Nya standarder som förväntas ha inverkan på Ratos finansiella rapporter när de träder i kraft följer nedan.

IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers

IFRS 15 ska tillämpas från 2018 och behandlar redovisningen av intäkter från kontrakt med kunder och försäljning av vissa icke-finansiella tillgångar. Den kommer att ersätta IAS 11 Entreprenadavtal och IAS 18 Intäkter samt tillhörande tolkningar. Ratos bolag har under året gjort en genomgång av sina respektive intäktslag och analyserat huruvida det förändrade regelverket i IFRS 15 kommer att påverka intäktsredovisningen vid ikraftträdandet. Då Ratos dotterföretag har sin verksamhet i skilda branscher påverkas de olika av de nya reglerna. I genomförda analyser har dock inga väsentliga kommande effekter på Ratos-koncernens finansiella resultat och ställning identifierats.

IFRS 9 Financial Instruments

IFRS 9 kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standarden ska tillämpas från 2018. Den ändrade standarden berör Ratos-koncernen främst avseende redovisning av kundförluster. Koncernens kundförluster har varit, och förväntas vara, mycket små varför den potentiella effekten inte bedöms vara väsentlig, se not 11 Finansiella intäkter och kostnader. Nya regler för säkringsredovisning förväntas inte heller få väsentlig effekt, se vidare not 18 Finansiella instrument och not 30 Finansiella risker och riskpolicy för beskrivning av de säkringar som tillämpas inom Ratos-koncernen.

IFRS 16 Leases

IFRS 16 Leases, ersätter IAS 17 Leasingavtal och IFRIC 4 Fastställande av huruvida ett avtal innehåller ett leasingavtal och relaterade regler. Standarden ska tillämpas från 2019. Den nya standarden innebär att leasetagare ska redovisa alla kontrakt som uppfyller definitionen i standarden på ett leasingkontrakt (utom kontrakt om maximalt 12 månader och kontrakt av individuellt lågt värde) som tillgång och skuld i balansräkningen, med redovisning av avskrivningar och räntekostnad i resultaträkningen. Avtal som i dag utgör operationella leasingavtal kommer således att aktiveras i balansräkningen. Koncernen har ännu inte utvärderat effekterna av införandet av standarden.

Förutsättningar vid upprättande av moderbolagets och koncernens finansiella rapporter

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvaluta för moderbolaget och för koncernen. Det innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Belopp anges i miljoner kronor (Mkr) om inte annat framgår. Avrundningar kan

förekomma i tabeller och räkningar, vilka får till följd att angivna totalbelopp inte alltid är en exakt summa av de avrundade delbeloppen.

Värdering av tillgångar och skulder sker utifrån historiska anskaffningsvärden. Följande tillgångar och skulder värderas på annat sätt:

- Finansiella tillgångar och skulder värderas antingen till verkligt värde, anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde.
- Intresseföretag och joint ventures redovisas i enlighet med kapitalandelsmetoden.
- Värdering av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder baseras sig på hur redovisade värden på tillgångar och skulder förväntas realiseras eller regleras. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av aktuell skattesats.
- Tillgångar som innehas för försäljning redovisas till det lägsta av det tidigare redovisade värdet och det verkliga värdet med avdrag för försäljningskostnader.
- Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärde och nettoförsäljningsvärde.
- Avsättningar värderas till det belopp som krävs för att reglera en förpliktelse, med eventuell nuvärdesberäkning.
- Nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda pensionsplaner värderas till nuvärdet av en uppskattning av den framtida ersättning som är intjänad av de anställda med avdrag för eventuella förvaltningsstillgångar som är kopplade till respektive pensionsplan, värderade till verkligt värde.

Koncernens redovisningsprinciper, som återges i sammandrag nedan, tillämpas konsekvent på samtliga perioder som presenteras i koncernens finansiella rapporter. Principerna tillämpas även konsekvent på rapportering och konsolidering av moderbolag, dotterföretag och intresseföretag.

Bedömningar och uppskattningar

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs.

Bedömningar vid tillämpningen av IFRS som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna, liksom gjorda uppskattningar som kan medföra väsentliga justeringar i det påföljande årets finansiella rapporter, beskrivs närmare i not 37.

Klassificering

Anläggningstillgångar består i allt väsentligt av belopp som förväntas återvinnas eller betalas efter mer än tolv månader räknat från balansdagen medan omsättningstillgångar i allt väsentligt består av belopp som förväntas återvinnas eller betalas inom tolv månader räknat från balansdagen.

Långfristiga skulder utgörs i allt väsentligt av belopp som Ratos-koncernen har en ovillkorad rätt att välja att betala längre bort i tiden än tolv månader efter rapportperiodens slut. Föreligger inte en sådan rätt per rapportperiodens slut eller förväntas skuld regleras inom den normala verksamhetscykeln – redovisas skuldbeloppet som kortfristig skuld.

Konsolideringsprinciper och rörelseförvärv

Koncernredovisning upprättas i enlighet med IFRS 10 Koncernredovisning och IFRS 3 Rörelseförvärv. Dotterföretag konsolideras med tillämpning av förvärvsmetoden. Intresseföretag och joint ventures konsolideras med tillämpning av kapitalandelsmetoden.

forts. Not 1

Dotterföretag

Dotterföretag är företag som Ratos har ett bestämmande inflytande över. Bestämmande inflytande innehas när koncernen exponeras för eller har rätt till rörlig avkastning från sitt innehav i företaget och har möjlighet att påverka avkastningen genom sitt bestämmande inflytande i företaget. Dotterföretag inkluderas i koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet överförs till koncernen.

Potentiella rösträtter

Konsolidering görs i normalfallet utifrån aktuell ägarandel. Med potentiella rösträtter avses röster som kan tillkomma efter utnyttjande av exempelvis konvertibler och optioner. Röstberättigade aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras beaktas vid bedömningen om betydande eller bestämmande inflytande föreligger. Förekomsten av samtliga sådana potentiella rösträtter beaktas, dvs inte bara moder- eller ägarföretagens.

Förvärvsmetoden

Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvat dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder. I förvärsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande. Vid förvärv av rörelse finns två alternativa metoder för redovisning av goodwill, antingen proportionell andel eller full goodwill. Full goodwill innebär att innehav utan bestämmande inflytande redovisas till verkligt värde. Val mellan dessa två metoder görs individuellt för varje förvärv.

Förvävsrelaterade kostnader, med undantag av kostnader som är hänförliga till emission av egetkapitalinstrument eller skuldinstrument, redovisas direkt i årets resultat. Vid förvärv som sker i steg fastställs goodwill den dag då bestämmande inflytande uppkommer. Om företaget sedan tidigare ägt en andel i det förvärvade dotterföretaget omvärderas denna till verkligt värde och värdeförändringen redovisas i årets resultat. Vid rörelseförvärv där överförd ersättning, eventuellt innehav utan bestämmande inflytande och verkligt värde på tidigare ägd andel överstiger verkligt värde på förvärvade tillgångar och övertagna skulder, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ, benämnt "Förvärv till lågt pris", redovisas skillnaden direkt i årets resultat. Betalningar som avser reglering av tidigare affärsförbindelser ingår inte i förvärsanalysen utan redovisas i resultatet. Villkorade köpeskillingar redovisas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Om den villkorade köpeskillingen klassificeras som en finansiell skuld omvärderas denna till verkligt värde vid varje rapporttillfälle. Omvärderingen redovisas i årets resultat. Om den villkorade köpeskillingen däremot klassificeras som egetkapitalinstrument görs ingen omvärdering, och reglering redovisas inom eget kapital.

Förvärv och avyttringar i dotterföretag där det bestämmande inflytandet är oförändrat

Förvärv och avyttringar av andelar i dotterföretag där Ratos har, ett av transaktionen opåverkat bestämmande inflytande, redovisas som en transaktion inom eget kapital, dvs mellan moderbolagets ägare och Innehav utan bestämmande inflytande.

Säljoption utställd till ägare utan bestämmande inflytande

Säljoption utställd till ägare utan bestämmande inflytande avser avtal som ger denne rätt att sälja andelar i dotterföretaget till ett fast eller verkligt värde vid en framtida tidpunkt. Det belopp som kan komma att betalas om optionen utnyttjas redovisas initialt till nuvärdet av inlösenpriset, som gäller vid den tidpunkt då optionen först kan utnyttjas, som finansiell skuld med ett motsvarande belopp direkt i eget kapital. Ratos har valt att redovisa mot i första hand Innehav utan bestämmande inflytandes eget kapital och om detta inte är tillräckligt mot eget kapital

hänförligt till moderbolagets ägare. Skulden justeras till inlösenpris som gäller vid den tidpunkt då optionen först kan utnyttjas. Om optionen löper ut utan att utnyttjas, bokas skulden bort och en motsvarande justering av eget kapital görs.

Avyttring av dotterföretag

Dotterföretag exkluderas ur koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet upphör. Med exitresultat avses det realisationsresultat som uppstår då ett dotterföretag avyttras, vilket inträffar när koncernen inte längre har ett bestämmande inflytande. Vid denna tidpunkt värderas varje kvarstående innehav till verkligt värde. Värdeförändring redovisas i årets resultat. Det verkliga värdet används som det första redovisade värdet och utgör grund för den fortsatta redovisningen av det kvarvarande innehavet som intresseföretag, joint venture eller finansiell tillgång. Alla belopp avseende det avyttrade dotterföretaget som tidigare redovisats i övrigt totalresultat, redovisas som om koncernen direkt avyttrat de hänförliga tillgångarna eller skulderna, vilket medför att belopp som tidigare redovisats i övrigt totalresultat omklassificeras till resultatet.

Intresseföretag och joint venture – kapitalandelsmetod

Intresseföretag är företag som Ratos har ett betydande inflytande över. Betydande inflytande innebär möjlighet att delta i beslut som rör företagets finansiella och operativa strategier, men innebär inte ett bestämmande inflytande eller gemensamt bestämmande inflytande. I normalfallet innebär ett ägande motsvarande lägst 20% och högst 50% av rösterna att ett betydande inflytande innehas. Omständigheter i det enskilda fallet kan ge ett betydande inflytande även vid ett ägande under 20% av rösterna.

Ett joint venture är ett samarbetsarrangemang genom vilket parterna som har gemensamt bestämmande inflytande över arrangemanget har rätt till nettotillgångarna från arrangemanget. Gemensamt bestämmande inflytande föreligger när det i avtal är reglerat ett gemensamt utövande av det bestämmande inflytandet över en verksamhet. Det existerar endast när det krävs att de parter som delar det bestämmande inflytandet måste ge sitt samtycke vid beslut avseende verksamheterna.

Intresseföretag och joint ventures redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen bokförda värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens eget kapital samt eventuella restvärden på koncernmässiga över- och undervärden reducerat med eventuella internvinster. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden" koncernens andel i intresseföretagens resultat efter finansiella intäkter och kostnader samt avskrivningar på koncernmässiga övervärden och upplösning av koncernmässiga undervärden. Koncernens andel i intresseföretagens redovisade skatter redovisas på separat rad. Erhållna utdelningar från intresseföretag minskar redovisat värde.

Förvävsrelaterade kostnader, med undantag av kostnader som är hänförliga till emission av egetkapitalinstrument eller skuldinstrument, inkluderas i anskaffningsvärdet.

När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget. Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Om ägarandelen i ett joint venture eller intresseföretag minskas men gemensam kontroll (JV) eller betydande inflytande (intresseföretag) kvarstår, omklassificeras endast ett proportionellt belopp av den vinst eller förlust som tidigare redovisades i övrigt totalresultat till resultatet.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och realiserade vinster eller förluster som uppkommer vid transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet.

forts. Not 1

Orealiserade vinster som uppkommer vid transaktioner med intresseföretag elimineras i en utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i bolaget. Orealiserade förluster elimineras på motsvarande sätt, men endast i den utsträckning det inte finns någon indikation på ett nedskrivningsbehov.

Utländsk valuta

Transaktioner

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen.

Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen.

Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningar redovisas i årets resultat. Värdeförändringar som beror på valutaomräkning avseende rörelserelaterade tillgångar och skulder redovisas i rörelseresultatet.

Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället.

Icke-monetära tillgångar som redovisas till verkliga värden omräknas till funktionell valuta baserat på den kurs som föreligger vid tidpunkten för värdering till verkligt värde.

Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas till svenska kronor till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Intäkter och kostnader i en utlandsverksamhet omräknas till svenska kronor till en genomsnittskurs som utgör en approximation av kurserna vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i omräkningsreserven i eget kapital.

I det fall den utländska verksamheten inte är helägd fördelas omräkningsdifferensen till Innehav utan bestämmande inflytande utifrån dess proportionella ägarandel. Vid avyttring av en utlandsverksamhet realiseras de till verksamheten hänförliga ackumulerade omräkningsdifferenserna, varvid de omklassificeras från omräkningsreserven till årets resultat. I de fall avyttring sker men bestämmande inflytande kvarstår överförs proportionell andel av ackumulerade omräkningsdifferenser från övrigt totalresultat till Innehav utan bestämmande inflytande.

Nettoinvestering i en utlandsverksamhet

Monetära långfristiga fordringar på en utlandsverksamhet för vilken reglering inte är planerad eller troligen inte kommer att ske inom överskådlig framtid, är i praktiken en del av nettoinvesteringen i utlandsverksamheten. En valutakursdifferens som uppstår på den monetära långfristiga fordringen redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i omräkningsreserv i eget kapital.

När en utlandsverksamhet återbetalar monetära långfristiga fordringar eller lämnar utdelning och moderbolaget har samma ägarandel som tidigare, har Ratos valt att inte omföra de ackumulerade omräkningsdifferenserna från omräkningsreserven i eget kapital till årets resultat. Vid avyttring av en utlandsverksamhet omklassificeras de ackumulerade valutakursdifferenserna hänförliga till monetära långfristiga fordringar från omräkningsreserven i eget kapital till årets resultat.

Intäktsredovisning

Intäktsredovisning sker när väsentliga risker och förmåner som är förknippade med företagets varor övergår till köparen och det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillfalla bolaget. Bolaget behåller därefter inte något engagemang i den löpande förvaltningen som vanligtvis förknippas med ägandet. Därutöver sker intäktsredovisning först när intäkten och de utgifter som uppkommit eller förväntas uppkomma till följd av transaktionen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Intäkter från tjänsteuppdrag redovisas i resultatet när det ekonomiska utfallet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Intäkter och kostnader redovisas i resultatet i förhållande till uppdragets färdigställandegrad.

Entreprenadkontrakt

När utfallet av entreprenadkontrakt kan beräknas på ett tillförlitligt sätt redovisas uppdragsinkomsterna och uppdragsutgifterna vilka är hänförliga till uppdraget som intäkt respektive kostnad i koncernens resultaträkning i förhållande till uppdragets färdigställandegrad, så kallad successiv vinstavräkning. Färdigställandegraden fastställs genom att beräkna förhållandet mellan nedlagda uppdragsutgifter för utfört arbete på balansdagen och beräknade totala uppdragsutgifter.

Operationell leasing

Kostnader avseende operationella leasingavtal redovisas i resultatet linjärt över leasingperioden. Förmåner erhållna i samband med tecknandet av ett avtal redovisas i resultatet som en minskning av leasingavgifterna linjärt över leasingavtalets löptid. Variabla avgifter kostnadsförs i de perioder de uppkommer.

Finansiella intäkter och kostnader

I finansnettot redovisas bland annat utdelning, ränta samt kostnader för att uppta lån, beräknad med tillämpning av effektivräntemetoden samt valutakursförändringar avseende finansiella tillgångar och skulder. Utdelningsintäkter redovisas när rätten att erhålla utdelning fastställs. Realisationsresultat vid avyttring av finansiella tillgångar och nedskrivningar av finansiella tillgångar redovisas i finansnettot, liksom orealiserade och realiserade värdeförändringar avseende finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet, inklusive derivatinstrument som på grund av säkringsredovisning inte redovisas i övrigt totalresultat.

Därutöver fördelas betalningar avseende finansiella leasingkontrakt mellan räntekostnad och amortering. Räntekostnaden redovisas som finansiell kostnad.

Valutakursvinster och valutakursförluster redovisas netto.

Immateriella tillgångar

Goodwill

Goodwill värderas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Goodwill skrivs inte av utan prövas årligen för nedskrivningsbehov eller när indikation uppkommer som tyder på att tillgången minskat i värde. Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag eller joint ventures inkluderas i det redovisade värdet för andelarna.

Forskning och utveckling

Utgifter för forskning redovisas som kostnad då de uppkommer. I koncernen redovisas utgifter för utveckling som immateriell tillgång endast under förutsättning att produkten eller processen är tekniskt och kommersiellt användbar, och förutsättningar finns att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja tillgången samt utgifterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Det redovisade värdet inkluderar samtliga direkt hänförliga utgifter, till exempel för material och tjänster, ersättningar till anställda samt registrering av en juridisk rättighet. Avskrivning påbörjas när produkten tas i bruk och fördelas linjärt över den tid produkten ger ekonomiska fördelar. Övriga utvecklingsutgifter kostnadsförs i den period de uppkommer.

Övriga immateriella anläggningstillgångar

Övriga immateriella anläggningstillgångar som förvärfas av koncernen redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för nedskrivningar samt, om tillgången har en bestämd nyttjandeperiod, ackumulerade avskrivningar.

Nedlagda kostnader för internt genererad goodwill och internt genererade varumärken redovisas i resultatet när kostnaden uppkommer.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i Rapport över finansiell ställning endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänför sig. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

forts. Not 1

Låneutgifter

Låneutgifter som är hänförliga till uppförandet av så kallade kvalificerade tillgångar aktiveras som en del av den kvalificerade tillgångens anskaffningsvärde. En kvalificerad tillgång är en tillgång som med nödvändighet tar en betydande tid i anspråk att färdigställa. I första hand aktiveras låneutgifter som uppkommit på lån som är specifika för den kvalificerade tillgången. I andra hand aktiveras låneutgifter som uppkommit på generella lån, som inte är specifika för någon annan kvalificerad tillgång.

Avskrivning

Avskrivningar redovisas i resultatet linjärt över immateriella tillgångars beräknade nyttjandeperioder, såvida inte sådana nyttjandeperioder är obestämbara. Nyttjandeperioderna omprövas årligen alternativt vid behov.

Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. De beräknade nyttjandeperioderna är:

Antal år	Koncernen
Varumärken	4-20
Databaser	5-10
Kundrelationer	2-20
Affärssystem	2-20
Övriga immateriella tillgångar	3-20

Materiella anläggningstillgångar

Ägda tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas i koncernen till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter, konsult- och juristtjänster.

Redovisat värde för en materiell anläggningstillgång tas bort ur Rapport över finansiell ställning vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde, med avdrag för direkta försäljningskostnader, redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Leasade tillgångar

Leasing klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren, om så inte är fallet är det fråga om operationell leasing.

Tillgångar hänförliga till finansiella leasingavtal redovisas som anläggningstillgång i Rapport över finansiell ställning och värderas initialt till det lägsta av leasingobjektets verkliga värde och nuvärdet av minimileasingavgifterna vid ingången av avtalet. Förpliktelsen att betala framtida leasingavgifter redovisas som lång- och kortfristiga skulder. De leasade tillgångarna skrivs av över respektive tillgångs nyttjandeperiod medan leasingbetalningarna redovisas som ränta och amortering av skulderna.

Tillgångar som hyrs enligt operationella leasingavtal redovisas inte som tillgång i Rapport över finansiell ställning. Operationella leasingavtal ger inte heller upphov till en skuld.

Låneutgifter

Låneutgifter som är hänförliga till uppförandet av så kallade kvalificerade tillgångar aktiveras som en del av den kvalificerade tillgångens anskaffningsvärde. En kvalificerad tillgång är en tillgång som med

nödvändighet tar en betydande tid i anspråk att färdigställa. I första hand aktiveras låneutgifter som uppkommit på lån som är specifika för den kvalificerade tillgången. I andra hand aktiveras låneutgifter som uppkommit på generella lån, som inte är specifika för någon annan kvalificerad tillgång.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer. Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras.

Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet. Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utrangeras och kostnadsförs i samband med utbytet. Reparationer kostnadsförs löpande.

Avskrivningsprinciper

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod per komponent. Mark skrivs inte av.

Antal år	Koncernen	Moderbolaget
Byggnader	10-50	20-100
Inventarier	3-10	3-10

Bedömning av en tillgångs restvärde och nyttjandeperiod görs årligen.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i Rapport över finansiell ställning inkluderar på tillgångssidan likvida medel, kundfordringar, aktier och andelar samt finansiella fordringar. På skuldsidan återfinns leverantörsskulder, finansiella skulder och räntebärande skulder.

Redovisning i och borttagande från Rapport över finansiell ställning

En finansiell tillgång eller en finansiell skuld tas upp i Rapport över finansiell ställning när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. En fordran tas upp när bolaget presterat och en avtalsenlig skyldighet föreligger för motparten att betala, även om faktura ännu inte har skickats. Kundfordringar tas upp i Rapport över finansiell ställning när faktura har skickats. Skuld tas upp när motparten har presterat och avtalsenlig skyldighet föreligger att betala, även om faktura ännu inte mottagits. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Finansiella tillgångar och skulder kan värderas till verkligt värde, anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde.

En finansiell tillgång tas bort från Rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från Rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i Rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då bolaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången, förutom i de fall bolaget förvärvar eller avyttrar noterade värdepapper, då likviddagsredovisning tillämpas.

forts. Not 1

Klassificering och värdering

Initialt värderas finansiella tillgångar och skulder till anskaffningsvärde motsvarande verkligt värde med tillägg för transaktionskostnader. Undantag är finansiella tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde via resultatet, som initialt värderas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader.

Verkligt värde på noterade finansiella tillgångar motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom att använda värderingstekniker, till exempel nyligen genomförda transaktioner, pris på liknande instrument och diskonterade kassaflöden. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknas vid anskaffningstidpunkten. Effektivräntan är den ränta som diskonterar de uppskattade framtida in- och utbetalningarna under ett finansiellt instruments förväntade löptid till den finansiella tillgångens eller skuldens redovisade nettovärde. Beräkningen innefattar alla avgifter som erlagts eller erhållits av avtalsparterna som är en del av effektivräntan, transaktionskostnader och alla andra över- och underkurser.

En indelning av finansiella tillgångar och skulder görs till någon av nedan nämnda kategorier. En kombination av avsikt med innehavet vid ursprunglig anskaffningstidpunkt samt typ av finansiell tillgång eller skuld är avgörande vid indelningen. Kategoriindelningen framgår inte av Rapport över finansiell ställning, däremot av not 18.

Likvida medel består av kassamedel och omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader vilka är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

– Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att klassificera i denna kategori (enligt den så kallade fair value option). Värdering sker löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i årets resultat. I den första undergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde med undantag för derivat som är ett identifierat och effektivt säkringsinstrument. Syftet med ett derivatinstrument, som inte klassificeras som säkringsinstrument, avgör om värdeförändringen redovisas i finansnettot eller i rörelseresultatet.

– Lånefordringar och kundfordringar

I kategorin ingår kundfordringar, finansiella fordringar och likvida medel. Kundfordringar redovisas till det belopp varmed de förväntas inflyta, efter avdrag för individuell bedömning av osäkra fordringar. Nedskrivningar av kundfordringar redovisas i rörelsens kostnader.

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar med fasta betalningar eller med betalningar som går att fastställa, och som inte är noterade på en aktiv marknad. Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknas vid anskaffningstidpunkten. Kundfordringar har kort återstående löptid och värderas därför till nominellt belopp utan diskontering.

– Finansiella tillgångar som kan säljas

I kategorin finansiella tillgångar som kan säljas ingår finansiella tillgångar som inte klassificerats i någon annan kategori eller finansiella tillgångar som företaget initialt valt att klassificera i denna kategori. Innehav av aktier och andelar som inte redovisas som dotterföretag eller intresseföretag redovisas här. Aktier och andelar klassificerade som tillgångar som kan säljas, som inte är noterade på en aktiv marknad och vars verkliga värde inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, värderas till anskaffningsvärde.

– Klientmedel

Klientmedel, vilka redovisas som tillgångar och skulder i Rapport över finansiell ställning, innefattar erhållen betalning för en specifik fordran för en klients räkning och ska utbetalas till klienten inom en viss period. Klientmedel är likvida medel med begränsad dispositionsrätt, varför samma belopp redovisas som skuld.

– Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella skulder som innehas för handel samt andra finansiella skulder som företaget valt att klassificera i denna kategori (fair value option), se beskrivning på denna sida under "Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet". I den första kategorin ingår derivatinstrument med negativt värde som inte klassificeras som säkringsinstrument i samband med säkringsredovisning. Dessa värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i årets resultat. Syftet med ett derivatinstrument avgör om värdeförändringen redovisas i finansnettot eller i rörelseresultatet. Värdeförändring på finansiella skulder hänförliga till utfärdade syntetiska optioner där marknadsmässiga premier har erlagts redovisas inom finansnettot.

– Andra finansiella skulder

Lån samt övriga finansiella skulder, till exempel leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Leverantörsskulder, som har en kort förväntad löptid, värderas till nominellt belopp utan diskontering.

Derivatinstrument och säkringsredovisning

Koncernens derivatinstrument har anskaffats för att säkra de risker för ränte- och valutaexponering koncernen är utsatt för. För att säkra risken användes olika typer av derivatinstrument såsom terminer och swappar.

Samtliga derivatinstrument redovisas till verkligt värde i Rapport över finansiell ställning. Transaktionskostnader belastar resultatet initialt. De värdeförändringar som uppstår vid omvärdering redovisas på olika sätt, beroende på om säkringsredovisning tillämpas eller ej.

För att uppfylla kraven på säkringsredovisning enligt IAS 39 krävs att det finns en entydig koppling till den säkrade posten. Vidare krävs att säkringen effektivt skyddar den säkrade posten, att säkringsdokumentation upprättats och att effektiviteten genom effektivitetsmätning kan visas vara tillräckligt. Säkringarnas utfall redovisas i årets resultat vid samma tidpunkt som vinster och förluster redovisas för de poster som säkrats.

Om säkringsredovisningen avbryts innan derivatinstrumentets förfallodag återgår derivatinstrumentet till att klassificeras som finansiell tillgång eller skuld värderad till verkligt värde via resultatet, och derivatinstrumentets framtida värdeförändringar redovisas därmed direkt i årets resultat.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

För säkring av en fordran eller skuld med valutakursrisk används valutaterminer. I dessa fall tillämpas inte säkringsredovisning eftersom en ekonomisk säkring avspeglas i redovisningen genom att både den underliggande fordran eller skulden och säkringsinstrumentet redovisas till balansdagens valutakurs och valutakursförändringarna redovisas över årets resultat.

Valutakursförändringar avseende rörelserelaterade fordringar och skulder redovisas i rörelseresultatet medan valutakursförändringar avseende finansiella fordringar och skulder redovisas i finansnettot.

Kassaflödessakringar

Säkring av prognostiserade inköp och försäljningar i utländsk valuta

De valutaterminer som används för säkring av framtida kassaflöden och prognostiserade inköp och försäljningar i utländsk valuta redovisas i Rapport över finansiell ställning till verkligt värde. I de fall säkringsredovisning tillämpas redovisas periodens värdeförändringar i övrigt totalresultat och de ackumulerade värdeförändringarna i säkringsreserven inom eget kapital till dess att det säkrade flödet redovisas i årets

forts. Not 1

resultat, varvid säkringsinstrumentets ackumulerade värdeförändringar omklassificeras till årets resultat för att där möta och matcha resultatteffekterna från den säkrade transaktionen.

Tillämpas inte säkringsredovisning redovisas periodens värdeförändring direkt i årets resultat.

Säkring av framtida ränteflöden

För säkring av osäkerheten i framtida ränteflöden avseende lån till rörlig ränta används ränteswappar, där företaget erhåller rörlig ränta och betalar fast ränta. Ränteswapparna värderas till verkligt värde i Rapport över finansiell ställning. I årets resultat redovisas räntekuponpengdelen löpande som räntekostnad. I de fall säkringsredovisning tillämpas redovisas realiserade förändringar i verkligt värde på ränteswappen i övrigt totalresultat och ingår som en del av säkringsreserven till dess den säkrade posten påverkar årets resultat och så länge som kriterierna för säkringsredovisning och effektivitet är uppfyllda. Den vinst eller förlust som hänför sig till den ineffektiva delen redovisas i årets resultat.

Tillämpas inte säkringsredovisning redovisas periodens värdeförändring direkt i årets resultat.

Nedskrivningar

Vid varje rapporttillfälle görs en bedömning av huruvida det föreligger någon indikation på att en tillgång minskat i värde. Om en indikation på värdenedgång finns beräknas tillgångens återvinningsvärde.

Bedömning av redovisat värde sker på annat sätt för vissa tillgångar. Detta gäller varulager, tillgångar som innehas för försäljning, förvaltningstillgångar som används för finansiering av ersättningar till anställda samt uppskjutna skattefordringar, se respektive rubrik nedan. IAS 36 tillämpas avseende nedskrivning av andra tillgångar än finansiella tillgångar vilka redovisas enligt IAS 39.

Nedskrivning av goodwill, immateriella och materiella anläggningstillgångar

I Ratos-koncernen hänförs goodwill och immateriella anläggningstillgångar med obestämbar nyttjandeperiod till ett bolag, dvs ett dotter- eller intresseföretag, då varje bolag utgör en kassagenererande enhet. En prövning av redovisat värde, inklusive värdet på goodwill och immateriella tillgångar som är hänförliga till bolaget i fråga, görs per bolag. Prövningen sker årligen genom att ett återvinningsvärde beräknas oavsett om en indikation på värdenedgång föreligger eller ej. Däremellan prövas värdet om en indikation på värdenedgång föreligger.

En nedskrivning belastar rörelseresultatet och redovisas när redovisat värde överstiger återvinningsvärdet. Nedskrivning fördelas i första hand till goodwill.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet. För utförlig beskrivning, se not 13.

Nedskrivning av finansiella tillgångar

Koncernen bedömer vid varje rapportperiods slut om det finns objektiva bevis för att nedskrivningsbehov föreligger för en finansiell tillgång eller grupp av finansiella tillgångar. Objektiva bevis utgörs dels av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet, dels av betydande eller utdragen minskning av det verkliga värdet för en investering i en finansiell placering klassificerad som en finansiell tillgång som kan säljas, se not 18.

Fordringarnas nedskrivningsbehov fastställs utifrån historiska erfarenheter av förluster på liknande fordringar. Kundfordringar med nedskrivningsbehov redovisas till nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden.

Nedskrivningar på finansiella tillgångar som kan säljas redovisas i finansnettot.

Återföring av nedskrivningar

Nedskrivningar på goodwill återförs inte.

Nedskrivningar på andra tillgångar återförs om det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. En nedskrivning återförs endast i den utsträckning tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som tillgången skulle ha haft om någon nedskrivning inte hade gjorts, med beaktande av de avskrivningar som då skulle ha gjorts.

Nedskrivningar av investeringar som hålls till förfall eller lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om de tidigare skälen till nedskrivningar inte längre föreligger och att full betalning förväntas. Nedskrivningar av egetkapitalinstrument som är klassificerade som finansiella tillgångar som kan säljas, vilka tidigare redovisats i årets resultat, återförs inte via årets resultat utan i övrigt totalresultat. Det nedskrivna värdet är det värde från vilket efterföljande omvärderingar görs, vilka redovisas i övrigt totalresultat. Nedskrivningar av räntebärande instrument, klassificerade som finansiella tillgångar som kan säljas, återförs över årets resultat om det verkliga värdet ökar och ökningen objektivt kan hänföras till en händelse som inträffade efter det att nedskrivningen gjordes.

Varulager

Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet.

Anskaffningsvärdet innefattar alla kostnader för inköp, kostnader för tillverkning samt andra kostnader för transport av lagertillgångarna till deras nuvarande plats och skick. Anskaffningsvärdet för varor som inte är utbytbara, samt för varor och tjänster som produceras för och hålls åtskilda för särskilda projekt, fastställs med utgångspunkt i de specifika kostnader som är hänförliga till respektive produkt.

För andra varor beräknas anskaffningsvärdet enligt först in-/först ut-principen eller genom metoder som bygger på vägda genomsnitt.

Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade försäljningspriset i den löpande verksamheten, efter avdrag för uppskattade färdigställande och försäljningskostnader.

Tillgångar som innehas för försäljning

Tillgångar klassificeras som Tillgångar som innehas för försäljning då det är mycket sannolikt att försäljning kommer att ske. Det kan vara en enskild tillgång, en grupp av tillgångar och därtill hänförliga skulder, eller ett bolag, dvs ett dotter- eller intresseföretag. Tillgångar klassificerade som Tillgångar som innehas för försäljning särredovisas som omsättningstillgång. Skulder hänförliga till Tillgångar som innehas för försäljning särredovisas som kortfristiga skulder i Rapport över finansiell ställning. Omedelbart före klassificering som Tillgångar som innehas för försäljning, bestäms det redovisade värdet av tillgångarna och skulderna (och alla tillgångar och skulder i en avyttringsgrupp) i enlighet med tillämpliga standarder. Därefter redovisas Tillgångar som innehas för försäljning till det lägsta av redovisat värde och verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader. Värdeförändringar redovisas i resultatet.

Eget kapital

Återköp av egna aktier

Förvärv av egna aktier redovisas som en minskning av eget kapital.

Likvid från avyttring av egna aktier redovisas som en ökning av eget kapital. Eventuella transaktionskostnader redovisas direkt mot eget kapital.

Preferensaktier

Ratos redovisar preferensaktier som eget kapital i enlighet med IAS 32, då Ratos inte har något åtagande att lösa in utestående preferensaktier. Ratos styrelse har möjlighet att fatta beslut om inlösen av preferensaktier. Utdelning till preferensaktieägare kräver stämmobeslut.

forts. Not 1

Utdelningar

Utdelningar redovisas som skuld efter det att årsstämman fattat beslut om utdelningen.

Ersättning till anställda

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där företagets förpliktelse är begränsad till de avgifter företaget åtagit sig att betala. I sådant fall beror storleken på den anställdes pension på de avgifter som företaget betalar till planen eller till ett försäkringsbolag och den kapitalavkastning som avgifterna ger. Följaktligen är det den anställda som bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i årets resultat i den takt de intjänas.

Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän i Sverige tryggas genom försäkring i Alecta. Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 10, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Information som gör det möjligt att redovisa denna plan som en förmånsbestämd plan är hittills inte tillgänglig.

Pensionsplanen enligt ITP som tryggas genom en försäkring i Alecta redovisas därför som en avgiftsbestämd plan.

Förmånsbestämda planer

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda planer beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Ersättningen diskonteras till ett nuvärde och det verkliga värdet på eventuella förvaltningstillgångar dras av. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en förstklassig företagsobligation med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. När det inte finns en aktiv marknad för sådana företagsobligationer används i stället marknadsräntan på statsobligationer med en motsvarande löptid. Beräkningen utförs av en kvalificerad aktuarie med användande av den så kallade projected unit credit-metoden.

När villkoren i en plan förbättras, redovisas den andel av den ökade ersättningen som hänför sig till de anställdas tjänstgöring under tidigare perioder som en kostnad i årets resultat. Omvärderingar som uppkommer till följd av förmånsbestämda planer omfattar även avkastning på förvaltningstillgångar (exklusive ränta) och effekten av tillgångstak (om någon, exklusive ränta). Dessa redovisas omedelbart i övrigt totalresultat. Alla andra kostnader relaterade till förmånsbestämda planer redovisas under personalkostnader i resultaträkningen. Koncernen redovisar ränta på förmånsbestämda förpliktelser under finansnettot i resultaträkningen. När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till nettot av oredovisade aktuariella förluster och oredovisade kostnader för tjänstgöring under tidigare perioder och nuvärdet av framtida återbetalningar från planen eller minskade framtida inbetalningar till planen.

Övriga långfristiga ersättningar

Den del av rörlig ersättning till anställda som endast utbetalas om den anställda kvarstår i tjänst redovisas under Övriga långfristiga skulder. Ersättningen diskonteras till ett nuvärde och det verkliga värdet på eventuella förvaltningstillgångar dras av. Diskonteringsräntan fastställs på samma grunder som för förmånsbestämda pensionsplaner.

Ersättningar vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktligt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar lämnas som ett erbjudande för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras

och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnader när de relaterade tjänsterna erhålls.

Incitamentsprogram

Ratos AB:s köptionsprogram säkras genom återköp av egna aktier. Återköp av egna aktier redovisas som en minskning av eget kapital. Optionerna har förvärvats till marknadsmässigt pris och optionspremien redovisas direkt mot eget kapital. Vid ett eventuellt framtida utnyttjande av optionerna kommer lösenpriset att inbetalas och öka det egna kapitalet.

Erhållen premie redovisas som finansiell skuld. Det har initialt inte inneburit någon kostnad för företaget då en värdering av optionernas verkliga värde motsvarar den premie företaget har erhållit.

Skulden omvärderas löpande till verkligt värde genom tillämpning av en optionsvärderingsmodell, med beaktande av gällande villkor. Värdeförändringar under optionens löptid redovisas som en finansiell post.

Om en syntetisk option utnyttjas av innehavaren regleras den finansiella skulden. Realiserat resultat ingår i resultatet som en finansiell post. Om de syntetiska optionerna förfaller värdelösa intäktsförs den redovisade skulden.

I de fall en marknadsmässig premie inte har erlagts redovisas och värderas dessa i enlighet med IFRS 2. Grundläggande för IFRS 2 är att företaget bär den kostnad det har inneburit att inte erhålla en marknadsmässig premie. Kostnaden som initialt motsvaras av marknadsvärdet på skulden redovisas som ersättningar till anställda. I vissa fall periodiseras kostnaden över en intjänandeperiod. Skulden omvärderas löpande till verkligt värde och värdeförändringar redovisas i årets resultat.

Resultat per aktie

Resultat per aktie baseras på årets resultat i koncernen hänförligt till moderbolagets aktieägare reducerat med periodens utdelning till preferensaktieägare dividerat med genomsnittligt utestående stamaktier.

Utspänningseffekten av optionsprogrammen beror på utestående köptioner under året. Beräkningen av antalet aktier utgår från skillnaden mellan lösenpriset för alla utestående köptioner och genomsnittlig börskurs för motsvarande antal aktier. Skillnaden motsvarar, med hänsyn till genomsnittlig börskurs på Ratos-aktien, ett visst antal aktier. Dessa aktier, tillsammans med nuvarande antal aktier, ger ett beräknat antal aktier som används för att erhålla utspänningseffekten.

Avsättningar

En avsättning skiljer sig från andra skulder genom att det råder ovisshet om betalningstidpunkt eller beloppets storlek för att reglera avsättningen.

En avsättning redovisas i Rapport över finansiell ställning när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Avsättningar görs med det belopp som är den bästa uppskattningen av vad som krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen på balansdagen. Om effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med avsättningen.

En avsättning för förlustkontrakt redovisas när fördelarna som koncernen förväntas erhålla från ett kontrakt är lägre än de oundvikliga kostnaderna för att uppfylla förpliktelsen enligt kontraktet.

forts. Not 1

En avsättning för garantier redovisas när de underliggande produkterna eller tjänsterna säljs. Avsättningen baseras på historiska data om garantier och en sammanvägning av tänkbara utfall i förhållande till de sannolikheter som utfallen är förknippade med.

Omstrukturering

En avsättning för omstrukturering redovisas när det finns en fastställd, utförlig och formell omstruktureringsplan och omstruktureringen har antingen påbörjats eller blivit offentligt tillkännagiven. Ingen avsättning görs för framtida rörelsekostnader.

Skatt

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultatet utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Till aktuell skatt hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas med utgångspunkt i skillnaden mellan redovisat och skattemässigt värde på tillgångar och skulder, om återvinning respektive reglering av skillnaden är sannolik. En värdering görs baserat på de skattesatser och skatteregler som har beslutats eller aviserats per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas i den mån det är sannolikt att de kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolaget har upprättat sin årsredovisning enligt årsredovisningslagen och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 Redovisning för juridisk person. Även av Rådet för finansiell rapportering utgivna uttalanden för noterade företag tillämpas. RFR 2 innebär att moderbolaget i årsredovisningen för den juridiska personen ska tillämpa samtliga av EU antagna IFRS och uttalanden så långt det är möjligt inom ramen för årsredovisningslagen, tryggandelagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Rekommendationen anger vilka undantag från och tillägg till IFRS som ska göras.

Skillnaderna mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper framgår nedan.

De nedan angivna redovisningsprinciperna för moderbolaget tillämpas konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderbolagets finansiella rapporter.

Klassificering och uppställningsformer

Moderbolagets resultaträkning och balansräkning är uppställda enligt årsredovisningslagens scheman, medan Rapport över totalresultat, Rapport över förändringar i eget kapital och Rapport över kassaflöden baseras på IAS 1 Utformning av finansiella rapporter respektive IAS 7 Rapport över kassaflöden. De skillnader mot koncernens rapporter som gör sig gällande i moderbolagets resultat- och balansräkningar utgörs främst av redovisning av finansiella intäkter och kostnader, anläggningstillgångar, eget kapital samt förekomsten av avsättningar som egen rubrik i balansräkningen.

Finansiella instrument

Moderbolaget tillämpar reglerna i årsredovisningslagen 4 kap 14 § a-e som tillåter värdering av vissa finansiella instrument till verkligt värde.

Anteciperade utdelningar

Anteciperad utdelning från dotterföretag redovisas i de fall moderbolaget ensamt har rätt att besluta om utdelningens storlek och detta har beslutats innan moderbolaget publicerat sina finansiella rapporter.

Intresse- och dotterföretag

Andelar i intresse- och dotterföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden.

Detta innebär att transaktionsutgifter inkluderas i det redovisade värdet för innehav i dotterföretag och intresseföretag. I koncernen däremot redovisas transaktionsutgifterna för dotterföretag direkt i resultatet.

Villkorade köpeskillingar värderas utifrån sannolikheten av att köpeskillingen kommer att utgå. Eventuella förändringar av avsättningen/fordran ökar/reducerar anskaffningsvärdet. I koncernredovisningen redovisas villkorade köpeskillingar till verkligt värde med värdeförändringar över resultatet.

Koncernbidrag och aktieägartillskott

I de fall moderbolaget lämnar aktieägartillskott aktiveras dessa som aktier och andelar i den mån nedskrivning inte erfordras.

Moderbolaget kan varken ge eller ta emot koncernbidrag på grund av dess skattemässiga status, se Skatt nedan.

Skatt

Moderbolaget beskattas enligt reglerna för investmentbolag. Det innebär att uppkomna kapitalvinster på aktier och andra delägarätter inte är skattepliktiga. Kapitalförluster är inte avdragsgilla.

Bolaget deklarerar en schablonintäkt på 1,5% av marknadsvärdet på noterade aktier som vid årets ingång innehafts mindre än ett år eller där ägarandelen (röstetalet) understiger 10% av rösterna. Mottagna utdelningar och ränteintäkter redovisas som skattepliktig intäkt. Räntekostnader och omkostnader är avdragsgilla liksom lämnad utdelning. Dessa regler leder till att moderbolaget normalt inte betalar någon inkomstskatt. Ratos koncernmässiga skattekostnad utgörs därför så gott som uteslutande av intresse- och dotterföretagens skatt.

Not 2 Koncernens resultaträkning

Mkr	2016	2015
Resultat/resultatandelar före skatt ¹⁾		
AH Industries (70%)	19	-15
Aibel (32%)	-198	-75
Arcus (83% / 24 %) ²⁾	4	106
Biolin Scientific (100%)	-28	3
Bisnode (70%)	47	201
Diab (96%)	84	105
GS-Hydro (100%)	-149	11
HENT (73%)	191	194
HL Display (99%)	43	-28
Jøtul (93%)	-10	-42
KVD (100%)	31	21
Ledil (66%)	91	65
Nebula (73%)	71	71
Summa bolag i portföljen alla redovisade perioder	196	618
airteam (70%) ³⁾	14	
Gudrun Sjödén Group (30%) ⁴⁾	8	
Oase Outdoors (79%) ⁵⁾	-44	
Plantagen (99%) ⁶⁾	-37	
Serena Properties (56%) ⁷⁾	56	
Speed Group (70%) ⁸⁾	11	10
TFS (60%) ⁹⁾	6	-2
Summa bolag förvärvade under redovisade perioder	13	8
Euromaint (100%) ¹⁰⁾	9	-224
Hafa Bathroom Group (100%) ¹¹⁾		3
Inwido (31%) ¹²⁾		42
Mobile Climate Control (100%) ¹³⁾	77	108
Nordic Cinema Group (58%) ¹⁴⁾		108
Summa bolag avyttrade under redovisade perioder	86	38
Summa resultat/resultatandelar	295	664
Exit Arcus	1 403	
Exit Euromaint	0	
Exit Mobile Climate Control	268	
Exit Hafa Bathroom Group		-93
Exit Inwido		290
Exit Nordic Cinema Group		905
Summa exitresultat	1 672	1 101
Nedskrivning AH Industries	-135	-85
Nedskrivning Aibel	-1 692	
Nedskrivning Biolin Scientific	-314	
Nedskrivning Euromaint	-122	-480
Nedskrivning GS-Hydro	-160	
Nedskrivning Jøtul	-81	
Resultat från bolag	-538	1 200
Operativa förvaltningskostnader	-261	-208
Övriga kostnader, inkl. transaktionskostnader	-56	-47
Kostnader, vilka kommer att belasta portföljbolag	-9	3
Finansiella poster	-27	-56
Resultat före skatt	-890	892
Skatt	-180	-216
Årets resultat	-1 071	676
<i>Hänförligt till</i>		
Moderbolagets ägare	-500	496
Minoritetsägare	-570	180

Ratos verksamhet består av förvärv, utveckling och försäljning av företag. Det sätt på vilket vi följer verksamheten speglas inte fullt ut i de finansiella rapporterna upprättade enligt IFRS. Ratos har därför valt att presentera en egen version av koncernens resultaträkning.

Av tabellen till vänster framgår vilka bolag som bidrar till koncernens resultat före skatt och med hur mycket. Dotterföretag ingår till 100% och investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden med ägd andel före skatt. Resultat före skatt är densamma som i Koncernens resultaträkning.

Ratos resultat

Resultatet före skatt för helåret 2016 uppgick till -890 Mkr (892). Det negativa redovisade resultatet påverkas av nedskrivningar om sammanlagt 2 504 Mkr, varav 1 895 Mkr är hänförligt till moderbolagets ägare.

Resultat/resultatandelar från bolagen ingår med 295 Mkr (664). Det lägre resultatet jämfört med föregående år är främst hänförligt till den svaga marknadsutvecklingen inom off-shore som påverkar Aibel och GS-Hydro, negativa valutaeffekter i Bisnodes finansnetto.

Periodens relativt sett höga skattekostnad beror på genomförda nedskrivningar, vilka är ej skattemässigt avdragsgilla samt skattemässiga förluster i Ratos moderbolag och i vissa portföljbolag, vilka inte har aktiverats.

Intäkter och kostnader i moderbolaget och centrala bolag

Ratos operativa förvaltningskostnader uppgick till -261 Mkr (-208). De operativa förvaltningskostnaderna består bland annat av löpande kostnader som personalkostnader, noterings- och revisionskostnader, styrelsearvoden samt kostnader relaterade till Ratos nordiska verksamhet. Den ökade kostnaden är hänförligt till organisatoriska förändringar genomförda under 2016 för att effektivisera verksamheten på Ratos.

¹⁾ Dotterföretagens resultat ingår med 100% i koncernens resultat och investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden ingår med ägd andel före skatt.

²⁾ Arcus ingår som ett dotterföretag till och med november 2016 och därefter som ett intresseföretag med en ägarandel om 24%.

³⁾ airteam ingår som dotterföretag från och med april 2016.

⁴⁾ Gudrun Sjödén Group ingår som intresseföretag med en ägarandel om 30% från och med september 2016.

⁵⁾ Oase Outdoors ingår som dotterföretag från och med september 2016.

⁶⁾ Plantagen ingår som dotterföretag från och med december 2016.

⁷⁾ Serena Properties ingår som joint venture med en ägarandel om 56% från januari 2016.

⁸⁾ Speed Group ingår som dotterföretag från och med september 2015.

⁹⁾ TFS ingår som dotterföretag från och med oktober 2015.

¹⁰⁾ Euromaint ingår som dotterföretag till november 2016.

¹¹⁾ Hafa Bathroom Group ingår som dotterföretag till oktober 2015.

¹²⁾ Inwido ingår som intresseföretag med en ägarandel om 31% fram till april respektive 10% fram till oktober 2015.

¹³⁾ Mobile Climate Control ingår som dotterföretag till och med november 2016.

¹⁴⁾ Nordic Cinema Group ingår som dotterföretag till och med juni 2015.

Not 3 Rörelsesegment

Ratos är ett investeringsbolag vars verksamhet består av förvärv, utveckling och försäljning av företrädesvis onoterade nordiska företag. Ratos ska över tid skapa högsta möjliga avkastning genom att som aktiv ägare förverkliga potentialen i ett antal utvalda bolag och investeringssituationer. Ratos erbjuder därmed en unik investeringsmöjlighet för aktiemarknadens aktörer.

Ratos ledning och styrelse, Ratos-koncernens "högsta verkställande beslutsfattare", följer upp verksamheten utifrån utvecklingen i Ratos samtliga bolag. Nettoomsättning, EBITA, operativ EBITA och EBT följs upp för bolagen, individuellt och sammantaget. Ledning och styrelse följer även upp verksamheten utifrån hur väl det bolagsanpassade avkastningsmålet uppnås.

2016, Mkr	Nettoomsättning	Avskrivningar ¹⁾	Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	Ränteintäkter	Räntekostnader ²⁾	EBT ⁴⁾	Räntebärande ³⁾ nettofordran (+)/ nettoskuld (-)
Bolag							
AH Industries	1 059	-35			-20	19	
Aibel			-198			-198	
airteam ⁵⁾	601	-26		0	-5	14	-197
Arcus ⁶⁾	2 294	-48	3	7	-71	4	
Biolin Scientific	186	-15		0	-5	-28	-56
Binode	3 458	-148		1	-86	47	-1 745
Diab	1 516	-65		0	-36	84	-890
Euromaint ⁷⁾	1 061	-20		0	-16	9	
GS-Hydro	886	-24		1	-19	-149	-368
Gudrun Sjödén ⁸⁾			8			8	
HENT	7 991	-7		3	-9	191	733
HL Display	1 417	-36		0	-30	43	-569
Jøtul	898	-49		1	-23	-10	-534
KVD	321	-6		0	-5	31	-143
Ledil	365	-1		0	-10	91	-123
Mobile Climate Control ⁹⁾	1 194	-13		0	-16	77	
Nebula	332	-27		0	-19	71	-440
Oase Outdoors ¹⁰⁾	14	-2		0	-3	-44	-284
Plantagen ¹¹⁾	280	-7		-1	-7	-37	-2 384
Serena Properties ¹²⁾			36			56	
Speed Group	562	-31		0	-2	11	50
TFS	793	-30		1	-2	6	-3
Summa	25 228	-591	-151	15	-384	295	-6 954
Exit Arcus						1 403	
Exit Euromaint						0	
Exit Mobile Climate Control						268	
Exitresultat						1 672	
Nedskrivning AH Industries						-135	
Nedskrivning Aibel						-1 692	
Nedskrivning Biolin						-314	
Nedskrivning Biolin						-122	
Nedskrivning Euromaint						-160	
Nedskrivning Jøtul						-81	
Summa bolag	25 228	-591	-151	15	-384	-538	-6 954
Hänförligt till moderbolaget och centrala bolag	0	-4	-1	32	0	-353	3 015
Övrigt/elimineringar				-10	10		
Koncernen totalt	25 228	-594	-152	36	-374	-890	-3 939

¹⁾ Avskrivningar på immateriella och materiella anläggningstillgångar.

²⁾ Inklusive aktieägarlånaräntor.

³⁾ Exklusive aktieägarlån.

⁴⁾ Dotterföretagens resultat ingår med 100% i koncernens resultat och investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden ingår med ägd andel före skatt.

⁵⁾ airteam ingår som dotterföretag från och med april 2016.

⁶⁾ Arcus ingår som ett dotterföretag till och med november 2016 och därefter som ett intresseföretag med en ägarandel om 24%.

⁷⁾ Euromaint ingår som dotterföretag till november 2016.

⁸⁾ Gudrun Sjödén Group ingår som intresseföretag med en ägarandel om 30% från och med september 2016.

⁹⁾ Mobile Climate Control ingår som dotterföretag till och med november 2016.

¹⁰⁾ Oase Outdoors ingår som dotterföretag från och med september 2016.

¹¹⁾ Plantagen ingår som dotterföretag från och med december 2016.

¹²⁾ Serena Properties ingår som joint venture med en ägarandel om 56% från januari 2016.

forts. Not 3

2015, Mkr	Netto- omsättning	Avskriv- ningar ¹⁾	Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandels- metoden	Ränte- intäkter	Ränte- ²⁾ kostnader	EBT ⁴⁾	Räntebärande ³⁾ nettofordran (+)/ nettoskuld (-)
Bolag							
AH Industries	1 013	-35		9	-26	-15	-288
Aibel			-75	0	0	-75	
Arcus Gruppen	2 586	-54	5	10	-81	106	-1 009
Biolin Scientific	227	-15		0	-6	3	-135
Bisnode	3 535	-155		2	-87	201	-1 896
Diab	1 450	-62		1	-43	105	-796
Euromaint	2 273	-35		0	-24	-224	-503
GS-Hydro	1 175	-24		1	-14	11	-351
Hafa Bathroom Group ⁵⁾	149	-1		0	-1	3	
HENT	5 716	-6		6	-8	194	482
HL Display	1 488	-39		1	-41	-28	-627
Inwido ⁶⁾			42	0	0	42	
Jøtul	930	-52		1	-21	-42	-476
KVD	317	-5		0	-6	21	-159
Ledil	297	-1		0	-10	65	-182
Mobile Climate Control	1 264	-15		0	-26	108	-421
Nebula	299	-22		0	-13	71	-490
Nordic Cinema Group ⁷⁾	1 356	-80	14	0	-55	108	
Speed Group ⁸⁾	203	-3		1	-1	10	-41
TFS ⁹⁾	203	-1		0	0	-2	17
Summa	24 480	-604	-14	34	-464	664	-6 875
Exit Nordic Cinema Group						905	
Exit Inwido						290	
Exit Hafa Bathroom Group						-93	
Exitresultat						1 101	
Nedskrivning AH Industries						-85	
Nedskrivning Euromaint						-480	
Summa bolag	24 480	-604	-14	34	-464	1 200	-6 875
Hänförligt till moderbolaget och centrala bolag		-3	0	15	-9	-308	4 698
Övrigt/elimineringar				-12	12		
Koncernen totalt	24 480	-607	-14	36	-460	892	-2 177

¹⁾ Avskrivningar på immateriella och materiella anläggningstillgångar.

²⁾ Inklusivt aktieägarlånaräntor.

³⁾ Exklusivt aktieägarlån.

⁴⁾ Dotterföretagens resultat ingår med 100% i koncernens resultat och investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden ingår med ägd andel före skatt.

⁵⁾ Hafa Bathroom Group ingår som dotterföretag till oktober 2015.

⁶⁾ Inwido ingår som intresseföretag med en ägarandel om 31% fram till april respektive 10% fram till oktober 2015.

⁷⁾ Nordic Cinema Group ingår som dotterföretag till och med juni 2015.

⁸⁾ Speed Group ingår som dotterföretag från och med september 2015.

⁹⁾ TFS ingår som dotterföretag från och med oktober 2015.

Ratos-koncernen har tonvikten gentemot den nordiska marknaden vilket avspeglas i att andelen av nettoomsättningen i de nordiska länderna uppgår till cirka 68% (64%). Övriga Europa är den näst största marknaden och utgör cirka 19% (22%) och resterande del är jämnt fördelad mellan Nordamerika och övriga världen.

Ingen enskild kund svarar för mer än 10% av de totala intäkterna.

Not 4 Intäkternas fördelning

Koncernen

Mkr	2016	2015
<i>Nettoomsättningens fördelning</i>		
Varuförsäljning	11 504	14 429
Tjänsteuppdrag	4 624	3 904
Entreprenaduppdrag	8 877	6 079
Ersättningsbara utlägg	223	67
	25 228	24 480

Not 5 Förvärvade och avyttrade verksamheter

Förvärv 2016

Förvärv av dotterföretag

Plantagen

I slutet av november 2016 förvärvade Ratos 99% av aktierna i Plantagen i enlighet med det avtal som tecknats i september samma år. Köpeskillingen (equity value) uppgick till 1,2 miljarder NOK motsvarande ett enterprise value om 2,8 miljarder NOK, justerat för estimerad nettoskuld vid affärens slutförande. Ratos har erlagt 1,4 miljarder SEK. Förvärvet genomfördes via det helägda dotterbolaget Blomster Intressenter AB som tecknade 99% av aktierna i Plantasjen Holding AS, vilket förvärvade 100% av aktierna i Plant Topco AS via sitt helägda dotterbolag Plantasjen Group AS.

Plantagen grundades 1986 i Norge och är Nordens ledande kedja för försäljning av växter och växttillbehör med totalt 124 butiker i Norge, Sverige och Finland, främst inriktade mot konsumenter. Plantagen har cirka 1 200 medarbetare.

Sammanlagd överförd ersättning för förvärvet av aktierna i Plantagen uppgår till 1 232 Mkr. Goodwill uppgår i den preliminära förvärvsanalysen till 2 391 Mkr och utgörs främst av tillväxt, affärsmodell samt en organisation med stark kultur. Plantagen ingår i Ratos-koncernen från förvärvstidpunkten med en nettoomsättning om 280 Mkr och ett resultat före skatt om -37 Mkr. För perioden januari till december uppgick nettoomsättningen till 3 696 Mkr och resultat före skatt till 56 Mkr. Förvärvsrelaterade transaktionskostnader uppgår till 24 Mkr.

Preliminär förvärvsanalys

Plantagen	Mkr
Varumärke	624
Kundrelationer	40
Övriga immateriella anläggningstillgångar	4
Materiella anläggningstillgångar	841
Finansiella anläggningstillgångar	21
Uppskjuten skattefordran	230
Omsättningstillgångar	528
Likvida medel	198
Innehav utan bestämmande inflytande	-11
Uppskjuten skatteskuld	-148
Långfristiga skulder och avsättningar	-3 027
Kortfristiga skulder	-459
Netto identifierbara tillgångar och skulder	-1 159
Goodwill	2 391
Överförd ersättning	1 232
varav kontant utbetald	1 222
via apportemission	10

Oase Outdoors

I september 2016 förvärvade Ratos 79% av aktierna i danska Oase Outdoors, i enlighet med det avtal som tecknades i juni samma år. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 380 MDKK, varav Ratos erlagt 126 MDKK. Förvärvet genomfördes via det helägda dotterbolaget Outdoor Intressenter AB, som tecknade 79% av aktierna i Sunrise TopCo ApS, vilket sedan förvärvade 100% av aktierna i Oase Outdoors ApS via sitt dotterbolag Sunrise BidCo.

Oase Outdoors är ett familjeägt bolag som utvecklar, designar och säljer innovativ utrustning för camping och friluftsliv under tre starka varumärken, Outwell®, Easy Camp® och Robens®. Produkterna distribueras globalt till mer än 40 marknader via återförsäljare.

Sammanlagd överförd ersättning för förvärvet av aktierna i Oase Outdoors uppgår till 423 Mkr. Goodwill uppgår i den preliminära förvärvsanalysen till 223 Mkr och utgörs främst av tillväxt, affärsmodell samt en organisation med stark kultur. Oase Outdoors ingår i Ratos-koncernen från förvärvstidpunkten med en nettoomsättning om 14 Mkr och ett resultat före skatt om -44 Mkr. För perioden januari till december

uppgick nettoomsättningen till 422 Mkr och resultat före skatt till 37 Mkr. Förvärvsrelaterade transaktionskostnader uppgår till 8 Mkr.

Preliminär förvärvsanalys

Oase Outdoors	Mkr
Varumärke	165
Kundrelationer	6
Immateriella anläggningstillgångar	0
Materiella anläggningstillgångar	5
Finansiella anläggningstillgångar	1
Omsättningstillgångar	91
Likvida medel	13
Uppskjuten skatteskuld	-39
Kortfristiga skulder	-43
Netto identifierbara tillgångar och skulder	200
Goodwill	223
Överförd ersättning	423
varav kontant utbetald	359
varav revers	64

airteam

Ratos förvärvade 70% av aktierna i airteam under april 2016, i enlighet med det avtal som tecknades i februari samma år. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 575 MDKK, varav Ratos tillfört 272 MDKK. Förvärvet genomfördes genom att Ratos via det helägda dotterbolaget Vento Intressenter AB tecknade 70% av emitterade aktier i det nybildade danska ägarbolaget Airteam TopCo ApS, som i sin tur via Airteam Holding ApS förvärvade 100% av aktierna i Airteam A/S.

airteam erbjuder högkvalitativa och effektiva ventilationslösningar i Danmark och har sitt huvudkontor i Århus. airteam fokuserar på projektutveckling, projektledning och upphandling där projekten i stor utsträckning utförs av ett brett nätverk av kvalitetssäkrade underleverantörer. Dessutom erbjuder airteam underhåll och service av installerade lösningar.

Sammanlagd överförd ersättning för förvärvet av aktierna i airteam uppgår till 740 Mkr. Villkorad köpeskillning är avhängig utfall av kundgarantier i det förvärvade bolaget och kan maximalt uppgå till 37 Mkr, vilket överensstämmer med det bokförda värdet. Goodwill uppgår i den preliminära förvärvsanalysen till 664 Mkr och utgörs främst av tillväxt, affärsmodell samt en organisation med stark kultur. airteam ingår i koncernen från förvärvstidpunkten med en nettoomsättning om 601 Mkr och ett resultat före skatt om 14 Mkr, efter avskrivningar på förvärvsrelaterade immateriella tillgångar om 25 Mkr. För perioden januari till december uppgick nettoomsättningen till 769 Mkr och resultat före skatt till 14 Mkr. Förvärvsrelaterade transaktionskostnader uppgår till 7 Mkr.

Preliminär förvärvsanalys

airteam	Mkr
Varumärke	15
Kundrelationer	57
Materiella anläggningstillgångar	2
Finansiella anläggningstillgångar	2
Omsättningstillgångar	135
Likvida medel	42
Uppskjuten skatteskuld	-47
Långfristiga skulder och avsättningar	-7
Kortfristiga skulder	-122
Netto identifierbara tillgångar och skulder	76
Goodwill	664
Överförd ersättning	740
varav kontant utbetald	703
varav villkorad köpeskillning	37

forts. Not 5

Förvärv redovisade enligt kapitalandelsmetoden Serena Properties

Ratos förvärvade under januari 2016 56% av aktierna i Serena Properties, ett nybildat fastighetsbolag med kommersiella volymhandelsfastigheter i Finland, i enlighet med det avtal som tecknades i november 2015. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 191,5 MEUR, varav Ratos erlagt 39 MEUR (359 Mkr). Förvärvet genomfördes genom att Ratos, via det helägda dotterbolaget Aneres Properties AB tecknade aktier i det nybildade ägarbolaget Serena Properties AB, som i sin tur förvärvade ett flertal finska fastighetsbolag. Det tillförda beloppet inkluderar utlåning till Serena Properties-koncernen från Aneres Properties. Serena Properties är ett joint venture där Ratos har gemensamt bestämmande inflytande och bolaget redovisas därmed enligt kapitalandelsmetoden i koncernen.

Serena Properties äger och förvaltar handelsfastigheter spridda över 14 medelstora städer i Finland. Fastigheterna är belägna på etablerade handelsplatser med attraktiva hyresgäster som till största delen består av dagligvaruhandel och lågprishandel. Fastigheterna ägdes tidigare till 100% av Varma som kvarstår med 43% av ägandet via Serena Properties. Redito anlitas som förvaltare av fastighetsportföljen och innehar 1% av aktierna.

Gudrun Sjödén Group

Ratos förvärvade i september 2016 30% av aktierna i Gudrun Sjödén Group, i enlighet med det avtal som tecknades i juli samma år. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 725 Mkr, varav Ratos erlagt 152 Mkr motsvarande ägarandelen om 30%, efter justering för nettoskuld. Ratos har också avtalat om en option att öka ägarandelen med ytterligare 40% år 2018.

Gudrun Sjödén Group är ett familjeägt, svenskt designföretag med unik färgstark design och en tydlig hållbarhetsprofil. Varumärket Gudrun Sjödén säljs och marknadsförs globalt genom 21 egna butiker i sju länder, global webbshop och postorder samt med onlineförsäljning som största distributionskanal. Kunderna finns i över 50 länder, med Tyskland och Sverige som största marknader. Gudrun Sjödén Group redovisas från förvärvstidpunkten enligt kapitalandelsmetoden i Ratos-koncernen.

Förvärv inom dotterföretag

TFS har under året stärkt sin marknadsposition i Tyskland genom förvärvet av dermatologispecialisten SCIderm GmbH. Bisnode har förvärvat danska NN Markedsdata ApS, belgiska Swan Insights NV samt tre bolag för att stärka sin position i Centraleuropa. airteam har förvärvat Ventek Ventilation A/S.

De förvärvade bolagen utgör dotterföretag i sina respektive koncerner.

De dotterföretag som ingår i Ratos-koncernen vid årets slut och vars förvärv haft störst påverkan på Ratos finansiella rapporter presenteras nedan.

Mkr	Inom Bisnode	Inom TFS
Immateriella anläggningstillgångar	57	2
Materiella anläggningstillgångar	1	4
Omsättningstillgångar	15	37
Likvida medel	7	0
Uppskjuten skatteskuld	-8	-1
Långfristiga skulder	0	
Kortfristiga skulder	-45	-28
Netto identifierbara tillgångar och skulder	27	14
Goodwill	101	23
Överförd ersättning	128	37
varav kontant utbetalad	120	15
varav villkorad köpeskillning	8	22

Fastställande av förvärvsanalys i Speed Group och TFS

Under 2016 har de tidigare preliminära förvärvsanalyserna för förvärvet av Speed Group i september 2015 och förvärvet av TFS i oktober 2015 fastställts, och immateriella tillgångar i form av varumärke och kundkontrakt har värderats. Som en konsekvens därav har tidigare redovisad goodwill minskat. De kompletta slutliga förvärvsanalyserna per förvärvstidpunkten återfinns nedan. Identifierade kundkontrakt skrivs av från förvärvstidpunkten och över kontraktens löptid. Avskrivningar av kundkontrakt i Speed Group har belastat periodens resultat med 17 Mkr, netto efter effekt från uppskjuten skatt. Avskrivningar av kundkontrakt i TFS har belastat periodens resultat med 21 Mkr, netto efter effekt från uppskjuten skatt.

Speed Group Mkr	Preliminär förvärvsanalys	Slutlig förvärvsanalys
Varumärke		5
Kundrelationer		64
Materiella anläggningstillgångar	20	20
Omsättningstillgångar	201	201
Likvida medel	25	25
Uppskjuten skatteskuld	-1	-16
Kortfristiga skulder	-289	-289
Netto identifierbara tillgångar och skulder	-44	10
Goodwill	342	289
Överförd ersättning	299	299

TFS Mkr	Preliminär förvärvsanalys	Slutlig förvärvsanalys
Varumärke		21
Kundrelationer		55
Materiella anläggningstillgångar	7	7
Finansiella anläggningstillgångar	3	3
Omsättningstillgångar	177	177
Likvida medel	36	36
Innehav utan bestämmande inflytande	-150	-150
Uppskjuten skatteskuld		-17
Långfristiga skulder och avsättningar	-1	-1
Kortfristiga skulder	-216	-216
Netto identifierbara tillgångar och skulder	-145	-86
Goodwill	370	311
Överförd ersättning	225	225

Avyttringar 2016

Kassaflödeseffekt från avyttrade företag återfinns i not 35.

Euromaint

I november 2016 avyttrade Ratos 100% av aktierna i dotterbolaget Euromaint i enlighet med det avtal som tecknades i oktober samma år. Försäljningspriset uppgick till cirka 650 Mkr (enterprise value). Avyttringen gav inte någon exitresultateffekt då innehavet skrevs ned till nettoförsäljningsvärde under kvartal tre.

Mobile Climate Control

I november 2016 avyttrade Ratos 100% av aktierna i dotterbolaget Mobile Climate Control i enlighet med det avtal som tecknades samma månad. Försäljningspriset uppgick till 1 373 Mkr och gav upphov till ett exitresultat om 268 Mkr.

Börsnotering av Arcus

Den 1 december 2016 noterades dotterbolaget Arcus på Oslo Børs till en kurs om 43 NOK per aktie. Ratos avyttrade i samband med noteringen aktier till ett sammanlagt värde om 1 194 Mkr. Då Arcus genom transaktionen övergått från att vara ett dotterföretag till att vara ett intresseföretag till Ratos har, i enlighet med IFRS, hela innehavet i samband med övergången omvärderats till verkligt värde, baserat på noteringskursen. Exitvinsten, vilken baseras på både realiserade aktier och omvärdering av de aktier som behålls, uppgick till 1 403 Mkr.

Försäljning av Analytical Instruments, en del av Biolin Scientific

Biolin Scientific har i december avyttrat affärsområdet Analytical Instruments. Försäljningen gav en mindre exitresultateffekt för Ratos. Kvarvarande verksamhet kommer framöver bedrivas under namnet Sophion och redovisas som övrig nettotillgång i Ratos.

Avtal om försäljning av AH Industries

I december tecknade Ratos avtal om försäljning av samtliga aktier i AH Industries till ett enterprise value om 240 MDKK för 100% av bolaget. Ratos ägarandel uppgår till 70%. Försäljningen förväntas inte ge någon betydande exit-resultateffekt vid affärens slutförande under första kvartalet 2017.

Avyttring inom dotterföretag

Ratos dotterföretag Bisnode avyttrade under året Bisnode Campaign AS. Ratos dotterföretag Euromaint, tecknade i december 2015 avtal om att sälja samtliga aktier i sitt tyska dotterföretag. Avyttringen slutfördes under det första kvartalet 2016.

Förvärv 2015**Förvärv av dotterföretag****TFS**

Ratos tecknade i september avtal om att förvärva 60% av aktierna i TFS Trial Form Support International AB (TFS). Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgår till cirka 47 MEUR, varav Ratos tillför cirka 27 MEUR i eget kapital inklusive maximal tilläggsköpeskillning. Förvärvet slutfördes 1 oktober 2015.

Förvärvet genomfördes via ett av Ratos helägt nybildat ägarbolag, Medcro Intressenter AB. Medcro Intressenter förvärvade 60% av aktierna i TFS. Förvärvsanalysen framgår nedan.

TFS är en internationell tjänsteleverantör, så kallad Contract Research Organisation (CRO), som på uppdrag av läkemedels-, bioteknik- och medicinteknikindustrin, samt närliggande branscher, genomför kliniska studier i human fas. TFS erbjuder en bred medicinsk kompetens och en nischad expertis som på global basis hjälper sina kunder att på ett reglerat och säkert sätt testa läkemedel kliniskt.

Preliminär förvärvsanalys

TFS	Mkr
Materiella anläggningstillgångar	7
Finansiella anläggningstillgångar	3
Omsättningstillgångar	177
Likvida medel	36
Innehav utan bestämmande inflytande	-150
Långfristiga skulder och avsättningar	-1
Kortfristiga skulder	-216
Netto identifierbara tillgångar och skulder	-145
Goodwill	370
Överförd ersättning ¹⁾	225
¹⁾ Kontant	136
Villkorad köpeskillning	89

Den sammanlagda överförda ersättningen för förvärvet uppgick till 225 Mkr. I den preliminära förvärvsanalysen uppgår goodwill till 370 Mkr. Den goodwill som redovisas för förvärvet återspeglar att bolaget agerar på en växande marknad och är bra positionerade för att växa i linje med eller snabbare än marknaden, samt möjligheten till goda kassaflöden då affärsmodellen kräver relativt låga operativa investeringar.

Det förvärvade företaget ingår i koncernens omsättning för innehavstiden med 203 Mkr och i resultat före skatt med -2 Mkr, inkluderat förvärvskostnader om 8 Mkr. För perioden januari till december 2015 uppgick omsättningen till 689 Mkr och resultat före skatt till 43 Mkr.

Ratos har valt att värdera innehav utan bestämmande inflytande till verkligt värde utifrån det pris som Ratos erlade för sin andel. Förvärvsanalysen är preliminär, vilket innebär att verkligt värde inte har fastställts för samtliga poster. Koncernen kommer att slutligt identifiera och värdera tillgångarna som har förvärvats. Ovan förvärvsanalys kan därmed komma att uppdateras om information eller förhållanden framkommer vilka ger en förändring av posterna. Det verkliga värdet på den villkorade köpeskillingen har uppskattats genom att beräkna nuvärdet av förväntade kassaflöden. Förväntade kassaflöden uppskattas baserat på villkoren i köpeavtalet och faller ut om vissa resultatnivåer uppnås.

Speed Group

I juni 2015 tecknade Ratos avtal om att förvärva 70% av aktierna i Speed Group. Köpeskillingen (enterprise value) för 100% av bolaget uppgick till 450 Mkr, varav Ratos tillförde 285 Mkr i eget kapital. Affären slutfördes 1 september 2015.

Förvärvet genomfördes via ett nybildat ägarbolag, Speed Group Holding AB, där Ratos förvärvade nyemitterade aktier motsvarande 70%. Speed Group Holding förvärvade därefter 100% av aktierna i Speed Group och den preliminära förvärvsanalysen visas nedan.

Speed Group är en leverantör av logistikjänster som sträcker sig från bemanning till fullskaligt övertagande av lagerhantering samt vissa tilläggstjänster inom produktion, rekrytering och utbildning. Speed Group har i dag cirka 700 medarbetare med etablering i sydvästra Sverige och huvudkontor i Borås.

Den sammanlagda överförda ersättningen för förvärvet uppgick till 299 Mkr. I den preliminära förvärvsanalysen uppgår goodwill till 342 Mkr. Den goodwill som redovisas för förvärvet återspeglar främst bolagets tillväxtförmåga, affärsmodell samt en organisation med stark kultur.

Det förvärvade företaget ingår i koncernens omsättning för innehavstiden med 203 Mkr och i resultat före skatt med 10 Mkr. För perioden januari till december 2015 uppgick omsättningen till 536 Mkr och resultat före skatt till 25 Mkr. Förvärvsrelaterade kostnader uppgår till 5 Mkr.

Preliminär förvärvsanalys

Speed Group	Mkr
Materiella anläggningstillgångar	20
Omsättningstillgångar	201
Likvida medel	25
Uppskjuten skatteskuld	-1
Kortfristiga skulder	-289
Netto identifierbara tillgångar och skulder	-44
Goodwill	342
Överförd ersättning ¹⁾	299
¹⁾ Kontant	207
Revers	92

Förvärvsanalysen är preliminär, vilket innebär att verkligt värde inte har fastställts för samtliga poster. Koncernen kommer att slutligt identifiera och värdera tillgångarna som har förvärvats. Ovan förvärvsanalys kan därmed komma att uppdateras om information eller förhållanden framkommer vilka ger en förändring av posterna.

forts. Not 5

Förvärv inom dotterföretag

GS-Hydro förvärvade i oktober det brittiska bolaget First Hose som erbjuder slangar och slangrelaterade komponenter för olje- och gasindustrin i brittiska Nordsjön, vilket kommer att stärka GS-Hydros position som leverantör av lösningar för löpande slangunderhåll. Köpeskillingen består av en initial betalning om 4,5 MGBP (enterprise value) samt en maximal tilläggsköpeskillning om cirka 1,5 MGBP, varav Ratos tillfört 4,5 MGBP (59 Mkr) för att finansiera förvärvet.

I oktober förvärvade Bisnode verksamheten i AIS Nordic. Genom förvärvet utökar Bisnode sitt erbjudande inom fordonsinformations-tjänster. Köpeskillingen uppgick till 65 Mkr. Ratos tillsköt 46 Mkr.

I augusti förvärvade Nebula en del av verksamheten i finska Telecty Group Finland Oy. Förvärvet stärker Nebulas position på den finska marknaden.

Bisnode förvärvade under det tredje kvartalet SN4 International Oy i Finland, en ledande leverantör av Customer Experience Management och Marketing Automation-tjänster till företag i olika branscher.

Under andra kvartalet förvärvade ArcusGruppen 90% av aktierna i Social Wines (tidigare Modern Fluids). Förvärvet är ett led i Arcus-Gruppens strategi att öka marknadsandelen i Finland.

Under första kvartalet 2015 förvärvade Bisnode Octopus System i Tjeckien. Syftet är att stärka Bisnode på den tjeckiska marknaden. Under samma kvartal förvärvade Nordic Cinema Group, via dotterföretag, samtliga aktier i Ski Kinosenter AS. Förvärvet var ett led i SF Kino AS strategi att etablera sig på Osломarknaden.

De dotterföretag som ingår i Ratos-koncernen vid årets slut och vars förvärv har haft störst påverkan på Ratos finansiella rapporter presenteras nedan. Förvärvsanalyserna för förvärven inom ArcusGruppen och GS-Hydro är preliminära medan förvärvsanalyserna för förvärven inom Bisnode är fastställda.

Förvärvsanalys Mkr	Inom Arcus-Gruppen	Inom Bisnode	Inom GS-Hydro
Immateriella anläggningstillgångar	4	36	
Materiella anläggningstillgångar	0	0	3
Finansiella anläggningstillgångar		1	
Omsättningstillgångar	47	8	31
Likvida medel	2	4	
Innehav utan bestämmande inflytande	-2		
Uppskjuten skatteskuld		-8	-0
Långfristiga skulder och avsättningar	-3		
Kortfristiga skulder	-34	-6	-11
Netto identifierbara tillgångar och skulder	14	35	22
Goodwill	22	88	47
Överförd ersättning ¹⁾	36	123	69
¹⁾ Kontant	34	114	58
Revers	2		
Villkorad köpeskillning		9	11

Fastställande av preliminära förvärvsanalyser

En förvärvsanalys är preliminär till dess den fastställs, vilket ska ske inom 12 månader efter förvärvet. Förvärvsanalysen för Ledil har fastställts i enlighet med den preliminära förvärvsanalysen presenterad i Ratos årsredovisning för 2014.

Förvärvsanalysen för Bisnodes förvärv av Grufman Reje har fastställts i enlighet med den preliminära förvärvsanalys presenterad i Ratos årsredovisning för 2014. Förvärvsanalysen för Bisnodes förvärv Debitor Registret presenterad i Ratos årsredovisning 2014 har fastställts vilket har resulterat i att den goodwill som uppstod vid förvärvet har minskat med 5 Mkr.

Avyttring 2015

Avyttring dotterföretag

Nordic Cinema Group

I april ingick Ratos avtal om försäljning av dotterföretaget Nordic Cinema Group. Försäljningen slutfördes i juli. Ratos erhöll 1 667 Mkr, vilket gav en exitvinst om 905 Mkr.

Inwido

Ratos sålde i april 20,9% av det totala antalet aktier i Inwido AB (publ). Försäljningen genomfördes till ett pris om 91 kr per aktie, totalt 1 103 Mkr, och gav en exitvinst om 236 Mkr. Efter försäljningen ägde Ratos 10,4% av aktierna i Inwido. Ratos bedömde att koncernen även efter delavyttringen hade ett betydande inflytande över Inwido trots att koncernen ägde mindre än 20% av aktierna. Detta berodde på bedömt oförändrat inflytande och fortsatt styrelserepresentation. Inwido klassificerades fortsättningsvis som intresseföretag. Ratos sålde i oktober sitt kvarvarande aktieinnehav om 10,4% i Inwido AB (publ). Försäljningen gjordes till ett pris om 83 kronor per aktie, totalt 498 Mkr. Försäljningen gav en exitvinst om 54 Mkr. Ratos äger efter försäljningen inga aktier i Inwido.

Hafa Bathroom Group

I november sålde Ratos sitt innehav i Hafa Bathroom Group. Försäljningspriset uppgick till cirka 50 Mkr (enterprise value) och resulterade i en exitförlust om 93 Mkr, inklusive nedskrivning om 84 Mkr.

Not 6 Övriga rörelseintäkter

Koncernen

Mkr	2016	2015
Hyresintäkter	2	3
Vinst vid försäljning av anläggningstillgångar	4	28
Vidarefakturerade kostnader		8
Övriga	83	81
	88	120

Moderbolaget

Mkr	2016	2015
Hyresintäkter	1	1
Övriga	1	2
	2	3

Not 7 Realisationsresultat vid försäljning av koncernföretag och investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden

Koncernen		
Realisationsresultat vid försäljning av koncernföretag		
Mkr	2016	2015
Arcus	1 403	
Euromaint	0	
Hafa Bathroom Group		-9
Mobile Climate Control	268	
Nordic Cinema Group		905
Företag inom Biolin-koncernen	9	-1
Företag inom Bisnode-koncernen	11	
Företag inom Euromaint-koncernen	-13	6
	1 678	901

Realisationsresultat vid försäljning av investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden		
Mkr	2016	2015
Inwido		290

Moderbolaget		
Resultat från andelar i koncernföretag		
Mkr	2016	2015
Utdelning		983
Resultat vid försäljning av aktier	2 459	8
Nedskrivning	-2 467	-1 033
	-8	-42

Resultat från andelar i intresseföretag		
Mkr	2016	2015
Utdelning		12
Resultat vid försäljning av aktier		920
	0	932

Not 8 Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden

Koncernen		
Resultatandelar		
Mkr	2016	2015
Aibel	-198	-75
Gudrun Sjödén Group	8	
Inwido		42
Serena Properties	36	
Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden, ägda av koncernföretag	2	19
	-152	-14
Andel av skatt från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	18	36
	-134	22

Not 9 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares och styrelsens ersättningar

Medelantalet anställda

	2016		2015	
	Totalt	Varav kvinnor, %	Totalt	Varav kvinnor, %
Moderbolaget	47	53	44	54
Koncernföretag	11 189	31	12 913	31
Koncernen totalt	11 236		12 957	

Varav i:

Sverige	3 233	29	4 029	30
Norge	1 783	21	1 751	22
Finland	511	30	746	39
Danmark	701	23	478	23
Australien	10	30	10	30
Belgien	176	33	195	34
Bosnien-Hercegovina	1	100	1	100
Brasilien	0		1	0
Ecuador	114	8	132	7
Estland	47	94	149	77
Frankrike	145	44	137	45
Förenade Arabemiraten	7	29	8	25
Indien	11	36	9	22
Indonesien	8	50	7	57
Italien	233	18	232	18
Japan	4	43	3	33
Kanada	334	11	316	9
Kina	729	30	635	31
Kroatien	37	61	33	64
Lettland	17	12	85	49
Litauen	173	28	259	37
Malaysia	0		1	0
Nederländerna	62	47	70	40
Polen	694	52	648	51
Rumänien	10	42	10	60
Ryssland	23	43	24	42
Schweiz	103	36	113	35
Serbien	26	85	24	58
Singapore	14	21	17	24
Slovakien	38	21	49	22
Slovenien	97	58	94	54
Spanien	419	65	409	65
Storbritannien	280	28	285	25
Sydkorea	76	18	79	19
Thailand	14	64	14	64
Tjeckien	119	44	127	42
Tyskland	428	44	1 239	19
Ungern	88	57	84	58
USA	379	28	360	25
Österrike	84	49	85	49
Andra länder	10	20	9	22
	11 236		12 957	

forts. Not 9

Könsfördelning i styrelse och bland ledande befattningshavare

	2016-12-31 Andel kvinnor	2015-12-31 Andel kvinnor
Styrelse		
Moderbolaget	43%	29%
Koncernen totalt	21%	17%
Företagsledning		
Moderbolaget	0%	40%
Koncernen totalt	20%	21%

Koncernen – Löner och andra ersättningar

Mkr	Styrelse och ledande befattningshavare	Övriga anställda	Summa
2016			
Koncernen, totalt (varav tantiem)	376 (54)	4 694	5 070 (54)
Varav i Sverige (varav tantiem)	131 (26)	1 433	1 564 (26)
Varav i övriga länder (varav tantiem)	245 (28)	3 261	3 506 (28)
Antal personer	302		
2015			
Koncernen, totalt (varav tantiem)	400 (56)	4 693	5 093 (56)
Varav i Sverige (varav tantiem)	161 (31)	1 447	1 608 (31)
Varav i övriga länder (varav tantiem)	239 (24)	3 246	3 486 (24)
Antal personer	482		

Sociala kostnader

Mkr	2016	2015
Sociala kostnader (varav pensionskostnader)	1 452 (415)	1 479 (396)

Av koncernens pensionskostnader avser 36 Mkr (39) styrelse och ledande befattningshavare i koncernens företag. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 10 Mkr (2).

Moderbolaget – Löner och andra ersättningar

Mkr	2016	2015
Ledande befattningshavare, vd och vvd		
Antal personer ¹⁾	5	5
Löner och andra ersättningar ²⁾ (varav tantiem)	40 (12)	30 (14)
Löner och andra ersättningar, övriga anställda	80	59
Summa	120	89

¹⁾ Per balansdagen var antalet 4 personer.

²⁾ Exklusive semesterersättning.

Sociala kostnader

Mkr	2016	2015
Sociala kostnader (varav pensionskostnader)	58 (19)	46 (13)

Av moderbolagets pensionskostnader avser 4,4 Mkr (3) vd och vvd.

Ersättning till styrelse och ledande befattningshavare

Riktlinjer och principer för ersättning till ledande befattningshavare

De riktlinjer för ersättnings- och incitamentssystem för ledande befattningshavare som redogörs för nedan beslutades av årsstämman 2016. Riktlinjerna har tillämpats under hela 2016.

Incitamentssystem för bolagets affärsorganisation är av stor strategisk betydelse för Ratos. Mot denna bakgrund har ett ersättnings- och incitamentssystem tagits fram som ska erbjuda konkurrenskraftiga villkor samtidigt som bolagets medarbetare motiveras att verka i aktieägarnas intresse.

Incitamentssystemet består av ett antal komponenter – fast lön, rörlig lön, pensionsavsättningar, köpoptioner samt syntetiska optioner – och vilar på fem grundläggande principer.

- Ratos medarbetare ska erbjudas konkurrenskraftiga villkor i en bransch där konkurrensen kring kvalificerade medarbetare är hård och samtidigt uppmuntras att stanna kvar inom Ratos.
- Såväl individuella insatser som gruppens prestationer ska gå att koppla till av styrelsen tydligt uppsatta mål.
- Rörlig lön som utbetalas ska kopplas till den resultatutveckling som kommer aktieägarna till godo. Rörlig lön till ledande befattningshavare utfaller först efter att vissa villkor uppfyllts avseende avkastning på bolagets kapital och utbetalas över en flerårsperiod. Kostnaden för respektive års rörliga lön bokförs dock i sin helhet det år ersättningen intjänats.
- Styrelsen fastställer årligen ett tak för den sammantagna rörliga lönen, vilken maximalt ska uppgå till cirka en procent av bolagets eget kapital vid ingången av verksamhetsåret.
- Ratos nyckelpersoner ska uppmuntras till en samsyn med bolagets aktieägare vilken åstadkoms genom rimligt avvägda optionsprogram där medarbetarna dels tar del av kursstegringar alternativt realiserade värdeökningar, men även tar en personlig risk genom att betala en marknadsmissig premie för optionerna.

Pensionsförmåner utgår i allmänhet i enlighet med ITP-planen. Vid pensionsförmåner som avviker från ITP-planen tillämpas premiebestämda pensionsförmåner. Styrelsen ska ha rätt att frånga dessa riktlinjer om särskilda skäl föreligger i ett enskilt fall.

Rörlig kontantlön till ledande befattningshavare

Den rörliga kontantlönen är knuten till gemensamma och individuella årligen fastställda mål. Målen är både kvantitativa och kvalitativa och syftar till att uppfylla Ratos långsiktiga strategi. Under 2016 har förändringar skett av kriterierna för och beräkningarna av utfallet av rörlig kontantlön. Exempel på mål har varit ökningen av EBITA i portföljbolag samt ökning av värdet av underliggande portföljbolag samt försäljning av vissa definierade portföljbolag.

Rörlig kontantlön utbetalas över en treårsperiod och fördelas med 50% första året och 25% per år de resterande två åren. Kostnaden för respektive års rörliga lön bokförs dock i sin helhet det år ersättningen intjänats. Ett tak har fastställts i förhållande till respektive ledande befattningshavares fasta lön och kan för 2016 maximalt uppgå till 130% av fast lön.

forts. Not 9

Uppföljning och utvärdering av rörlig kontantlön görs i slutet av varje år. Måluppfyllelsen för den verkställande direktören och bolagsledningen följs upp och utvärderas av Ersättningsutskottet och fastställs sedan av styrelsen efter förslag av Ersättningsutskottet.

Köptionsprogram

Årsstämorna från 2001 och framåt har beslutat om köptionsprogram riktade till ledande befattningshavare och andra nyckelpersoner inom Ratos. Medarbetarna har erlagt marknadsmässig premie för köptionerna i samtliga program. Förvärv av köptioner subventioneras genom att köparen erhåller kontant extra ersättning motsvarande högst 50% av optionspremien efter avdrag för 55% schablonskatt, varvid ersättningen fördelas till lika delar över fem år. Utbetalning av ersättningen är villkorad av fortsatt anställning. Köptionerna är utställda på återköpta aktier och har en löptid om drygt 4 år.

Syntetiska optioner

Årsstämman 2016 beslutade, i likhet med årsstämmorna sedan 2007, om ett kontantavräknat optionsprogram relaterat till Ratos investeringar i bolagen. Programmet genomförs genom utgivande av syntetiska optioner som överläts till marknadspris. Programmet ger vd och andra nyckelpersoner inom Ratos möjlighet att ta del av investeringsutfallet i de enskilda bolagen. Optionerna relaterade till en enskild investering har endast ett värde om Ratos årliga avkastning på investeringen överstiger 10%. Det sammanlagda värdet av de utställda optionerna vid sluttidpunkten är högst 3% av skillnaden mellan faktiskt realiserat värde för Ratos investering vid sluttidpunkten och anskaffningsvärdet uppräknat med 10% per år. Förvärv av syntetiska optioner subventioneras genom att köparen erhåller kontant extra ersättning motsvarande högst 50% av optionspremien efter avdrag för 55% schablonskatt, varvid ersättningen fördelas till lika delar över fem år. Utbetalning av ersättningen är villkorad av fortsatt anställning.

Ersättning till Ratos styrelse och ledande befattningshavare

2016 Mkr	Styrelsearvode/ grundlön ¹⁾	Rörlig ersättning ²⁾	Övriga förmåner ³⁾	Pensions- kostnad	Summa	Pensions- förpliktelser
Jonas Wiström, styrelsens ordförande ⁵⁾	1,2	-	-	-	1,2	-
Arne Karlsson, styrelsens ordförande ⁶⁾	0,3	-	-	-	0,3	-
Annette Sadolin, styrelseledamot	0,5	-	-	-	0,5	-
Jan Söderberg, styrelseledamot	0,5	-	-	-	0,5	-
Per-Olof Söderberg, styrelseledamot	0,5	-	-	-	0,5	-
Karsten Slotte, styrelseledamot	0,5	-	-	-	0,5	-
Charlotte Strömberg, styrelseledamot ⁴⁾	0,6	-	-	-	0,6	-
Ulla Litzén, styrelseledamot ^{4) 5)}	0,5	-	-	-	0,5	-
Staffan Bohman, styrelseledamot ^{4) 6)}	0,2	-	-	-	0,2	-
Susanna Campbell, vd ⁸⁾	16,4	0,1	0,1	2,0	18,5	-
Magnus Agervald, vd ⁹⁾	0,9	1,3	-	0,3	2,5	-
Bo Jungner, vvd	3,3	4,1	-	0,6	8,0	-
Henrik Blomé, vvd ⁷⁾	1,5	0,1	0,1	0,2	1,8	-
Lars Johansson, tf vd ¹⁰⁾	3,7	3,8	-	0,8	8,3	-
Andra ledande befattningshavare ¹¹⁾	2,7	2,6	0,1	0,5	5,8	-

¹⁾ Grundlön exklusive semesterersättning. ²⁾ Inklusive subventioner på köptioner och syntetiska optioner. ³⁾ Bilförmån.

⁴⁾ Fakturerat arvode med hänsyn tagen till sociala avgifter. ⁵⁾ Från och med årsstämman 2016. ⁶⁾ Till och med årsstämman 2016.

⁷⁾ Henrik Blomé har ingått i ledningsgruppen fram till och med 2016-06-30 och har därefter ej varit ledande befattningshavare.

⁸⁾ Bonus avser syntetiska optionssubventioner tilldelade under tiden som vvd.

⁹⁾ Susanna Campbell lämnade som vd i Ratos den 2016-07-01. Grundlön omfattar även ersättning för uppsägningstid om 6 månader och avgångsvederlag motsvarande en och en halv årslön. Avgångsvederlaget utbetalas under 2017 och 2018 och avräknas mot eventuell erhållen ersättning från annan part.

¹⁰⁾ Vd från och med 2016-11-14. ¹¹⁾ Lars Johansson har ingått i ledningsgruppen hela 2016. Under perioden 2016-07-01 – 2016-11-13 som tf vd.

¹¹⁾ Övriga 2 personer som ingått i ledningsgruppen under 2016 men under olika perioder.

2015 Mkr	Styrelsearvode/ grundlön ¹⁾	Rörlig ersättning ²⁾	Övriga förmåner ³⁾	Pensions- kostnad	Summa	Pensions- förpliktelser
Arne Karlsson, styrelsens ordförande	1,2	-	-	-	1,2	-
Lars Berg, styrelseledamot ⁶⁾	0,1	-	-	-	0,1	-
Staffan Bohman, styrelseledamot ⁴⁾	0,6	-	-	-	0,6	-
Annette Sadolin, styrelseledamot	0,5	-	-	-	0,5	-
Jan Söderberg, styrelseledamot	0,5	-	-	-	0,5	-
Per-Olof Söderberg, styrelseledamot	0,5	-	-	-	0,5	-
Karsten Slotte, styrelseledamot ⁵⁾	0,4	-	-	-	0,4	-
Charlotte Strömberg, styrelseledamot ⁴⁾	0,6	-	-	-	0,6	-
Susanna Campbell, vd	6,3	5,6	0,1	1,9	13,9	-
Bo Jungner, vvd	3,0	1,8	-	0,7	5,5	-
Henrik Blomé, vvd ⁷⁾	2,4	3,3	0,1	0,4	6,2	-
Andra ledande befattningshavare (2 personer)	4,0	2,9	0,1	1,0	8,0	-

¹⁾ Grundlön exklusive semesterersättning ²⁾ Inklusive köptionssubvention ³⁾ Bilförmån ⁴⁾ Fakturerat arvode med hänsyn tagen till sociala avgifter

⁵⁾ Från och med årsstämman ⁶⁾ Till och med årsstämman ⁷⁾ Henrik Blomé vvd från 2015-02-19.

forts. Not 9

Ersättningar till vd

Rörlig ersättning

Den rörliga ersättningens storlek beslutas diskretionärt av styrelsen på förslag av ersättningsutskottet och inom ramen för den totala rörliga ersättningen till ledande befattningshavare och andra nyckelpersoner. Förvärv av köpoptioner och syntetiska optioner subventioneras inom ramen för optionsprogram för ledande befattningshavare.

Pensionsvillkor

Pensionspremie uppgår till 30% av den fasta lönen. Pensionen är avgiftsbestämd. Det finns inte någon avtalad pensionsålder.

Villkor för avgångsvederlag

Vid uppsägning från Bolagets sida gäller en uppsägningstid om tolv (12) månader. Vid uppsägning från vd's sida gäller en uppsägningstid om sex (6) månader. Det finns inget avtal om avgångsvederlag.

Andra ledande befattningshavare

Rörlig ersättning

För ersättning till övriga ledande befattningshavare inklusive vvd, se tabell på föregående sida.

Pensionsvillkor

Pensionsförmåner utgår i enlighet med ITP-planen, där pensionsgrundande lön är maximalt upp till ITP-taket (30 ibb) för ITP2, för ITP1 finns inget tak. Det finns inte någon avtalad pensionsålder.

Villkor för avgångsvederlag

Vid uppsägning från Bolagets eller ledande befattningshavares sida gäller en uppsägningstid om sex (6) till tolv (12) månader. Det finns inget avtal om avgångsvederlag.

Köpooptioner

	2012 Antal	2013 Antal	2014 Antal	2015 Antal	2016 Antal	Förmån
Innehav 2016-12-31 ¹⁾						
Styrelsens ordförande ²⁾	-	-	-	-	260 000	-
Övriga styrelseledamöter ²⁾	-	-	-	-	255 000	-
Magnus Agervald, vd	-	-	-	-	100 000	-
Bo Jungner, vvd	117 300	90 000	50 000	46 500	50 000	-
Andra ledande befattningshavare	39 000	22 500	80 000	37 500	70 000	-
	2011 Antal	2012 Antal	2013 Antal	2014 Antal	2015 Antal	Förmån
Styrelsens ordförande	-	-	-	-	-	-
Övriga styrelseledamöter	-	-	-	-	-	-
Susanna Campbell, vd	-	150 000	90 000	100 000	93 000	-
Bo Jungner, vvd	-	117 300	90 000	50 000	46 500	-
Henrik Blomé, vvd	20 000	58 500	30 000	35 000	46 500	-
Andra ledande befattningshavare	-	-	-	60 000	37 000	-

¹⁾ Avser eget och närståendes innehav, inkl. övertilldelning.

²⁾ Optioner i Ratos utställda av Ratos huvudägare. Förvärv har skett till marknadvärde. Värdering har utförts enligt sedvanlig värderingsmodell (Black & Scholes). Köpooptionerna löper till och med den 19 mars 2021. Utnyttjande av köpooptioner för köp av aktier i Ratos kan ske under perioden 1 oktober 2019 - 19 mars 2021. Varje köpooption ger rätt att köpa en B-aktie i Ratos av utställarna. Lösenpriset ska motsvara 125 procent av genomsnittet av den för varje handelsdag under perioden 12 - 16 september 2016 framräknade volymvägda betalkursen för Ratos B aktie på Nasdaq Stockholm, med hänsyn tagen till utdelning. Programmet har utarbetats av huvudägarna tillsammans med externa rådgivare.

Syntetiska optioner

Mkr	2016		2015	
	Inbetald premie	Förmån	Inbetald premie	Förmån
Styrelsen	-	-	-	-
Vd och andra ledande befattningshavare	0,8	-	0,7	-

Köpooptioner utställda av Ratos

	2016-12-31		2015-12-31	
	Antal optioner	Motsvarande antal aktier	Antal optioner	Motsvarande antal aktier
Utestående vid periodens ingång	3 411 700	3 442 392	3 479 100	4 037 285
Utställda	453 000	453 000	462 100	462 100
Omräkning på grund av utdelning		22 984		17 892
Förfallna ¹⁾	-640 000	-659 200	-529 500	-1 074 885
Utestående vid periodens utgång	3 224 700	3 259 176	3 411 700	3 442 392

¹⁾ Lösenpris 154,6 kr per aktie (124,2), aktiekurs då optionerna förföll 51,55 kr (57,65).

forts. Not 9

Upplysningar om utställda köpoptioner under perioden

Varje option berättigar till inköp av en aktie.

	2016	2015
Förfallotidpunkt	2021-03-19	2020-03-20
Lösenpris per aktie vid utställandet, kr	48,70	64,60
Sammanlagda optionspremieinbetalningar, Mkr	2,2	3,0
Sammanlagda inbetalningar till Ratos om aktierna förvärvas, Mkr	22,1	29,9

Optionsvillkor för utestående köpoptioner

Förfallotidpunkt	Optionspris kr/option	Lösenpris kr/aktie	Rätt att köpa antal aktier	2016-12-31		2015-12-31	
				Antal optioner	Motsvarande antal aktier	Antal optioner	Motsvarande antal aktier
2016-03-18	11,80	154,60	1,03			640 000	659 200
2017-03-20	4,70	72,00	1,03	1 149 200	1 183 676	1 149 200	1 160 692
2018-03-20	11,50	63,50	1,00	585 900	585 900	585 900	585 900
2019-03-20	7,30	55,20	1,00	574 500	574 500	574 500	574 500
2020-03-20	6,50	57,10	1,00	462 100	462 100	462 100	462 100
2021-03-19	4,80	48,70	1,00	453 000	453 000		
				3 224 700	3 259 176	3 411 700	3 442 392
Maximal utökning av antalet aktier i förhållande till utestående aktier vid periodens slut					1,0%		1,1%

Kontantbelopp som bolaget kan erhålla vid lösen av utestående optioner uppgår till 203 Mkr (291).

Incitamentsprogram i Ratos dotterföretag

Ratos arbetar aktivt för att en incitamentsstrategi ska finnas för styrelsen och ledande befattningshavare i de bolag som Ratos investerar i. Det förekommer olika typer av incitamentsprogram, som omfattar aktier, aktieägarlån, teckningsoptioner, syntetiska optioner och syntetiska aktier. Investering genomförs på marknadsmässiga villkor, med vissa undantag.

Dessa undantag har inte haft någon betydande inverkan på Ratos-koncernens resultat- och balansräkning.

Sammanlagt uppgår finansiella skulder avseende syntetiska optioner i Ratos-koncernen till 158 Mkr (108). Under året påverkades koncernens resultat med -173 Mkr (-17) avseende syntetiska optionsskulder.

Not 10 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

Mkr	2016		2015	
	Koncernen	Moderbolaget	Koncernen	Moderbolaget
Huvudansvarig revisor PwC				
Revisionsuppdrag	18	2	17	2
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	1		1	
Skatterådgivning	1		2	
Andra uppdrag	2	1	9	4
Övriga revisorer				
Revisionsuppdrag	13		15	
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	1		3	
Skatterådgivning	1		2	
Andra uppdrag	2		4	
	38	3	53	7

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och vd's förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat avser andra uppdrag.

Not 11 Finansiella intäkter och kostnader

Koncernen Finansiella intäkter Mkr	Verkligt värde via resultatet - Innehas för handel		Låne- och kundfordringar		Finansiella tillgångar som kan säljas		Övriga finansiella skulder		Total	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Ränteintäkter			36	36					36	36
Utdelning					26				26	
Resultat vid avyttring					1	5			1	5
Värdeförändring, syntetiska optioner	14	19							14	19
Värdeförändring säljoptioner		12								12
Värdeförändring villkorade köpeskillingar	10								10	
Värdeförändring, derivat										
- ej säkringsredovisade	8	11							8	11
Övriga finansiella intäkter			1						1	
Netto, valutakursförändring								5		5
	32	42	38	36	27	5		5	96	88
Finansiella kostnader										
Räntekostnader							-374	-460	-374	-460
Värdeförändring, syntetiska optioner	-187	-35							-187	-35
Värdeförändring säljoptioner		-4								-4
Värdeförändring villkorade köpeskillingar	-43	-15							-43	-15
Värdeförändring, derivat										
- säkringsredovisade	-1								-1	
- ej säkringsredovisade	-4								-4	
Övriga finansiella kostnader							-78	-81	-78	-81
Netto, valutakursförändring							-23		-23	
Nedskrivningar					-32				-32	
	-234	-54			-32		-475	-541	-741	-595
Pensioner, räntekostnad									-9	-11
									-751	-606

Ränteintäkter hänförliga till finansiella tillgångar ej värderade till verkligt värde i resultatet uppgår till 36 Mkr (36). Räntekostnader hänförliga till finansiella skulder ej värderade till verkligt värde i resultatet uppgår till 374 Mkr (460). I årets resultat har redovisats 0 Mkr (0) som avser ineffektivitet i kassaflödesåkringar. Koncernen har inga verkligt värdesåkringar.

Nedskrivning av finansiella tillgångar

Mkr	2016	2015
Kundfordringar	40	35
Finansiella tillgångar	32	
Totala nedskrivningar	72	35

Kundfordringar har skrivits ned med hänsyn till kundernas betalningsförmåga.

Moderbolaget Finansiella intäkter Mkr	Verkligt värde via resultatet - Innehas för handel		Låne- och kundfordringar		Finansiella tillgångar som kan säljas		Övriga finansiella skulder		Total	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Ränteintäkter			1	1					1	1
Resultat vid avyttring						6				6
Värdeförändring, syntetiska optioner	2	3							2	3
Värdeförändring villkorade köpeskillingar	1								1	
Netto, valutakursförändringar			10						10	
	3	3	11	1		6			14	10
Finansiella kostnader										
Räntekostnader								-8		-8
Värdeförändring, syntetiska optioner	-33	-37							-33	-37
Värdeförändring villkorade köpeskillingar	-11								-11	
Övriga finansiella kostnader							-8	-10	-8	-10
Netto, valutakursförändring		-1		-5						-6
	-44	-38		-5			-8	-18	-52	-61

Ränteintäkter hänförliga till finansiella tillgångar ej värderade till verkligt värde via resultatet uppgår till 1 Mkr (1 Mkr). Räntekostnader hänförliga till finansiella skulder ej värderade till verkligt värde via resultatet uppgår till 0 Mkr (8 Mkr).

Not 12 Skatter

Redovisat i resultaträkningen

Mkr	2016	2015
Periodens skattekostnad	-324	-255
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	7	9
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	90	-75
Uppskjuten skattekostnad på grund av ändrade skattesatser	0	-2
Uppskjuten skatteintäkt i under året aktiverat skattevärde i underskottsavdrag	92	106
Uppskjuten skattekostnad till följd av utnyttjande av tidigare aktiverat skattevärde i underskottsavdrag	-63	-34
	-198	-252
Andel i intresseföretags skatt	18	36
Totalt redovisad skattekostnad i koncernen	-180	-216

Avstämning effektiv skatt, koncernen

Mkr	2016	2015
Resultat före skatt	-890	892
Avgår resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	152	14
	-738	906
Skatt enligt gällande skattesats, 22 %	162	-199
Effekt av särskilda skatteregler för investmentbolag	156	8
Effekt av andra skattesatser i andra länder	-30	-24
Ej avdragsgilla kostnader	-706	-264
Ej skattepliktiga intäkter	446	350
Ökning av underskottsavdrag utan motsvarande aktivering av uppskjuten skatt	-245	-137
Nedskrivning av tidigare aktiverade underskottsavdrag	-14	-24
Utnyttjande av tidigare ej aktiverade underskottsavdrag	5	13
Aktivering av tidigare ej aktiverade underskottsavdrag	15	1
Skatt hänförlig till tidigare år	7	9
Effekt av ändrade skattesatser / och skatteregler	1	7
Övrigt	6	7
Redovisad effektiv skatt	-198	-252

Skatteposter som redovisats i övrigt totalresultat

Mkr	2016	2015
Uppskjuten skatt hänförlig till säkringsreserv	9	0
Uppskjuten skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsåtaganden	18	-22
	27	-22

Redovisade uppskjutna skattefordringar och skulder

Mkr	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld	
	2016	2015	2016	2015
Immateriella anläggnings-tillgångar	10	14	331	325
Materiella anläggnings-tillgångar	22	17	80	85
Finansiella anläggnings-tillgångar	47		5	6
Varulager	25	37	4	11
Kundfordringar	8	10	0	0
Räntebärande skulder	13	13	1	1
Avsättningar pensioner	75	58	2	3
Övriga avsättningar	131	98		1
Övrigt	69	30	255	179
Underskottsavdrag	367	417		
Periodiseringsfonder	15	25	11	10
Skattefordringar/skatteskulder	782	719	689	620
Kvittningar	-188	-229	-188	-229
Skattefordringar/skatteskulder, netto	594	490	501	392

Av redovisade uppskjutna skattefordringar förfaller 42 Mkr (36) inom ett år och 523 Mkr (407) saknar förfallodag. Av redovisade uppskjutna skatteskulder förfaller 66 Mkr (13) inom ett år och 406 Mkr (311) saknar förfallodag.

Ej redovisade temporära skillnader

Mkr	2016	2015
Avdragsgilla temporära skillnader	48	687
Underskottsavdrag	15 011	14 391
	15 059	15 078

Av ej redovisade förlustavdrag hänför sig cirka 82 Mkr (94) till av Ratos centralt administrerade dotterföretag. 491 Mkr (172) av de skattemässiga underskotten förfaller under de närmaste tio åren. Resterande del av de skattemässiga underskotten har ej fastställda förfallodagar. Ovanstående ej redovisade avdragsgilla temporära skillnader och skattemässiga underskott motsvarar ett skattemässigt värde uppgående till 3 419 Mkr (3 427). Det är inte sannolikt att ej redovisade skattefordringar kommer att medföra lägre skatteutbetalningar i framtiden varför de ej äsätts något värde.

Moderbolaget

Moderbolaget beskattas enligt reglerna för investmentbolag¹⁾. Detta leder normalt till att moderbolaget inte betalar någon inkomstskatt. Moderbolagets skattekostnad 2016 uppgår till 0 Mkr (0). Ratos AB har ackumulerade underskott som vid utgången av 2016 uppgick till cirka 14 miljarder kronor.

¹⁾ För närmare beskrivning av dessa regler, se not 1 Redovisningsprinciper.

Not 13 Immateriella anläggningstillgångar

Koncernen	Förvärvade anläggningstillgångar						Internt genererade immateriella anläggningstillgångar				Totalt
	Goodwill	Varu- märken	Kund- relationer	Data- baser	Affärs- system	Övriga tillgångar	Data- baser	Affärs- system	Övriga tillgångar	Pågående projekt	
Accumulerade anskaffningsvärden											
Ingående balans 2015-01-01	16 770	979	357	274	260	505	244	101	114	192	19 796
Rörelseförvärv	948		29			18					995
Investeringar		4		13	36	22	16	40	14	97	243
Avyttrade företag	-2 702			-16	-8	0		-42			-2 768
Avyttringar			-2	-1	-2	-13	-13	-1	-2	-2	-36
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning	-51					-11					-61
Omklassificering	-5			-2	129	18	25	5	109	-165	114
Årets valutakursdifferenser	-417	-59	-17	-10	-12	-15	-6	0	-1	-4	-541
Utgående balans 2015-12-31	14 543	925	367	258	404	524	266	103	234	117	17 741
Ingående balans 2016-01-01	14 543	925	367	258	404	524	266	103	234	117	17 741
Rörelseförvärv	3 394	806	80		15	113			3		4 411
Investeringar		33		8	49	30	12	1	5	116	253
Avyttrade företag	-2 938	-779			-212	-90			-56	-12	-4 088
Avyttringar		-2			-3	-9	-4	0	-1	0	-20
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning					-3						-3
Omklassificering	-995	26	3	118	-95	107	14	5	36	-69	-850
Årets valutakursdifferenser	520	80	18	13	25	28	7	0	5	2	696
Utgående balans 2016-12-31	14 522	1 087	469	396	179	703	294	109	226	154	18 139
Accumulerade av- och nedskrivningar											
Ingående balans 2015-01-01	-1 427	-73	-276	-230	-160	-423	-185	-42	-63		-2 879
Årets avskrivningar		-9	-11	-25	-47	-32	-28	-11	-23		-185
Årets nedskrivningar	-700				-2	-1	-4		-27		-734
Akkumulerade av- och nedskrivningar i avyttrat företag	136			11	4	0					152
Avyttringar				1	2	12	14	1	3		34
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning	51					11					62
Omklassificering				1	-17	0					-16
Årets valutakursdifferenser	67	4	12	8	9	12	5	0	0		118
Utgående balans 2015-12-31	-1 872	-77	-275	-232	-211	-421	-198	-52	-108		-3 447
Ingående balans 2016-01-01	-1 872	-77	-275	-232	-211	-421	-198	-52	-108		-3 447
Rörelseförvärv		-2			-9	-50			-1		-63
Årets avskrivningar		-8	-13	-32	-37	-107	-26	-12	-29		-266
Årets nedskrivningar	-812			-6	-6	-2	-13		-7		-847
Akkumulerade av- och nedskrivningar i avyttrat företag	602	50			106	82			33		873
Avyttringar		2			2	8	5		1		18
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning					3						3
Omklassificering	631		0	-62	57	8	-4		-52		579
Årets valutakursdifferenser	-81	-6	-14	-11	-17	-21	-6	0	-1		-156
Utgående balans 2016-12-31	-1 533	-41	-302	-343	-111	-505	-243	-64	-165		-3 306
Redovisat värde enligt Rapport över finansiell ställning:											
Per 2016-12-31	12 990	1 046	167	53	68	198	51	45	61	154	14 833
Per 2015-12-31	12 671	848	92	25	193	103	67	51	126	117	14 294

Nedskrivningar och prövning av goodwill och övriga immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod

Goodwill och övriga immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod uppgick per den 31 december 2016 till ett bokfört värde om 14 009 Mkr (13 454). Nedan framgår hur beloppet fördelats mellan kassagenererande enheter, vilka utgörs av respektive portföljbolag.

Mkr	2016		2015	
	Goodwill	Immateriella anläggningstillgångar ¹⁾	Goodwill	Immateriella anläggningstillgångar ¹⁾
Bisnode	4 071		3 843	
Plantagen	2 350	612		
HL Display	1 068		1 085	
HENT	917		832	
Ledil	912		871	
Nebula	802		766	
Diab	773		773	
airteam	700	15		
Arcus Gruppen			1 026	601
Mobile Climate Control			1 147	
	11 594	628	10 343	601
Portföljbolag utan enskilt betydande värden	1 396	391	2 328	182
	12 990	1 019	12 671	783

¹⁾ Avser varumärken med obestämbar nyttjandeperiod som därmed inte skrivs av. Varumärken med obestämbar nyttjandeperiod avser nyckeltillgångar för de dotterföretag som har värderat dessa tillgångar. Arbete med att förbättra och utveckla varumärkena sker fortlöpande. Nettokassaflöden som varumärkena genererar förväntas inte upphöra inom en överskådlig framtid. Varumärkena anses därför ha obestämbara nyttjandeperioder.

Ratos bedömer löpande om det föreligger en indikation på att något portföljbolag minskat i värde. För det fall att sådan indikation skulle föreligga beräknas bolagets återvinningsvärde. Goodwill och andra immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod prövas också årligen, oavsett om det finns en indikation på en värdeminskning eller ej. Prövning av redovisade värden sker genom att återvinningsvärdet beräknas för respektive portföljbolag. Återvinningsvärdet, vilket utgörs av det högsta av nyttjandevärde och verkligt värde minskat med försäljningskostnader, jämförs med det redovisade värdet. Om återvinningsvärdet är lägre än det redovisade värdet görs en nedskrivning. I första hand skrivs goodwill ned.

Beräkning av nyttjandevärde

Nyttjandevärde för ett portföljbolag baseras på Ratos andel av nuvärdet av portföljbolagets framtida beräknade kassaflöden, vilka utgår från en resultatprognos som omfattar maximalt fem år. Resultatprognosen är baserad på senast fastställda budgetar och prognoser samt rimliga och verifierbara antaganden som utgör Ratos bästa uppskattningar av de ekonomiska förhållanden som beräknas råda under prognosperioden. Utgångspunkt för att skatta värden för dessa är tidigare erfarenheter samt externa källor.

Efter prognosperioden bedöms ett slutvärde på portföljbolaget baserat på en multipelvärdning. Multipeln uppskattas dels genom beaktande och analys av jämförbara noterade bolag, dels genom bedömning av bolagets attraktivitet, givet den lagda resultatprognosen. Viktiga antaganden vid beräkning av nyttjandevärde är bland annat diskonteringsränta, försäljningstillväxt, brutto- och EBITA-marginaler samt för bedömning av slutvärde; vinstmultipel och vinstprognos. Antaganden som används är anpassade för respektive portföljbolag

då varje bolag i sig är en oberoende enhet med unika förutsättningar. Viktiga antaganden beskrivs vidare nedan under rubriken Diskonteringsränta samt Nedskrivningsprövning i portföljbolag med betydande goodwill-poster.

Diskonteringsränta

Framtida kassaflöden, inklusive bedömt slutvärde, har nuvärdesberäknats med en diskonteringsränta. Ratos har valt använt en diskonteringsfaktor efter skatt, då beräknade framtida kassaflöden även omfattar skatt. Ratos har utifrån det faktiskt använda avkastningskravet efter skatt (WACC) gjort en översättning till ett estimat motsvarande avkastningskrav före skatt genom att dividera med ett minus skattesats.

Diskonteringsfaktorn återspeglar marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde och de specifika risker som är knutna till tillgången. Nedan framgår de diskonteringsräntor som använts för beräkning av nyttjandevärden i portföljbolag med betydande goodwill-poster samt bolag där nedskrivning skett under 2016

%	Diskonteringsränta efter skatt		Diskonteringsränta före skatt	
	2016	2015	2016	2015
AH Industries	8	8	10	10
airteam	7		9	
Bisnode	10	8	12	11
Diab	8		10	
HL Display	6	7	8	9

Beräkning av verkligt värde

Beräkning av verkligt värde utgår från tre nivåer. I nivå ett beräknas verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader utifrån ett pris som finns i ett bindande avtal mellan oberoende parter. I nivå två kan verkligt värde, i avsaknad av bindande avtal, utgöras av marknadspris under förutsättning att tillgången omsätts på en aktiv marknad. Närmast föregående transaktion kan också ge ett underlag från vilket värdet kan fastställas när aktuella köpkurser saknas. Om även detta saknas, utgörs verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader i nivå tre, av det pris som beräknas kunna uppnås vid försäljning av tillgången mellan parter som är oberoende av varandra, välinformerade och har ett intresse av transaktionen. När värdet fastställs beaktas resultatet från avyttringar av andra bolag som nyligen gjorts inom samma bransch. Det beräknade värdet baseras inte på en tvångsförsäljning.

Nedskrivning av goodwill under 2016

Baserat på nedskrivningsprövningar, fastställda av styrelsen i Ratos AB, har nedskrivningar av goodwill hänförliga till portföljbolagen AH Industries, Biolin Scientific, Euromaint, GS-Hydro samt Jøtul genomförts i det tredje och fjärde kvartalet. Dessa bolag verkar under tuffa marknadsförhållanden och visar en svag resultatutveckling. De bokförda värdena har justerats för att återspegla bolagens marknadsförutsättningar.

Sammantaget påverkar nedskrivningarna Ratos rörelseresultat med 812 Mkr (700).

Nedskrivningar

Mkr	2016	2015
AH Industries	135	85
Biolin Scientific	314	
Euromaint	122	531
GS-Hydro	160	
Hafa Bathroom Group		84
Jøtul	81	
	812	700

forts. Not 13

AH Industries

Nedskrivning om 92 Mkr i kvartal tre föranleddes av en fortsatt svag konjunktur i cement- och mineralindustrin vilket tillsammans med hög konkurrens inom vindkraftsegmentet har medfört en utveckling i bolaget, vilken inte motsvarat Ratos tidigare prognoser. I december 2016 tecknade Ratos avtal om att avyttra samtliga aktier i AH Industries. Baserat på förväntat exitvärde har bolagets totala återstående bokförda värde om 43 Mkr skrivits ned under det fjärde kvartalet. Därmed förväntas försäljningen inte ge någon betydande exitresultateffekt för Ratos vid affärens slutförande.

Biolin Scientific

Nedskrivningen om 314 Mkr föranleddes av förändrat köp beteende hos kunderna inom affärsområdet Drug Discovery, vilket påverkat instrumentförsäljningen negativt och inneburit att tidigare prognoser inte infriats. Återvinningsvärdet om 31 Mkr, som fastställdes per 30 september 2016 genom beräkning av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader överstiger bokfört värde per bokslutsdagen. Med anledning av ett negativt resultat i bolaget under kvartal fyra uppgår det bokförda värdet per 31 december 2016 till 6 Mkr. Verkligt värde har fastställts i enlighet med nivå tre i värderingshierarkin. Viktiga antaganden vid värderingen är vinstmultipel och vinstprognos. Vinstmultipel är i nivå med noterade jämförbara bolag.

Euromaint

I november avyttrade Ratos 100% av aktierna i Euromaint i enlighet med det avtal som tecknades i oktober 2016. Med anledning av det tecknade avtalet skrevs portföljbolaget ned till förväntat exitvärde under det tredje kvartalet. Avyttringen av Euromaint, vilken slutfördes i november 2016 medförde därmed inget exitresultat.

GS-Hydro

Innehavet i GS-Hydro har skrivits ned med 160 Mkr. Ett snabbare och kraftigare fall på offshoremarknaden än förväntat har medfört att utfallet 2016 avviker från tidigare prognos. De försämrade marknadsutsikterna inom offshoreindustrin samt en minskad efterfrågan inom det landbaserade segmentet är faktorer som påverkat Ratos framtida prognos. Efter nedskrivningen uppgår det bokförda värdet på GS-Hydro till 0, vilket överensstämmer med det återvinningsvärde som fastställt genom beräkning av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader.

Jøtul

Nedskrivning om 81 Mkr är främst hänförlig till en fortsatt svag efterfrågan av braskaminer och låga försäljningsvolymerna, vilket inneburit att tidigare prognoser inte infriats. Bokfört värde per den 30 september uppgick efter genomförd nedskrivning till 0, i enlighet med det återvinningsvärdet som fastställdes per samma datum, genom beräkning av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader. Per sista december 2016 är redovisat värde för Jøtul 4 Mkr hänförligt till positiva omräknings effekter.

Nedskrivning av goodwill under 2015

Baserat på nedskrivningsprövningar, fastställda av styrelsen i Ratos AB, genomfördes nedskrivningar av goodwill uppgående till totalt 700 Mkr hänförligt till portföljbolagen Euromaint, AH Industries och Hafa Bathroom Group under 2015. Hafa Bathroom Group avyttrades senare under samma år och Euromaint avyttrades i november 2016.

Nedskrivningen av goodwill i AH Industries hade föranletts av ett lägre utfall under 2015, vilket varit beroende bland annat av orderförskjutningar samt att positiva effekter från genomförda åtgärdsprogram förväntades komma senare än vad som tidigare beräknats.

Nedskrivningsprövning i portföljbolag med betydande goodwill-poster

Nedan beskrivs genomförda nedskrivningsprövningar och viktiga antaganden, som använts vid beräkning av återvinningsvärde, för portföljbolag där goodwill vid utgången av 2016 bedömts vara av betydande storlek. Goodwill hänförlig till övriga portföljbolag är var för sig inte betydande i förhållande till Ratos-koncernens totala goodwill.

Plantagen

Plantagen förvärvades i november 2016 och ingen indikation på att bolaget skulle ha minskat i värde har uppstått under årets sista månad. Något återvinningsvärde har därmed ej beräknats för Plantagen.

Återvinningsvärde fastställt genom beräkning av nyttjandevärde

För portföljbolagen Bisnode, HL Display, Diab och airteam har återvinningsvärde fastställts genom beräkning av nyttjandevärde. För samtliga nämnda bolag visar beräkningarna att återvinningsvärdet överstiger bokfört värde och inget nedskrivningsbehov bedöms således föreligga. Viktiga antaganden utöver diskonteringsränta (se separat tabell på sid 94), är omsättningstillväxt och operativ EBITA-marginal samt vinstmultipel. Uppskattad vinstmultipel har tagits fram baserat på data från jämförbara bolag.

Bisnode

Prognostiserade kassaflöden för Bisnode innefattar en successiv omsättningsökning under de närmaste åren, baserat på marknadstillväxt inom kredit, produkt rationaliseringar, lansering av nya produkter samt tillväxt från förvärvet av NN Marketdata. EBITA-marginalen förväntas också öka under de närmast kommande åren som en funktion av ökad omsättning samt realisering av kostnadsrationaliserande åtgärder som är del i bolagets strategiplan. Inga rimliga möjliga förändringar i viktiga antaganden leder till att det beräknade nyttjandevärdet för Bisnode understiger redovisat värde.

HL Display

De prognostiserade kassaflödena för HL Display baseras på att bolaget är marknadsledande i Europa och har en god strategisk position med diversifierad kundexponering. Omsättningstillväxten antas ligga på en stabil nivå de närmaste åren med försäljningsökningar inom ett antal definierade områden. EBITA-marginalen, ett viktigt antagande för HL Display, antas uppvisa en viss ökning till följd av skalfördelar samt kostnadseffektiviseringar. Rimliga möjliga förändringar i EBITDA-marginal respektive omsättningstillväxt skulle indikera ytterligare nedskrivningsbehov, där 2 procentenheters minskning av omsättningstillväxten respektive 2 procentenheters minskning av EBITDA-marginalen indikerar ett nedskrivningsbehov om 296 Mkr respektive 202 Mkr.

Diab

För Diab innefattar prognostiserade kassaflöden försäljningstillväxt främst inom verksamhetsområdena Vindkraft samt TIA (Transport, Industri och Aerospace). Givet en operativ hävstång förväntas tillväxten i omsättning leda till marginalförbättringar. Inga rimliga möjliga förändringar i viktiga antaganden leder till att det beräknade nyttjandevärdet understiger redovisat värde.

airteam

airteam förvärvades i april 2016 och bolaget har i stort utvecklats i enlighet med förväntan med en stark försäljningstillväxt och fortsatt god operativ lönsamhet. I de prognostiserade kassaflödena har beaktats ett visst avtagande i den historiska tillväxttakten. Den långsiktiga EBITA-marginalen har förväntats vara relativt stabil utifrån historiska nivåer. Inga rimliga möjliga förändringar i viktiga antaganden leder till att det beräknade nyttjandevärdet understiger redovisat värde.

forts. Not 13

Återvinningsvärde fastställt genom beräkning av verkligt värde

För portföljbolagen HENT, Ledil och Nebula har återvinningsvärde fastställts genom beräkning av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader. Verkligt värde har fastställts i enlighet med nivå tre i värderinghierarkin. För samtliga nämnda bolag visar beräkningarna att återvinningsvärdet överstiger bokfört värde och inget nedskrivningsbehov bedöms således föreligga. Viktiga antaganden vid värderingen är vinstmultipel vid exit. Använda vinstmultiplar är i nivå med noterade jämförbara bolag.

HENT

HENT har haft en mycket stark försäljningstillväxt under ett flertal år, drivet av stark orderingång och god utveckling i projekten. Den starka försäljningstillväxten har kombinerats med stabil marginal drivet av effektivt projektgenomförande. Orderingången har varit fortsatt god under 2016. Inga rimliga förändringar i viktiga antaganden skulle medföra att det beräknade återvinningsvärdet understiger det bokförda värdet.

Ledil

Bolaget har präglats av stark försäljningstillväxt drivet av ökad efterfrågan på samtliga större marknader, Europa, Nordamerika och Asien, vilket också medfört ökad EBITA. Inga rimliga möjliga förändringar i viktiga antaganden skulle medföra att det beräknade återvinningsvärdet understiger det bokförda värdet.

Nebula

Ökad efterfrågan inom samtliga tjänsteområden har drivit försäljningstillväxt och förbättrad lönsamhet i Nebula under året. Inga rimliga möjliga förändringar i viktiga antaganden skulle medföra att det beräknade återvinningsvärdet understiger det bokförda värdet.

Not 14 Materiella anläggningstillgångar

Koncernen

Mkr	Byggnader och mark	Inventarier	Pågående nyanläggningar	Totalt
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Ingående balans 2015-01-01	1 386	6 219	139	7 744
Investeringar	24	236	202	463
Avyttringar	-41	-302	-3	-346
Tillgångar i förvärvat företag		93		93
Tillgångar i avyttrat företag	-609	-1 446	-59	-2 113
Överfört från anläggning under uppförande	5	14	-19	
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning	-29	-86		-115
Omklassificering	-70	53	-97	-114
Årets valutakursdifferenser	-21	-174	-6	-201
Utgående balans 2015-12-31	646	4 607	157	5 410
Ingående balans 2016-01-01	646	4 607	157	5 410
Investeringar	8	182	128	318
Avyttringar	-5	-155	-1	-161
Tillgångar i förvärvat företag	1 012	842		1 854
Tillgångar i avyttrat företag	-69	-1 336	-21	-1 427
Överfört från anläggning under uppförande	2	93	-100	-5
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning	-78	-427		-505
Omklassificering	2	12	-22	-8
Årets valutakursdifferenser	-2	218	6	222
Utgående balans 2016-12-31	1 517	4 034	148	5 699
Akkumulerade av- och nedskrivningar				
Ingående balans 2015-01-01	-628	-4 372		-5 000
Årets avskrivningar	-39	-382		-421
Årets nedskrivningar	-3	-1		-3
Akkumulerade avskrivningar i förvärvat företag		-61		-61
Akkumulerade avskrivningar i avyttrat företag	284	1 050		1 334
Avyttringar	34	291		325
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning	12	56		68
Omklassificering	49	-33		16
Årets valutakursdifferenser	12	108		120
Utgående balans 2015-12-31	-278	-3 343		-3 621

forts. Not 14

Koncernen

Mkr	Byggnader och mark	Inventarier	Pågående nyanläggningar	Totalt
Ingående balans 2016-01-01	-278	-3 343		-3 621
Årets avskrivningar	-25	-303		-329
Ackumulerade avskrivningar i förvärvat företag	-337	-663		-1 000
Ackumulerade avskrivningar i avyttrat företag	16	850		866
Avyttringar	3	140		143
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning	52	299		351
Omklassificering		0		0
Årets valutakursdifferenser	-3	-136		-139
Utgående balans 2016-12-31	-573	-3 157		-3 729

Redovisat värde enligt Rapport över finansiell ställning:

Per 2016-12-31	944	878	148	1 970
Varav finansiell leasing	37	38		75
Per 2015-12-31	368	1 264	157	1 789
Varav finansiell leasing	38	231		269

Betalda leasingavgifter under året uppgår till 54 Mkr (100). Uppgift om avgifter att betala kommande år framgår av tabell i not 30.

Moderbolaget

Mkr	Byggnader och mark	Inventarier	Totalt
Ackumulerade anskaffningsvärden			
Ingående balans 2015-01-01	82	26	108
Investeringar			
Utrangering / avyttringar			
Utgående balans 2015-12-31	82	26	108
Ingående balans 2016-01-01	82	26	108
Investeringar		1	1
Utrangering / avyttringar		-7	-7
Utgående balans 2016-12-31	82	20	102

Ackumulerade avskrivningar

Ingående balans 2015-01-01	-17	-22	-38
Årets avskrivningar	-3	-1	-3
Utgående balans 2015-12-31	-19	-23	-42
Ingående balans 2016-01-01	-19	-23	-42
Årets avskrivningar	-2	-1	-4
Utrangering / avyttringar		7	7
Utgående balans 2016-12-31	-21	-17	-39

Värde enligt balansräkningen

Per 2016-12-31	61	3	64
Per 2015-12-31	64	3	67

Not 15 Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden

Förändring av redovisade värden

Koncernen

Mkr	2016	2015
Redovisat värde vid årets ingång	2 357	3 895
Investeringar	555	157
Avyttringar		-1 297
Koncernföretag omklassificerade till andelar som redovisas enligt kapitalandelsmetoden	754	
Nedskrivning	-1 692	
Utdelningar	-3	-24
Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	-152	-14
Andel av skatt från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	18	36
Andel av övrigt totalresultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	-28	54
Övriga förändringar i eget kapital		-16
Investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden i avyttrade företag	-55	-218
Valutakursdifferenser	210	-216
Redovisat värde vid årets utgång	1 964	2 357

Nedskrivning av Aibel

Under året har Ratos skrivit ner kapitalandelen för Aibel med 1 692 Mkr, varav 1 083 är hänförligt till moderbolagets ägare. Nedskrivningen föranleddes av en minskad aktivitetsnivå i kombination med överkapacitet i branschen och pressade marginaler. Ratos antar inte en återgång till den marknadssituation som rådde före oljeprisfallet. Det redovisade värdet för Aibel uppgår per den 31 december 2016 till 587 Mkr. Återvärningsvärdet, som fastställes per 30 september 2016 genom beräkning av nyttjandevärde uppgick till 690 Mkr och några indikationer på att bolaget minskat ytterligare i värde har inte förelegat under årets sista kvartal. I

genomförd nyttjandevärdesberäkning har omsättningstillväxt och antagande om EBITA-marginal i de prognosticerade kassaflödena anpassats efter de rådande marknadsförhållandena. Använd diskonteringsränta efter skatt uppgår till 7% (7% per 2015-12-31) och diskonteringsränta före skatt till 9% (9% per 2015-12-31). Utöver andra viktiga antaganden om omsättningstillväxt och operativ EBITA-marginal innefattar Ratos nyttjandevärdesberäkning antagande om framtida vinstmultipel vid en exit. För beskrivning av metodik vid nedskrivningsprövning, se not 13. Genomförd nedskrivning har påverkat posten Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden i Rapport över finansiell ställning.

Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden fördelade mellan betydande och ej individuellt betydande andelar

Mkr	2016					2015				
	Aibel ¹⁾	Arcus ⁴⁾	Gudrun Sjödén Group ²⁾	Serena Properties ³⁾	Individuellt ej betydande andelar	Totalt	Aibel	Inwido	Individuellt ej betydande andelar	Totalt
Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	49%	24%	30%	56%			49%			
Ingår i koncernen enligt följande:										
Andel av resultat före skatt	-198		8	36	2	-152	-75	42	19	-14
Skatt	32		-2	-12		18	45	-9	0	36
Andel av övrigt totalresultat	-31			3		-28	65	-11		54
Andel av totalresultat	-197		5	28	2	-162	35	22	19	76
Koncernmässigt värde	918	729	166	134	17	1 964	2 287		71	2 357
100%										
Nettoomsättning	10 892		262	159			7 728	3 750		
Årets resultat	-372		18	43			-63	296		
Övrigt totalresultat	-62		3	6			132	-24		
Summa totalresultat	-434		21	49			69	272		
Anläggningstillgångar	7 156	2 415	252	1 862			9 611			
Omsättningstillgångar	2 969	2 323	202	108			2 128			
Långfristiga skulder	-4 602	-1 147	-239	-1 677			-4 274			
Kortfristiga skulder	-3 680	-2 001	-86	-60			-3 253			
Nettotillgångar	1 843	1 590	129	232			4 212			

¹⁾ Aibel ägs till 49% av NCS Invest AB. Mer information om koncernstruktur framgår av not 34 Andelar i koncernföretag.

²⁾ Gudrun Sjödén Group ägs till 30% av GS Intressenter AB.

³⁾ Serena Properties ägs till 56% av Aneres Properties AB. Koncernmässigt värde för Serena Properties inklusive aktieägarlån uppgår till 398 MSEK.

⁴⁾ Arcus ägs till 24% från och med 30 november 2016. Kapitalandelen redovisas i Ratos-koncernen med 3 månaders förskjutning.

forts. Not 15

Avstämning finansiell information i sammandrag för betydande investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden

Mkr	Aibel 100%		Arcus 100%	Gudrun Sjödén Group 100%	Serena Properties 100%
	2016	2015	2016	2016	2016
Ingående balans nettotillgångar	4 212	4 566			
Investeringar			3 194	533	0
Nyemission	996				183
Nedskrivning	-3 395				
Årets resultat före skatt	-436	-153		25	71
Skatt	64	90		-7	-24
Övrigt totalresultat	-62	132		0	6
Omräkningsdifferenser	463	-423	-107		
Avyttring					
Utgående balans nettotillgångar	1 843	4 212	3 087	552	235

Mkr	Aibel 49% ¹⁾		Arcus 24%	Gudrun Sjödén Group 30%	Serena Properties 100%
	2016	2015	2016	2016	2016
Andel i nettotillgångar	918	2 077	375	38	130
Goodwill			354	119	
Övrigt		210		9	4
Redovisat värde	918	2 287	729	166	134

¹⁾ Koncernmässigt värde, justerat för andel som tillfaller innehav utan bestämmande inflytande, uppgår till 587 Mkr (1 539), se även not 37.

Not 16 Specifikation av moderbolagets andelar i intresseföretag

Förändring av redovisade värden

Moderbolaget

Mkr	2016	2015
Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets början		660
Dotterföretag omklassificerat till intresseföretag	3	
Avyttrat		-660
Värde enligt balansräkning	3	0

Intresseföretag, org nr, säte	Antal andelar	Ägd andel, %	Bokfört värde 2016	Bokfört värde 2015
Inwido AB, 556633-3828, Malmö				0
Arcus AS, 987 470 569, Oslo, Norge	16 077 244	24	3	
Totalt			3	0

Not 17 Fordringar på koncernföretag

Moderbolaget

Mkr	Långfristiga fordringar Koncernföretag		Mkr	Kortfristiga fordringar Koncernföretag	
	2016	2015		2016	2015
Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets början	17	1	Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets början	70	0
Investerat			Investerat	2 475	397
Övertagen fordran		17	Omklassificeringar	2	-1
Reglerat	-17	-1	Reglerat	-2 546	-326
Utgående balans	0	17	Utgående balans	1	70

Not 18 Finansiella instrument

Koncernen

31 december Mkr	Verkligt värde via resultatet – Innehas för handel		Derivat som används för säkringsändamål		Låne- och kundfordringar		Finansiella tillgångar som kan säljas		Övriga finansiella skulder		Total enligt rapport över finansiell ställning	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Finansiella tillgångar												
Aktier och andelar							11	41			11	41
Finansiella fordringar ¹⁾	7	3	20		338	34		11			365	48
Kundfordringar					2 757	3 771					2 757	3 771
Likvida medel					4 389	6 455					4 389	6 455
	7	3	20		7 484	10 260	11	52			7 522	10 315
Överskott i pensionsplan, tillgång											3	8
											7 525	10 323
Finansiella skulder												
Räntebärande skulder												
- Skulder till kreditinstitut									7 371	7 889		
- Finansiell leasing									736	334		
- Övriga räntebärande skulder									75	9	8 181	8 232
Finansiella skulder	516	540	39	30							555	570
Leverantörsskulder									2 300	2 631	2 300	2 631
	516	540	39	30					10 482	10 863	11 036	11 433
Avsättningar för pensioner											487	454
											11 523	11 887

¹⁾ I finansiella fordringar ingår 340 Mkr (45) som är räntebärande.

Verkligt värde

Valutaterminer har värderats till verkligt värde med beaktande av aktuella räntor och kurser på bokslutsdagen. Ränteswapparnas verkliga värde baseras på diskontering av beräknade framtida kassaflöden enligt kontraktets förfallodagar och villkor och med hänsyn tagen till marknadsräntan för liknande instrument på balansdagen. Verkligt värde för fordringar med rörlig ränta motsvarar dess redovisade värde. Merparten av de räntebärande skulderna löper med rörlig ränta, samt oftast en marginal som beror på skuldsättningsgrad, varför verkligt värde på balansdagen motsvarar redovisat värde.

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestäms för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts utgår från följande nivåer.

Nivå 1: finansiella instrument värderas enligt priser noterade på en aktiv marknad.

Nivå 2: finansiella instrument värderas utifrån direkt eller indirekt observerbara marknadsdata och som inte inkluderas i nivå 1.

Nivå 3: finansiella instrument värderas utifrån indata som inte är observerbara på marknaden.

Verkligt värde-hierarki

Tillgångar Mkr	Nivå 2		Nivå 3	
	2016	2015	2016	2015
Derivat				
- Valutaterminer	24	3		
Villkorade köpeskillingar			3	11
	24	3	3	11

Förändring, nivå 3 Mkr	Villkorade köpeskillingar	
	2016	2015
Ingående balans	11	
Redovisat i finansnettot	-11	
Tillkommande	3	11
Utgående balans	3	11

Skulder Mkr	Nivå 2		Nivå 3	
	2016	2015	2016	2015
Syntetiska optioner			158	108
Derivat				
- Ränteswappar	23	51		
- Valutaterminer	19	4		
Säljoption till innehav utan bestämmande inflytande			166	207
Villkorade köpeskillingar			189	200
	42	55	513	515

forts. Not 18

Förändring, nivå 3 Mkr	Syntetiska optioner		Säljoption		Villkorade köpeskillingar	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	108	133	207	152	200	95
Redovisat i finansnettot	173	17		-8	20	15
Redovisat i rörelseresultatet			3		-12	3
Redovisat mot innehav utan bestämmande inflytande			42			
Nyutgivna/tillkommande	60	15		139	4	125
Avyttring, koncernföretag	-178	-11	-58			
Förvärv, koncernföretag					44	
Reglerat	-11	-41			-75	-35
Förfallna avtal			-40	-65		
Omräkningsdifferens	6		12		9	-3
Omklassificering		-5		-11		
Utgående balans	158	108	166	207	189	200

Omvärdering av finansiella instrument i nivå tre som ingår i årets resultat, och som avser skulder som ingår i den utgående balansen, uppgår till -83 Mkr (-9).

Den utgående balansen avseende syntetiska optioner representerar det sammanlagda bedömda värdet av ett antal utestående optioner inom koncernen, vilka har Ratos olika bolag som underliggande tillgångar. Ratos värderar syntetiska optioner utifrån på marknaden vedertagna principer. Avgörande parametrar i samband med optionsvärderingen är antagna marknadsvärden avseende de underliggande tillgångarna, den underliggande tillgångens volatilitet och hur lång den återstående löptiden på optionen är. Det finns som regel inte något starkt samband

mellan hur dessa parametrar utvecklas för olika optionsprogram. Eventuell samvariation har snarare att göra med allmänekonomiska faktorer.

Säljoptioner utställda till ägare utan bestämmande inflytande värderas med utgångspunkt i villkoren i köpeavtal och aktieägaravtal och diskonteras till balansdagen. Den viktigaste parametern är aktiens värdeutveckling, vilken baseras på resultat fram till estimerad förfallotidpunkt.

Värdering av villkorade köpeskillingar beaktar nuvärdet av förväntade betalningar, diskonterade med en riskjusterad ränta. Olika scenarier för prognostiserat resultat beaktas för att bedöma storleken av de förväntade utbetalningarna och sannolikheten för dess inträffande.

Moderbolaget

31 december Mkr	Verkligt värde via resultatet - Innehas för handel		Låne- och kundfordringar		Finansiella tillgångar som kan säljas		Övriga finansiella skulder		Total enligt rapport över finansiell ställning	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Finansiella tillgångar										
Andra långfristiga värdepappersinnehav					0	27			0	27
Finansiella fordringar		9	4	5		11			4	25
Fordringar på koncernföretag			1	87					1	87
Likvida medel			2 677	4 677					2 677	4 677
		9	2 682	4 769	0	38			2 682	4 816
Finansiella skulder										
Räntebärande skulder, koncernföretag							2 270	2 593	2 270	2 593
Finansiella skulder	39	16							39	16
Leverantörsskulder							11	10	11	10
	39	16					2 281	2 603	2 321	2 619

Verkligt värde-hierarki

Moderbolaget

Tillgångar Mkr	Nivå 3	
	2016	2015
Syntetiska optioner		9
Villkorad köpeskilling		11
		20

Förändring, nivå 3 Mkr	Syntetiska optioner		Villkorad köpeskilling	
	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	9	19	11	0
Redovisat i finansnettot	-9	-9	-11	
Tillkommande				11
Omräkningsdifferens		-1		
Utgående balans	0	9	0	11

Skulder

Mkr	Nivå 3	
	2016	2015
Syntetiska optioner	39	16
	39	16

Förändring, nivå 3

Mkr	Syntetiska optioner	
	2016	2015
Ingående balans	16	20
Redovisat i finansnettot	21	25
Nyutgivna	2	2
Reglerat		-31
Utgående balans	39	16

Omvärderingar som avser syntetiska optioner ingår i årets resultat, med -21 Mkr (-14), avseende tillgångar och skulder som ingår i den utgående balansen

Not 19 Andra långfristiga värdepappersinnehav

Moderbolaget		
Mkr	2016	2015
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	27	43
Nedskrivning	-27	
Avyttrat		-16
	0	27

Not 20 Varulager

Koncernen		
Mkr	2016	2015
Råvaror och förnödenheter	213	722
Varor under tillverkning	173	346
Färdiga varor och handelsvaror	1 003	822
	1 389	1 890

Not 21 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Moderbolaget
Avser löpande förutbetalda kostnader.

Not 22 Eget kapital

Aktiekapital

Antal	Stam A		Stam B		Preferens C	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Utgivna aktier per 1 januari	84 637 060	84 637 060	239 503 836	239 503 836	830 000	830 000
Utgivna aktier per 31 december	84 637 060	84 637 060	239 503 836	239 503 836	830 000	830 000
			Totalt antal aktier		Kvotvärde	Mkr
Utgivna aktier per 1 januari 2016			324 970 896		3,15	1 024
Utgivna aktier per 31 december 2016			324 970 896			1 024

Omstämpling av aktier

Årsstämman 2003 beslutade om att ett konverteringsförbehåll avseende möjlighet att stämpla om A-aktier till B-aktier skulle införas i bolagsordningen. Detta innebär att ägare av A-aktier har en kontinuerlig möjlighet att genomföra en konvertering till B-aktier. Under 2016 har 0 (0) A-aktier omstämplats till B-aktier.

Koncernen

Övrigt tillskjutet kapital

Avser eget kapital som är tillskjutet från ägarna. Här ingår överkursfonder som betalats i samband med emissioner.

Balanserat resultat inklusive årets resultat

I balanserat resultat ingår intjänade resultat och omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner som redovisats i övrigt totalresultat för moderbolaget och dess dotterföretag och intresseföretag. Tidigare avsättningar till reservfond ingår också i denna post.

Moderbolaget

Bundna fonder

Bundna fonder får inte minskas genom vinstutdelning.

Reservfond

Syftet med reservfonden har varit att spara en del av nettovinsten, som inte går åt för täckning av balanserad förlust. I reservfonden ingår även belopp som före 2006-01-01 tillförts överkursfonden.

Fritt eget kapital

Följande fonder utgör tillsammans med årets resultat fritt eget kapital, dvs det belopp som finns tillgängligt för utdelning till aktieägarna.

Överkursfond

När aktierna emitteras till överkurs, dvs för aktierna betalas mer än aktiernas kvotvärde, ska ett belopp motsvarande det erhållna beloppet utöver aktiernas kvotvärde föras till överkursfonden. Avsättning till överkursfond efter 2006-01-01 utgör fritt eget kapital.

Fond för verkligt värde

Moderbolaget tillämpar årsredovisningslagens regler avseende värdering av finansiella instrument till verkliga värden enligt 4 kap 14 § a-e. Redovisning sker direkt mot fond för verkligt värde när värdeförändringen avser en kursförändring på en monetär post som utgör en del av företagets nettoinvestering i en utländsk enhet. Redovisning framgår av not 23.

Balanserat resultat

Balanserat resultat utgörs av föregående års balanserat resultat och resultat efter avdrag för under året lämnad vinstutdelning. Kostnader för återköp av egna aktier, erhållna köptionspremier och eventuellt tillkommande transaktionskostnader redovisas direkt i balanserat resultat.

forts. Not 22

Kapitalhantering

Koncernens målsättning är att ha en god finansiell ställning, som bidrar till att bibehålla investerarens, kreditgivarens och marknadsens förtroende samt utgör en grund för fortsatt utveckling av affärsverksamheten, och att den långsiktiga avkastningen som genereras till aktieägarna är tillfredsställande.

Ratos avkastningsmål (årlig genomsnittlig avkastning på investerat kapital, IRR) är bolagsspecifikt och uppgår till lägst 15%.

Under de gångna fem åren har Ratos sålt 11 bolag, med en genomsnittlig IRR på 15% per år. Avkastningen kommer alltid att variera över tid och mellan investeringar. Under 2016 avyttrades Euromaint och Mobile Climate Control. Investeringen i Euromaint har gett en negativ årlig genomsnittlig avkastning. Försäljningen av Mobile Climate Control gav en årlig genomsnittlig avkastning om cirka 10%. Arcus börsnoterades under 2016 och Ratos avyttrade i samband med noteringen aktier för 1 194 Mkr. Därefter uppgår Ratos ägarandel till 23,6%. Sedan förvärvet 2005 uppgår den genomsnittliga årliga avkastningen (IRR) hittills till 29%.

Utdelningen på stamaktier ska över tid spegla den faktiska resultatutvecklingen i Ratos och en jämn utveckling av utdelningen eftersträvas. Historiskt har drygt 50% av resultatet efter skatt delats ut. Styrelsen föreslår en ordinarie utdelning om 2,00 kr per A- och B-aktie för räkenskapsåret 2016, vilket motsvarar en total utbetalning om 638 Mkr. Baserat på betalkurs vid årets slut uppgår direktavkastningen till 4,6%. Utdelning på preferensaktier regleras i bolagsordningen, och uppgår för serie C fram till stämman 2017 till 25 kr per kvartal och aktie, med maximal utdelning per aktie 100 kr per år. Från och med det första utbetalningstillfället efter årsstämman 2017 och för tiden därefter ökar utdelningen till 30 kr per kvartal för serie C.

Sedan årsstämman 2009 finns ett beslut om att Ratos i samband med förvärv kan emittera B-aktier i Ratos - genom kvittning, apport eller mot kontant betalning. Detta mandat förnyades vid årsstämman 2016 och avser högst 35 miljoner B-aktier. Därutöver finns ett bemyndigande till styrelsen att emittera sammanlagt högst 1 250 000 preferensaktier av serie C och/eller serie D i bolaget, i samband med avtal om förvärv.

Varken moderbolaget eller något av dotterföretagen står under externa kapitalkrav.

Återköpta egna aktier som ingår i eget kapital-posten balanserat resultat inklusive årets resultat

Antal aktier	2016	2015
Ingående återköpta aktier	5 217 460	5 131 107
Årets anskaffning	32 738	89 854
Årets avyttring (till anställda)	-1 344	-3 501
Utgående återköpta aktier	5 248 854	5 217 460
Antal utestående aktier		
Totalt antal aktier	324 970 896	324 970 896
Återköpta aktier	-5 248 854	-5 217 460
	319 722 042	319 753 436

Köptioner 2010-2016

Årsstämmorna 2010-2016 beslutade om utställande av köptioner på återköpta aktier.

Optionsvillkor för utestående köptioner per 2016-12-31 framgår av not 9 (sid 90). Enligt utestående optionsprogram är 3 259 176 återköpta aktier reserverade för överlåtelse. Totalt antal återköpta B-aktier uppgår till 5 126 262.

Utdelning

Efter balansdagen har styrelsen föreslagit följande utdelning:

	Mkr
Utdelning till innehavare av aktier av serie A och B 2,00 kr/aktie ¹⁾	638
Utdelning till innehavare av preferensaktier av serie C utgivna 19 juni 2013 ²⁾	85
Utdelning till innehavare av preferensaktier av serie C om 30 kr per kvartal, dock högst 120 kr/aktie, och med 25 kr per kvartal per preferensaktie av serie D, dock högst 100 kr/aktie, vid maximalt utnyttjande av bemyndigandet ³⁾	150
Balanseras i ny räkning	7 049

¹⁾ Baserat på antalet utestående aktier den 16 februari 2017. Antalet återköpta aktier per detta datum är 5 126 262 st och kan förändras fram till avstämningsdagen för utdelning.

²⁾ Baserat på antalet utestående aktier den 16 februari 2017. Utdelning på preferensaktier regleras i bolagsordningen efter stämmobeslut. Utdelningen uppgår från och med årsstämman 2017 till 30 kr per kvartal, dock högst 120 kr per preferensaktie och år. Utbetalning sker kvartalsvis i februari, maj, augusti och november.

³⁾ I enlighet med styrelsens förslag till bolagsstämman 2017 avseende eventuell nyemission av preferensaktie.

Den föreslagna utdelningen för 2015 fastställdes på årsstämman den 14 april 2016. Föreslagen utdelning för 2016 blir föremål för fastställande på årsstämman den 6 april 2017.

Not 23 Redogörelse för övrigt totalresultat samt förändring av reserver och innehav utan bestämmande inflytande

Mkr	Majoritetens andel av reserver			Innehav utan bestämmande inflytande	Totalt
	Omräknings-reserv	Säkrings-reserv	Totalt		
Ingående redovisat värde 2015-01-01	-129	-8	-137	-93	-230
Justering	4		4	0	4
Justerat ingående redovisat värde	-125	-8	-133	-93	-226
Årets omräkningsdifferenser	-375		-375	-152	-527
Omräkningsdifferenser hänförliga till avyttrade verksamheter	-16		-16	-4	-19
Kassafördessäkringar					
– redovisade i övrigt totalresultat		1	1	0	1
– skatt hänförlig till årets förändring		0	0	0	0
Utgående redovisat värde 2015-12-31	-516	-8	-523	-249	-772
Ingående redovisat värde 2016-01-01	-516	-8	-523	-249	-772
Justering	9		9		9
Justerat ingående redovisat värde	-507	-8	-514	-249	-763
Årets omräkningsdifferenser	393		393	170	563
Omräkningsdifferenser hänförliga till avyttrade verksamheter	-207		-207	-44	-251
Kassafördessäkringar					
– redovisade i övrigt totalresultat		-42	-42	-12	-54
– skatt hänförlig till årets förändring		7	7	3	9
Utgående redovisat värde 2016-12-31	-321	-43	-364	-132	-495

Omräkningsreserv

Omräkningsreserven innefattar alla valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av finansiella rapporter från utländska verksamheter som har upprättat sina finansiella rapporter i annan valuta än den valuta som koncernens finansiella rapporter presenteras i. Moderbolaget och koncernen presenterar sina finansiella rapporter i svenska kronor.

Säkringsreserv

Säkringsreserven innefattar den effektiva andelen av den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på ett kassafördessäkringsinstrument hänförligt till kassaflöden som ännu inte har inträffat.

Moderbolaget

Specifikation av eget kapital-posten reserver

Mkr	2016	2015
Fond för verkligt värde		
Ingående balans	7	7
Omvärderingar redovisat i övrigt totalresultat		
Utgående balans	7	7

Not 24 Innehav utan bestämmande inflytande

2016 Mkr	NCS Invest	Bisnode	Ledil	Individuellt ej betydande innehav utan bestämmande inflytande	Total
Innehav utan bestämmande inflytande, andel i %	36%	30%	34%		
Anläggningstillgångar	918	5 195	915		
Omsättningstillgångar		899	76		
Långfristiga skulder		-1 877	-98		
Kortfristiga skulder		-1 500	-95		
Nettotillgångar	918	2 717	797		
Redovisat värde på innehav utan bestämmande inflytande	330	819	268	586	2 003
Nettoomsättning		3 458	365		
Årets resultat	-1 858	60	70		
Övrigt totalresultat	200	100	0		
Summa totalresultat	-1 658	161	70		
Årets resultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	-669	18	24	57	-570
Övrigt totalresultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	72	30	11	-10	104
Kassaflöde från löpande verksamhet		197	75		
Kassaflöde från investeringsverksamhet		-305	-3		
Kassaflöde från finansieringsverksamhet		13	-120		
Årets kassaflöde		-96	-48		

2015 Mkr	NCS Invest	Nordic Cinema Group	AH Industries	Bisnode	Ledil	Individuellt ej betydande innehav utan bestämmande inflytande	Total
Innehav utan bestämmande inflytande, andel i %	36%	42%	31%	30%	34%		
Anläggningstillgångar	2 077		1 005	4 834	872		
Omsättningstillgångar			299	1 062	105		
Långfristiga skulder			-207	-1 988	-214		
Kortfristiga skulder			-274	-1 689	-70		
Nettotillgångar	2 077		823	2 218	694		
Redovisat värde på innehav utan bestämmande inflytande	748		249	668	233	522	2 419
Nettoomsättning		1 356	1 013	3 535	297		
Årets resultat	-31	86	-16	147	56		
Övrigt totalresultat	-144	-26	2	-116	0		
Summa totalresultat	-175	60	-14	31	56		
Årets resultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	-11	36	-5	44	19	97	180
Övrigt totalresultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	-52	-11	1	-35	0	-41	-139
Kassaflöde från löpande verksamhet		75	39	284	46		
Kassaflöde från investeringsverksamhet		-146	-15	-269	-9		
Kassaflöde från finansieringsverksamhet		-89	-28	-12	-42		
Årets kassaflöde		-160	-4	3	-4		

Not 25 Resultat per aktie

Resultat per aktie har beräknats på följande sätt:

Mkr	2016	2015
Årets resultat hänförligt till moderbolagets ägare	-500	496
Avgår – utdelning preferensaktier	-72	-83
	-572	413
Vägt genomsnittligt antal aktier		
Totalt antal stamaktier 1 januari	324 140 896	324 140 896
Effekt av innehav av egna aktier	-5 126 468	-5 128 279
Vägt genomsnittligt antal före utspädning	319 014 428	319 012 617
Effekt av köpoptioner		
Vägt genomsnittligt antal efter utspädning	319 014 428	319 012 617
Resultat per aktie före utspädning	-1,79	1,29
Resultat per aktie efter utspädning	-1,79	1,29

Instrument som potentiellt kan ge utspädningseffekt

Ratos AB hade vid utgången av 2016 fem utestående köpoptionsprogram vars lösenkurser 72 kr, 63,50 kr, 55,20 kr, 57,10 kr, respektive 48,70 kr överstigit stamaktiernas genomsnittskurs. Dessa optioner anses därför sakna utspädningseffekt och har exkluderats från beräkningen av resultat per aktie efter utspädning. Om aktierna i framtiden går upp till en nivå över lösenkursen kommer dessa optioner att medföra utspädning.

Not 26 Pensioner

I koncernen finns både förmånsbestämda och avgiftsbestämda pensionsplaner. Ratos-koncernen har inte någon koncerngemensam policy avseende pensioner utan varje enskilt bolags styrelse beslutar om pensionslösningar för bolaget. Av Ratos nuvarande dotterföretag har sex förmånsbestämda pensioner. De förmånsbestämda planerna är inte huvudlösningen för dotterföretagen utan utgör endast komplement till avgiftsbestämda pensionsplaner.

Bisnode har det beloppsmässigt största pensionsåtagandet i koncernen och det uppgår till 418 Mkr och är fördelat på planer i fem olika länder.

Förmånsbestämda pensioner

Pensionsplanerna omfattar huvudsakligen ålderspension. Intjäningen baseras på antal år inom pensionsplanen och lönen vid pensionerings-tillfället.

Pensionsförpliktelserna är säkerställda genom pensionsstiftelser och dylikt eller av bolaget.

Avgiftsbestämda pensioner

Pensionsplanerna omfattar huvudsakligen ålderspension. Pensionspremierna är lönerelaterade och kostnadsförs löpande.

forts. Not 26

Koncernen

Pensionskostnad

Mkr	2016	2015
Kostnad avseende tjänstgöring under innevarande period	23	26
Räntenetto	9	11
Effekter av reduceringar och regleringar	-2	0
Pensionskostnader för förmånsbestämda pensioner	31	37
Pensionskostnader för avgiftsbestämda pensioner, Alecta	78	90
Pensionskostnader för avgiftsbestämda pensioner, övriga	123	144
Årets pensionskostnad	231	270

Pensionskostnaderna ingår i resultaträkningen på raden Kostnader för ersättning till anställda med undantag av räntenetto som ingår i finansnettot i resultaträkningen.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Mkr	2016	2015
Nuvärde av fonderade förpliktelser	409	413
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	-236	-281
	174	133
Nuvärde av ofonderade förpliktelser	312	310
Effekt av begränsningsregel för nettotillgångar	-1	3
Nettoskuld i Rapport över finansiell ställning	485	445
Belopp som redovisas i balansräkningen		
Avsättningar för pensioner	487	454
Överskott i förmånsbestämd plan redovisad som långfristig finansiell fordran	-3	-8
Nettoskuld i Rapport över finansiell ställning	485	445

Aktuariella vinster och förluster

Erfarenhetsmässiga justeringar uppkommer som en följd av att utfallet på grund av dödlighet, sjukfrånvaro, personalomsättning, löneförändringar samt avkastning på förvaltningstillgångar under året avvikit från gjorda antaganden.

Specifikation av förändringarna i den nettoskuld som redovisas i Rapport över finansiell ställning

Mkr	2016	2015
Nettoskuld vid årets början	445	563
Nettokostnad redovisad i resultaträkningen	31	37
Omvärdering av pensionsförpliktelse redovisad i övrigt totalresultat ¹⁾	46	-29
Inbetalda avgifter och utbetalda pensioner	-20	-22
Valutakursdifferenser på utländska planer	18	-7
Netto överlätna pensionsförpliktelser i samband med avyttring av företag	-35	-99
Netto övertagna pensionsförpliktelser genom företagsförvärv		3
Nettoskuld vid årets slut	485	445

¹⁾ I koncernens övriga totalresultat redovisas även omvärdering av pensionsförpliktelse för investering som i koncernen redovisas enligt kapitalandelsmetoden.

forts. Not 26

Förvaltningstillgångarna består av följande:

Mkr	2016	2015
Egetkapitalinstrument	1	11
Finansiella räntebärande tillgångar	2	2
Fastigheter	2	2
Andra tillgångar	231	266
	236	281

Alectas överskott kan fördelas till försäkringstagarna och/eller de försäkrade. Vid utgången av 2016 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 148% (153). Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas försäkringstekniska beräkningsantaganden, vilka inte överensstämmer med IAS 19.

Väsentliga aktuariella antaganden på balansdagen

	2016	2015
Diskonteringsränta, %	0,2-3,0	1,0-4,0
Inflation, %	0,5-2,0	0,5-2,0
Förväntad löneökningstakt, %	1,5-3,0	1,5-3,0
Årlig ökning av pensioner och fribrev, %	0,8-2,0	0,9-2,0

Diskonteringsräntan har förstklassiga företagsobligationer som bas för alla länder inom euroområdet. För svenska pensionsplaner baseras diskonteringsräntan på bostadsobligationer.

Moderbolaget

Moderbolagets pensionskostnader för avgiftsbestämda pensioner uppgår till 14 Mkr (12), varav 7 Mkr (6) avser Alecta.

Not 27 Avsättningar

Koncernen

Avsättningar, långfristiga

Mkr	2016	2015
Garantiåtaganden		
Vid årets början	23	27
Årets avsättningar	2	10
lanspråktagna avsättningar	-4	-10
Outnyttjade reverserade avsättningar	-	-1
Avsättningar i avyttrat företag	-19	-6
Avsättningar i förvärvat företag	3	
Omklassificering till skulder som innehas för försäljning		-4
Omklassificering		8
Vid årets slut	6	23
Övrigt		
Vid årets början	88	113
Årets avsättningar	26	169
lanspråktagna avsättningar	-12	-25
Outnyttjade reverserade avsättningar	0	-1
Avsättningar i avyttrat företag	-1	-1
Avsättningar i förvärvat företag	1	
Förändring av diskonterat värde	1	-1
Omklassificering till skulder som innehas för försäljning		-151
Omklassificering	-15	-10
Omräkningsdifferens	5	-4
Vid årets slut	93	88
Summa långfristiga avsättningar	99	112

forts. Not 27

Avsättningar som är långfristiga skulder och förfallostruktur

Garantiåtaganden

Avsättningarna avser garantiåtagande för utförda arbeten. Avsättning för garantier börjar beräknas när en tjänst slutförs eller en vara har övergått till kund. För att uppskatta beloppen används huvudsakligen historiska data avseende reparationer och utbyten. Garantiperioderna sträcker sig över 2-10 år.

Övriga avsättningar

Övriga långfristiga avsättningar består bland annat av avsättningar avseende sale and leaseback-affärer och legala krav. Av övriga avsättningar har 47 Mkr en förfallostruktur om upp till 12 år. Resterande del beräknas regleras inom 2-5 år.

Avsättningar som är kortfristiga skulder

Förutbetalda servicekontrakt

Avsättning för förutbetalda servicekontrakt avser ersättning för ännu ej utförda tjänster.

Avsättningar, kortfristiga

Mkr	2016	2015
Garantiavsättningar		
Vid årets början	348	272
Årets avsättningar	156	141
Outnyttjade reverserade avsättningar	-9	-4
lanspråktagna avsättningar	-38	-41
Avsättningar i förvärvat företag	4	
Avsättningar i avyttrat företag	-17	
Omklassificering		14
Omräkningsdifferens	37	-33
Vid årets slut	480	348
Förutbetalda servicekontrakt		
Vid årets början	12	
Årets avsättningar	2	12
Vid årets slut	13	12
Övrigt		
Vid årets början	235	116
Årets avsättningar	183	223
lanspråktagna avsättningar	-380	-85
Outnyttjade reverserade avsättningar	6	-8
Förändring av diskonterat värde	0	
Omklassificering	15	-11
Vid årets slut	59	235
Summa kortfristiga avsättningar	553	595

Moderbolaget

Avsättningar, långfristiga

Mkr	2016	2015
Övrigt		
Vid årets början	23	0
Årets avsättningar	0	13
Omklassificering	-13	11
Förändring av diskonterat värde	1	-1
Vid årets slut	11	23

forts. Not 27

Avsättningar, kortfristiga

Mkr	2016	2015
Övrigt		
Vid årets början	309	189
Årets avsättningar	133	181
lanspråkta avsättningar	-338	-50
Omklassificering	13	-11
Vid årets slut	117	309

Av moderbolagets avsättningar avser 90 Mkr (309) avsättningar för dotter- och intresseföretag.

Not 28 Övriga skulder

Koncernen

Bland övriga kortfristiga skulder ingår skuld enligt entreprenadavtal med 421 Mkr (437) och förskott från kunder med 101 Mkr (134).

Moderbolaget

I övriga långfristiga skulder ingår i huvudsak personalkostnader.

Not 29 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Moderbolaget

Mkr	2016	2015
Personalkostnader	63	65
Övrigt	49	8
	112	73

Not 30 Finansiella risker och riskpolicy

Principer för finansiering och finansiell riskhantering

Koncernen är genom sin verksamhet exponerad för olika slag av finansiella risker relaterade till kundfordringar, leverantörsskulder, lån och derivatinstrument. Ratos finansiella risker består av:

- finansieringsrisk
- kreditrisk
- ränterisk
- valutarisk

Ratos styrelse fastställer den finansiella strategin för moderbolaget medan respektive dotterföretags styrelser fastställer respektive företags finansiella strategier.

Moderbolaget

Moderbolagets finanspolicy, som anger riktlinjer för hantering av finansiella risker, fastställs årligen av Ratos styrelse. Styrelsen utvärderar och föreslår vid behov förändringar av finanspolicy.

Koncernföretag

I koncernen finns inte någon central finansavdelning, däremot bistår koncernens Debt Manager dotterföretagen i övergripande finansiella frågor. Finanspolicy fastställs av respektive dotterföretags styrelse.

Den finansiella målsättningen för koncernen är att ha en god finansiell ställning, som bidrar till att bibehålla investerarens, kreditgivares och marknadens förtroende samt utgör en grund för fortsatt utveckling av affärsverksamheten, samtidigt som den långsiktiga avkastning som genereras till aktieägarna är tillfredsställande.

Ratos strävar efter att bolagen ska ha en optimal finansiell struktur givet vid var tid rådande förutsättningar.

Finansieringsrisk

Definition

Med finansieringsrisk avses risken att kostnaden blir högre vid upptagande av nya lån och att omfinansiering av förfallande lån försämrats.

Aktuell finansieringsrisk

Moderbolaget är i normalfallet obelånat och pantsätter inte aktier eller andra tillgångar som säkerhet för egna åtaganden eller för bolagen eller för annans förpliktelse. Moderbolaget ska inte heller gå i generell borgen gentemot någon långgivare för bolagen eller annans förpliktelser. Garantier avseende tillskjutande av ägarkapital kan lämnas efter beslut i styrelsen. Tillgång till kapital och flexibilitet säkerställs genom moderbolagets rullande treåriga lånefacilitet som uppgår till 2,2 miljarder kr inklusive checkräkningskredit. Lånefaciliteten kan även användas för att finansiera utdelning och löpande driftskostnader under en period med få eller inga exits. Utöver detta har moderbolaget ett bemyndigande från årsstämman att emittera aktier i samband med avtal om förvärv, se vidare not 22 avsnitt Kapitalhantering.

Varje dotterföretag ansvarar för sin egen finansiering. Per den 31 december 2016 uppgick koncernens räntebärande skulder till kreditinstitut till 7 371 Mkr (7 879). Totalt outnyttjade kreditfaciliteter uppgick till 3 769 Mkr (3 535).

Låneavtalen i dotterföretagen innehåller i normalfallet finansiella nyckeltal. Nyckeltalens nivåer är unika för varje dotterföretag. De vanligaste nyckeltalen är räntebärande nettoskuld i förhållande till resultat före avskrivningar och räntenetto, räntetäckningsgrad samt kassaflöde.

Om ett dotterföretag inte uppfyller lånevillkor i ett långfristigt låneavtal vid eller före rapportperiodens slut med effekt att företaget inte har en ovillkorad rätt att senarelägga skuldens reglering i minst tolv månader, klassificeras skulden som kortfristig.

Löptidsanalys finansiella skulder

För koncernens finansiella skulder per den 31 december 2016, visas följande förväntade förfallostruktur, omfattande odiskonterade kassaflöden avseende amorteringar och uppskattade räntebetalningar baserade på terminsavtal alternativt faktisk ränta samt uppskattade marginaler.

Omräkning till SEK av belopp i utländsk valuta har gjorts till gällande valutakurs vid rapportperiodens slut.

forts. Not 30

Löptidsanalysen omfattar inte skulder avseende syntetiska optioner. Per den 31 december 2016 uppgick koncernens skulder avseende syntetiska optioner till 158 Mkr (108).

Löptidsanalys finansiella skulder

2016-12-31 Mkr	Inom 1 år	Inom 2 år	Inom 3 år	Inom 4 år	5 år och senare	Summa
Skulder till kreditinstitut	1 113	1 042	2 607	592	2 949	8 304
Finansiell leasing	81	86	86	86	985	1 324
Övriga räntebärande skulder	4	1	1	1	91	99
Leverantörsskulder	2 300					2 300
Säljotiorer					240	240
Villkorad köpeskillning	170	3	1	1	2	176
Ränteswappar	11	9	3			23
Valutaterminer						
- utflöde	541					541
- inflöde	-522					-522
Summa	3 698	1 142	2 698	680	4 268	12 485

2015-12-31 Mkr	Inom 1 år	Inom 2 år	Inom 3 år	Inom 4 år	5 år och senare	Summa
Skulder till kreditinstitut	2 421	1 678	1 378	828	2 236	8 542
Finansiell leasing	40	34	33	30	198	335
Övriga räntebärande skulder	2				6	8
Leverantörsskulder	2 631					2 631
Säljotiorer	49	18		2	229	298
Villkorad köpeskillning	73	133	6			212
Ränteswappar	24	21	12	5	1	62
Valutaterminer						0
- utflöde	99					99
- inflöde	-101					-101
Summa	5 237	1 884	1 429	865	2 670	12 085

Kreditrisk

Definition

Kreditriskerna uppstår dels i finansiella, dels i kommersiella transaktioner. Koncernen är i sin finansiella verksamhet exponerad för kreditrisk på motparten i samband med placering av överskottslikviditet på bankkonton, i räntebärande värdepapper och i samband med köp av derivatinstrument. Den kommersiella exponeringen består främst av kreditriskerna i koncernens kundfordringar och utgörs av risken att kunderna inte kan fullfölja sina betalningsåtaganden.

Aktuell finansiell kreditrisk

För att reducera moderbolagets finansiella kreditrisk och för att moderbolaget ska ha en hög beredskap för investeringar placeras likviditeten i bank eller räntebärande värdepapper med låg ränterisk, låg kreditrisk och hög likviditet. Förutom att placera de likvida medlen på bankkonto eller depositionskonto hos av Ratos godkända nordiska banker, får investeringar endast göras i värdepapper (statsskuldsväxlar, certifikat, obligationer eller motsvarande) emitterade av svenska staten, svenska kommuner, banker och företag som erhållit minst A+ rating av Standard & Poor's eller motsvarande rating av Moody's. Durationen på placering av värdepapper får inte överstiga sex månader förutom värdepapper

utgivna av Svenska Staten där statsskuldsväxlar får ha en duration på maximalt 12 månader och statsobligationer maximalt 24 månader. Moderbolagets likvida medel uppgick per 31 december 2016 till 2 677 Mkr (4 677).

Per den 31 december 2016 uppgick likvida medel i koncernen till 4 389 Mkr (6 455). Under 2016 förekom inga kreditförluster vid placering av likvida medel eller vid handel med motparter i finansiella transaktioner.

Aktuell kommersiell kreditrisk

Moderbolaget har inte några kundfordringar.

Redovisat värde på koncernens kundfordringar, i Rapport över finansiell ställning, avspeglar den maximala exponeringen för kreditrisk. Koncernens dotterföretag är verksamma inom ett flertal olika branscher och på ett stort antal geografiska marknader, vilket ger en god riskspridning.

Branschspridningen i kombination med den globala verksamheten innebär att koncernen inte har någon väsentlig koncentration på enskilda kunder. Kundfordringarna analyseras löpande av respektive dotterföretag för att fastställa om ett nedskrivningsbehov föreligger. Bedömning görs dels utifrån individuell basis men även utifrån historiska data om inställda betalningar.

Åldersanalys, kundfordringar

Koncernen

2016-12-31 Mkr	Nominellt	Ackumulerad nedskrivning	Bokfört värde
Ej förfallet	1 695	-3	1 692
Förfallet 0 - 60 dagar	784	-8	776
Förfallet 60 - 180 dagar	205	-9	196
Förfallet 181 - 365 dagar	96	-14	81
Förfallet mer än ett år	38	-26	12
Totalt	2 819	-62	2 757

2015-12-31 Mkr	Nominellt	Ackumulerad nedskrivning	Bokfört värde
Ej förfallet	2 899	-5	2 894
Förfallet 0 - 60 dagar	676	-10	666
Förfallet 60 - 180 dagar	199	-7	192
Förfallet 181 - 365 dagar	31	-10	21
Förfallet mer än ett år	41	-43	-2
Totalt	3 846	-75	3 771

Information om nedskrivning av kundfordringar återfinns i not 11.

Ränterisk

Definition

Med ränterisk avses risken att förändringar i räntenivåer påverkar koncernens finansiella resultat och kassaflöde.

Aktuell ränterisk

Moderbolaget är inte exponerat för ränterisk eftersom moderbolaget i normalfallet är obelånat.

Koncernens exponering för ränterisk återfinns främst i dotterföretagens långfristiga upplåning. Räntebindningen är beroende av det enskilda dotterföretagets struktur och den finanspolicy som fastställts. För att förändra räntebindningstiden används ränteswappar.

Ränteswappar motsvarar 15% (34) av koncernens skulder till kreditinstitut per den 31 december 2016. Ränteswapparnas verkliga värde uppgick till 23 Mkr (51) och är redovisade som skuld. Av koncernens utestående ränteswappar förfaller 100% (91) inom 36 månader.

forts. Not 30

Känslighetsanalys

Om räntan förändras med en procentenhet i samtliga länder där Ratoskoncernen har lån eller placeringar blir effekten på finansnettot baserat på skulder till kreditinstitut per årsskiftet som ej är räntesäkrade, totalt cirka 51 Mkr (53). Känslighetsanalysen grundar sig på att alla andra faktorer (till exempel valutakurser) förblir oförändrade.

Valutarisk

Definition

Med valutarisk avses risken att förändringar i valutakurser påverkar koncernens resultaträkning, Rapport över finansiell ställning och/eller kassaflöden negativt. Valutarisker finns både i omräkningsexponering kopplad till utländska koncernföretag samt i monetära finansiella tillgångar och skulder.

Valutaexponering av monetära finansiella tillgångar och skulder per balansdagen

Koncernen hanterar sina valutarisker i enlighet med den finanspolicy som fastställts av respektive dotterföretags styrelse. Valutaexponering netto, och därtill hörande känslighetsanalys avser ställningen per balansdagen och innefattar kundfordringar, leverantörsskulder, skulder till kreditinstitut samt interna finansiella fordringar och skulder.

Det verkliga värdet på terminskontrakt uppgick netto till 5 Mkr (1) per den 31 december 2016, varav i Rapport över finansiell ställning redovisats 24 Mkr (3) som tillgångar och 19 Mkr (4) som skulder.

Koncernens riskexponering i utländsk valuta vid utgången av rapportperioden, uttryckt i svenska kronor, framgår av tabellen nedan:

Mkr	EUR		NOK		DKK		GBP		USD		SEK	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Kundfordringar	245	479	20	20	5	41	20	21	460	477	69	53
Finansiella fordringar	248	133	186	169	93	50	105	5	302	200	0	
Skulder till kreditinstitut	-967	-1 055	-462	-917	-63	-1	-189	-356	-512	-604	-388	-16
Leverantörsskulder	-284	-562	-15	-6	-25	-18	-5	-7	-414	-347	-136	-56
Valutaexponering finansiella tillgångar och skulder	-758	-1 006	-271	-734	9	72	-68	-336	-163	-274	-455	-19
Valutaterminskontrakt	-354	37	0		-106		174		-241	-79	271	
Nettoexponering	-1 111	-969	-271	-734	-96	72	106	-336	-404	-353	-185	-19

Känslighetsanalys

Känslighetsanalysen beräknas utifrån monetära finansiella tillgångar och skulder i utländsk valuta per balansdagen. Förändrade valutakurser påverkar huvudsakligen koncernens resultat. Tillämpas säkringsredovisning påverkas övrigt totalresultat fram till dess reglering sker. Effekten förs då om till koncernens resultat.

En förändring av kronan med 10% gentemot Ratos exponering av nettoflöden i EUR, NOK, DKK, GBP och USD skulle påverka resultatet med cirka 179 Mkr (235). Störst påverkan på resultatet, efter finansnetto, uppkommer då skulder till kreditinstitut räknas om.

Not 31 Operationell leasing

Koncernen

Leasingavtal där företaget är leasetagare

Räkenskapsårets betalda leasingavgifter för ingångna avtal uppgår till:

Mkr	2016	2015
Minimileaseavgifter	965	691
Variabla avgifter	16	7
Totala leasingkostnader	981	698

Framtida avgifter för ingångna avtal uppgår till:

Mkr	2016	2015
Avgifter inom ett år	820	632
Mellan ett och fem år	2 592	1 425
Längre än fem år	2 428	2 003
Totalt	5 840	4 061

Not 32 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

Koncernen

Ställda säkerheter

Mkr	2016	2015
Fastighetsinteckningar	28	410
Företagsinteckningar	1 269	1 503
Aktier i koncernföretag	8 994	7 364
Övriga ställda säkerheter	3 823	7 732
Totalt	14 113	17 009

Eventalförpliktelser

	1 576	1 313
--	-------	-------

Ovan avser ställda säkerheter i koncernföretag samt eventalförpliktelser hänförliga till koncern- och intresseföretag.

Moderbolaget

Moderbolaget har inte några ställda säkerheter. Moderbolaget har eventalförpliktelser till dotter- och intresseföretag uppgående till 533 Mkr (400). Därutöver garanterar moderbolaget att Medcro Intressenter AB samt Aneres Properties AB fullföljer sina åtaganden i samband med förvärvet av TFS respektive förvärvet av Serena Properties.

Not 33 Närståenderelationer

Transaktioner med närstående sker på marknadsmässiga villkor.

Moderbolaget

Moderbolaget har en närståenderelation med sina koncernföretag, se not 34. Moderbolaget har inte några ställda säkerheter. Moderbolaget har eventalförpliktelser till dotter- och intresseföretag uppgående till 533 Mkr (400). Därutöver garanterar moderbolaget att Medcro Intressenter AB samt Aneres Properties AB fullföljer sina åtaganden i samband med förvärvet av TFS respektive förvärvet av Serena Properties.

Nedan redovisas moderbolagets intäkter och kostnader gentemot dotter- och intresseföretag för året samt moderbolagets balansposter mot dotter- och intresseföretag vid utgången av året.

Mkr	Räntekostnader	Ränteutgifter	Utdelning
2016		0	
2015	-8	0	995

Mkr	Fordran	Avsättning	Skuld	Kapitaltillskott	Ansvarsförbindelse
2016-12-31	1	90	2 269	814	533
2015-12-31	88	309	2 594	270	400

Transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning

Ersättning till ledande befattningshavare och styrelseledamöter framgår av not 9.

Not 34 Andelar i koncernföretag

Moderbolaget

Mkr	2016	2015
Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets början	12 126	11 094
Investerat	3 053	1 136
Återbetalt aktieägartillskott	-42	-87
Dotterföretag omklassificerat till Intresseföretag	-4	
Omklassificering	-812	
Likviderat	-366	
Avyttringar	-4	-17
Vid årets slut	13 952	12 126
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	-3 229	-2 196
Omklassificering	812	
Årets nedskrivning	-2 467	-1 033
Vid årets slut	-4 885	-3 229
Värde enligt balansräkning	9 068	8 897

Utifrån den nedskrivningsprövning som Ratos årligen gör, se not 13, utvärderas även eventuellt nedskrivningsbehov på det redovisade värdet av andelar i koncernföretag. Under 2016 har moderbolaget skrivit ner det redovisade värdet på sju bolag; AH Intressenter AB 123 Mkr (104), EMaint AB 99 Mkr (765), GS Hydro Holding Oy 405 Mkr (79), Kamin Intressenter AB 133 mkr, NCS Intressenter AB 1 359 Mkr, Quartzin Intressenter AB 345 Mkr, Spin International AB 2 Mkr.

Dotterföretag, org nr, säte	Antal aktier	Ägd andel, %	2016-12-31	2015-12-31	Bolag	Ägd andel, %
Mkr						
Direktägda bolag						
Arcus AS, 987 470 569, Oslo, Norge ⁵⁾				9		
Bisnode Business Information Group AB, 556681-5725, Stockholm	84 263 330	70	1 843	1 597		
GS Hydro Holding OY, 2268968-9 Finland	28 301 900	100	19	291		
Ägarbolag till portföljbolag						
AHI Intressenter AB, 556726-7744, Stockholm	100 000	100	0	162	AH Industries	70
Alube Network AB, 556925-9376, Stockholm	50 000	100	285	285	Nebula ⁶⁾	70
Aneres Properties AB, 559030-0967, Stockholm	50 000	100	359	0	Serena Properties	56
Blomster Intressenter AB, 559077-8675, Stockholm	50 000	100	1 386		Plantagen ⁶⁾	96
GS Intressenter AB, 559067-2415, Stockholm	50 000	100	160		Gudrun Sjödén Group	30
HL Intressenter AB, 556809-4402, Stockholm	50 000	100	833	831	HL Display ⁶⁾	96
Kamin Intressenter AB, 556801-8427, Stockholm	100 000	100	9	136	Jøtul ⁶⁾	93
Kelly Intressenter 1 AB, 556826-5705, Stockholm	50 000	100	244	241	KVD	100
Kompositkärnan Förvaltning AB, 556777-2271, Stockholm	100 000	100	678	677	Diab	96
Medcro Holding AB, 559026-2019, Stockholm	50 000	100	180	144	TFS ⁴⁾	60
Miehdnort AB, 556801-4731, Stockholm	100 000	100	313	312	HENT	73
NCS Intressenter AB, 556801-8435, Stockholm	100 000	100	690	1 941	Aibel ²⁾	32
Noiro Holding AB, 556993-7104, Stockholm	50 000	100	462	479	Ledil	66
Outdoor Intressenter AB, 559067-2456, Stockholm	50 000	100	162		Oase Outdoors	79
Quartzin Intressenter AB, 556835-3824, Stockholm	50 000	100	31	355	Biolin Scientific	100
Speed Group Intressenter AB, 556801-8419, Stockholm	100 000	100	286	285	Speed Group	70
Vento Intressenter AB, 559052-2057, Stockholm	50 000	100	308		airteam	70
Direktägda övriga dotterföretag						
Aalborg Fastigheter Intressenter ApS, 32318746, Aalborg, Danmark	867 668	87	24	24		
EMaint AB, 556731-5378, Stockholm	100 000	100	68	14	Euromaint ¹⁾	
Myggvärmare AB, 556723-5667, Stockholm	1 000	100	475	494	Mobile Climate Control ¹⁾	
Nordic and Baltic Cinema Holdco AB, 556849-6177, Stockholm ³⁾				366		
Ratos Fastighets AB, 556308-3863, Stockholm	50 000	100	6	6		
Spin International AB, 556721-4969, Stockholm	1 000 000	100	246	248		
			9 068	8 897		

¹⁾ Avyttrats under året

²⁾ NCS Intressenter AB äger 64% av aktierna i NCS Invest AB där resterande 36% av aktierna ägs av Sjätte AP-fonden. NCS Invest i sin tur äger 49% av aktierna i Aibel. Ratos direkta ägarandel i Aibel uppgår därmed till 32%.

³⁾ Likviderat under året

⁴⁾ Medcro Holding AB äger 100% av aktierna i Medcro Intressenter AB som i sin tur äger 60% av aktierna i TFS

⁵⁾ Arcus AS börsnoterat i december 2016, därefter omklassificerat till andelar i intresseföretag.

⁶⁾ Ägd andel avser stamaktier.

Not 35 Kassaflödesanalys

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Erhållen utdelning	13	25	26	461
Erhållen ränta	13	22	0	1
Erlagd ränta	-284	-334		
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet				
Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	152	14		
Utdelning	3			-534
Realisationsresultat	-1 690	-1 215	-2 459	-933
Av- och nedskrivningar av tillgångar	3 174	1 345	2 497	1 037
Kapitaliserad ränta	39	18		8
Orealiserade kursdifferenser	-28	17	-9	6
Realiserade intäkter från förutbetalda intäkter		300		
Avsättningar med mera	519	-273	115	63
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	2 168	203	143	-354
Likvida medel vid räkenskapsårets utgång				
Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2016	2015	2016	2015
Kassa, bank	4 389	6 455	2 677	4 677
Likvida medel	4 389	6 455	2 677	4 677

Ej utnyttjad kreditfacilitet

Ej utnyttjad kreditfacilitet uppgår för koncernen till 3 769 Mkr (3 535) och för moderbolaget till 2 200 Mkr (2 200).

Avyttrade företag – koncernen

Mkr	2016	2015
Immateriella anläggningstillgångar	3 215	2 616
Materiella anläggningstillgångar	561	779
Finansiella anläggningstillgångar	70	272
Uppskjuten skattefordran	246	52
Varulager	1 006	78
Kortfristiga fordringar	1 766	308
Likvida medel	930	212
Tillgångar som innehas för försäljning	300	
Summa tillgångar	8 094	4 317
Innehav utan bestämmande inflytande	4	555
Långfristiga skulder och avsättningar	2 430	436
Kortfristiga skulder och avsättningar	2 613	2 458
Skulder hänförliga till Tillgångar som innehas för försäljning	291	
Summa skulder	5 337	3 448
Försäljningspris	2 760	1 733
Avgår:		
Köparrevers	-73	
Villkorad tilläggsköpeskilling		11
Likvida medel i den avyttrade verksamheten	-930	-212
Påverkan på koncernens likvida medel	1 757	1 532

Förvärv av koncernföretag – koncernen

Mkr	2016	2015
Immateriella anläggningstillgångar	4 382	995
Materiella anläggningstillgångar	854	32
Finansiella anläggningstillgångar	25	4
Uppskjuten skattefordran	230	0
Varulager	456	58
Kortfristiga fordringar	350	411
Likvida medel	260	71
Summa tillgångar	6 556	1 571
Innehav utan bestämmande inflytande	11	12
Långfristiga skulder och avsättningar	3 081	147
Uppskjuten skatteskuld	196	13
Kortfristiga skulder och avsättningar	698	560
Summa skulder	3 986	732
Netto identifierbar tillgångar och skulder	2 570	839
Överförd ersättning	2 570	839
Avgår:		
Säljrevers	-64	-90
Avsättning villkorad köpeskilling	-68	-90
Apportemission	-10	
Likvida medel i den förvärvade verksamheten	-260	-71
Utbetalad villkorad köpeskilling	74	
Påverkan på koncernens likvida medel	2 242	587

Not 36 Tillgångar som innehas för försäljning

Tillgångar som innehas för försäljning

Mkr	2016-12-31	2015-12-31
Immateriella anläggningstillgångar		0
Materiella anläggningstillgångar	154	47
Finansiella tillgångar	4	
Uppskjutna skattefordringar	12	7
Varulager	140	113
Kortfristiga fordringar	144	126
Likvida medel	32	15
Summa tillgångar som omklassificerats	485	308

Skulder hänförliga till Tillgångar som innehas för försäljning

Mkr	2016-12-31	2015-12-31
Räntebärande skulder	306	
Ej räntebärande skulder	172	127
Avsättningar		155
Uppskjutna skatteskulder	7	9
Summa skulder som omklassificerats	485	291

Tillgångar som innehas för försäljning avser dotterföretaget AH Industries. Ratos tecknade i december 2016 avtal med Aurelius Equity Opportunities SE & Co om avyttring av hela det danska bolaget och dess dotterföretag. Transaktionen beräknas slutföras under första kvartalet 2017.

Tillgångarna och skulderna som 2015 redovisades som tillgångar och skulder som innehas för försäljning avsåg huvudsakligen den tyska verksamheten inom Euromaint och verksamheten avyttrades under det första kvartalet 2016.

Not 37 Viktiga uppskattningar och bedömningar

Ratos finansiella rapporter är upprättade i enlighet med IFRS. Detta kräver att företagsledningen gör bedömningar, uppskattningar och antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningar och bedömningar baseras på historiska erfarenheter, extern information och antaganden som företagsledningen anser vara rimliga under gällande omständigheter. Förändrade antaganden kan leda till justeringar av redovisade värden och det verkliga utfallet kan komma att avvika från gjorda uppskattningar och bedömningar.

Inom ramen för IFRS kan i vissa fall val göras mellan olika principer. Val av princip kräver i vissa fall att ledningen gör bedömningar av vilken princip som ger den mest rättvisande bilden av Ratos verksamhet.

Utvecklingen inom redovisningsområdet och valet av principer diskuteras även i Ratos revisionsutskott.

Nedan följer de viktigaste områdena där kritiska bedömningar gjorts vid tillämpning av koncernens redovisningsprinciper och viktiga källor till osäkerheter i uppskattningar.

Bedömningar vid tillämpning av redovisningsprinciper

Förvärv och avyttring av dotter- och intresseföretag

Ratos verksamhet som investeringsbolag innebär att bolag både förvärvas och avyttras, det kan även avse tilläggsförvärv såväl som delavyttringar. Redovisning av förvärv och avyttringar av dotter- och intresseföretag är därför av betydelse för Ratos avseende bland annat tidpunkt, grad av inflytande och värdering. Vid varje enskilt rörelseförvärv under 2016 har ställning tagits avseende proportionell eller full goodwill.

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

Värdet på dotter- och intresseföretag inklusive goodwill prövas årligen genom att beräkna ett återvinningsvärde, dvs det högsta av ett nyttjandevärde och verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader, för respektive bolag. Beräkning av dessa värden kräver att flera antaganden om framtida förhållanden och uppskattningar av parametrar görs, såsom vinstmultiplar och framtida lönsamhetsnivå. En beskrivning av tillvägagångssättet återfinns i not 13. Framtida händelser och ny information kan förändra dessa bedömningar och uppskattningar.

Not 38 Entreprenadavtal

Entreprenaduppdrag intäktsförs i takt med upparbetning av projekten. Se not 1, Redovisningsprinciper.

Resultaträkningen

Mkr	2016	2015
Upparbetade intäkter	8 877	6 079
Nettoresultat	953	584

Rapport över finansiell ställning

Mkr	2016	2015
Upparbetade intäkter	6 098	4 068
Fakturerings	-5 834	-3 946
	264	122
Varav kortfristiga fordringar	264	122

Skulder till beställare av uppdrag enligt entreprenadavtal

Mkr	2016	2015
Fakturerings	-19 390	-13 454
Upparbetade intäkter	18 482	12 449
	-908	-1 005

Not 39 Händelser efter balansdagen

I februari omfinansierades Ratos dotterbolag Ledil. Ratos erhåller en utdelning om cirka 18 MEUR för sin ägarandel om 66%. Omfinansieringen har möjliggjorts av en stark lönsam tillväxt och god utveckling i verksamheten. Ratos koncernmässigt bokförda värde på Ledil justeras ned med motsvarande belopp

Not 40 Uppgifter om moderbolaget

Ratos AB är ett publikt svenskregistrerat aktiebolag med säte i Stockholm. Moderbolagets aktier är registrerade på Nasdaq Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Box 1661, 111 96 Stockholm och besöksadressen är Drottninggatan 2.

Koncernredovisningen för 2016 består av moderbolaget och dess koncernföretag. I koncernen ingår även ägd andel av investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden.

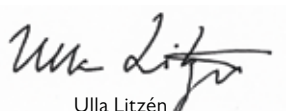
Styrelsens och verkställande direktörens intygande

Koncernredovisningen respektive årsredovisningen har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder respektive god redovisningssed och ger en rättvisande bild av koncernens och moderbolagets ställning och resultat. Förvaltningsberättelsen för koncernen respektive moderbolaget ger en rättvisande översikt över utvecklingen av koncernens och moderbolagets verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderbolaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Stockholm den 16 februari 2017

Jonas Wiström
Ordförande

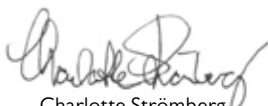
Ulla Litzén
Styrelseledamot

Annette Sadolin
Styrelseledamot

Karsten Slotte
Styrelseledamot

Charlotte Strömberg
Styrelseledamot

Jan Söderberg
Styrelseledamot

Per-Olof Söderberg
Styrelseledamot

Magnus Agervald
Verkställande direktör

Årsredovisningen och koncernredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 16 februari 2017. Koncernens resultaträkning och rapport över finansiell ställning samt moderbolagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 6 april 2017.

Vår revisionsberättelse har lämnats den 16 februari 2017
PricewaterhouseCoopers AB

Peter Clemedtson
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Helena Kaiser de Carolis
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Ratos AB (publ), org.nr 556008-3585

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Ratos AB (publ) för år 2016 med undantag för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 51-61. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 46-115 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Våra uttalanden omfattar inte bolagsstyrningsrapporten på sidorna 51-61. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Vår revisionsansats

Revisionens inriktning och omfattning

Ratos är ett investeringsbolag som förvärvar, utvecklar och säljer nordiska bolag. Vid utgången av året hade Ratos 20 innehav vilka verkar inom olika branscher med olika risker. Innehavens bidrag till koncernens eget kapital varierar mellan ca 1-18%. Dessa faktorer bidrar till en riskspridning vilken reducerar risken avseende uppkomsten av väsentliga felaktigheter i koncernredovisningen.

Vi utformade vår revision genom att fastställa väsentlighetsnivå och bedöma risken för väsentliga felaktigheter i de finansiella rapporterna. Vi beaktade särskilt de områden där verkställande direktören och styrelsen gjort subjektiva bedömningar, till exempel viktiga redovisningsmässiga uppskattningar som har gjorts med utgångspunkt från antaganden och prognoser om framtida händelser, vilka till sin natur är osäkra. Liksom vid alla revisioner har vi också beaktat risken för att styrelsen och verkställande direktören åsidosätter den interna kontrollen, och bland annat övervägt om det finns belägg för systematiska avvikelser som givit upphov till risk för väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter.

Vi anpassade vår revision för utföra en ändamålsenlig granskning i syfte att kunna uttala oss om de finansiella rapporterna som helhet, med hänsyn tagen till koncernens struktur, redovisningsprocesser och kontroller samt den bransch i vilken koncernen verkar.

I koncernrevisionen fastställde vi revisionsriskerna ur ett koncernperspektiv. Vi har, i koncernrevisionen, fokuserat på verksamheten i moderbolaget, vilken inkluderar nedskrivningsprövning, och de mest väsentliga innehaven och därutöver har övriga innehav varit föremål för vissa granskningsåtgärder.

Som en del i vårt arbete har vi också utfärdat granskningsinstruktioner och inhämtat skriftlig rapportering från innehavsrevisorerna. Vi har även haft samtal med samt besökt utvalda revisorer och innehavsbolag för att kunna dra slutsatsen att tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis inhämtats.

Väsentlighet

Revisionens omfattning och inriktning påverkades av vår bedömning av väsentlighet. En revision utformas för att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida de finansiella rapporterna innehåller några väsentliga felaktigheter. Felaktigheter kan uppstå till följd av oegentligheter eller fel. De betraktas som väsentliga om enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användarna fattar med grund i de finansiella rapporterna.

Baserat på professionellt omdöme fastställde vi vissa kvantitativa väsentlighetstal, däribland för den finansiella rapportering som helhet. Med hjälp av dessa och kvalitativa överväganden fastställde vi revisionens inriktning och omfattning och våra granskningsåtgärders karaktär, tidpunkt och omfattning, samt att bedöma effekten av enskilda och sammantagna felaktigheter på de finansiella rapporterna som helhet.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Särskilt betydelsefullt område

Värdering av goodwill, respektive andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden

Ratos innehav vid utgången av året utgörs av 16 dotterbolag, tre intressebolag och ett joint venture, där vart och ett utgör en kassagenere- rande enhet. Till dotterbolagen har goodwill om 12 990 miljoner SEK allokerats, och de redovisade kapitalandelarna uppgår till 1 964 miljoner SEK vid utgången av året. Goodwill och andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden är en betydande del av koncernens balansomslutning som uppgår till 29 805 miljoner SEK.

Värdet på goodwill samt kapitalandelar prövas årligen för nedskrivning. Prövningen, och därmed redovisade värden är beroende av styrelsens och ledningens bedömningar och antaganden om bl.a. tillväxt, framtida lönsamhet, diskonteringsränta och vinstmultiplar. Framtida händelser och ny information kan förändra dessa bedömningar och uppskattningar och det är därför särskilt viktigt för företagsledningen att löpande utvärdera om värdet på den redovisade goodwillen respektive kapitalandelarna kan motiveras med beaktande av gjorda antaganden.

Ovan sammantaget med att vissa av innehaven verkar i utmanande marknadsförhållanden gör att vi bedömt värdering av goodwill och andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden som det mest betydelsefulla området för vår revision.

Se årsredovisningen not 13 – Immateriella anläggningstillgångar samt not 15 Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden.

Hur vår revision beaktade det särskilt betydelsefulla området

Vi har i vår revision fokuserat granskningen på de innehav där skillnaden mellan bokfört värde och återvinningsvärde är begränsat.

Vi har med hjälp av värderingsspecialister genomfört ett antal granskningsåtgärder för att verifiera att de nedskrivningsprövningar som Ratos utfört är baserade på vedertagna värderingsmetoder, matematiskt korrekta och baserade på rimliga antaganden för framtida kassaflöden, tillväxt och diskonteringsräntor.

Våra revisionsåtgärder har innefattat granskning av bolagets prognoser där vi bedömt rimligheten i dessa baserat på historiska utfall och marknadsutsikter. Vi har också diskuterat värderingen med bolagsansvariga inom Ratos och utmanat gjorda antaganden och bedömningar.

Vi har utvärderat känslighetsanalyser för viktiga antaganden såsom tillväxt- och vinstmarginalantaganden samt utvärderat ändamålsenligheten av den jämförelsegrupp som använts vid multipelvärdering och jämfört denna mot oberoende källor.

Vi har också utvärderat notupplysningarna i relation till reglerna i IAS 36 och IAS 1.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen, koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1-44 och 120-124. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ än att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen finns på Revisornämndens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/rn/showdocument/documents/rev_dok/revisors_ansvar.pdf. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Ratos AB (publ) för år 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation, och att tillse

att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av förvaltningen finns på Revisornämndens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/rn/showdocument/documents/rev_dok/revisors_ansvar.pdf. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 51–61 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplýsningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2–6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar samt är i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

Stockholm den 16 februari 2017
PricewaterhouseCoopers AB

Peter Clemedtsen
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Helena Kaiser de Carolis
Auktoriserad revisor

Ytterligare information

RATOS

Femårsöversikt, koncernen	120
Definitioner	121
GRI-index	122
Aktieägarinformation	124

Femårsöversikt, koncernen

	2016	2015	2014	2013	2012
Nyckeltal ¹⁾					
Resultat per stamaktie före utspädning, kr	-1,79	1,29	3,22	2,13	1,90
Utdelning per A- och B-aktie, kr	2,00 ²⁾	3,25	3,25	3,00	3,00
Utdelning per C-aktie (preferensaktie), kr	120	100	100	100	75
Direktavkastning, %	4,6 ²⁾	6,7	6,9	5,2	4,8
Totalavkastning, %	-6	9	-15	-2	-17
Börskurs vid årets slut, kr	43,14	48,83	47,07	58,15	62,50
Eget kapital per aktie, 31 december, kr ³⁾	31	36	39	38	39
Eget kapital, Mkr ⁴⁾	11 283	12 882	14 027	13 778	12 353
Avkastning på eget kapital, %	-4	4	8	6	5
Soliditet, %	45	47	46	41	39
Genomsnittligt antal stamaktier före utspädning	319 014 428	319 012 617	319 009 126	319 005 200	319 000 693
Utestående antal A-, B- och C-aktier	319 722 042	319 753 436	319 839 789	319 836 019	319 001 359
Resultaträkning, Mkr					
Resultat/resultatandelar från bolag	295	664	392	602	-29
Exitresultat vid försäljning av bolag	1 672	1 101	1 390	895	978
Nedskrivning, bolag	2 504	-565	-250	-308	-375
Resultat från bolag	-538	1 200	1 532	1 189	574
Intäkter och kostnader i moderbolaget och centrala bolag	-353	-308	-165	-106	193
Koncernens resultat före skatt	-890	892	1 367	1 083	767
Skatt	-180	-216	-238	-281	-224
Koncernens resultat efter skatt	-1 071	676	1 129	802	543
Resultat hänförligt till moderbolagets ägare	-500	496	1 109	742	606
Rapport över finansiell ställning, Mkr					
Immateriella anläggningstillgångar	14 834	14 293	16 917	20 445	16 794
Materiella anläggningstillgångar	1 970	1 789	2 744	3 581	3 461
Finansiella anläggningstillgångar	2 372	2 522	4 133	2 970	225
Uppskjutna skattefordringar	594	490	559	550	557
Omsättningstillgångar	10 034	13 529	12 353	11 620	12 550
Tillgångar	29 805	32 623	36 706	39 166	33 587
Eget kapital	13 286	15 302	17 009	16 133	13 141
Avsättningar	1 139	1 160	1 091	929	687
Uppskjutna skatteskulder	501	392	434	478	396
Räntebärande skulder	8 181	8 232	10 263	12 517	10 426
Ej räntebärande skulder	6 696	7 538	7 909	9 109	8 937
Eget kapital och skulder	29 805	32 623	36 706	39 166	33 587

¹⁾ Om inget annat anges avses B-aktien.

²⁾ Föreslagen ordinarie utdelning.

³⁾ Definieras från och med 2013 som eget kapital hänförligt till moderbolagets ägare med avdrag för utestående preferenskapital dividerat med antal utestående stamaktier vid periodens slut. Preferenskapital per preferensaktie uppgår till 1 837,50 kr, vilket motsvarar inlösenbeloppet efter årsstämman 2017.

⁴⁾ Hänförligt till moderbolagets ägare.

Definitioner*

Avkastning på eget kapital

Årets resultat hänförligt till moderbolagets ägare dividerat med genomsnittligt eget kapital hänförligt till moderbolagets ägare.

Avkastning på sysselsatt kapital

Resultat före räntekostnader och skatt i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital.

Direktavkastning

Utdelning på stamaktien i procent av B-aktiens börskurs.

EBIT

Resultat före finansnetto och skatt (Earnings Before Interest and Tax).

EBITA

Rörelseresultat före nedskrivning av goodwill samt av- och nedskrivningar av andra immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsförvärv och därmed likställda transaktioner (Earnings Before Interest, Tax and Amortisation).

EBITA-marginal

EBITA i procent av nettoomsättningen.

EBITDA

Resultat före av- och nedskrivningar (Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation).

EBT

Resultat före skatt (Earnings Before Tax).

EBT-marginal

EBT i procent av nettoomsättningen.

Eget kapital per aktie

Eget kapital hänförligt till moderbolagets ägare med avdrag för utestående preferenskapital dividerat med utestående antal stamaktier vid periodens slut.

Enterprise value

Marknadsvärdet på aktierna plus räntebärande nettoskuld.

Exitresultat

Med exitresultat avses realisationsresultatet som uppstår då ett bolag avyttras.

IRR

Genomsnittlig årlig avkastning (Internal Rate of Return) – den genomsnittliga årliga avkastningen på investerat belopp beräknat utifrån ursprunglig investering, slutligt försäljningsbelopp och övriga kapitalflöden, med hänsyn tagen till när i tiden samtliga dessa betalningar skett till eller från Ratos.

Kassaflöde före förvärv och avyttring av företag

Avser kassaflöde från löpande verksamhet inklusive betalda räntor samt investeringar och avyttringar av anläggningstillgångar men före förvärv och avyttring av företag.

Koncernmässigt värde

Koncernens andel av bolagets eget kapital, eventuella kvarvarande koncernmässiga över- och undervärden reducerat med eventuella internvinster. Därutöver inkluderas aktieägarlån och kapitaliserade räntor på dessa.

Omsättningshastighet

Antal omsatta B-aktier under ett år i förhållande till totalt antal utestående B-aktier.

Operativ EBITA

EBITA med avdrag för jämförelsestörande poster.

Operativ EBITA-marginal

Operativ EBITA i procent av nettoomsättningen.

P/E-tal

Börskurs för B-aktien i förhållande till resultat per aktie.

Portföljens nyckeltal

Nedanstående nyckeltal presenteras för Ratos bolagsportfölj, både med bolagen inkluderade i sin helhet (100%), oavsett Ratos ägarandel, samt justerat för Ratos ägarandel i respektive bolag.

- *Portföljens nettoomsättning* - Nettoomsättning för hela innevarande period samt jämförelseperioder, i bolag som ingår i portföljen vid rapportperiodens utgång.
- *Portföljens EBITA* - Rörelseresultat för hela innevarande period samt jämförelseperioder, i bolag som ingår i portföljen vid rapportperiodens utgång, före nedskrivning av goodwill samt av- och nedskrivningar av andra immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsförvärv och därmed likställda transaktioner.
- *Portföljens operativa EBITA* - Portföljens EBITA enligt definition ovan, justerat för jämförelsestörande poster.
- *Portföljens operativa EBITA-marginal* - Portföljens operativa EBITA i procent av portföljens nettoomsättning.
- *Jämförelsestörande poster* - Resultatposter som har betydande inverkan på resultatet i bolaget, och om de ej lyfts fram försvårar förståelsen för bolagets underliggande operativa utveckling och/eller värdering.

Preferenskapital

Preferenskapital uppgår till 1 360 Mkr (1 837,50 kr per preferensaktie), vilket motsvarar inlösenbeloppet efter årsstämman 2017.

Resultat per aktie

Periodens resultat hänförligt till moderbolagets ägare med avdrag för periodens utdelning på preferensaktier dividerat med genomsnittligt antal utestående stamaktier.

Räntebärande nettoskuld

Räntebärande skulder samt pensionsavsättningar minus räntebärande tillgångar och likvida medel.

Skuldsättningsgrad

Räntebärande skulder i förhållande till eget kapital.

Soliditet

Redovisat eget kapital i procent av balansomslutningen. I eget kapital inräknas innehav utan bestämmande inflytande.

Sysselsatt kapital

Balansomslutningen minus räntefria skulder.

Totalavkastning

B-aktiens kursutveckling inklusive återinvesterad utdelning på stamaktierna.

* Om inget annat anges avses B-aktien

GRI-Index

Ratos hållbarhetsredovisning avser kalenderåret 2016. Denna rapport har upprättats i enlighet med GRI Standards: Core-alternativet. Ratos har använt relevanta delar av GRI Sector Disclosures, Financial Services. Det är Ratos andra hållbarhetsredovisning enligt GRI och Ratos har för avsikt att redovisa årligen.

Med åtagandet om Global Compact (GC) följer att Ratos lämnar en Communication on Progress (COP), som redovisar arbetet med

implementeringen av GC:s principer. I detta index beskrivs var GRI- och COP-informationen kan hämtas i Ratos årsredovisning 2016.

Hållbarhetsredovisningen är upprättad utifrån GRI:s principer för att bestämma innehåll och säkerställa kvalitet. Redovisningen omfattar Ratos som investeringsbolag, dvs moderbolaget Ratos. Ratos har ett betydande ägande i portföljbolagen, dock är en viktig princip i Ratos ägarmodell (som beskrivs i Ratos ägarpolicy) att respektive bolag agerar

GRI STANDARDS INDEX KÄRNIVÅ MED SEKTORTILLÄGG FÖR FINANS

Indikator/upplysning	Sida	Kommentar	UNGC principer
102: GENERELLA STANDARDUPPLYSNINGAR 2016			
Organisationsprofil			
102-1	Organisationens namn	46	
102-2	Verksamhet, märken, produkter och tjänster	2, 3, 8, 9	
102-3	Huvudkontorets lokalisering	46, baksida	
102-4	Länder där organisationen är verksam	18, 27	
102-5	Ägarstruktur och företagsform	24-25, 112	
102-6	Marknader som organisationen är verksam på	3, 18, 27	
102-7	Organisationens storlek	20-21, 26-27	
102-8	Information om anställda och andra arbetare	20-22	Personaldata har samlats från Ratos HR-system.
102-9	Leverantörskedja		Ratos inköp består av tjänster och produkter till kontorsverksamheten i Stockholm samt konsultstöd i förvävs-, försäljningsprocesser och utvecklingsarbete. Leverantörerna är primärt verksamma i Norden.
102-10	Väsentliga förändringar gällande organisation och leverantörskedja		Inga väsentliga förändringar under året.
102-11	Försiktighetsprincipen	15-16	Försiktighetsprincipen följs och avser bedömning och hantering av hållbarhetsrisker i samband med investeringar.
102-12	Externa initiativ	15	
102-13	Medlemskap i organisationer		Svenskt Näringsliv, Svenska Venture Capital Association (SVCA), Swedish Leadership for Sustainable Development (SLSD)
Strategi			
102-14	Uttalande från senior beslutsfattare	4-5	
Etik och integritet			
102-16	Värderingar, principer och etiska riktlinjer	2, 10, 15-16, 18, 21	10
Styrning			
102-18	Styrning	16, 54, 56-57	
Intressentengagemang			
102-40	Lista över intressentgrupper	15	
102-41	Kollektivavtal		Alla medarbetare, oavsett anställningsform, i moderbolaget är anslutna till kollektivavtal 3
102-42	Identifiering och urval av intressenter	15	
102-43	Förhållningssätt till intressentengagemang	15	
102-44	Viktiga frågor som lyfts av intressenter	15	
Om redovisningen			
102-45	Enheter som ingår i den finansiella redovisningen	105, 112	
102-46	Process för att definiera redovisningens innehåll och avgränsning	15, 122-123	
102-47	Lista över väsentliga ämnen/hållbarhetsfrågor	122-123 www.ratos.se/hallbarhet	
102-48	Förändringar av information		Detta är Ratos andra hållbarhetsredovisning enligt GRI. Inga väsentliga förändringar har skett relaterat till information lämnad i tidigare redovisning.
102-49	Förändringar i redovisningen		Se ovan.
102-50	Redovisningsperiod	122	
102-51	Datum för publicering av senaste redovisningen		2016-03-10
102-52	Redovisningscykel	122	
102-53	Kontaktperson för redovisningen		Magnus Agervald, vd 08-700 17 00 Helene Gustafsson, IR- och pressansvarig 08-700 17 00
102-54	Rapportering i enlighet med GRI:s standarder	122-123	
102-55	GRI innehållsindex	122-123	
102-56	Extern bestyrkande		Hållbarhetsrapporten genomgår inte extern granskning.

strategiskt, operativt och finansiellt oberoende av varandra. Vidare är Ratos inte evig ägare till sina bolag utan har en aktiv exitstrategi, vilket innebär att portföljen årligen ändrar sammansättning. Ett aktivt hållbarhetsarbete för Ratos moderbolag är en förutsättning för att Ratos ska utveckla bolag och deras hållbarhetsprestanda under ägarperioden.

Intressentdialoger och väsentlighetsanalys ligger till grund för Ratos prioriterade hållbarhetsfrågor. Ratos direkta påverkan anses mycket

liten i förhållande till portföljbolagens påverkan, varför redovisning av Ratos arbete som ansvarsfull investerare och ägare har högsta prioritet. Med "inom organisationen" avses därmed moderbolaget Ratos, "utanför organisationen" berör Ratos bolag och deras verksamheter samt andra delar av värdekedjan. Se även index per aspekt.

VÄSENTLIGA FRÅGOR, STYRNING OCH ÄMNESFRÅGESPECIFIKA UPPLYSNINGAR

Indikator/upplysning	Sida	Kommentar	UNGC principer
404: UTBILDNING OCH KOMPETENSUTVECKLING 2016 – AVGRÄNSNING RATOS MODERBOLAG			
103-1 - 103-3	Hållbarhetsstyrning	10, 15, 18, 20-22, 123	3-6
404-3	Procent medarbetare som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärutveckling	22	3-6
405: MÅNGFALD OCH JÄMSTÄLLDHET 2016 – AVGRÄNSNING RATOS MODERBOLAG			
103-1 - 103-3	Hållbarhetsstyrning	10, 15, 18, 20-22, 123	3-6
405-1	Mångfald hos styrelse, ledning och medarbetare	21, 54	3-6
205: ANTIKORRUPTION 2016 – AVGRÄNSNING RATOS MODERBOLAG, INNEHAVEN OCH UTANFÖR ORGANISATIONEN; AFFÄRSPARTNERS			
103-1 - 103-3	Hållbarhetsstyrning	15, 17,18, 56-58, 123	10
205-1	Affärsenheter som analyserats med avseende för risk för korruption	18	10
419: SOCIOEKONOMISK EFTERLEVAD 2016 – AVGRÄNSNING RATOS MODERBOLAG			
103-1 - 103-3	Hållbarhetsstyrning	15, 17,18, 56-58, 123	10
419-1	Belopp för betydande böter och totalt antal icke-monetära sanktioner för brott eller non-compliance mot gällande lagar och regler inom det sociala och ekonomiska området	Ratos har under året inte fått några betydande böter eller andra sanktioner på grund av överträdelse av lag eller regler.	10

RATOS EGNA HÅLLBARHETSFRÅGOR – AVGRÄNSNING RATOS MODERBOLAG

Produktportfölj			
103-1 - 103-3	Hållbarhetsstyrning	10-12, 15-18, 56-58, 123	1-10
FS6	Procent av portföljen utifrån investeringsportföljen - region, storlek, bransch	26-27	1-10
Aktivt ägande			
103-1 - 103-3	Hållbarhetsstyrning	10-12, 15-18, 56-58, 123	Röstning används som en integrerad del av styrning av portföljbolagen, där miljö och sociala frågor ingår. 1-10
FS10	Andel av bolagen som organisationen har interagerat med om miljö eller sociala frågor	16	1-10

Aktieägarinformation

Årsstämma den 6 april 2017

Årsstämma i Ratos AB (publ) hålls torsdagen den 6 april 2017 kl 14.00 på Skandiascenen på Cirkus, Djurgårdsslättan 43-45, Stockholm.

Deltagande

Aktieägare som önskar delta i årsstämman ska

- dels vara införd i den av Euroclear Sweden AB förda aktieboken fredagen den 31 mars 2017,
- dels anmäla sitt deltagande senast fredagen den 31 mars 2017.

Anmälan

Av miljöhänsyn och för ökad effektivisering genom användning av digitala tjänster har Ratos i år valt att inte skicka ut inbjudan till stämman per post. Anmälan om deltagande kan göras:

- via www.ratos.se
- per telefon 08-518 015 50 på vardagar kl 9.00-16.30
- skriftligen under adress: Computershare AB, "Ratosstämman 2017", Box 610, 182 16 Danderyd.

Vid anmälan uppges namn, person-/organisationsnummer, adress, telefonnummer dagtid samt antal eventuella biträden.

Förvaltarregistrerade aktier

Aktieägare som låtit förvaltarregistrera sina aktier måste, för att få delta i stämman och utöva sin rösträtt, tillfälligt inregistrera aktierna i eget namn. Sådan registrering ska vara verkställd hos Euroclear Sweden AB senast fredagen den 31 mars 2017. Det innebär att aktieägaren i god tid före denna dag måste underrätta förvaltaren om detta.

Utdelning och avstämningsdag

Styrelsen föreslår en utdelning för räkenskapsåret 2016 om 2,00 kr per aktie (3,25) av serie A och serie B. Avstämningsdag för utdelningen föreslås bli den 10 april 2017 och utbetalning från Euroclear Sweden beräknas ske den 13 april 2017.

Styrelsen föreslår att utdelning på utestående preferensaktier av serie C intill årsstämman 2018, i enlighet med bolagsordningen, ska lämnas kvartalsvis med 30 kr per preferensaktie av serie C, dock högst 120 kr.

Som avstämningsdagar, före nästa årsstämma, för de kvartalsvisa utdelningarna på utestående preferensaktier av serie C föreslås den 15 maj 2017, den 15 augusti 2017, den 15 november 2017 och den 15 februari 2018. Utbetalning från Euroclear Sweden beräknas ske den 18 maj 2017, den 18 augusti 2017, den 20 november 2017 och den 20 februari 2018.

Kalender

6 april	Årsstämma 2017
8 maj	Delårsrapport jan-mars 2017
17 aug	Delårsrapport jan-juni 2017
14 nov	Delårsrapport jan-sept 2017

Rapporterna finns tillgängliga på Ratos hemsida direkt efter offentliggörandet och utges på svenska och engelska. Årsredovisningen skickas per post till de aktieägare som så begärt.

Beställning av information kan göras på www.ratos.se eller via

post:	Ratos AB Box 1661 111 96 Stockholm
e-post:	info@ratos.se

Aktieägarkontakt

Helene Gustafsson
IR- och pressansvarig
Tel: 08-700 17 00
e-post: info@ratos.se

Kontaktinformation styrelse och valberedning

Ratos AB
Box 1661
111 96 Stockholm
e-post: info@ratos.se

Produktion: Ratos i samarbete med Wildecos Ekonomisk Information
Foto vd samt styrelse och organisation: Karl Nordlund
Aibels fotografier: Øyvind Sætre samt sid 19: Piyawat Hirunwattanasuk
Tryck: Åtta.45, Järfälla 2017
Papper: omslag Tom&Otto Silk,
inlaga Arctic Silk

Ratos AB (publ) org nr 556008-3585
This annual report is also available in English.

RATOS

RATOS

Drottninggatan 2 Box 1661 111 96 Stockholm
Tel 08-700 17 00 www.ratos.se Org nr 556008-3585